

FÜGGELÉK.

Összeállította : PACHER DONÁT.

I. Az eltörlés előtt ismeretes dömölki rendtagok.

Adeodát (Deodát) apát, 1602.	Bánics Domonkos († 1772 nov. 9.) ⁵
Albert Jónás († 1798 febr. 13.) ¹	Benda Bernát († 1749 decz. 7.) ⁶
Antal Döme († 1790 júl. 17.) ²	Benke Lőrincz († 1763 szept. 26.) ⁷
Ágh (Aágh) Ámánd († 1763 júl. 29.) ³	Bezerményi Zakariás († 1763 szept. 29.) ⁸
Balományi Román († 1750 júl. 7.) ⁴	Bogdány István († 1772 máj. 10.) ⁹
Bálint apát, 1538.	Buti Czelesztin († 1781 ápr. 29.) ¹⁰

¹ 1771 júl. 27-én, 1772 aug. 22-én és 27-én dömölki rendtag (Szabó Jakab naplója), 1776 júl. 7-én, 1779 febr. 14-én és 1780 jan. 13-án is Kis-Czellben él (Bakonybéli napló).

² 1767 jan. 10-én kerül Pannonhalmáról Kis-Czellbe (Szabó J. naplója), 1775 júl. 11-én és 1780 aug. 10-én is ott tartózkodik (Bakonybéli napló).

³ 1747 okt. 3-án hívják vissza Kis-Czellből Pannonhalmára (Szabó J. naplója), 1749 jan. 18-án és decz. 17-én említi kisczelli rendtársnak Koptik apát (leveleiben); 1750 jún. 22-én kisczelli alperjelként látogat Bakonybélben (Bakonybéli napló), 1750 nov. 28-án veszi át tőle az elüljáróságot Hiblár Zsigmond (Göttweigi levéltár: Miscellanea, 24.), 1752 okt. 12-én visszatér Pannonhalmára (Szabó J. naplója).

⁴ 1744 nov. 4-én kerül Pannonhalmáról Kis-Czellbe s 1747 okt. 3-án megint vissza (Szabó J. naplója és a sági plébániának anyakönyve).

⁵ 1739 jan. 14-én ő az apátság kormányzója (Bakonybéli napló), jún. 11-én Koptik apát Dömölkön találja (levelei), 1743 febr. 20-án és 1744 nov. 4-én is kormányzó (Dömölk; fasc. 4. 7; Bakonybéli napló; a sági plébániának anyakönyve), 1745 nov. 13-án lesz pannonhalmi provisor (Szabó J. naplója, a sági plébániának anyakönyve). Koptik apát írja: «Per sex annos administravit oeconomiam pater Dominicus ab archiabbate constitutus, huic successit pater Bernardus» (Göttweigi levéltár: Miscellanea, 24.); Benda Bernát pedig 1746 nyarán lett kormányzó. 1754 szept. 17-én megint kormányzónak küldik Dömölkre (Szabó J. naplója), a következő két évben is az (ugyanott). 1757 tavaszán távozik el kormányzóságából (Dömölk 3, 2. Crises 27, 138.)

⁶ 1745 márcz. 13-án rendtag Dömölkön (Koptik levelei), 1746 okt. 29-én írja róla Koptik apát: Reverendum patrem Bernardum in temporalibus et regularibus (salvo iure meo) praefeci (ugyanott); 1749 decz. 7-én meghal Dömölkön mint a kolostornak seniora (Szabó J. naplója).

⁷ 1747 szept. 5-én kerül Pannonhalmáról Dömölkre, 1749 decz. 10-én visszakerül innen Pannonhalmára (Szabó J. naplója és Koptik: Crises 23., 29., a sági plébániának anyakönyve); 1751 okt. 12-én küldik Bakonybélből Dömölkre, 1754 szept. 20-án visszahívják Pannonhalmára (Szabó J. naplója), 1759 máj. 11-én megint Kis-Czellben.

⁸ 1760 júl. 29-én Bakonybélben fordul meg mint kisczelli rendtag (Bakonybéli napló), 1762 ápr. 18-án betegesen tér vissza Pannonhalmára (Szabó J. naplója).

⁹ 1767 okt. 15-én látogat Győrött mint kisczelli rendtag (Szabó J. naplója), a következő három évben is itt él Kis-Czellben (Pannonhalmi rendi levéltár; fasc. 58, 106, — 74, 15 és 77, 15.).

¹⁰ 1745 jún. 30-án küldik Pannonhalmáról Dömölkre (Szabó J. naplója), 1747 jan. 20-án is ott van (Koptik apát levele), 1748 jún. 1-én megint Dömölkre kerül (Szabó J. naplója), 1748 jan. 18-án is ott van (Koptik levele), 1752 okt. 23-án innen ír Koptik apátnak Göttweigbe (Göttweigi levéltár: Miscellanea, 24.), 1754 szept. 20-án visszakerül Pannonhalmára (Szabó J. naplója), 1757 szept. 20-án megint Kis-Czellben (ugyanott és Crises 23.).

Czár (Csár) Kolumbán († 1805 márczius 16.) ¹	Fülöp Gergely († 1782 szept. 20.) ⁷
Csatay Jeromos apát (1735 szept. 25.)	Fülöp János († 1760 jan. 13.) ⁸
Csupor (Chupor, Csupord, Csoport) Incze († 1766 febr. 20.) ²	Graczer Zorard (Zoerard) († 1781 júl. 20.) ⁹
Dezső Bernát († 1773 decz. 25.) ³	Győry (Győri) László apát († ?).
Dianesevich György apát († 1669 jan. 5.)	Hári (Háry) Krizolog († 1788 szeptember 20.) ¹⁰
Diener Benedek apát († 1672 máj. 21.)	Hegedüs Nep. János († 1785 júl. 4.) ¹¹
Fest György, conversus († 1787 június 6.) ⁴	Herczeg (Hertzeg) János († 1793 márczius 3.)
Flach Rupert († 1758 febr. 26.) ⁵	Hiblár Zsigmond († 1758 ápr. 14.) ¹²
Fuxhoffer Demjén († 1814 febr. 27.) ⁶	Hollósi Egyed († 1808 okt. 23.) ¹³

¹ 1770 júl. 18-án kisczelli rendtagként fordul meg Győrött (Szabó J. naplója), 1771 márcz. 23-án betegen jön Kis-Czellből Győrbe s ápr. 3-án gyógyultán távozik (ugyanott).

² 1752 máj. 19-től okt. 12-ig Kis-Czellben él (Szabó J. naplója), 1755 ápr. 21-én megint visszakerül oda (ugyanott), 1760 júl. 29-én dömölki rendtagként látogat Bakonybélben (Bak. napló), 1762 ápr. 3-án távozik Dömölkről Bakonybélbe (ugyanott).

³ 1772 jan. 17-én kisczelli rendtárs (Bakonybéli napló).

⁴ Koptik apát novicziusai közt van; tenorista és hegedűs volt. 1756-ban Pannonhalmára, innen 1757-ben félévi novicziátus után Dömölkre kerül (Szabó), 1769 szept. 1-én 20 évi szerzetesi élete után a főapát és főmonostori konvent biztosította, hogy, ha jól viselkedik, élete fogytáig megmaradhat Dömölkön laikusnak. Az 1787-iki fölosztási iratok közt a) alatt.

⁵ 1756 szept. 3-án küldik Kis-Czellbe, ott is marad 1757 tavaszáig (ugyanott).

⁶ 1778-ban itt élt, valószínűen előbb is (Fuxhoffer: Monasteriologia; I, 158.).

⁷ 1755 ápr. 21-én megy Pannonhalmáról Kis-Czelle (Szabó J. naplója), 1759-ben, máj. 16-án kerül innen Tihanyba (ugyanott), 1763 máj. 19-én jön megint Kis-Czellbe (ugyanott), a következő évnek nyarán is itt van (a sági plébániának anyakönyve).

⁸ 1759 jún. 2-án kerül Dömölkre nyugalomba, itt is halt meg (Szabó naplója).

⁹ 1757-ben leteszik csekélység miatt a pannonhalmi alperjelségről s aug. 12-én Kis-Czellere küldik (Szabó J. naplója), 1760 jún. 15-én megint Kis-Czellere kerül (ugyanott); 1767-ben is itt van (Pannonhalmi rendi levéltár; fasc. 58, 106.); mikor 1781 júl. 20-án meghal mint bakonybéli apát, azt is írják róla: «in abbatia Dömölkiensi, ubi 11 annis agit poenitentiarium» (Bak. napló).

¹⁰ 1754 decz. 27-én üdvözli Koptik apátot kisczelli levelével (Göttweigi levéltár: Miscellanea, 24.), 1763 okt. 17-én szintén Kis-Czellben él (a kisczelli plébánia «protocollum»-a szerint), 1781 júl. 17-én is ott él (Bakonybéli napló).

¹¹ 1771 máj. 7-én távozik Pannonhalmáról Kis-Czellbe (Szabó J. naplója), 1774 júl. 16-án is ott él (Bakonybéli napló), 1776 aug. 22-én bakonybéli perjelből kisczelli gyóntató lesz (ugyanott), 1779 aug. 2-án is ott van, 1781 júl. 17-én perjel Kis-Czellben (ugyanott).

¹² 1750 nov. 27-én indul el Pannonhalmáról mint pannonhalmi perjel kisczelli kormányzónak (Szabó J. naplója), másnap érkezik oda (Győri püspöki levéltár: ordines religiosi, II. közt levele a püspökhöz), 1754 szept. 17-én válik meg hivatalától s megy vissza Pannonhalmára (Göttweigi levéltár: Miscellanea, 24.).

¹³ 1757 máj. 9-én aláírja mint rendtag az «Appendix ad inventarium anni 1756» iratot mint «pater Aegidius pro hocce actu scriba» (Pannonhalmi rendi levéltár; fasc. 58., 106.), 1757-ben is ott él (Pannonhalmi rendi levéltár; fasc. 58, 106.), 1764-ben is tartózkodott hosszabb időn át ott (Bakonybéli napló), 1768 máj. 10-én perjel lesz (Szabó J. naplója), 1771 jan. 10-én is az (ugyanott).

Horváth Lénárd († 1780 jún. 8.) ¹	Kontor Gotthard († 1768 ápr. 7.) ⁸
Hunyady Regináld (Reinolt) († 1765 jan. 8.) ²	Koptik Oddó apát (1739—1750 († 1755 okt. 24.)
János fráter († 1750 júl. 20.) ³	Kovács Endre († 1782 aug. 29.) ⁹
Karner Egyed apát († 1708 ápr. 13.)	Kovács Flórián († 1807 jún. 27.) ¹⁰
Károly Fábrián († 1794 júl. 3.) ⁴	Kuti Dénes († 1779 jún. 9.) ¹¹
Keller Bálint († 1766 decz. 18.) ⁵	Lakner Bernardin († 1789 deczember 7.) ¹²
Keller Gergely (1698 febr. 27.)	Lancsics Bonifác († 1737 ápr. 25.)
Kheim Engelbert († 1756 márczius 11.) ⁶	Laszek Ildefonz (1704 nov. 19.)
Király Mór († 1764 júl. 13.) ⁷	Ludbregi Péter apát 1556.

¹ 1754 okt. 7-én megy Kis-Czellbe (Szabó J. naplója), 1755-ben is ott él (Dömölk 1, 18.), 1760 jún. 15-én újra megy Kis-Czellbe (Szabó J. naplója), 1765 elején is ott van (a sági plébániának anyakönyve), 1766 szept. 18-án is ott van (Bakonybéli napló), 1767 szept. 24-én és 1768 júl. 10-én is ott van (ugyanott és pannonhalmi rendi levéltár; fasc. 77, 15.).

² 1739 nov. 29-én keresztel sági szülöttet (a sági plébániának anyakönyve szerint), Pannonhalmáról kerül Dömölkre 1743 márcz. 20-án, innen vissza 1744 nov. 9-én (Szabó J. naplója és a sági plébániának anyakönyve szerint), 1763 máj. 19-én megint Kis-Czellbe (ugyanott), 1765 jan. 8-án megütötte a szél (ugyanott); egy másik forrás (Antiquarium monasticum, 22. lap) szerint, jan. 1-én megütötte a szél és 7-én halt meg.

³ 1744 július 11-én írja az apát a főapátnak, hogy János fráter a kápolna mellett épült remetegyházban akarna élni és a zarándokoknak orvosként használni (Koptik levelei). Július 20-án a főapát ezt megengedte (Göttweigi levéltár Miscellanea 24. kötet). 1744 nov. 4-én Bakonybélbe került s ott halt meg (Bak. napló).

⁴ 1773 szept. 9-én megy Bakonybélből Kis-Czellbe (Bakonybéli napló), 1780 máj. 30-án szintén Bakonybélből kerül ide (ugyanott).

⁵ Koptik apát idejében dömölki rendtag (Crisis, 32.), 1757 ápr. 1-én küldik Bakonybélből Kis-Czellbe (Bakonybéli napló), 1758 decz. 12-én is ott van (a kisczelli plébánia «protocollum»-a szerint), 1759 máj. 16-án költözik Kis-Czellből Tihanyba (Szabó J. naplója).

⁶ 1755 jún. 1-én küldik Pannonhalmáról Kis-Czellbe (Szabó J. naplója), a hol el is temették.

⁷ 1739 júl. 1-én Dömölkön él (Koptik apát levele), de a negyvenes években (1747—8) is (Crisis 37, 28).

⁸ 1754 aug. 26-án Pannonhalmáról Kis-Czellbe megy (Szabó J. naplója), 1763 okt. 12-én is ott van (a kisczelli plébánia «protocollum»-a szerint), 1767-ben is (Pannonhalmi rendi levéltár; fasc. 58, 106), 1768-ban is (ugyanott; fasc. 77, 15.), 1768 ápr. 7-én meghal Kis-Czellben (Szabó J. naplója).

⁹ 1770 jún. 11-én látogat Győrött mint dömölki rendtag (Szabó J. naplója).

¹⁰ 1767 jan. 10-én távozik Pannonhalmáról Kis-Czellbe (Szabó J. naplója), 1767 szept. 24-én, 1769 febr. 20-án, 1768 febr. 22-én (Pannonhalmi rendi levéltár; fasc. 77, 15.), 1771 ápr. 18-án és aug. 18-án is ott van (ugyanott).

¹¹ 1740 okt. 19-én (a sági plébániának anyakönyve szerint), 1742 elejétől fogva egész őszig (a sági plébániának anyakönyve és Szabó J. naplója szerint) Dömölkön él; 1746 okt. 6-án Pannonhalmáról Kis-Czellbe kerül (Szabó J. naplója), 29-én is ott van (Koptik apát levele), 1747 jan. 20. után is egyideig (Koptik apát levele), 1747 szept. 27-én megint Kis-Czellbe jön Pannonhalmáról (Szabó J. naplója) s itt tartózkodik a következő évben is (a sági anyakönyv szerint), 1749 jan. 18-án itt él, 1750 aug. 24-én a sági plébániát vezeti (Koptik apát levele), 1751 okt. 12-én megy Kis-Czellből Bakonybélbe (Bakonybéli napló, Szabó J. naplója, a sági anyakönyv), 1752 máj. 16-án innen Pannonhalmára (Bakonybéli napló) s 19-én Kis-Czellbe (Szabó J. naplója), okt. 12-én vissza Pannonhalmára (ugyanott), 1754 szept. 20-án szintén Kis-Czellből Pannonhalmára (ugyanott).

¹² 1772 júl. 20-án kisczelli rendtag (Szabó J. naplója).

Majthény Antal († 1782 jan. 4.) ¹	Nemes Gáspár apát († 1810. márczius 6.).
Majthényi (Maythényi) Ignác († 1795 jan. 10.) ²	Németh Kelemen († 1801 márczius 13.) ⁹
Maracskó (Maratskó) Anzelm (1741 február 24.)	Pap László († 1716 ápr. 21.)
Marics Hilarion († 1814 ápr. 19.) ³	Paus (Pausz) Ámánd († 1810 máj. 27.)
Markus Marián (1740 febr. 14.)	Pohl Atanáz ¹⁰
Mákóczy Imre apát († 1783 febr. 27.) ⁴	Pozsgay Béla apát († 1678 aug. 2.)
Miller Móricz († 1794 jan. 28.) ⁵	Prucker (Pruker) Róbert († 1819 november 13.) ¹¹
Miskolczy Bernát apát (1705 márcz. 31.)	Püspöki (Püspöky) Vazul († 1785. decz. 23.) ¹²
Mocz Tóbiás, conversus ⁶	Rheinfeld Tádé († 1814 máj. 16.) ¹³
Mórócz Béla († 1747 márcz. 5.) ⁷	Rimmer Asztrik († 1772 aug. 9.) ¹⁴
Mosóczy Bonifác († 1793 szeptember 23.) ⁸	

¹ 1766 okt. 21-én kormányzó Kis-Czellben (Szabó J. naplója és Bakonybéli napló), 1767 márcz. 21-én is az (Pannonhalmi rendi levéltár; fasc. 58, 106 és Dömölk 3, 1.), 1767 ápr. 1-én és 1768 jan. 17-én Bakonybélben fordul meg mint kisczelli kormányzó (Bakonybéli napló), 1768 jún. 21-én deáki plébánosnak távozik (Szabó J. naplója).

² 1779 aug. 2-án kisczelli rendtag (Bakonybéli napló).

³ 1772 márcz. 26-án mint kisczelli rendtag látogat Győrött (Szabó J. naplója), aug. 18-án Modorba kerül (ugyanott).

⁴ 1750 decz. 4-én Pannonhalmáról Kis-Czellbe költözik (Szabó J. naplója), innen 1754 okt. 10-én kerül vissza megint, 1760 ápr. 10-én lesz kisczelli kormányzó, utódját kinevezik 1766 okt. 21-én; 1768 máj. 10-én lesz dömölki apát (ugyanott).

⁵ 1762 márcz. 29-én indul meg Bakonybélből Kis-Czellre lakni (Bakonybéli napló) s itt marad 1763 okt. 14-ig, 1768. nyarán megint itt tartózkodik.

⁶ 1755 máj. 29-én hallunk róla először, mikor egy bécsi zarándok, Lidl rézmetsző azt írja Koptik apátnak, hogy Mocz T. szomorkodik Dömölkön, mert ha Koptik nem megy vissza, távoznia kell Dömölkéről, mivel csak az szenteltetné papnak. (Göttweigi levéltár: Miscellanea, 24. kötet). 1755 decz. 16-án probatione Pannonhalmára ment; 1756 ápr. 13-án visszaküldték Dömölkre (Szabó).

⁷ Koptik apát Dömölkön találja 1739. júl. 27-én (Koptik levele).

⁸ 1747 őszén (a sági plébániának anyakönyve szerint) Kis-Czellben van, 1754 ápr. 1-én küldik Pannonhalmáról Kis-Czellbe (Szabó J. naplója), 1758 febr. 14-én Kis-Czellből távozik Bakonybélbe (Bakonybéli napló), innen 1761 márcz. 3-án megy vissza Kis-Czellbe (ugyanott), 1763 okt. 17-én is itt lakik (a kisczelli plébánia «protocollum»-a szerint).

⁹ 1768 ápr. 19-én Tihanyból Kis-Czellbe megy lakni (Szabó J. naplója), 1771 ápr. 13-án onnan Pannonhalmára költözködik (ugyanott), 1776 aug. 22-én ismét Kis-Czellbe kerül (Bakonybéli napló) s meghal itt.

¹⁰ 1775 aug. 22-én látogat Bakonybélben mint kisczelli rendtárs (Bakonybéli napló).

¹¹ 1766 jan. 30-án Kis-Czellből elkerül Pannonhalmára, de már márcz. 24-én megint visszatér, 1768 vége felé szintén Kis-Czellbe kerül (Szabó J. naplója).

¹² 1755-ben kisczelli rendtag (Dömölk 1, 18.), 1760 jan. 29-én és júl. 29-én látogat mint kisczelli rendtag Bakonybélben (Bakonybéli napló), 1761 márcz. 1-én bakonybéli perjelnek megy Kis-Czellből (ugyanott).

¹³ 1780 jan. 13-án kisczelli rendtag (Bakonybéli napló).

¹⁴ 1753 jan. 30-án Kis-Czellből jön Pannonhalmára, febr. 14-én megint visszamegy, Pannonhalmára kerül innen 1754 okt. 10-én (Szabó J. naplója).

Rot (Roth) Sebestyén (1796 novem- ber 17.) ¹	Tallián József († 1783 decz. 19.) ⁹
Sauska Ferencz († 1775 nov. 9.) ²	Trubentasits Miklós († 1790 márcz. 5.) ¹⁰
Schleicher Gottfrid († 1779 júl. 29.) ³	Ujváry Móricz († 1750 jan. 27.) ¹¹
Schmid (Schmidt) Ágoston († 1801 decz. 2.) ⁴	Vajda Sámuel († 1795 szept. 29.) ¹²
Seiffrid Imre apát († 1662 előtt)	Varga (Wargha) Menyhért († 1810 okt. 15.) ¹³
Sway (Schwey) Szaniszló († 1806 aug. 25.) ⁵	Vaszlay Gottfrid († 1766 szept. 9.)
Szакmári Kolumbán († 1754 márcz. 5.) ⁶	Vavrik Jakab, conversus († 1787 nov. 15.)
Szelestey Villebáld († 1760 ápr. 12.) ⁷	Vezerics Dávid († 1783 szept. 30.) ¹⁴
Szendy Sándor († 1798 febr. 8.) ⁸	Vizi (Vizy) Tamás († 1791 jan. 23.) ¹⁵
	Ziegler Marián († 1756 decz. 19.) ¹⁶
	Zsoldos György († 1806 szept. 11.) ¹⁷

¹ 1770 máj. 10-én kisczelli lakos (Szabó J. naplója), 1771 júl. 15-én és okt. 2-án is, 1772 jan. 17-én és aug. 22-én is (ugyanott), 1778 ápr. 23-án is ott mint perjel (a pannonhalmi templomtoronyba helyezett irat szerint).

² 1742 márcz. 4-től 1743 márcz. 20-ig.

³ 1757 ápr. 7-én Kis-Czellbe kerül Pannonhalmáról (Szabó J. naplója, 1767-ben ott van (Pannonhalmi rendi levéltár; fasc. 58, 102.), 1768 febr. 20-án is (ugyanott; fasc. 77, 15.), 1771 júl. 27-én is (Szabó J. naplója), 1772 jún. 5-én és júl. 16-án is (Bakonybéli napló).

⁴ 1785-ben katonapapnak ment el az apátságából.

⁵ 1790 után került Kisczellbe német szónoknak.

⁶ 1751 okt. 14-én Bakonybélből Kis-Czellbe költözik (Bakonybéli napló), meghal Kis-Czellben 1754 márcz. 5-én, az új templomba temetik (Szabó J. naplója).

⁷ 1754 ápr. 1-én megy Pannonhalmáról Kis-Czellbe, visszajön onnét szept. 4-én (Szabó J. naplója).

⁸ 1758 febr. 9-én kerül Bakonybélből Kis-Czellbe (Bakonybéli napló).

⁹ 1765 máj. 23-án költözik Pannonhalmáról Kis-Czellbe (Szabó J. naplója), 1768. febr. 22-én kisczelli rendtag (Pannonhalmi rendi levéltár; fasc. 77, 15.), 1771 júl. 29-én megy mint bakonybéli perjel Kis-Czellbe perjelnek (Bakonybéli napló), 1772 júl. 20-án (Bakonybéli napló), 1775 júl. 11-én (ugyanott), 1775 aug. 15-én is (Dömölk 1, 11.), 1776 ápr. 18-án is (Dömölk 4, 4.), 1776 júl. 7-én is (ugyanott).

¹⁰ Koptik apát mondja, hogy az ő idejében Trubentasits Miklós a konyhával vesződött (Göttweigi levéltár: Miscellanca, 24.), 1754 okt. 7-én Pannonhalmáról megint Kis-Czellbe került (Szabó J. naplója), 1767 okt. 15-én Kis-Czellben él (ugyanott), 1768 febr. 20-án is (Pannonhalmi rendi levéltár; fasc. 77, 15.), 1771 nov. 18-án és 1772 márcz. 26-án is (Szabó J. naplója).

¹¹ 1739 ápr. 13-án keresztel sági szülöttet (a sági plébániának anyakönyve szerint), Koptik apát Dömölkön találja 1739 júl. 1-én (Koptik levele), az év vége felé is itt van (a sági anyakönyv szerint), 1747 szept. 5-én Pannonhalmáról kerül Dömölkre, 1748 jún. 8-án visszamegy Pannonhalmára, 1763 okt. 14-én Kis-Czellből visszamegy Pannonhalmára (Szabó J. naplója).

¹² 1747 tavaszán (a sági plébániának anyakönyve), 1757 májusától 1760 tavaszáig kormányzó (Szabó J. naplója), 1760 márcz. 14-én távozik Kis-Czellből Tihanyba apátnak (a kisczelli plébánia «protocollum»-a szerint).

¹³ 1779 aug. 2-án távozik Kis-Czellből Pannonhalmára (Szabó J. naplója).

¹⁴ 1768 júl. 10-én Kis-Czellből látogat Győrött (Szabó J. naplója).

¹⁵ 1757 ápr. 1-én kerül Kis-Czellbe, 1767 jún. 5-én kisczelli rendtag (Bakonybéli napló), 1768 febr. 22-én is (Pannonhalmi rendi levéltár; fasc. 77, 15.).

¹⁶ Koptik apát idejében élt Dömölkön (Crises, 28.).

¹⁷ A föloszlatás egyik iratában (Z. Z.) említik dömölki lakosnak.

Két idegen benzéssel is találkozunk Dömölkön, Elek és Sorratius nevűekkel.¹

Azon sok ferenczrendi szerzetes közt, kik a dömölki kápolnának szolgálnak, névszerint említik az iratokban Camponi Bonifácot, Csanda Bernátot, Ferenczy Mariánt, Fövendi Mariánt, Graller Mátét, Hollósi Gábort, Indikovics Atanázt, Szécsény

Róbertet, páter Sylvestert és Benvenuto.

Dömölki remetéről is hallunk; ott éltek a kápolna mellett és őrizték azt;² ilyen volt fráter Sámuel és fráter Jeromos.

Világi papok is szolgálnak a kápolnánál káplánokként, így Horváth Mátyás,³ Thury György,⁴ Koptik Ráfáel, az apát rokona.⁵

2. A visszaállítás óta az apátságban élt és élő rendtagok.

Bajts Jakab Ignác (1790—1826.) 1819—20 hitszónok.

Barbarics Bálint (1751—1815) 1810—4 házfőnök.

Barbay Kolumbán Gáspár (1783—1842) 1823—4 hitszónok.

Bán G. János Ignác (1873—) 1910-től lelkész.

Bernhard Gábor Ferencz (1783—1832) 1810—7 hitszónok.

Bielek Czelesztin József (1780—1849) 1817—8 hitszónok.

Csery Vitusz János (1784—1847) 1836—47 rendházi lelkiatya s jószágkormányzó.

Debreczeni Ambró (1751—1820) 1807—10 rendházi lelkiatya.

De la Casse Benjamin (1801—75) 1857—9 hitszónok, 1859—65 perjel.

Dénes Bertalan Kálmán (1858—) 1893—4 ünnepi hitszónok, apáti írnök és könyvtáros, 1905-ben is.

¹ Elek csehországi benzés volt s négy-öt éven át gyóntatóskodott Dömölkön 1754 előtt; ezen év őszén (okt. 11-én) Bakonybélbe küldik állandó tartózkodásra, itt azonban nem tud megszokni, Pannonhalmára megy s onnan hazájába költözik vissza (Bakonybéli napló és Szabó naplója 1754 okt. 11., okt. 21. és decz. 20.). — Nyugtalan természet volt Sorratius, egy lengyel benzés; rövid ideig szolgált 1750 előtt Dömölkön, Pannonhalmán a házi börtönbe kerül; a mint kiszabadul, megint Dömölkre küldik; útközben megszökik, de elfogják s a bécsi érseki börtönben börtöl a vétkeiért, ott is halt meg (Szabó J. naplója 1750 nov. 26.). — Csak éppen a neve szerint ismerünk egy pater Tóbiást; latin és cseh leveleket ír Dömölkéről Koptiknak Göttweigbe (a göttweigi könyvtár «Miscellanea, 24.» kötetében).

² A főapátnak Koptik apáthoz 1744 nov. 11-én írt levelében (a göttweigi könyvtár «Miscellanea, 24.» kötetében).

³ Maga írja a sági plébániának anyakönyvébe 1746 aug. 6-án: A. R. D. Matthias Horváth capellanus ad B. V. M. Dömölkiensem.

⁴ Maga írja ugyanoda 1746 febr. 14-én: A. R. D. Georgius Thury capellanus ecclesiasticus S. Mariae Cellae Dömölkiensis.

⁵ 1750 jan. 16-án keresztel a sági plébánián az anyakönyv szerint.

- Dulmics Norbert Márton (1788—1851) 1827—8 hitszónok.
 Elter Károly Péter (1781—1843) 1818—22 hitszónok, 1830—43 hitszónok.
 Gantzely (Ganczely) Anaklét János (1786—1859) 1826—33 hitszónok, 1833—59 perjel és lelkész.
 Dr. Gácsér Leó János (1787—1856) 1839—56 apát.
 Gácsér Kal. József Ambrus (1877—) 1909—10 lelkész és könyvtáros.
 Gálffy Lőrincz József (1775—1814) 1812—4 hitszónok.
 Genszky Ráfáel (1749—1819) 1814—8 rendházi lelkész, 1818—9 házfőnök és lelkész.
 Góry Anasztáz János (1783—1843) 1825—6 hitszónok.
 Gratzter Pius Pál (1867—) 1901—4 lelkész s házgondnok, 1904—5 lelkész.
 Gulyás Elek Kálmán (1831—1906) 1899—1901 házgondnok, 1901-től nyugalomban.
 Halbsch Gunther Ignác (1786—1837) 1828—30 hitszónok.
 Dr. Haudek Ágoston József (1852—1904) 1903—4 ideiglenes nyugalomban.
 Hiros Bernát Károly (1818—72) 1844—6 hitszónok.
 Hofbauer Konstantin Károly (1853—1906) 1897—8 ideiglenes nyugalomban.
 Hofer Ödön Lipót (1820—53) 1847—8 hitszónok.
 Hofmayer Bertold Nándor (1784—1843) 1821—2 hitszónok, 1824—43 egyházgondnok.
 Holczer Lőrincz Mihály (1797—1858) 1849—51 hitszónok.
 Hollósi Rupert István (1845—) 1910-től apát.
 Dr. Hollósy Jusztinián Ernő (1819—1900) 1874—1900 apát.
 Horváth Máté József (1793—1844) 1833—7 hitszónok.
 Horváth Mátyás Gyula (1848—) 1910-től könyvtáros.
 Horváth Teodorik Imre (1800—55) 1846—9 hitszónok s rendházi lelkiatya.
 Hunfalvi Bonaventura József (1846—1896) 1895—6 nyugalomban.
 Intay Vazul Endre (1806—1884) 1878—84 perjel.
 Jagicza Lajos László (1833—1911) 1895—1901 jószágkormányzó, 1901—4 perjel és jószágkormányzó, 1904—5 perjel, jószágkormányzó és házgondnok, 1905-től perjel és jószágkormányzó, 1906-től perjel, 1910-től nyugalomban.
 Jahn Mainrád Ferencz (1813—74) 1873-tól apát.
 Jankovics József Ferencz (1785—1846) 1832—3 alperjel s lelkész.
 Jankó Félix Gáspár (1790—1867) 1866—7 rendházi lelkiatya.
 Jerger Adorján Antal (1850—1910) 1883—6 lelkész.
 Kamiss Hugó Ferencz (1823—67) 1847—8 hitszónok.

- Kollár Amánd János (1802—78) 1864—78 rendházi lelkiatya.
 Kollár Henrik Pál (1804—65) 1841—2 és 1845—6 hitszónok.
 Kopeczky Vidor Vendel (1814—85) 1859—62 lelkész.
 Kovács Béda Ferencz (1816—76) 1874—6 perjel.
 Kovács Márk János (1782—1854) 1830—1 hitszónok.
 Kovács Romuáld József (1798—1874) 1829—30 hitszónok, 1865—74 perjel.
 Kovács Villebáld Endre (1785—1868) 1837—8 lelkész.
 Kubovics Remig (1742—1830) 1802—10 hitszónok.
 Labach Bertold Sándor (1846—1905) 1895—1901 perjel s könyvtáros,
 1901—5 rendházi lelkiatya és könyvtáros, 1905-től nyugalomban.
 László Boldizsár Mihály (1850—) 1905—8 házi lelkiatya, 1908—10 házi lelki-
 atya és hitelemző.
 Leitgeb Sebestyén Máté (1815—98) 1873—4 rendházi lelkiatya.
 Leiwolf Lipót József (1781—1856) 1814—5 hitszónok.
 Luncz Alajos György (1848—) 1909-től jószágkormányzó.
 Matkovics Adolf Lukács (1822—1898) 1862—5 lelkész.
 Dr. Mérei Kálmán Lajos (1862—) 1900—1 lelkész.
 Mészáros Domonkos Endre (1794—1848) 1823—5 hitszónok, 1828—9 másod-
 jószágkormányzó.
 Molnár Vazul János (1779—1821) 1815—8 házfőnök, 1819—21 jószágkor-
 mányzó s lelkész.
 Nagy Boldizsár Károly (1782—1851) 1821—3 házfőnök és jószágkormányzó.
 Novák Ödön Ármin (1841—1896) 1869—83 lelkész, 1883—91 jószágkor-
 mányzó, 1891—3 jószágkormányzó s házgondnok.
 Pajor Simon Ferencz (1787—1842) 1834—8 hitszónok.
 Parcsami Henrik János (1879—) 1906—8 hitelemző.
 Pausz Amánd (1749—1810) 1802—10 házfőnök, jószágkormányzó s lelkész.
 Pápay Antal Péter (1783—1812) 1811 hitszónok.
 Pehám Máté Ferencz (1833—1910) 1897—1901 rendházi lelkiatya.
 Pelzmann Jeromos János (1783—1849) 1824—33 hitszónok.
 Penner Román Sebestyén (1812—84) 1870—74 rendházi lelkiatya, 1874—84
 alperjel.
 Petheő Demjén József (1805—73) 1865—73 apát.
 Pető Menyhért Antal (1851—1910) 1906—9 jószágkormányzó, 1909-től
 nyugalomban.
 Péntes Zsigmond József (1758—1827) 1813—5 hitszónok.
 Polgár László Ignác (1783—1874) 1818—23 hitszónok, 1849—65 jószág-
 kormányzó, 1865—74 alperjel.

Raczkó Ferencz István (1782—1842) 1810—1 hitszónok, 1822—32 házfőnök, 1832—3 perjel s jószágkormányzó.

Rácz Endre József (1845—) 1905—6 rendházi lelkiatya, 1906—8 alperjel és házgondnok, 1908—9 alperjel, házgondnok és jószágkormányzó, 1909—10 alperjel és házgondnok, 1910—11 perjel, 1911-től perjel és házgondnok.

Dr. Récsei Viktor Alfonz (1858—1908) 1888—9 ideiglenes nyugalomban.

Rheinfeld Tádé (1742—1814) 1802—14 hitszónok.

Dr. Rozenits Lukács Jakab (1784—1835) 1810—1 lelkész.

Schöberl Nándor Károly (1789—1854) 1822—3 hitszónok, 1843—54 alperjel s hitszónok.

Schrott Róbert Pál (1800—66) 1839—42 jószágkormányzó, 1848—9 hitszónok.

Schurmann Szörény Antal (1846—) 1911-től nyugalomban.

Serédi Marcell Mihály (1867—1902) 1900—1902 ideiglenes nyugalomban.

Sinkó Bertalan János (1786—1866) 1831—6 hitszónok, 1836—7 lelkész.

Sipőcz Benedek János (1850—1902) 1885—6 hitszónok, 1886—1900 lelkész.

Spáth Döme Alajos (1813—1865) 1862—3 levéltáros, könyvtáros.

Spáth Fulgent Károly (1802—1874) 1851—74 hitszónok.

Stachovics Remig Alajos (1812—1884) 1842—4 hitszónok.

Stengl Polikárp Gyula (1861—) 1889—90 hitelemző.

Szárnyai Zoerárd Ignác (1778—1842) 1838—42 alperjel.

Szeder Fábián János (1784—1859) 1816—7 hitszónok.

Szentimrei Márton Károly (1843—1909) 1901—5 nyugalomban, 1905—6 házgondnok, 1906-tól nyugalomban.

Széchenyi Kristóf Ferencz (1782—1855) 1812—4 hitszónok.

Dr. Szinek Izidor Sándor (1869—) 1905—1909 lelkész és könyvtáros.

Szolár Mátyás Imre (1790—1842) 1837—8 hitszónok.

Takács Gál József (1784—1831) 1820—9 hitszónok, 1829—31 segéd-jószágkormányzó.

Tavasy Móricz Imre (1812—1893) 1884—91 perjel és rendházi lelkiatya, 1891—3 rendházi lelkiatya.

Thanhoffer Czirill József (1844—1901) 1891—5 perjel.

Tomasits Odó Béla (1861—) 1893—7 hitelemző és házgondnok.

Tóth Anasztáz Gergely (1779—1836) 1812—3 hitszónok, 1813—5 jószágkormányzó, 1833—6 jószágkormányzó.

Vadász Lambert Antal (1820—1886) 1874—9 rendházi lelkiatya.

Dr. Vekerle Gottfried Antal (1788—1836) 1832—6 apát.

Vincze Paulin István (1814—1906) 1870—1 rendházi lelkiatya, 1886—90 rendházi lelkiatya s könyvtáros, 1890—1906 alperjel.

Wagner Lőrincz József (1841—1910) 1900-tól apát.

Dr. Wirth Adorján József (1788—1857) 1815—7 hitszónok.

Witzmann Gyula Ignác (1820—1890) 1879—84 rendházi lelkiatya, 1884—90 alperjel és rendházi lelkiatya.

Zanathy Bódog Lajos (1848—) 1910—11 alperjel, házgondnok és hitelemző, 1911-től alperjel és hitelemző.

Zsáky Kornél János (1778—1834) 1810—2 hitszónok.

OKLEVÉLTÁR.

Másolta és jegyzetekkel ellátta : PACHER DONÁT.

1.

1252 február 18. Pozsony. — *Jakab dömölki apát és védőurai megegyeznek Pápafia Mártonnal egy Kamund nevű földre nézve.*

Nos Rolandus Palatinus et comes Poseniensis omnibus presentes litteras inspecturis duximus significandum, quod cum Jacobus abbas ecclesie Sancte Marie de Demunk una cum patronis eiusdem ecclesie, Martino videlicet filio Thome, Gregorio et Fabiano filiis Merse Martinum filium Papa coram nobis convenissent, proponebant contra ipsum, quod quandam terram dicte ecclesie Kamund vocatam ad tria aratra sufficientem pariter cum feneto et portione aque, quam habet in Morzol, cum servitoribus eiusdem ecclesie super eadem terra comorantibus (!) indebite occupasset¹ et detineret. Contra quos Martinus memoratus respondebat, quod illa terra sua semper fuisset et esset hereditaria et eiusdem terre incole sui essent libertini et semper fuissent ex iure hereditario. Et cum ipsa lis mutuis altercationibus coram nobis diu fuisset ventilata, postmodum ipsam causam, sicut ordo rei exigebat, ad examen duelli iudicavimus; et cum in termino partibus² assignato pugiles iam positi essent in area certaminis ambigui, permittente domino Bela rege Hungarie et aliis probis viris mediantibus talis facta fuit compositio inter partes, quod terra Kamund antedicta relinqueretur ad ius ecclesie memorate pariter cum incolis eiusdem terre; ita tamen, quod pretium illius terre secundum estimationem virorum comprovincialium abbas deberet refundere Martino nominato; de incolis autem super eadem terra existentibus pro singulis singulas marcas idem abbas dicto Martino persolueret more libertinorum; sed viginti homines ex eisdem cederent ad ius ecclesie antedicte sine aliqua redemptione. Completis igitur terminis ad faciendam solutionem secundum formam compositionis, dictus abbas ab una parte et Martinus ex altera nostro se representantes conspectui, idem Martinus coram nobis viva voce exposuit, quod abbas predictus ab universa solutione sibi debita iam esset expeditus, et ex parte abbatis nichil amplius sibi restaret faciendum. Nos vero iustitiam cause considerantes, terram sepedictam cum incolis eiusdem terre, videlicet servitoribus ipsius ecclesie ad ius et proprietatem sepedicte ecclesie statuimus perpetuo iure possidendam. Quorum seruatorum nomina sunt hec: Ivan, Mathe et filius suus Petrus, Thomas et filii sui, Thimoteus videlicet, Andreas; Syle et Buhtus; item Fernes et Marcus; item Moyk et filii sui Laurentius, Voccha,³ Much et Chege; item Nicolaus filius Laurentii; item Darka et filius eiusdem Mura; item Gregorius et filius eiusdem Farkasius; item Fabianus; item Michael, Cheke,⁴ Emirih,⁵ Pouka, Karachun et Panka filii⁶ Bana; item Thymodeu et Micochu filii Thymotei; item Salomon, Benedictus, Beund et Solka filii Damsé; item Benedictus filius Salomonis; item Chepkud et filii sui Mok videlicet, Mogd, Mortunus, Pentuk et Zukch; item Zuna, filius Vocha. Ut autem series coram nobis rei geste memorie posterorum possit recolligi, cum fuerit necesse; et⁷ ne sepedictus Martinus aliquam questionem litis, vel filii sui, heredumve successores aut cognati sui possint movere processu temporum⁸ contra sepedictam Ecclesiam Sancte Marie Demunk pro terra Kamund seu

incolis eiusdem terre, litteras presentes sepedicto abbati concessimus sigilli nostri munimine roboratas, pristaldo⁹ nostro Brazlov de Chouuta¹⁰ huius cause existente. Datum Posonii in Dominica Inuocavit anno dominice incarnationis M^oCC^oL^o secundo. 1252 febr. 18.

A veszprémi káptalan átiratából (lásd 2. sz.).
Közölve van az Árpádkori új okmánytárban (II. 228—9.) némi eltéréssel; így: ¹ occupauisset

² pariter ³ Vectha ⁴ Beke ⁵ Emerih ⁶ filius
⁷ et kimaradt ⁸ temporis ⁹ prestaldo ¹⁰ Chonuta.

2.

1252. Veszprém. — *A veszprémi káptalan átirja a dömölki apátságnek előbb közölt oklevelét.*

Capitulum Vesprimiensis ecclesie omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in domino Jesu Christo. Universitati fidelium presentium tenore volumus fieri manifestum, quod nos recepimus litteras domini R(olandi) palatini et comitis Posoniensis sub hac forma:

Következik az előbb közölt oklevél; utána folytatja:

Nos igitur ad maiorem huius rei confirmationem, ne inter prenominatas¹ p(ar)tes² super eodem facto lis aut questio aliqua possit suscitari, litteras nostras iuxta tenorem earundem litterarum concessimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus magistri Roberti lectoris nostri anno Domini M^oCC^oL^o secundo, venerabili in Christo 1252. patre nostro Zlaudo³ episcopo, Henrico preposito, Symeone cantore, Johanne⁴ custode existentibus.

Eredetije a pannonhalmi levéltárban.

Jelzése: capsula 11, F.

Bőrhártyája a hajlásoknál töredezett, írása mindenütt jól olvasható; függőpecsétjéből csak a sárgás selyemfonata maradt meg.

Közölve van az Árpádkori új okmánytárban (II. 231.) némi eltéréssel; így: ¹ prenotatas
² partes ³ Zelando ⁴ Joanne.

3.

1340 május 26. — *Miklós dömölki apát és konventje előtt Sebe asszony csiglai jószág-részt a csiglai Buda fiainak: Petének, Andrásnak és Pálnak elzálogosítja.*

Nos Nicolaus abbas monasterii Beate Virginis de Demenk et conventus loci eiusdem significamus, quibus expedit, universis presentium per tenorem, quod nobilis domina, Sebe nomine, relicta Mathei, filii Dietrici de Chigla coram nobis personaliter constituta confessa est viva voce, quod in possessione sua predicta, Chigla vocata, que quidem possessio a predicto Matheo, domino suo remansit et per factum iudicis necessitate compulsa, ut ne in manus iudicis deveniret, XII iugera terrarum arabilium Pethe Magno, Andree et Paulo, filiis Buda de eadem Chigla pro septima (!) dimidia pensa denariorum plenarie receptorum ab eisdem pignori obligasset a data presentium usque sextam revolutionem eiusdem annua-lem per eosdem possidenda. Qui (!) si ipsis sex annis completis redimere poterit, bene

quidem, alioquin deinceps ad numerum trium annorum possidebunt et post hoc, quicumque petierit, liberam habebit redimendi facultatem. Cui quidem inpignorationi Laurentius, filius Oliveri de eadem Chigla, utrisque partibus assensum prebuit et consensum pure et per omnia liberalem; hoc expresso, quod nemo aliorum, nec predicta domina Sebe aut Margareta filia eius, nec Laurentius, filius Oliveri prenotatus redimere possint ab eisdem et si medio tempore causa divisionis per generationem nobilium ibidem existentium a predicta domina eandem terram alienari contingat, extunc terram equevalentem (!) prefatis filiis Buda dare tenebitur e converso. Datum in crastino festi Ascensionis Domino anno eiusdem M^oCCC^oXL^o-mo.

Hártyaoklevél a pannonhalmi hiteleshelyi levéltárban 22. szám alatt. — Közölve van az Anjoukori okmánytárban, IV. 31. l.

4.

1410 deczember 21. Vasvár. — *Sebestyén nagydömölki apát azt vallja a vasvári káptalan előtt, hogy ő több nagy- és kisdömölki nemest a maga nemesének tartott, s mivel nem fizették a járandóságot, védőurainak embereivel kárt tétetett bennük; később meggyőződött, hogy a kisdömölkiek csak a királyoktól rendelt tizeddel tartoznak, azért jövőben csak ezt kívánja tőlük.*

Nos capitulum ecclesie Castriferrei memorie com[...]¹ presentium significamus, quod religiosus vir dominus frater Sebastianus, abbas ecclesie de Nagdemelk, non coactus aut [...]² spon[...]³ sua voluntate coram nobis personaliter constitutus, ministerio vive vocis confessus extitit in hunc modum, quod [...]⁴ Andr[...]⁵ num filios Nicolai, Jacobum filium Andree, Demetrium et Georgium filios Petri, Stephanum filium [...]⁶ fili[...]⁷ filium Dionisii, Georgium filium Nicolai, Michaelem filium Johannis et Georgium filium Petri, nobiles [...]⁸ ratio[...]⁹ nobiles et conditionarii ecclesie sue de dicta Nagdemelk fuissent et extitissent, propter qu[...]¹⁰ no[...]¹¹ bus dampna, nocumenta et [...]¹² ationes rerumque et bonorum, signanter litteralium instrumentorum scilicet [...]¹³ eorundem [...]¹⁴ iurium ipsorum tangentium ablationes per Polonos, castellanum ac alios familiares domini Johannis [...]¹⁵ abba[...]¹⁶ de Sacro Monte Pannonie castro in eodem existenti constitutos inferri fecerit. Tamen [...]¹⁷ pot[...]¹⁸ blationinibus litteralium instrumentorum rerumque et bonorum eorundem nobilium anima sua detrimentum [...]¹⁹ mat[...]²⁰ et intellectis continentis universorum litteralium instrumentorum dicte ecclesie sue de Nagdemelk [...]²¹ et aliorum virorum de eadem Kysdemelk nobilium per iam dictos Polonos et alios supra dictos ablatorum et deporta[...]²² nino cognovisset, ut ipsi nobiles de Kysdemelk et eorum antecessores non nobiles et conditionarii memorate ecclesie sue, sed semper ipsi veri nobiles exercitantes regni Hungarie fuissent et extitissent et nusquam aliis debitis et solutionibus et iurisdictionibus sibi et memorate ecclesie sue debitores fuissent, nisi ex collatione et dispositione Sancti regis Stephani et aliorum regum successorum eiusdem decimas frugum, bladorum et aliorum bonorum eorum, prout decime regales et episcopales dari solent, debitores fuissent et extitissent; ob hoc ipse eisdem nobilibus id annuisset, ut ipsi sibi et dicte ecclesie sue non alias solutiones, nisi dictas decimas frugum eorum scilicet et bladorum et aliarum rerum ipsorum tempore debito in aliis litteris nostris expresso solvere deberent et

tenerentur. Immo annuit coram nobis vigore presentium litterarum nostrarum privilegialium pendenti sigilli nostri munimine roboratarum medioque alphabeto intercisarum mediante. Datum in festo Beati Thome apostoli anno domini millesimo quadringentesimo 1410 decz. 21. decimo, honorabili viro domino Egidio preposito, magistris Nicolao cantore, Stephano custode, Johanne decano ceterisque canonicis ecclesie nostre existentibus.

A pannonhalmi rendi levéltár «Elenchus»-ának 2472. lapján így látjuk kiegészítve a hiányzó részeket: ¹ commendantes tenore ² metu percussus, sed ³ spontanea ⁴ quamvis ipse hactenus ⁵ Andream, Paulum et Martinum ⁶ Johannes, Jacobum et Petrum ⁷ filios Ladislai, Johannem ⁸ de Nagy et Kis Dömölk ⁹ ratione munerum attraxisset, quasi ipsi ¹⁰ quorum neglectum ¹¹ nobilibus eisdem

elapsis diebus ¹² spoliationes ¹³ factum ecclesie sue et ¹⁴ nobilium de Demelk ac ¹⁵ episcopi Wratislaviensis et ¹⁶ abbatis ecclesie Sancti Martini ¹⁷ ipse metuens, ne in iisdem ¹⁸ potentiariis damnis et ablationibus ¹⁹ patiatur, siquidem ex post ²⁰ mature ruminatis, perquisitis ²¹ ac nobilium praedictorum sicut ²² deportatorum omnino.

5.

1457 június 13. Vasvár. — *A vasvári káptalan királyi levélkereső parancsra kiadja János dömölki apátnak a 4. szám alatt közölt oklevelet.*

Nos capitulum ecclesie Castriferrei memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit universis, quod nos de regio litterario edicto per religiosum virum Johannem abbatem ecclesie de Demelk nobis in hac parte allato priv[...]¹ litteralium suarum instrumentorum factum possessionis sue Demelk tangentium in sacristia seu conservatorio ecclesie nostre more solito[...]² et reinveniri fecimus, quorum requisitorum et reinventorum tenor talis est.

Következik a 4. szám alatt közölt oklevél; aztán folytatja:

Nos enim preceptis ipsius domini nostri regis in omnibus fideliter obedire cupientes, ut tenemur, tenorem premissorum litteralium instrumentorum requisitorum et reinventorum sine diminutione et augmento aliquibus de verbo ad verbum transcribi et transsumpti ac memoratis litteris nostris privilegialibus inseri sigilloque nostro consignari faciendo eidem domino Johanni abbati duximus concedendas. Datum feria secunda proxima post festum Beati Barnabe apostoli anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo 1457 jún. 13. septimo, honorabili viro Stephano preposito, viris discretis magistris, cantoratu vacante, Thoma custode, Matthia decano, ceterisque canonicis ecclesie nostre Altissimo iugiter famulantibus.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban.

Jelzése: capsza 53, P.

Bőrhártyája balszélén 10, jobbszélén pedig 14 sorra terjedő hézag. Pecsétje kék és fekete selyemfonaton lóg, körirata: S. CAPITVLI ECCESIE CASTRIFERREI.

A pannonhalmi rendi levéltár «Elenchus»-ának 2472. lapján így találjuk kiegészítve a hiányzó részeket: ¹ privilegia ² repositorum reinquiri.

6.

1459 február 19. Buda. — *János egyházasdömölki apát erővel megveszi a nemesdömölki nemeseken a megtagadott tizedet; a nemesek pörbe vonják az apátot Ország Mibály nádor előtt, a ki megbagyja a feleknek, hogy a jövő Szent György napja körül tartandó törvényszékre hozzák el a pör eldöntésére szükséges iratokat.*

Nos Michael Orzagh de Guth, regni Hungarie palatinus et iudex Cumanorum, damus pro memoria, quod Thomas, filius Johannis Edwy, pro se personaliter et pro Blasio filio Georgii, Demetrio filio Martini, Stephano filio Jacobi, Ladislao filio Anthonii, Emerico filio Johannis, Urbano filio Johannis, Andrea filio Clementis, Philippo filio Matthie et Johanne filio Adriani de Nemesdemelk cum procuratoriis litteris capituli ecclesie Castriferrei iuxta continentiam litterarum eiusdem capituli Castriferrei inquisitoriarum, admonitoriarum et insinuatoriarum in octavis festi Epiphaniarum Domini in figura nostri iudicii comparendo contra religiosum dominum Johannem abbatem de Eghazasdemelk proposuit eo modo, quomodo circa festum Sancti Michaelis archangeli proxime preteritum idem 1458 szept. 29. dominus frater Joannes abbas, assumptis et appreciatis secum nonnullis familiaribus egregii Francisci Ladislai Osth de Azzonfalva, manibus armatis ad predictam possessionem dictorum exponentium Nemesdemelk appellatam veniens, ubi plurimas nobiles dominas, consortes scilicet eorundem exponentium, verbis illicitis et vituperiosis pertractans, signanter nobilem dominam, consortem Blasii filii Georgii, pectoribus equorum trucidari et acriter verberari ac insuper decimas super fruges et blada in singulis ortis eorundem exponentium, possessione in predicta habitis, dicari fecisset. Cum tamen ipsi a diuturno tempore titulo nobilitatis ad instar aliorum nobilium regni insigniti ac iuxta antiqua ac nova decreta eiusdem regni nullas decimas, sed nec dioecetano episcopo solvissent et nec in presentiarum solvere tenerentur; preterea idem dominus Johannes abbas in messe proxime preterita gregem porcorum dictorum exponentium ad domum ac curiam ipsius impelli faciendo ac fere decem diebus reclusos conservando plurimos porcos ex eisdem fame et siti interfecisset, reliquos vero iuxta sue voluntatis libitum indebite conservatos et in huiusmodi reclusionem destructos emisisset, potentia mediante, in preiudicium et dampnum eorundem exponentium valde magnum. Quo audito prefatus dominus Johannes abbas respondit ex adverso, quomodo prefati actores semper et ab antiquo nobiles iobagiones conditionarii prefate ecclesie sue abbatialis de predicta Demelk extitissent et certos census et redditus ac servitia ipsi ecclesie dare et exhibere deberent et tenerentur, et preterea etiam dictarum decimarum solutionem sibi de iure obligarentur, et in horum suorum verborum comprobationem quasdam litteras capituli ecclesie Jauriensis privilegiales fassionales in festo Beati Johannis Baptiste in anno Domini millesimo quadringentesimo nono emanatas ac in 1409 jún. 24. serico, quo appensum est eiusdem sigillum, laniatas ac laceratas nobis demonstravit earum serie nos eatenus informando, quod religioso viro domino Sebastiano, abbate monasterii Beate Virginis de Demelk, ab una, Andrea filio Demetrio, Urbano et Jacobo filiis suis, Michaele filio Johannis, Andrea filio Nicolai, sua et Giarmani Clementis et Georgii fratrum suorum in personis, Georgio filio Petri, Johanne filio Dionisii, Jacobo filio Stephani Stephano filio Johannis, et Blasio filio Johannis, iobagionibus dicti monasterii in Demelk

minore commorantibus, tam pro se, quam pro aliis sociis ipsorum in eadem Demelk et in villa Koch vocata existentibus, quorum onus et gravamen infrascripta vellent retractare, super se assumpsissent, personaliter coram prefato capitulo parte ex altera constitutis, propositum extitisset per easdem partes concorditer et confessum, quod dum ipse dominus Sebastianus abbas reverendo in Christo patri, domino Johanni, episcopo Wratislaviensi, duci Opuliensi et amministratori abbacie monasterii Sancti Martini de Sacro Monte Pannonie, castellanis suis ac magistro Francisco filio bani de Azzonfalva, tanquam defensoribus dicti monasterii de Demelk sepe sepius conquestus fuisset, quod dicti iobagiones iura ex parte ipsorum dicto monasterio de Demelk debita, sibi reddere recusassent et se a iudicatu ipsius domini abbatis exemissent; tandem ipse partes, interveniente compositione et ordinatione proborum et nobilium virorum, pacem ipsarum partium zelantium, pariter super premissis in presentia dicti capituli concordassent, ut ipsi iobagiones omnia illa, que ab ipsis dicto monasterio de Demelk provenirent, tunc deinceps sine omni renitentia et contradictione predicto monasterio dare et solvere assumpsissent, scilicet singulis annis in festo Sancti Michaelis archangeli duas marcas denariorum pro tempore currentium, unam videlicet de predicta Demelk minori, aliam vero de Koch memorata; quando autem regalis exercitus generaliter usque metas seu confinia regni moveretur, tunc de qualibet curia dictarum duarum possessionum, idest de Demelk minori et de Koch quinque pense denariorum dictis monasterio et abbati ratione prefati exercitus fuissent persolvendi, demptis curiis seu dempta curia, de quibus seu de qua cum expensis earundem curiarum seu eiusdem curie et non cum alienis facultatibus ad predictum exercitum transiretur. Si cum alienis auxiliis et non cum dictarum curiarum seu dicte curie sumptibus ad ipsum exercitum proficisceretur, tunc nulla curia seu nulle curie premissarum possessionum a solutione dicte collecte exercituali eximerentur vel eximeretur, revera integraliter prefata collecta exercituali de ipsis duabus possessionibus memoratis monasterio et abbati fuissent persolvenda; causas... inter prefatos iobagiones emergendas abbas eiusdem monasterii more solito iudicandi habuisset potestatem; nichilominus ipsi iobagiones litteras privilegiales olim domini Bele regis et ceteras super hereditatibus dicti monasterii de Demelk confectas et erga manus ipsorum habitas prefato domino Sebastiano abbati restituere assumpsissent, porro inquisitionales et causales litteras, per ipsas partes tunc contra se vicaria emulatione emanari procuratas, dicte partes cassas reliquissent et viribus carituras, penam solutionis quinquaginta marcarum contra predictos monasterium et abbatem dicti iobagiones incursuri, si aliqui neglexissent premissorum, idest si in toto vel in parte non perseverassent in forma sponsionis prenotate; preterea dictus dominus Sebastianus abbas assumpsisset eisdem iobagionibus, ut si aliquae littere apud ipsum possent inveniri, non iura dicti monasterii, sed prescriptorum iobagionum concernentes, illas restituere debuisset iobagionibus prelibatis. Quibus quidem litteris exhibitis, prefatus Thomas filius Johannis Edwy in sua et predictorum aliorum personis subiunxit in hunc modum, quod licet predictus dominus Johannes abbas premissas litteras in defensionem sui iuris exhibuerit, tamen ipse littere suspecte haberentur, quia sericum eiusdem, in quo sigillum foret appensum, corruptum et laceratum esset, ipsique certas alias litteras et litteralia instrumenta, quorum vigoribus ipsi et eorum predecessores predictam possessionem eorum Demelk semper et ab antiquo sub iusto titulo nobilitatis possederentque etiam de presenti, proptereaque veluti alii nobiles regni solutionem decimarum nequaquam tenerentur, quas quidem litteras et litteralia instru-

menta non ad presens, sed in termino ulteriori per nos ipsis dando exhibere prompti essent et parati. Unde his perceptis iudicando commisimus eo modo, ut tam annotatus dominus Johannes abbas, quam etiam predictus Thomas filius Johannis Edwy de Demelk et alii prescripti nobiles de eadem universas litteras et litteralia eorum instrumenta, si quas et que in premissis haberent confectas et emanata, simul cum dictis litteris privilegialibus in serico corruptis, in specie in octavis festi Beati Georgii martyris nunc venturi, contra se se in alterutrum producere et exhibere teneantur, ut his visis iudicium et iustitiam facere valeamus inter partes in premissis, prout dictabit ordo iuris. Datum Bude, feria secunda proxima post dominicam Reminiscere anno domini millesimo 1459 febr. 19. quadringentesimo quinquagesimo nono.

Egykorú hátirata: Super exhibendis litteralibus instrumentis. Pro religioso domino fratre Johanne, abbate de Demelk, contra Thomam filium Johannis de Kysdemelk et alios intrascriptos ad octavas Beati Georgii martyris.

Eredetiye a pannonhalmi rendi levéltárban.

Jelzése: capsza 59, Vv.

Papirja a behajtásoknál erősen megrongálódott, sárgaviaszos zárópecsétjének csak a nyoma látszik.

7.

1538 szeptember 20. Kapornak. — *A kapornaki konvent előtt Bálint benczés kijelenti, hogy ő az igazi dömölki apát.*

Nos conventus ecclesiae Sancti Salvatoris de Kapornak fatemur et recognoscimus per praesentes, quod venerabilis dominus et religiosus pater Valentinus, abbas de Demelk, ab eo tempore, quo abbatia sua Demelk eidem Valentino abbati fuit resignata et per consensum etiam reverendissimi domini archiabbatis, praelati et superioris nostri, in ipsa abbatia fuit constitutus, semper ipse Valentinus abbas fuit verus et legitimus dominus et possessor eiusdem abbatiae et nemo alter in ea fuit, sed et ille frater, qui in sua domo fuisset, non fuit legitimus abbas, sed fuit subditus ipsius Valentini abbatis. In cuius rei testimonium praesentes litteras nostras testimoniales praefato Valentino abbati iuris sui uberiores ad cautelam duximus dandas et concedendas. Datum feria sexta ante festum Beati Mathaei Apostoli, anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo octavo. 1538 szept. 20.

Eredetiye a pannonhalmi rendi levéltárban.

Jelzése: capsza 65, Eee.

8.

1556 augusztus 8. Vasvár. — *Lwdbregi Péter dömölki apát érbe adja apátságát Ivánczy Péter vasmegyei alispánnak.*

Arendacio abbatis de Demewlk.

Reverendus dominus Petrus de Lwdbreg, abbas ecclesie de Demewlk, coram nobis personaliter constitutus, sponte et libere est confessus retulitque in hunc modum... etc.

Quomodo ipse pro quibusdam debitis suis persolvendis, aliis eciam necessitatibus suis evitandis compulsus, et specialiter studii gratia motus ex ordinatione et compositione egregiorum et nobilium Bernardi Senye de Walth, Petri Doma de Kocs et Valentini Theek de Narda iudicum nobilium comitatus Castriferrei, ac Nicolai Magassi et honorabilis magistri Petri de Bogod, socii et concanonici nostri, prescriptam abbaciam suam Demewlk in predicto comitatu Castriferrei existentem et habitam simul cum cunctis suis utilitatibus fructuositatibus et pertinenciis quibuslibet, pariter colonorum suorum legitimis serviciis ac censibus daciisque ac collectis, seminationibus tritici, siliginis, ordej, annone ac feni, collectis scilicet et incollectis, vinearum insuper fructibus et utilitatibus egregio Petro de Iváncz, vicecomiti predicti comitatus Castriferrei, pro quinquaginta tribus florenis hungaricalibus ab eodem coram nobis hic in capitulo integre levatis et ad se receptis dedisset, vendidissetque ac arendasset, imo dedit, vendidit ac arendavit coram nobis tali modo, quod idem Petrus Ivánczy prescriptam abbaciam suam usque festum Beati Martini episcopi 1556 nov. 11. venturum teneat et possideat, fructusque et quaslibet utilitates suas predictas percipiat, elapso tandem predicto festo Martini idem Petrus Ivánczy ipsam abbaciam prefato abbati remittere et resignare teneatur. Hoc vero non pretermisso, quod, si ipse Petrus Ivánczy aliquas terras arabiles in ipsa abbacia perarari et inseminari faceret, extunc teneatur eidem abbati de illis terris solitas capetias reddere. Harum etc. Datum sabatho proximo ante festum Beati Laurentii Martiris 1556. 1556 aug. 8.

Kivonat a vasvár-szombathelyi káptalan 1556. évi jegyzőkönyvéből (1556, 122.).

9.

1602 július 5. — *Vizkelety János sümegi tisztartó a pozsonyi magyar kamara parancsára összeírja a dömölki kolostor leltárát.*

Inventarium Dömölkinum per me Joannem Vizkelety, provisorum arcis Sümeg, 5. Julii factum et assignatum, anno 1602.

In claustro.

Pixides barbatae cum manubriis ligneis 2.

Pixides barbatae cum manubriis ferreis 2.

Mensa lignea quadrata 1.

Janua cum pessulo ferreo 1.

In eodem territorio seminaturae habentur, tritici iugera 3. Item apud Melchiorem Ráttky pretium frumenti restant 20 floreni.

Joannes Vizkelety m. pr.

Pecsétes eredetije a bécsi közös pénzügyminiszteri levéltárban: Hungarn, 11. Jul. 1602.

10.

1602 július 5. — *Vizkelely János sümegi tisztartó összeírja a dömölki apátság job-
bágyait és tartozandóságukat.*

Urbarium Dömölkinum ad abbatiam Sancti Martini spectantium per me Joannem
Vizkelely, provisorem arcis Sümeg, factum et assignatum 5. die Julii, anno 1602.

Pago Deömölk.

Judex Urbanus Iház	sess. I.	Jacobus Radochy	sess. I.
Paulus Zalay	sess. I.	Reliquae sessiones desertae sunt.	
Emericus Bereck	sess. I.	<i>Inquilini.</i>	
Casparus Lázló	sess. I.		
Joannes Nagy	sess. I.	Benedictus Tántzos,	
Georgius Nagy	sess. I.	Joannes Zallay,	
Bartholomeus Németth	sess. I.	Benedictus Simon.	

Censum nullum solvunt, sed labores et servitia praestare debent. Item ad nativitatem
Domini de singulis integris sessionibus cives solvunt caponem 1, panes duos; de frugibus
decimas dant; arare et seminare tenentur ad rationem Domini.

Eredetiye a bécsi közös pénzügyminiszteri levéltárban: Hungarn, 11. Jul. 1602.

11.

1602 július 11. Pozsony. — *A pozsonyi magyar kamara értesíti a bécsi udvari
kamarát, hogy a dömölki apát elhunytával az apátságot összeíratta s a pannonbalmi
főapátság javával együtt új főapát kinevezéséig a királyi kincstár javára gondoztatja.*

Generosi ac Magnifici domini, Amici nobis observandissimi! Salute et servitii
nostri commendatione praemissa, significamus vestris dominis generosis ac magnificis,
fratrem quendam religiosum, nomine Deodatum, Ordinis Sancti Benedicti, ex indultu ac
collatione reverendissimi quondam domini Stephani Feyerkeöwy, utpote archiabbatis sacri
montis Pannoniae, pagum Deömeölk, ad eandem archiabbatiam pertinentem possedis-
se, eumque hisce diebus e vivis excessisse, et per eiusdem decessum predictum pagum ad
reliquum corpus rediisse; cuius morte intellecta, actutum iniunxeramus provisorii suae
maiestatis in Simegh constituto, egregio videlicet Joanni Wyzkelethy, ut se se eo conferret, et
quicquid rerum uspiam per eundem defunctum derelictarum superesset, diligenter conscri-
beret. Confecit ille cum urbarium, tum inventarium; sed qualia sint illa, ex hisce addito
scripto uberius videre est. Cum vero praelibatus pagus per decessum ultimi eiusdem
possessoris ad reliquum corpus bonorum, uti praemissum, nunc rursus redierit, minimeque
dubitemus, haud defore plerosque, qui eundem pagum certatim pro se se a moderno domino
locumtenente obtinere conten (így), ideo vestras dominationes generosas ac magnificas
hisce tempestive praemonendas censuimus, ne si qui alicui, praeterquam eiusdem ordinis,

competitores sint futuri, imo ne iis quidem, donec maiestas sua caesarea archiabbatem aliquem clementer declarare dignata fuerit (siquidem collatio dicti pagi, prout et aliarum similium abbatiarum, archiabbatis esse dignoscitur), ab eodem domino locumtenente ullo pacto conferatur. Id enim vehementer praeiudicaret iuribus futuri abbatis; et quemadmodum aliorum pagorum, utpote Dienesdi et Deaki, ad eandem archiabbatiam pertinentium, proventus nunc ad rationem suae maiestatis percipiuntur, ita et ille fisco suae maiestatis esset mancipandus. Quod hisce vestris dominationibus generosis ac magnificis intimandum censuimus. In reliquo easdem felicissime valere optamus. Posenii 11. Julii, anno 1602.

1602 júl. 11.

Külsején: Generosis ac Magnificis Dominis H., domino Praefecto caeterisque sacrae caesareae regiaeque maiestatis camerae aulicae consiliariis etc., amicis nostris observandissimis.

*Sacrae caesareae regiaeque maiestatis camerae
Hungaricae praefectus et consiliariü.*

Egyszerű papírra irt, két pecséttel zárt eredeti levél a bécsi közös pénzügyminiszteri levéltárban.
Jelzése: Hungarn, 1602. 11. Jul.

12.

1603 október 17. Bécs. — *Mátyás főherczeg jelentést és véleményt kíván a magyar kamarától a Györi Márton vasvári örkanonoknak adományozott, de annak át nem adott dömölki apátság ügyében.*

Matthias, Dei gratia archidux Austriae, dux Burgundiae, comes Tyrolis.

Reverende ac egregii syncere nobis dilecti. Qualiter honorabilis Martinus Jauriensis, custos et canonicus ecclesiae Castriferrei, abbatiam Deömeolkiensem, ipsi per obitum Adeo-dati quondam Carlucii a reverendissimo Martino Pethe de Hethes archiepiscopo Colocensi et per regnum istud locumtenente collatam, sed per Johannem Vizkelethi provisorem arcis Simegh ademptam et episcopatu Wesprimiensi adiunctam, sibi restitui demisse petat, quo etiam modo praefatus archiepiscopus eo nomine pro illo intercedat, ex inclusis sub *A* et *B* liquidius intelligetis. Mandamus itaque Vobis benigne, nobis superinde informationem ac sententiam Vestram perscribatis. Datum Viennae, decimo septimo Octobris anno millesimo sexcentesimo tertio.

1603 okt. 17.

Matthias m. pr.

Ad mandatum serenissimi domini archiducis proprium
Sigismundus Uladislaus Woifnert m. pr.
Horsius m. pr.

Czime: Reverendo ac egregio N. Praefecto caeterisque Sacrae Caesareae Regiaeque Maiestatis Camerae Hungaricae consiliariis, sincere nobis dilectis.

Eredetiye az Országos Levéltár «Benignae resolutiones regiae» iratai közt.

13.

1622 márczius 12. Bécs. — *Himmelreich György pannonbalmi főapát Dianesevich Györgynek adományozza a dömölki apátságot.*

Nos Georgius Himmelreich archiabbas Sancti Martini, sacri montis Pannoniae ac sacratissimae caesariae regiaeque maiestatis consiliarius etc.

Memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis. Quod nos, inducti non solum amicorum nostrorum commendationibus, quibus multum deferimus, sed et morum honestate sufficientique eruditione et ad functiones ecclesiasticas zelo ac habilitate, officii praeterea familiae nostrae, non parvo tempore, fideliter et sedulo praestitis, nobilis iuvenis, Georgii Dieneseuich, quae omnia propria nostra experientia in ipso cognouimus, eidem abbatiam, in possessione Also Deomek fundatam, per mortem et decessum reverendi domini Joannis Keontheos, praepositi Eorsiensis et parochi Soproniensis ac eiusdem abbatae de Also Deomeolk ultimi, veri et legitimi possessoris, de iure et facto vacantem, autoritate iurispatronatus nostri, quo in conferenda praedicta abbatia more praedecessorum nostrorum archiabbatum Sancti Martini optimo iure utimur, simul cum omnibus eiusdem abbatae bonis temporalibus, iuribus possessionariis, proventibus, emolumentis et obventionibus quibusvis et ubicunque habitis ac undecunque provenire debentibus et quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem abbatiam de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, prout antea, per praefatum Joannem Keontheos possessa et percepti fuerunt, antelato Georgio Dieneseuich, dandam et conferendam duximus. Imo damus et conferimus harum nostrarum vigore et testimonio literarum. Datum in civitate Vienna Austriae, die 12. mensis Martii. Anno Domini 1622.

1622 márcz. 12.

Georgius Himmelreich, archiabbas S. Martini sacri montis Pannoniae, m. p.

Külsején: Anni 1622. Collationales patris Georgii ratione abbatae Deomölkiensis a reverendissimo domino Hymerlaih.

Egyszerű papírra irt, a főapát pecsétjével megerősített eredetije a pannonbalmi rendi levéltárban.

Jelzése: capsza 53, S.

14.

1623 július 7. Szombathely. — *A vasvári káptalan Ferdinánd király meghagyására kiállítja Dianesevich György dömölki apát számára azon oklevélnek másolatát, melyet 1457 június 13-án állított ki János dömölki apátnak.*

Nos capitulum ecclesiae Castriferrei memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos litteras sacratissimi principis et domini domini Ferdinandi secundi Dei gratia electi romanorum imperatoris semper augusti, ac Germaniae, Hungariae Bohemiaeque regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae, marchionis Moraviae, comitis Tyrolis etc. requisitorias, clause confectas et emanatas, sigilloque eiusdem iudiciali ab extra in margine superiori earumdemque impresse obsignatas, nobis praeceptorie loquentes et directas, honore et reverentia, quibus decuit, recepimus in haec verba.

Ferdinandus secundus Dei gratia electus Romanorum imperator, semper augustus,

Germaniae, Hungariae Bohemiaeque etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, comes Tyrolis etc. Fidelibus nostris, honorabilibus, capitulo ecclesiae Castriferrei, salutem et gratiam. Expositum est maiestati nostrae nomine et in persona fidelis nostri honorandi Dyaneseuith abbatis Deomeolkiensis, quomodo idem exponens paribus universarum literarum, ut puta, donationalium, fassionalium, introductoriarum, contradictoriarum et evocatoriarum, metalium, reambulatoriarum, praefectionalium, concambialium, impignoratitiarum, revocatoriarum, sententionalium, generaliter vero quarumlibet privilegialium et sententionalium factum monasterii dictae abbatae Deomeolkiensis, nec non et Kis et Nagy Deomeolk possessionum sic dictarum ad eandem abbatiam spectantium, omninoque in comitatu Castriferrei existentium habitarum, tangentium et concernentium plurimum indigeret essetque necessarium. Pro eo fidelitati vestrae harum serie firmiter praecipiendo committimus et mandamus, quatenus acceptis praesentibus paria praescriptarum litterarum, tam privilegialium quam causalium, in dictis capituli vestri sacristia sive conservatorio diligenter requiri et reinveniri facere, requisitarumque et reinventarium tenorem in transsumpto literarum vestrarum memorato exponenti iurium eiusdem ad cautelam sub sigillo vestro capitulari authentico modis omnibus extra dare (dolo et fraude semotis) debeatis et teneamini. Datum Viennae Austriae, ipso die dominico sanctissimae individuae Trinitatis, anno Domini millesimo sexcentesimo vigesimo tertio.

1623 jún. 11.

Nos itaque mandatis et firmissimis commissionibus praefati domini nostri regis in omnibus (uti humiliter tenemur) obtemperando satisfacere satagentes paria literarum quarundam privilegialium alias etiam in simili forma ex hoc nostro capitulo emanatarum, ex utroque latere laceratarum, in pergameno sub pendenti sigillo in sacristia nostra inventarum, prout legendo assequi potuimus, talem habent tenorem, in quibus multa desiderantur.

Következik a vasvári káptalannak az 5. és 4. szám alatt közölt irata; azután folytatja:

Reinventarum itaque tenorem in transsumpto literarum nostrarum memorato exponenti iurium suorum futura pro cautela necessarium, sub sigillo nostro capitulari et authentico extradandas duximus et concedendas, suadente communi iustitia. Datum feria sexta proxima post festum Visitationis beatae Mariae Virginis anno domini millesimo sexcentesimo vigesimo tertio. — Lecta per capitulum et correcta.

1623 júl. 7.

Hárlapján a következő megjegyzések: Fassionalium 1410. — Prim. transs. 1457. — Aliar. transs. 1623. — Literae in transsumpto capituli Castriferrei, ex quibus clare patet, quod Kis Dömölkienses nobiles teneantur dare decimas de omnibus, sed praeterea nihil abbati Dömölkiensi.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban.

Jelzése: capsá 53, Qu.

15.

1630 január 30. Felső-Dömölk (Nemes-Dömölk). — *A felsődömölki (nemesdömölki) nemesek az egész falu nevében tanuskodnak arról, hogy Köntös János apától a templom rendbehozására vett fát Vízkelety János elbordatta.*

En eleöttem Janossy Miklos Vasuarmegyének egyk feő szolga Biraia elöt, Recognoscilliak az magok io leölki esmeretek szerent az Nemes Deömolkj Nemes Uraim, ugrimint Deömölkj Pal Uram ezen Vasuarmegyének Esküttje, Dömölki Imre, Bolla Josa,

Forentos Balas, Noszlopi Gaspar, Bolla Andras es mjnd fejenkent az ot ualo Nemes es Polgari rend. Hogi szegenj megh holt előbbenj Dömölki Apatur Könteös János, az ki azon időben Soproni Plebanusis uolt, akaruan azon Also Dömölki Templumot auagi Kalastromot restauralnj, annak épületjre ugian ezen szomszedokatis segetsegül az faia es sendelie hordasara keruen, hordatot uolt tizen egj szeker sendelit, be rakatuan az klastromban az üdőnek felelmes uolta mjat. Ekközben megh haluan szegeni Köntös János, es Orszagunk allapatiais föl haboroduan, Bethlehem Fejedelem kjn leteben, az mint hogi akkorban az papok joszagaj nagj ualtozasban uoltanak, kerte föl azon Dömölkj joszagot Vizkeletj Janos Uram, es biruan közel harom eztendeigh; az megh neuzet sendelit, nem tudgyuk mi gondolattjabol, ellenezuen mind az Nemessek es az ot lakosok's, seőt ugian az templomotis nem akaruan föl nitnja, föl töressel fenegetuen föl köllet nitnja es az sendelit tizen egj szekerre föl rakatuan, kilenczet adta Török Janos Uramnak, az kettő (?) szekeret az maga szüksegere Papara uitette be. Ebben ü kegyelme nekünkis fogiatkozast lattatot tennj, holot az Templum épületj mjnekünk szinten ugi hasznalt es minden egyeb fele segetseggelis akarunk hozzá lennj, az mastani epettetéséhez. Scriptum in possessione Nemes aliter Felseő Deömeölk, 30. Jan. Anno 1630.

1630 jan. 30.

Coram me Nicolao Janossy,
iudice nobilium comitatus Castriferrei m. p.

Külsején más, de nem sokkal későbbi kéztől: Betlehem ideieben Viszkeleti neuő nemes Ember föl kerte Dömölki Apatursagot Betlehemtül.

Egyszerű papirra irt, most már elmosódó pecséttel megerősített eredetije a pannonbalmi levéltárban.
Jelzése: caps 53, A.

16.

1632 november 29. Győr. — *A győri káptalan átírja Dianesevich György dömölki apát számára azon oklevelet, melyben Országb nádor a dömölki apát és nemesek közti pör elintézésére új batáridőt tűz ki.*

Nos capitulum ecclesie Jauriensis memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit universis. Quod admodum reverendus dominus Georgius Diancsewych abbas de Deomeolk et parochus ecclesie Sancti Martini sacri montis Pannonie, nostram personaliter veniens in presentiam, exhibuit et presentavit nobis quasdam litteras spectabilis et magnifici quondam domini Michaelis Orszagh de Guth, regni Hungarie alias palatini, ab extra in superiori margine earundem obsignatas, tenoris infrascripti, petens nos debita cum instantia, ut nos easdem litteras transcribi et transsumi presentibusque litteris nostris transsumptionalibus inseri et inscribi faciendo, eidem extradare vellemus. Quarum quidem litterarum tenor talis est.

Következik a 6. szám alatt közölt oklevél; aztán folytatja:

Nos igitur preinsertas litteras, non abrasas, non cancellatas, non vitiatas, nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni penitus vitio et suspicione carentes de verbo ad verbum (uti quidem propter vetustatem legibiles erant) sine diminutione et augmento aliquali transscribi et transsumi presentibusque litteris nostris inseri et inscribi faciendo prefato domino abbati

de Deomeolk, iurium suorum pro tuitione necessarias, sub sigillo nostro capitulari et authentico, originalibus quoque earundem litterarum eidem in specie redditis et restitutis, extradandas duximus et concedendas, communi suadente iustitia. Datum in vigilia festi Beati Andree apostoli anno millesimo sexcentesimo trigesimo secundo. — Lecta in capitulo.

1632 nov. 29.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban.

Jelzése: Capsa 65., S3.

Bőrhártyája ép, alsó balsarkán tintafoltok és törlések látszanak; hátul a felső részre a győri káptalan egészen ép sárgaviaszos pecsétje van ragasztva.

A takaró lap hátulján: 1632, in vigilia festi B. Andree apostoli petiit presentes in transsumpto sibi extradari. Item eadem die presentes restituit. (Van a levéltárban még két mása ezen átiratnak 1.53, R, — 2. 65., T3; egyik sem hitelesített.)

17.

1639 január 13. Szombathely. — *Vas vármegyének törvényszéke a Dianesevich György dömölki apáttól a kis(nemes)dömölki és kocsi nemesek ellen indított pörben az apát javára ítélt.*

Nos Stephanus Kisfaludy de eadem Kisfalud et Joannes Horuath de Manko Bük vice comites, iudices nobilium et iurati assessores sedis iudiciariae comitatus Castriferrei damus pro memoria. Quod egregio Francisco Káldy de Felseő Káld et condam Emerico Rayky de Alsó Rayk alias vicecomitibus, iudicibus nobilium et iuratis assessoribus huius comitatus Castriferrei, praedecessoribus scilicet nostris, feria quinta proxima post festum Epiphaniarum Domini in anno eiusdem millesimo sexcentesimo trigesimo sexto transacto praeteritum hic 1636 jan. 10. Sabariae, die nimirum et loco celebrationis sedis nostrae iudiciariae alias quoque consueto, pro faciendo moderativo iudicio causarum in dicta sede eorum iudiciaria pro tribunali sedentibus et constitutis. Egregius Joannes Gorup pro admodum reverendo domino Georgio Dianesevich, abbate Dömölkiensi ut actore cum procuratoriis litteris eorundem, iuxta continentiam quarum binarum litterarum eorum praedecessorum nostrorum admonituarum, evocatoriarum et certificatarum in figura iudicii eorum comparens. Contra nobiles Paulum et Nicolaum Dömölky, Blasium Forintos, Casparum Noszlopy et Josam Bolla In Kis Dömölky, nee non Emericum Morocz, Benedictum et Thomam Salamon, alium Thomam Chászár, Georgium, Franciscum et Ambrosium itidem László et Michaelem Doma in Kocz, possessionibus sic dictis omnino in isto comitatu Castriferrei esistenti habitis degentes, velut in causam attractos, easdem binas litteras dictorum praedecessorum nostrorum admonitorias, evocatorias et certificatorias, in simplicibus papyris clause confectas, sigilloque huius comitatus nostri authentico ab extra in superioribus earum marginibus impressivè consignatas, coram iisdem praedecessoribus nostris exhiberi et praesentari curaverat.

Quarum scilicet primarum tenor talis erat:

Franciscus Káldy de Felseő Káld et Emericus Rayky de eadem Rayk vicecomites, iudices nobilium et iurati assessores sedis iudiciariae comitatus Castriferrei. Dicitur nobis in persona admodum reverendi domini Georgii Dianesevich abbatis Dömölkiensis. Qualiter nobiles Paulus et Nicolaus Dömölky, Blasius Forintos, Casparus Noszlopy et Josa Bolla in possessione Kis Dömölky et comitatu Castriferrei esistenti habita degentes, nescitur unde

moti et quibus rationibus usi iustas frumenti in territorio ipsorum enati et procreati, bladorum item et agnellorum decimas, aliarum denique marcarum solutiones, in litteris eiusdem exponentis super abbatia praenotata Dömölkiensi emanatis denotatas et praespecificatas, alias ad eandem abbatiam de iure cedere et provenire debentes, ad saepissimas eiusdem exponentis medio infra denotati iudicis nobilium factas repetitiones et requisitiones, ab anno videlicet millesimo sexcentesimo decimo secundo ad annum usque millesimum sexcentessimum trigesimum quintum proxime praeteritum inclusive, hactenus minime restituissent, verum apud sese minus iuste et indebite viaque iuris sine omni detinuissent, prout detinerent etiam de praesenti, potentia mediante, damno et praeiudicio ipsius exponentis manifesto. Vellet itaque idem exponens memoratos in causam attractos ratione praevia, non longo litis processu, sed vigore duntaxat articulorum novissimarum regni constitutionum in annis Domini millesimo sexcentesimo nono articuli decimi septimi, et millesimo sexcentesimo decimo tertio articuli quarti, super detentione et non persolutione decimarum editorum, coram nobis in causam convenire, praescriptarumque frugum, bladorum, agnellorum et marcarum persolutionem a praescriptis annis provenire debentium, in specie, illis vero non existentibus in condigno eorum valore in unum computando, reddi et restitui ac insuper ex parte eorum sibi in praemissis seorsim et singillatim tamquam in una possessione degentium, iudicium et iustitiam debitumque iuris complementum elargiri. Lege regni sic dictante.

Unde nos, his rationibus moti, ad instantiam et legitimam petitionem dicti exponentis ad infra scriptam citationem et evocationem faciendam nobisque suo modo referendam unum ex nobis, nobilem Franciscum Potyondy alterum iudicem nobilium nostrum, nostro pro testimonio exmiseramus fide dignum. Qui tandem exinde ad nos reversus nobis sub iuramento suo fideliter retulit eo modo: Quomodo ipse die vigesima mensis Julii in anno millesimo sexcentesimo trigesimo quinto proxime transacto praeterita memoratos Paulum et 1635 júl. 20. Nicolaum Dömölky, Blasium Forentos, Casparum Noszlopy et Josam Bolla in possessione praedicta Dömölk in praefato comitatu Castriferrei existenti habita, personaliter repertos, contra annotatum exponentem ad hanc sedem nostram iudicariam postea primitus celebrandam nostri citasset et evocasset in praesentiam rationem de praemissis reddituros efficacem. Solita certificatione non omissa. Datum Sabariae, feria quinta proxima post festum Epiphaniarum Domini die nimirum et loco celebrationis sedis nostrae iudicariae anno 1636 jan. 10. eiusdem millesimo sexcentesimo trigesimo sexto.

Alterarum vero continentia verbalis sequebatur in hunc modum.

Franciscus Káldy de Felseő Káld et Emericus Rayky de eadem Rayk vicecomites, iudices nobilium et iurati assessores sedis iudicariae comitatus Castriferrei. Dicitur nobis in persona admodum reverendi domini Georgii Dianeseuith abbatis Dömölkiensis. Qualiter nobiles Emericus Morocz, Benedictus et Thomas Salamon, alter Thomas Chaszar, Georgius, Franciscus et Ambrosius Laszlo, Michael Doma in possessione Kocz et comitatu Castriferrei existenti habita degentes. Nescitur unde moti et quibus rationibus usi, iustas frumenti in territorio ipsorum procreati et enati, bladorum item et agnellorum decimas, aliarum denique marcarum solutiones in litteris eiusdem exponentis super abbatia praenotata Dömölkiensi emanatis denotatas et praescriptas, alias ad eandem abbatiam de iure cedere et provenire debentes, ad repetitiones eiusdem exponentis pro anno domini millesimo sexcentesimo trigesimo quinto proxime evoluto minime restituissent, prout restituere nollent,

verum apud sese minus iuste et indebite viaque iuris sine omni detinerent etiam de praesenti potentia mediante, damno et praeiudicio ipsius exponentis manifesto. Vellet itaque idem exponens memoratos in causam attractos ratione praevia, non longo litis processu, sed vigore duntaxat articulorum novissimarum regni constitutionum in annis Domini millesimo sexcentesimo nono articuli decimi septimi, et millesimo sexcentesimo decimo tertio articuli quarti, super detentione et non persolutione decimarum editorum coram nobis in causam convenire praescriptarumque frugum, bladorum, agnellorum et marcarum persolutiones praescripto anno eidem cedere ac provenire debentium in specie vel autem in valore eorum in unum computando reddi et restitui ac insuper ex parte eorum sibi in praemissis seorsim et singillatim tamquam in una possessione degentium, iudicium et iustitiam debitumque iuris complementum elargiri. Lege regni sic dictante.

Unde nos, his rationibus moti, ad instantiam et legitimam petitionem dicti exponentis ad infra scriptam citationem et evocationem faciendam nobisque suo modo referendam unum ex nobis, nobilem videlicet Franciscum Potyondi, alterum iudicem nobilium nostrum, nostro pro testimonio exmiseramus fide dignum. Qui tandem exinde ad nos reversus, nobis sub iuramento suo fideliter retulit eo modo: Quomodo ipse die vigesima mensis Julii in anno millesimo sexcentesimo trigesimo quinto proxime transacto prae- 1635 júl. 20. terita memoratos Emericum Mórocz, Benedictum et Thomam Salamon, alterum Thomam Chászár, Georgium, Franciscum et Ambrosium László, Michaellem Doma in possessione praedicta Kocz in praefato comitatu Castriferrei existenti habita personaliter repertos, contra annotatum exponentem ad hanc sedem nostram iudicariam postea primitus celebrandam nostri citasset et evocasset in praesentiam rationem de praemissis reddituros effiacem. Solita certificatione non omitta. Datum in oppido Sabariae, feria quinta proxima post festum Epiphaniarum Domini, loco nempe et die celebrationis sedis nostrae iudiciariae, anno eiusdem millesimo sexcentesimo trigesimo sexto. 1636 jan. 10.

Quibus exhibitis et praesentatis paribusque earum per egregium Stephanum Darás, legitimum videlicet memoratorum in causam attractorum procuratorem, qui pro iisdem in causam attractis cum procuratoriis litteris similiter eorum praedecessorum nostrorum coram eisdem rite astabat, ab eisdem praedecessoribus nostris suo modo petitis et obtentis causa eadem in huiusmodi parium receptione pendens, feriam quartam proximam post dominicam quasimodo similiter in praescripto anno Domini millesimo sexcentesimo trige- 1636 ápr. 2. simo sexto transacto, ut praemissum est, praeteritam dilatoria cautione attigerat.

Qua instante, dictisque praedecessoribus nostris in praescripto sedis eorum loco iuris dicendi gratia pro tribunali sedentibus ac constitutis, idem memoratus actoris procurator, virtute sua procuratoria praenarrata eorum praedecessorum nostrorum iudicario comparens in conspectu, iuxta praerectas actiones ex parte ipsorum in causam attractorum iudicium et iustitiam debitumque iuris complementum dicto principali suo per eosdem antecessores nostros elargiri postulaverat. Quo audito, antelatus memoratorum in causam attractorum procurator, generali de non consentiendó praemissa protestatione, memoratum Thomam Chászár et Georgium László in dicta possessione Kocz minime residere ac proinde eosdem ab ulteriori impetitione annotati actoris absolvi petierat; quantum vero ad reliquos in eausam attractos, ex quo in territorio ipsorum decimae per praefatum actorem inexolutae praetenderentur, territorium autem cuius esset possessionis aut villae, haud specificaretur, ob id eatenus quoque causam condescendi debere dixerat. Antelatus dicti actoris procurator

super negativa procuratoris in causam attractorum responsione protestando et ad relationem antelati iudicis nobilium se referendo, ulterius actionem bono modo esse fundatam, essentialiaque eiusdem requisita sine defectu adesse proindeque sibi superinde iudicium ferri poposcerat. Unde iidem praedecessores nostri, habito inter sese mutuo tractatu et sana consultatione, collectis etiam universorum eorum secum una existentium iudicium arbitrorum votis et suffragiis, praeinsertam actionem ex parte antefatorum Thomae Chászár et Georgii László ex ratione per procuratorem eorum allata condescendi debere, ex parte vero reliquorum in causam attractorum stare ipsosque ulterius ad meritum causae respondere oportere adinveniant et partibus enunciaverant. Saepefatus antelatorum in causam attractorum procurator consueta sua protestatione repetita, adhuc condescensionem causae ex rationibus infrascriptis urserat: primo siquidem idem actor generalitatem quandam decimarum et marcarum acquireret, specificè autem nihil declararet, sed neque quantitatem rei acquirendae annexerit; deinde quia, licet in praemissis actionibus suis certarum quarundam litterarum super fundatione praetactae abbatae suae Dömölkiensis emanatarum mentionem faceret, nihilominus tamen huiusmodi litterae actioni ipsius actoris verbotenus insertae non essent, sed neque paribus illarum ipsos in causam attractos admonisset, ideo ex his rationibus iterato causam praenarratam una cum actionibus suis praeinsertis condescendi easdemque litteras praexhibitas annihilari necessum esse urserat. In cuius quidem obiectionis contrarium saepefatus antelati actoris procurator responderat: ex quo decimationem praemissam iidem in causam attracti dicto principali suo haud admisissent, proinde dictum principalem suum quantitatem eiusdem decimae specificare nequivisset, verum praetextu praenarratae decimae contra eosdem in causam attractos litem movere debuisse; quantum autem ad litteras attineret, easdem declarationis duntaxat gratia exhibuisse, quae nec meritum actionis concernerent, ideoque contra easdem ratione ex praemissa idem procurator in causam attractorum disputare, dilationemque petere non posset. Procuratore dictorum in causam attractorum praemissis inhaerente, ab eisdem praedecessoribus nostris vel ex eo, quod idem procurator antelati actoris ab actione recedere videretur, iudicium efflagitante. Iisdem tamen praedecessoribus nostris, ex ratione per procuratorem dicti actoris allata, exceptionem praemissam non tenere, verum eosdem in causam attractos ad meritum causae ulterius respondere debere deliberantibus. Qua audita deliberatione, idem saepefatorum in causam attractorum procurator, solenni superinde, ubi idem actor praetensam decimam pro anno dundaxat millesimo sexcentesimo trigesimo quinto sibi exolutam (tollhiba «inexolutam» helyett) adstrueret, praehabita protestatione eo modo allegaverat: quomodo iidem principales sui, sed nec progenitores ipsorum, ab ipsa memoria hominum ipsi actori vel antecessoribus eiusdem nihil quicquam decimarum vel aliarum solutionum praestitissent, ideoque iuxta leges patrias iam dudum praescripissent, id quod tam litteris privilegialibus, pure et absque contradictione emanatis, quam vero veridica attestazione vicinorum et commetaneorum antelatarum possessionum Kis Dömölk et Kocz, in dicto comitatu Castriferrei existenti habitarum, nobiliumque et ignobilium huius comitatus nostri Castriferrei, utriusque sexus hominum, in termino et loco ac coram personis per eosdem praedecessores nostros ad id iuridice destinandis per formam communis inquisitionis fienda, cum poena indebitae actionis eosdem principales suos comprobaturos assumpserat. E converso praelibatus quoque memorati actoris procurator praemissam suam actionem et acquisitionem eo proinde modo, quo dicti in causam attracti, litteris et humano documento in termino

et loco ad id utrique parti praefigendis eundem actorem, principalem nempe suum verificaturum retulerat. Quia vero in hoc ipso praefati ambarum partium procuratores, nominibus praedictorum principalium suorum coram praenarratis antecessoribus nostris benevole consenserunt, ad huiusmodi attestationem et communem testium inquisitionem, rite et legitime, iuxta receptam regni consuetudinem peragendam, fassionesque testium et litteras per dictas ambas partes producendas, recipiendas ac eisdem exinde debito modo referendas, unus praedecessorum nostrorum, scilicet vice comitum cum associatis sibi iudice nobilium, cuius nempe processui praelibatae possessiones Kis Dömölk et Kocz adiacere dignoscantur, et uno ex iuratis assessoribus istius sedis iudiciariae legitime exmittendos fore videbatur. Quapropter iidem praedecessores nostri, habito inter sese mutuo tractatu, et sana superinde deliberatione iudicantes decreverant eo modo: Ut unus ex ipsis scilicet vicecomitibus cum iudice nobilium, cuius nempe processui saepetactae possessiones Kys Dömölk et Kocz deservire dignoscuntur, ac uno iurato assessore eorum termino per eundem alias vicecomitem ad id partibus praenarratis legitime praefigendo ad facies praescriptarum possessionum Kys Dömölk et Kocz, vicinis et commetaneis earum universis, nobilibusque et ignobilibus huius nostri comitatus, nec non comprovincialibus utriusque sexus hominibus, inibi legitime convocatis et praesentibus, sub onere solutionis trium marcarum gravis ponderis, duodecim florenos hungaricos constituentium, super eos, qui cum litteris eorum praedecessorum adiudicatoriis seu attestatoriis, vel autem eorum vicecomitum sigillis legitime requisiti eo accedere, ibique veritati testimonium perhibere recusaverint, per eosdem praedecessores nostros et huius comitatus vicecomites, quorum videlicet intererit, immediate et irremissibiliter exigendarum, inibe legitime convocatis et praesentibus accedere, ibique a vicinis primum et commetaneis, nobilibus et ignobilibus, tandemque huius nostri et praedictorum comitatum comprovincialibus, utriusque sexus hominibus, ad fidem eorum Deo debitam, fidelitatemque sacrae caesareae atque regiae maiestati, domino nostro clemetissimo ac sacrae eiusdem regiae regni hungarici coronae observandam, tacto dominicae crucis signo praestandam, odio, amore, favore, timore, prece, praemio, et complacentiis partium postrogatis, absque scrupulo cuiuslibet falsitatis, solum Deum et eius iustitiam prae oculis ferentibus, partibus etiam praedictis vel earum legitimis procuratoribus inibi legitime convocatis, et tempore huiusmodi iuramenti praesentibus, tandemque semotis illinc procul et abiectis. De eo utrum, iuxta praesertitas actiones et acquisitiones memorati in causam attracti eidem domino actori vel vero praedecessoribus suis iustas frumenti, agnello, bladumque decimas aut marcarum solutiones praestiterint et persolverint, huiusmodique praescriptarum rerum decimas de necesseolvere debuerint; vel autem, quod iuxta negativam eorum in causam attractorum responsionem, eidem actori, sed neque antecessoribus eiusdem a memoria hominum quicquam decimarum vel aliarum solutionem ex praesertitis frumenti, agnello, bladumque generibus, marcarumque solutionibus eidem domino actori, prout idem praetenderet, provenire debentium persolverint et persolvi fecerint, ideoque in totalibus actionibus et acquisitionibus eiusdem domini actoris contra eosdem motis et intentatis innocentes sint, existantque penitus et immunes, idemque actor contra eosdem indebitam persequeretur actionem, nec ne, more communis inquisitionis, seorsim et singillatim investigando scivissent, inquisivissent et experti fuissent meram, plenam atque omnimodam de praemissis certitudinis veritatem. Et post haec huiusmodi attestationis et communis testimonium inquisitionis, rescitaeque veritatis praemissorum seriem, simul cum propriis possessionum, attestantiumque

nomnibus et cognominibus ac aetatibus testium, ut fuerit expediendum, ad futuram sedem nostram iudiciariam a die celebrationis huiusmodi attestationis et communis inquisitionis primitus celebrandam praefati vice comes, iudex nobilium et iurati assessores nostri nobis suo modo in iudicio referre debuissent et tenebantur. A quo quidem termino celebrationis huiusmodi attestationis reportatio, sed et discussio reportatae seriei praemissae attestationis et communis testium inquisitionis variis et multimodis prorogationum cautelis intervenientibus, ad feriam tertiam proximam post dominicam Sexagesimae, in anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo septimo proxime transacto praeteritam dilata, devota, pro- 1637 febr. 17. tractaque extiterat.

Qua consimiliter prae foribus existente, medioque tempore, dicto Francisco Káldj officio suo sponte cedente, annotato vero Emerico Rayky debitum naturae solvente, ac in locum eorum ex unanimi universitatis dominorum magnatum et nobilium istius comitatus Castriferrei votis et suffragiis egregio Josepho Czömötey de Nemes Ladon, et me, utpote Stephano Kisfaludy in huiusmodi iudicatus officium rite suffectis et sublimatis, causaque praesenti pro ulteriori sua discussione et revisione in nostri praesentiam deveniente, ac tandem nobis una cum praetitulato Josepho Czemetey, ac nobilibus Francisco Potyondy iudice nobilium, Valentino Szabo et Gregorio Horuath iuratus assessoribus istius sedis nostrae iudiciariae pro tribunali sedentibus et constitutis. Idem Dominus vicecomes, iudex nobilium et iurati assessores nostri, nostrum de medio nostri personaliter iudicarium exurgendo in conspectum, nobis sub iuramentis ipsorum in generali regni decreto superinde conscripto contentis pariformiter retulerunt in hunc modum: quomodo ipsi in processu praesentis causae, quae inter praefatum dominum Georgium Dianeseuit ut actorem ab una, et dictos Paulum et Nicolaum Dömölky, Blasium Forintos, Gasparum Noszlopy et Josam Bolla, Emericum Morocz, Benedictum et Thomam Salamon, alterum Thomam Chaszar, Georgium, Franciscum et Ambrosium itidem László ac Michaelem Doma velut in causam attractos, partibus ab altera, ratione et praetextu non persolutionis iustarum decimarum, frugum videlicet, agnellorum, bladorumque, et aliarum marcarum, alias prout idem dominus actor praetendisset, ad praescriptam eiusdem abbatiam pertinentium, in hac sede nostra iudiciaria coram saepefatis praedecessoribus nostris controvertebatur, de sede eorum iudiciaria, ex iudiciaria scilicet ipsorum deliberatione et commissione, per eosdem exmissi, termino et loco inferius declarandis, ab infrascriptis praefatarum partium testibus De eo utrum iuxta praeinsertas actiones et acquisitiones, memorati in causam attracti eidem domino actori vel vero praedecessoribus suis iustas frumenti, agnellorum, bladorumque decimas, aut marcarum solutiones praestiterint et persolverint, huiusmodique praescriptarum rerum decimas de necesse solvere debuerint; vel autem, quod iuxta negativam eorum in causam attractorum responsionem eidem actori, sed neque antecessoribus eiusdem a memoria hominum quicquam decimarum vel aliarum solutionum ex praeinsertis frumenti, agnellorum, bladorumque generibus, marcarumque solutionibus eidem domino actori, prout idem praetenderet, provenire debentium persolverint et persolvi fecerint, ideoque in totalibus actionibus et acquisitionibus eiusdem domini actoris contra eosdem motis et intentatis innocentes sint existantque penitus et immunes, idemque actor contra eosdem in causam attractos indebitam prosequeretur actionem, nec ne, more communis inquisitionis seorsim et singillatim investigando scivissent, inquisivissent, et experti fuissent meram, plenam atque omnimodam de praemissis certitudinis veritatem. Et tandem exhibuerunt at prae-

sentarunt nobis seriem huiusmodi attestationis et communis testium inquisitionis in simplici papyro conscriptam, hunc tenorem continentem:

Anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo septimo die septima Februarii. 1637 febr. 7.
 My Czemetey Josa, Vas Varmegyének egyik Vice Ispannya, és Potyondy Ferencz, azon Vas Varmegyének feo Szolga Biraja, és Esküttek, Szabo Balint, Horuath Geörgy, jöttünk ide Nagy Dömölkre, ezen Vas Varmegyében, az Nemes Varmegyének teörvény Szekinek Deliberatioja szerint, azon Nagy Dömölki Apatur Uram Instantiajara, neminemű Emberi és Levelbeli Bizonságok beszédésére, Iuxta praetensam Actionem eiusdem Domini Abbatis contra introscriptos in causam attractos mind az kétfelnek oblatioja szerint, kinek Deutroma azon Deliberatio szerint így köuetezik: Tudode nyluan, és ha tudod, honnet lehetsz bizonyos benne, hogy ennek az mostani Dömölky Apaturnak, auagy az elejnek, az kis Dömölky Lakosok és Kocziak ualamikor adtanak uolna Gabona, Barány és egyéb dezmat, auagy másféle ualami adót, és ha nem adtanakis, hallottade, ha tartoztanak uolna adny.

Primus testis. Paulus Gérczy, Annorum 74, hűti után azt uallya, hogy soha nem tudgya, az kis Dömölkiek és Koczi nemessek, ualaha adtak uolna az Nagy Dömölky Apaturnak seminemű Dezmat és Tizedet, és seminemű Pénzadot. Soha hirrel sem hallottam.

Secundus testis. Gregorius Keőczky, Annorum 70, hűti után aszt uallya, mint az elseő.

Tertius testis. Stephanus Keőczky, Annorum 80, hűti után aszt uallya, mint az elseő és második.

Quartus testis. Stephanus Takacz, Annorum 50, hűti után aszt uallya mindenekben, mint az elöttő ualok.

Quintus testis. Virágh Istuan, Simonyban lakozo, Annorum 70, Janosy Miklos Uram Jobbagya, hűti után azt uallya, mint az elöttő ualok.

Sextus testis. Balogh Geörgy, Sitkey, Annorum 80, hűti után aszt uallya, mint az elseők.

Septimus testis. Chaszár Tamas, Kapolnaj, Batthianyné Aszonyom eő Nagysága Jobbagya, Annorum 80, hűti után aszt uallya, mint az elseők.

Octavus testis. Dalos Pal, Simoni Szabo Balint Jobbagya, Annorum 65, hűti után aszt uallya, mint az elseők.

Nonus testis. Méreő Benedekné Simony, Haias Peter Jobbagya feleséghe, hűti után aszt uallya, mint az elseő és a többi.

Decimus testis. Petheő Mihaly Saaghy, Annorum 56, Czobor Imre Uram eő Nagysága Jobbagya, hűti után aszt uallya, hogy soha nem tudgya, hogy az kis Dömölky Nemessek és Koczy Nemessek ualaha Nagy Dömölkre ualamely Apaturnak adtak uolna dezmat auagy Tizedet uagy ualami Pénz adót, hirrel sem hallotta.

Undecimus testis. Keresze Jakab Saágy, Teörök János Uram Jobbagya, Annorum 62, hűti után aszt uallya, hogy soha nem tudgya, sem hallotta, hogy ualaha az föllyül megh irt Nemessek ualami adot adtak volna az Apaturnak Nagy Dömölkre.

Duodecimus testis. Tott Benedek, Saágy, Lippay Gaspar Uram Jobbagya, Annorum 60, hűti után aszt uallya minden puncttyaiban, mint az elseő és a teőbbi.

Decimus tertius testis. Szakác Lőrincz Saágy, Balogh Janos Uram Jobbagya, Annorum 65, hűti után aszt uallya, mint az elseő és a teőbbi.

Decimus quartus testis. Paxy Leorincz Saágy, Balogh Janos Uram Jobbagya, Annorum 75, hűti után aszt uallya, mint az elseő és a teőbbi.

Decimus quintus testis. Chekuti Berta Saággy, Lippay Uram Jobbagya, Annorum 66, hüti után aszt uallya, mint az elseő és a teőbbi.

Decimus sextus testis. Vargha Mihaly, Mihalyfalvay, Horuáth Péter Uram Jobbagya, Annorum 75, hüti után aszt uallya, a mint az eleötte ualok.

Decimus septimus testis. Fejes Tamás, Mihalyfalvay, Dömölki Imre Jobbagyanál lakik, Annorum 60, hüti után aszt uallya, mint az eleötte ualok.

Decimus octauus testis. Banio Janos, Mihalyfalvay, Vizkelety Janos Uram Jobbagya, Annorum 100, hüti után aszt uallya, mint az eleötte ualok.

Decimus nonus testis. Bécz Istvan, Mihalyfalvay, Horuath Peter Uram Jobbagya, Annorum 70, hüti után aszt uallya, mint az eleötte ualok.

Vigesimus testis. Kouacz Mihaly, Mihalyfalvay, Orosz Pal Uram Jobbagya, Annorum 70, hüti után aszt uallya, mint az elseők.

Vigesimus primus. Tott Kalmán nagy Köczki, Káldy Ambrusné Asszonyom Jobbagya, Annorum 65, hüti után aszt uallya, semmit nem tud.

Vigesimus secundus. Szabo Ferencz Nagy Keöczky, Kaldy Ambrusné Asszonyom Jobbagya, Annorum (?), hüti után aszt uallya, hogy sem tudgya, sem hallotta, hogy ualaha adtak uolna ualami adot az kis Deömölkiek és Koczzy Nemessek az Apaturnak Nagy Dömölkre.

Vigesimus tertius. Nemes személy Haias Péter. Simony, Annorum 40, hüti után aszt uallya, semmit nem tud.

Vigesimus quartus. Lampért Ferencz, Nemes személy, Zent Martony, Annorum 50, Hüti után aszt uallya, nem tud semmit.

Vigesimus quintus. Chanko Pal, Varsány, Teörök Janos Uram Jobbagya, Annorum 70, hüti után aszt uallya, hogy semmit nem tud.

Vigesimus sextus. Baichi Balás, Boczori, Pathy Geörgy Uram Jobbagya, Annorum 80, hüti után aszt uallya, hogy semmit nem tud.

Vigesimus septimus. Balogh Peter, Seöytöri, Nemes személy, Annorum 70, hüti után aszt uallya, semmit nem tud.

Vigesimus octavus. Nagy Barabás uérkeöy, Czobor Uram eő Nagysága Jobbagya, Annorum 70, hüti után aszt uallya, semmit nem tud, sem hallotta.

Vigesimus nonus. Bodor Gábor Nemes személy, kereszturi, Annorum 65, Hüti után aszt uallya, sem tudgya, sem hallotta soha, valamit adtak volna az Apaturnak.

Trigesimus. Kachorlaki Tamás, Palfalvay Martonfaluy Geörgyné Asszonyom Jobbagya, Annorum 50, hüti után aszt uallya, semmit nem tud.

Trigesimus primus. Hegedős János Palfaluay, Martonfaluy Geörgyne Jobbagya, Annorum 45, hüti után aszt uallya, semmit nem tud.

Trigesimus secundus. Tomori Ferencz, Palfaluay, Patthy Geörgy Uram Jobbagya, Annorum 50, hüti után aszt uallya, hogy semmit nem tud, sem hallott az Dézma és tized megh adása felöl.

Trigesimus tertius. Kaczorlaki Mihály, Patthy Geörgy Uram Jobbagya, Annorum 60, Hüti után aszt uallya, semmit nem tud.

Trigesimus quartus. Geörkös Janos, Palfaluay, Martonfaluy Geörgyne Asszonyom Jobbagya, Annorum 50, hüti után aszt uallya, semmit nem tud.

Trigesimus quintus. Szobothy Geörgy Nemes személy, Babay, Annorum 60, hüti után aszt uallya, hogy semit nem tud.

Trigesimus sextus. Barath Matthe, Nemes személy, Babay, Annorum 60, hűti után aszt uallya, hogy semmit nem tud.

Trigesimus septimus. Geörfy Tamás Nemes személy, Babay, Annorum 50, hűti után aszt uallya, hogy semmit nem tud.

Trigesimus octauus. Babay Benedek Nemes személy, Babában lakozo, Annorum 70, hűti után aszt uallya, hogy semmit nem tud.

Trigesimus nonus. Teleky Tamas, Nemes személy, kereszturi, Annorum 50, hűti után aszt uallya, hogy semmit nem tud.

Quadragesimus testis. Peterfy Janos, Nemes személy, Babay, Annorum 60, hűti után aszt uallya, hogy semmit nem tud, nem hallotta.

Quadragesimus primus. Morocz Peter Nemes személy, Babay, Annorum 55, hűti után aszt uallya, hogy semmit nem tud.

Quadragesimus secundus. Vidossa Mihaly, Varsány, Lippay Uram Jobbagya, Annorum 75, hűti után aszt uallya, hogy semmit nem tud abban az dologban.

Quadragesimus tertius. Chanko Mihaly Varsány, Teörök Janos Uram Jobbagya, Annorum 50, hűti után aszt uallya, semmit nem tud.

Quadragesimus quartus. Lorantffy Peter Nemes személy, Babay, Annorum 38, hűti után aszt uallya, semmit nem tud.

Quadragesimus quintus. Keszeő Benedek Varsány, Lippay Uram Jobbagya, Annorum 40, hűti után aszt uallya, hogy semmit nem tud.

Qua fideli dictorum domini alias vicecomitis, iudicis nobilium et iuratorum assessorum nostrorum relatione coram nobis modo praevio peracta, praescriptorumque testium fassionibus exhibitis, saepefatus antelati domini actoris procurator ulterius certas quasdam binas litteras, primas siquidem venerabilis capituli ecclesiae Jauriensis transumptionales, alteras vero similiter venerabilis capituli ecclesiae Castriferrei fassionales, ad literatorium mandatum serenissimi condam principis Ferdinandi II., Dei gratia electi Romanorum imperatoris semper augusti, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae, marchionis Moraviae, comitis Tyrolis et Goritiae etc. felicissimae recordationis extractas, primas siquidem in pergameno, alteras vero in simplici papyro, ambas patenter confectas, sigillisque eorum capitulorum authenticis suo modo roboratas, coram nobis exhiberi et praesentari curaverat.

Quarum primarum scilicet transumptionalium tenor talis erat. — Következik a 16. szám alatt közölt oklevél.

Alterarum vero fassionalium series verbalis sic sequebatur. — Következik a 14. szám alatti oklevél.

Eisdem exhibitis praescriptisque testium fassionibus ad postulationem procuratoris eorum in causam attractorum in formam litterarum nostrarum redactis, ac paribus earum sicut et productorum omnium eidem concessis, causa eadem rursus in huiusmodi cardine vertens ad feriam quintam proximam post dominicam Exaudi in praescripto anno 1637 máj. 28. Domini millesimo sexcentesimo trigesimo septimo transacto praeteritam devenerat.

Qua itidem prae foribus existente, nobisque in praetitulato sedis nostrae iudiciariae loco iura dicendi gratia una constitutis, antenominatoque dicti domini actoris procuratore virtute sua procuratoria praenarrata coram nobis comparente, et rursus certas quasdam binas litteras, primas siquidem spectabilis ac magnifici condam Michaelis Orszagh de Gutth,

alias regni Hungariae palatini, transactionales, alteras vero saepefati capituli Castriferrei fassionales, ambas in simplicibus papyris patenter confectas, sigilloque eiusdem olim comitis palatini et capituli authenticis suo modo roboratas, coram nobis producente.

Quarum rursus primarum tenor talis erat. — Következik a 6. szám alatt közölt oklevél.

Alterarum vero series verbalis sic sivebat. — Következik a 4. szám alatt közölt oklevél.

Earundem quoque paribus per praefatum antelatorum in causam attractorum procuratorem a nobis iudicialiter petitis et obtentis, causa rursus eadem in huiusmodi praeexhibitaram litterarum parium receptione pendens, ad feriam quartam proximam ante festum Beatae Elisabethae viduae attunc venturum, iam vero in anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo octavo proxime transacto praeteritam dilatoria cautione interveniente devenerat. 1638 nov. 17.

Qua adveniente, nobisque in praescripto sedis nostrae iudiciariae loco causas litigantium aequo iuris tramite dirimentibus, idem antelati domini actoris procurator iuxta praeexhibitas actiones, productasque litteras privilegiales et attestatorias finale iudicium sibi ferri sollicitaverat. In cuius obiectum saepefatus dictorum in causam attractorum procurator eo modo replicaverat. Quomodo praeexhibitae litterae venerabilis capituli ecclesiae Castriferrei ad requisitorium mandatum dicti condam imperatoris et regis, ut praemissum est, extradatae ad comprobendam et verificandam intensionem ipsius actoris insufficientes invalidaeque censerentur; primo, siquidem idem capitulum easdem ex utroque latere laceratas esse recognoverat, adeo ut legendo assequi minime possent; deinde, dato, non tamen concessio, etiam si nullos defectus paterentur, hoc solummodo ex iisdem eliceretur: quod tempore in iisdem litteris expressato condam frater Sebastianus, abbas dictae ecclesiae de Nagy Dömölk, spontanea sua voluntate, absente altera parte praetensorum contrahentium coram saepefato comitatu¹ Castriferrei personaliter constitutus eadem fassionem sibi et dictae abbatae suae celebrasset, per se praetitulatas antelatarum possessionum decimas personis a memoria hominum nominibus incognitis condonasset, tandem eadem dicti olim abbatis fassio, tanquam pro se et per se facta neminem ad id ligaret et in foro contradictorio nihil quicquam ipsi domino actori suffragaretur. Prouti etiam aliae venerabilis capituli dictae ecclesiae Jauriensis transumptionales, penes quas siquidem originales earum non essent reproductae, eademque iuxta Decreti Tripartiti partis secundae titulum decimum quintum irritae, invalidae et insufficientes reputarentur. Nec obstaret, quod postmodum idem dominus actor, ulteriori usus consilio, praetensas litteras originales feria quinta proxima post dominicam Exaudi in praescripto anno Domini millesimo sexcentesimo 1637 máj. 28. trigesimo septimo transacto, ut praemissum est, praeterita in iudicio produxisset, eadem siquidem nimis serotina censeretur, et alioquin in una eademque causa binarum numero productio unius et eiusdem privilegii concedi nequiret, quandoquidem antea, in primo scilicet productionis termino sua sponte easdem producere neglexisset; si quis igitur defectus eatenus irrepsisset, tunc idem dominus actor sibi adscribere deberet. Et dato, adhuc minime tamen concessio, etiam si vice iterata productio contra huiusmodi manifesta iura regni quoquomodo admittenda esset, etiam easdem nihil suffragari posse, constaret

¹ Capitulo helyett.

enim ex iisdem condam Joannem abbatem de Egyházás Dömölk cum nobilibus possessionis de Nemes Dömölk occasione et praetextu differentiae in iisdem litteris specificatae coram illustrissimo condam Michaele Orszagh de Gutth, alias regni Hungariae palatino, in octavis Epiphaniarum Budae in anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo 1459 nono dudum transacto praeteritis litigasse, ibidemque annualem prorogationem ipsis partibus iudicialiter decretam fuisse, ex eoque partes attunc easdem in legitimo iuris processu remansisse, modernum tamen dominum actorem, neglecto huiusmodi praedecessorum suorum processu, causam praesentem in hac sede iudiciaria comitatus contra leges patriae intentare; quia vero unam eandemque rem coram duobus iudicibus et foro prosequi praescripta iura regni vetarent, ob hoc eundem dominum actorem iuxta Decreti Tripartiti partis secundae titulos 29. et 70. in poena calumniae aggravari. Et insuper, quia ipsi in causam attracti tum productis litteris privilegialibus, cum vero humano documento veri esse nobiles regni comperirentur, antiquis etiam ipsorum immunitatibus eosdem usos et gavisos fuisse et esse constaret, ab ulteriori impetitione, molestatione et inquietatione ipsius domini actoris eosdem de facto absolvi et exonerari, inque antiqua praerogativa ipsorum nobilitari relinqui, dictum vero dominum actorem in poena indebitae actionis convinci debere urserat. Memorato antelati domini actoris procuratore, virtute sua procuratoria praenarrata, praemissas allegationes, productaque per eosdem in causam attractos humana documenta contra praeexhibitas litteras privilegiales nihil militari posse adstruente, fassionemque per antelatum olim fratrem Sebastianum abbatem, ut praemissum est, dictae ecclesiae de Nagy Dömölk praesentibus certis nobilibus eo tum in dicta possessione commorantibus et censualibus subsecutam factamque et celebratam extitisse, praecitatum etiam locum decretalem litteras transumptionales non veteres, verum recenter factas prohibere, calumniam quoque ex eo, siquidem postmodum indebite adhaesisset, minime admitti posse referente, ac superinde ambarum partium procuratoribus a nobis iudicium ferri sollicitantibus. Unde nos his perceptis, habito inter nos mutuo tractatu et sana superinde consultatione, consideratis etiam et diligenter ruminatis praescriptarum universarum litterarum tenoribus. Ex quo ius et acquisitio ipsius domini actoris manifeste ex iisdem appareret, ob hoc memoratos in causam attractos pro praemissa praescriptorum frugum, bladorum, agnellorum et marcarum ex praescriptis territoriis possessionum Kis Dömölk et Kocz, in saepéfato comitatu Castriferrei existentium habitatum, eidem domino actori et praedecessoribus suis de iure et ab antiquo cedere et provenire debentium, non persolutione, sed apud sese minus iuste et indebita reservatione et detentione modo et ordine in praemissis dicti domini actoris actionibus et acquisitionibus superinde erectis clarius denotatis, ut idem dominus actor praetendisset, facta et patrata vigore praescriptorum articulorum publicarum regni constitutionum superinde sancitarum a praenotato anno domini millesimo sexcentesimo duodecimo, pro singulo anno in poena dupli proventuum eorum, eidem solummodo domino actori cedentium et provenientium. Eisdem autem in causam attractis forte in paratis reddere et persolvere non valentibus aut recusantibus, de rebus primum et bonis mobilibus, si quae reperiri poterint, illis vero non repertis aut forte minus sufficientibus, de iuribus etiam possessionariis eorum in causam attractorum, ubilibet intra ambitum istius comitatus existentibus et repertis, ipsos solos proprie et praecise concernentibus, refundendos convinci et aggravari debere iudicialiter deliberaveramus. Eiusmodi tamen iudicio nostro dictus antelatorum in causam attractorum procurator non contentus causam eandem de praesentia nostra simul cum tota sua serie pro ulteriori sua revisione et

discussione in curiam regiam, personalem videlicet sacrae caesareae atque regiae maiestatis in praesentiam appellaverat et per nos transmitti postulaverat. Nosque eandem ad postulationem eiusdem (facta primum dicto domino abbati super praemissis effectiva plenariaque executione et satisfactione) transmiseramus exactius investigandam. Facta tamen per praefatum procuratorem memoratorum in causam attractorum eadem die coram notarium istius sedis nostrae iudicariae de lege et consuetudine regni legitima prohibitione. Causa eadem in huiusmodi prohibitionis statu fluctuante et ad profestum Beatae 1638 nov. 18. Elizabeth viduae, ultimum scilicet diem celebrationis antelatae sedis nostrae iudicariae deveniente et nobis iterum iura dicendi gratia una constitutis, praescriptamque iudicariam deliberationem nostram in suo vigore relinquentibus. Datum in praetacto oppido Sabariae, feria quinta proxima post festum Epiphaniarum Domini, die nimirum et loco celebrationis sedis nostrae iudicariae, anno eiusdem millesimo sexcentesimo trigesimo nono. 1639 jan. 13.

Stephanus Kisfaludj,

vicecomes m. p.

Joannes Horuath de Bük,

vicecomes m. p.

Georgius Szele, iud. nob. m. p.

Gregorius Daras, iud. nob. m. p.

Franc. Pottiondi, iud. nob. m. p.

Michael Zichy, iud. nob. m. p.

Valentinus Szabo, iur. ass. m. p.

Paulus Magiarosi, iur. ass. m. p.

P. H.

Lecta, correcta, publicata et extradata de sede iudicaria comitatus Castriferrei per me magistrum

Philippum Gazdagb, notarium sedis; m. p.

Egyszerű papírosfüzetbe írt, a vármegye pecsétjével ellátott eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban.

Jelzése: Capsa LXV, Yyy.

Külsején más kéztől írva: Literae ad Dömölk

spectantes. — Ismét más kéztől: In isto processu, ratione decimarum in Dömölk et Kocs, abbas triumphavit, sed in alio processu penes novum postmodum perdidit.

18.

1642 április 3. Alsó-Dömölk. — *Pottyondy Ferencz vasvármegyei főszolgabíró, Dömölky Miklós vármegyei szolgabíró és Bolla József vasmegyei esküdt jelentik Pálffy Mátyás pannonhalmi főapátnak, mint vallottak az alsódömölki jobbágyok a maguk közt s a köztük és az urasági ispán közt fölmerült viszályban.*

Anno 1642. die 3. Aprillis.

My Pottjondi Ferencz Vas varmegjenek egik fő szolga biraja, vice biro Dömölkj Miklos, eskütt Bolla Josa. Jüttünk ide also Dömölkre az Nagjsagos Palfi Mattjas szent martonj Apatur akarattjabul Generalis inquisiot tennj nemű nemű dolgoknak el igazetasaert es köztök valo karoknakj el tavoztataert.

Primus. Keresztes Janos feleségevel egjetemben erő hitre megh esküttetven, mellic hütjk után szolga biro uram keresere ezeket mondottak. Quoad primum punctum arrul azt mondgja, hogy ütet ezen Ispan Nazvadj Giorgj, mikor Eökreit ezen esküdünek Mihál-

falvará be hajtottak volna, oda menven az Ispan meghhatta, hogj az Eökreit negj forentnal különben el ne boczassak; ezt penigh egj Dömölkj szemelj, Szalaj Tamas jól hallotta; ebul ez az ü praetensioja, hogj Ispania miat volna az karba; mind azon által egj forentot vettek rajta. Masikat illient mond az Ispan felől, hogj az ur ü Nagjsaga szolmajat egj borjun tudgia hogj el atta, az melli marhajanak nemellj része arrul szaporodot; szenatis tudom hogj adot el penzen; aztis tudgia hogj Denes Peter Dömölkj Miklosnak három baranjajert tizen egj tallert adot, mellj baraniokat tudva vet hoza. Eztis jól tudgja, hogj azon Denes Peternek Eöcző, Janczi, egj Gerczej embernek szekererül szabliat lopot volna el, melli szabliat visza adot az embernek es az Ispanak is egj forentot fizetet; eztis hallottam magatul Denes Petertül az magam hazanal, hogj Pünkösd napjan, mas ember az praedication leven, ü penigh kis Istvaneval maga hazanal jaczot, az mastanj bironeval, es mulatot. — Kereztes Janosnak felesége tett illien vallast; hogj ü is tudgja, hogj az Ispan az ur szolmajat maga haznaiert adot el, birsagokatjs vet Denes Peteren, Ihaz Mihalnen, egyjenis, masonis.

Masodik Jobbagy, Tott Mihalj feleségevel egjüt erüs hitre megh esküt. Leg elsőben tett illien vallast, hogj mikor az ur ü Nagjsaga szölejeben meczetek volna, közönsegessen nemü nemü dolgokat forgatvan közöttök egj el lopot kerek felől, tett Tanczos Gergöly illien vallast es nilyan mondotta Pinter Janosnak: Vagj tagadod vagj nem tagadod; de az mellj kereket az a lopo ide hozot, temagad fogtad egj felol, mikor az kerten be vetettetek. Ez szokon ezen Tott Mihalj tudomantis tet vele egjüt munkalkodo emberek előtt. Eztis hallotta, hogj ezen Pinter Janos Nagj Ambrusal egjetem az mezőn egj südot fogtanak, melli marhat azon Pinter Janos penzen adot el. Vallota eztjs ezen Tott Mihalj, hogj hallotta volna aztis, hogj Szalaj Martonne panaszt tet volna az Ispannak az urara, hogj ü vele mint feleségevel nem elegendnek, hanem massal tarsalkodnek; de ü nem tudna, kivel. Hallotta, hogj Denes Peter Isakfalvajnak el lopasabanjs tars volt. Az Ispan tekozlása felől semit nem tud mondanj. — Tott Mihaljnak felesége, Eörsebet, hütj utan tet illien vallast, hogj azokat, a kiket az ura mondot lopas felől es egjebek felől, üis azt ugj tudgja, mint az ura, hoc addito, hogj Szalaj Ambrusne fia, Mihok, szemével latta volna azon kereket; hallott Denes Peter es kis Istvanne felőlis, hogj szo volt felőlök, hogj egj massal elnenek gonoszul.

Harmadik Jobbagy, Nagj Istvan feleségevel es Eöczevel, nagj Giorgjel, egjüt erös hitre megh esküttek. Ezen nagj Istvan szemellie szerent Denes Peter felől tett illien vallast: Jól tudgja, Dömölkj Miklos uramal megh alkut az Juhok lopasa felől, hasomlokepen Isakfalvan lakozo Goda Janos fiavaljs, hasomlokepen sagon lakozo nagj Andrassalis megh alkut; hallot ugjan azon Denes Peter es kis Istvan felesége felőlis szót. Hallot Szalaj Marton felőlis az szerent, mint az elsők. Tudgja azt is, hogj az Ispan, Nazvadj Giorgj, egj borjun adot volna szolmat el, mellirul mar marhajs szaporodtanak volna, s szenatis tudgja, hogy adot volna miskere két szekerral; ezt is vallia, hogj hallotta azt, hogy Tott Mihaljne Pinter Janost Kerekesnek szitta volna. — Nagj Giorgj, Nagy Istvannak Eöcze, azt vallia, hogj tudgja, hogj az Gerczej embernek szabliajat el lopta Denes Peter Eöcze, Janos, es az szabliat visza atta az Gerczej embernek, az Ispannak is fizetet valamit, de nem tudom, mennitt fizetet. — Nagj Istvan felesége, Kata aszonj, mind Denes Peter s mind Szalaj Martonj állapotjarul hasomlo valast teszen, hogj üis hallotta volna, Büös bajjossagotjs mondgja, hogj hallot volna Szalaj Martonnehoz.

Negjedik Jobbagj, Nagj Ambrus fiaval, Geczivel, egjütt erős hittre megh eskütt. Mellj hütj utan vallast tet azon szerent, mint az több mind lopasa es paraznasaga felől Denes Peternek, sicut primus et caeteri. — Nagj Ambrus fia, Geczi, tesz illen valast Illes Péter fia Jakab felől, hogj latta szemével, hogj Szalaj Martonne szolgáló leaniával az Gabnaba jaczottunk, hogj az leannj veszteg feküt az Gabnaban es az legenj föl allot az leanjnal, hogj mijs arra futottunk, de nem tudomit Czelekettek; ők tudgjak.

Eöttödik Jobbagj, Pinter Janos feleségevel egjüt erős hitre megh esküt. Maga hütj utan vallia Denes Peternek minden dolgajt, mint az elsok; sótt evel Jobettja, hogj szemével latta ejelj üdön, hogj egj Juhot hozot volna mas Jubaszal az maga hazához Denes Peter. Hasomlokeppen a többirülis valamire kerdettenek az első, az szerint vallia; az Ispant tudgja hogj három szeker szenat adot Miskere, sitkereis hallotta hogj adot volna egj szekere; egj südő felölis maga teszen illien vallast, hogj a Dömölkj mezőn talaltak, ű az töb tarsait megh elegetven, ű el atta; aztis hallotta Denes Peternek szajabul Szalaj Ambrus hazanal bor ital közben, hogj kis Istvanehoz mast kollene mennem, mast volna jo. — Felesegeis hasomloképpen vallja mindeneket, mint az ura.

Hatodik Jobbagj, Szalaj János feleségevel egjüt erős hitre megh eskütt; mint az több az első. Hasomlo valast teszen mindenekben denes peter felől; aztis tudgja, hogj lenczet, lendekeket mikor szedet, az fodekrul az Ispan maga koltotte el, szenatjs tudgja hogj ket izben adot el, foldetis szantatot az ur szamara s maga vettetebe mindenkjnek egj egj darabjat s magatis fegjveres kezel kergette, melli miat haza sem akart iünj; aztis mondotta, hogj az ur ű Nagysaga kevesebet nem eszik aval beste kurafi, ha te megh nem iüzszi. — Fassa est in omnibus sicut maritus ipsius; az szőlőben termő gjümölcz hazanal kel el.

Hetedik Jobbagj, Bröcz Imre feleségevel egjüt erős hittre megh esküt. Hallotta maga szajabul Denes Peternek, hogj Szalaj Ambrussal bor ital közben hogj azt mondotta, hogj kis Istvaneval egj nihanyszoris paraznalkodot; Szalaj Marton felölis es az többirülis, mint az több, aszerent vallja. — Bröcz Imrene, Annok azonj, hallomast hallot, de caetero nihil.

Nioczadik Jobbagj, Czordas Peter feleségevel egjüt erős hitre megh esküt; maga valota, hogj egj szüksegeben szolmat vett az Ispanatul egj borjun, melli talan megh ert volna szaz penzt. De caetero nihil scit, similiter quoque uxor ipsius similiter fassa est.

Kilenczedik Jobbagj, Illes Peter, feleségevel es fiaval, Jakabal erős hitre megh esküt mindeneket ugj tud, mint az több az Denes Peter lopasa felöl; az mas fele szo felöl nem tud semit, az szőlő felöl penigh azt vallia, hogj valamint ű maga akarja, ugj szedetj s pörösselj; mikor penigh erni kezd, kosart, szattjrot gjakran visznek bele, leanianakis Vonöczkre gjakran gazdalkodik belőle; eztis mondgja, hogj egj korban azt mondotta, hogj Czakj uramra ű nagjsagara az urnak két ako bora kolt volna el, de ű akkor ugj hallotta, hogj csak két pint bor sem költ volna el. — Uxor ipsius fassa est, se nihil scire. — Illes Jakap azt mondgja, hogj semit nem tud semi felöl.

Tizedik Jobbagj, Szalaj Marton, feleségevel és lakossavai, Nagy Kataval, erős hitre megh esküt, mindenik azt mondgja, hogj semit nem tudnak.

Tizen egjedik Jobbagy, Nagj Istvan, feleségevel egjüt erős hittre megh eskütt; Denes Peter felől, mint az több, hasomlo vallast teszen; az Ispan állapotja telöl penigh elegh kart mondgja hogj vallot, ez okbul hogj Szombathelre köllött faradnj az Ispan vallasa miat, minthogj citaltatta volt Tegjej Giorgj. — Uxor ipsius fassa est, se nihil scire.

Tizen kettödik Jobbagj, Nagy Balas, feleségevel egjüt erős hittre megh eskütt, se

nihil scire, — felesége, Nagy Kata, hallotta, hogy Denes Peterrel szoltak Kis Istvannet, de egjebet en semit nem tudok.

Tizen harmadik Jobbagj, Tanczos Gergelj, feleségevel egjüt erős hittre megh esküt. Denes Peter felől hogj fizetet az Juhok el lopasa felől; tudgja, hogj fizetet ket vagj harom embernekis; de caetero nihil scit. — Fassa est sicut maritus ipsius.

Tizen negjedik Jobbagj, Nagy Mihalj, feleségevel egjüt megh esküt. Denes Peter felől azt vallja, mint az többj mindenekben; Szalaj Marton feloljs hallot szót, azis maga feleségevel nem elegsik. — Uxor ipsius fassa est, se nihil scire.

Tizen Eöttödik Jobbagj, Tott Pal, feleségevel és fiaval, Tot Mihaljal, megh esküt erős hittre. Hüty utan azt vallia, mint az elsők Denes Peter és Szalaj Marton felől mindenekben.

Tizen hatodik Jobbagj, lhaz Miháljne, fiával, Janossal, erős hitre megh esküt; fatealja igj, hogj az kiknek vetet az fia, ű azokat megh elegetette; az Ispan felől azt mondgja, hogj szolmat vet túllő s egj korban szenat is túllő kert ket forenton es egj hold szantason, de ű nekj nem atta, hanem masnak atta el.

Tizen hetedik Jobbagj, Denes Peter, aperte fateallja az Juhok felől ket izben valo czelekedetit, az harmadikrul azt mondgja, hogj hatalmasul vettek niolcz forentot az koczi katonak raita.

Tizen niolczadik Jobbagj, lhaz Miháljne fia, Janos, erős hütire megh esküt; az Gerczej ember szabliaja felől aperte fateallia, hogj megh is atta az arrat.

Tizen kilenczedik Jobbagj, aszonj, Szalaj Ambrusne fiaval egjütt erős hütire megh esküt; azt vallia, hogy harmadik eztendoben korczomat arult, masik Dömölkj Juhokat hajtottak volt oda es ittak azokra az Juhokra; az falubeliek mind el mentek, czak harman marattak az korczoman, Denes Peter, Brocz Imre es Pinter Janos. Hallottam szajabul Denes Peternek, hogj azt mondotta, hogj Jobban szereti Kis Istvanet, hogj sem mint az feleséget.

Az mellj vadolasok az inquisitio szerent be Jüttenek, az Ispanis hasomlo keppen vallia; nem külömben Kis Istvané maga szemellieben valast teven hüty utan azt mondgja, hogy: Tudom azt, hogj kegjelmetek előtt az en niomorult fejemrejs vagjon vadolas, de errülis esküvessel mondgja azon hitire, az melljre megh eskütt, es artatlan leven büntelen szenvedi; egjeb erant, s mirul megh kerdetet, Denes Peter állapotja felol, Szalaj Martoneruljs hasomlo keppen a hallomasrul valast tet, mint az elsők.

P. H. Coram me *Francisco Pottjondi*, iudice nobilium comitatus Castriferrei m. p.

P. H. Coram me *Nicolao Dömölkj*, viceiudice comitatus Castriferrei m. p.

Josephus Bolla, iuratus assessor m. p.

Egyszerű papirosú füzetbe irt eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban.

Jelzése: Capsa 65, Xxx.

Külsején más kéztől: Attestationes in Dömölk factae contra spanum 1642.

19.

1653 július 28. Nagy-Dömölk. — *A dömölki apátság jobbágyai és bérlői, ezeknek termése és tizede.*

Anno 1653 die 28. Julii huius anni est iudex Nagy István; praenotato anno et die decimavimus.

Ferencz Pál ex Minori Dömölk habuit in 12 iugeribus tritici puri cruces 66. Dedit cruces 6, manipulos 10. Siliginis habuit cruces 40; dedit cruces 24.

Ferencz András ex Minori Dömölk habuit tritici puri iugera 2, cruces 14; dedit crucem 1, manipulos 6. Siliginis iugerum 1, cruces 11; dedit crucem 1, manipulum 1.

Ihász Pál ex Minori Dömölk habuit tritici puri iugera 4, cruces 37; dedit cruces 3, manipulos 11. Ibidem habet siliginis cruces 8, dedit manipulos 13.

Paczal Péter ex Minori Dömölk habet tritici mixti iugerum 1, cruces 9; dedit manipulos 15.

Horváth Márton habuit tritici puri iugera 3, cruces 30; dedit cruces 3. Siliginis iugera 2, cruces 16; dedit crucem 1, manipulos 10.

Ihász János habuit tritici mixti iugerum 1, cruces 15; dedit crucem 1, manipulos 8.

Nagy Péter habuit tritici puri iugerum 1, cruces 10; dedit crucem 1.

Borbéj János ex Minori Dömölk habuit tritici puri iugerum 1, cruces 7, manipulos 9; dedit manipulos 12. Siliginis habuit iugera 3, cruces 21, manipulos 9; dedit crucem 1, manipulos 2.

Varga Imre ex Minori Dömölk habuit tritici mixti iugera 5, cruces 64; dedit crucem 6, manipulos 6. Siliginis iugera 4, cruces 85; dedit cruces 8, manipulos 8. Avenae habuit iugerum 1.

Janczó András ex Kis Dömölk habuit siliginis iugera 2, cruces 31; dedit cruces 3 manipulum 1.

Dömölky Mihály ex Minori Dömölk habet siliginis iugera 2, cruces 10; dedit crucem 1.

Német György ex Minori Dömölk habuit tritici puri iugera 3, cruces 46; dedit cruces 4, manipulos 10. Tritici mixti iugera 4, cruces 46; dedit cruces 4, manipulos 10. Siliginis iugera 2, cruces 19; dedit crucem 1, manipulos 15. Avenae iugera 2, cruces 14; dedit crucem 1, manipulos 5.

Ihász Mihály ex Minori Dömölk habuit siliginis iugerum 1, cruces 15; dedit crucem 1, manipulos 6.

Pintér János habuit tritici mixti iugera 6, cruces 69; dedit cruces 6, manipulos 15. Avenae habuit iugerum 1.

Máté Mihály habuit tritici puri iugera 15; cruces 161; dedit cruces 16, manipulum 1. Siliginis habuit iugera 5, cruces 75; dedit cruces 7, manipulos 8. Hordei iugerum 1, sed nondum est dimessum. Avenae iugerum 1, cruces 6, dedit manipulos 10.

Tooth Mihály habet tritici puri iugera 21, cruces 130; dedit cruces 13. Siliginis in iugeribus praenotatis habet cruces 103, dedit cruces 10, manipulos 5. Avenae habet iugera $4\frac{1}{2}$ nondum demessae. De lentibus habuit iugerum 1, de illis etiam praestitit decimam.

Ihász János habet tritici puri iugera 5, cruces 62; dedit cruces 6, manipulos 3. Sili-

ginis iugera $1\frac{1}{2}$, cruces 15, dedit cruces 1, manipulos 8. Avenae habet iugerum 1 nondum demessae.

Dienes Péter habet tritici puri iugera 4, cruces 62; dedit cruces 6, manipulos 3. Siliginis iugera 6, cruces 52; dedit cruces 5, manipulos 3.

Kis István habet tritici puri iugera 2, cruces 20; dedit cruces 2. Siliginis iugerum 1, cruces 13; dedit crucem 1, manipulos 5.

Bereczk Imre habet tritici puri iugera 2, cruces 28; dedit cruces 2, manipulos 13.

Tooth Mihály sive Nagy Mihály relicta vidua habet tritici mixti iugerum 1, cruces 10; dedit crucem 1. Siliginis iugerum 1, cruces 12; dedit crucem 1, manipulos 3.

Dienes Benedek ex Sággh habet iugerum 1 tritici mixti, cruces 20; dedit cruces 2.

Nagy Mihók habet tritici puri iugerum 1, cruces 10; dedit crucem 1. Avenae iugerum 1 nondum demessum.

Illyés György ex Minori Dömölk habet tritici puri iugera 1, cruces 52; dedit cruces 5, manipulos 8. Siliginis iugera 2, cruces 19; dedit crucem 1, manipulos 15. Avenae nondum demessae habet iugera 3. Ex lentibus habuit iugerum 1, ex quibus praestitit decimas.

Illyés Mihály ex Minori Dömölk habuit tritici puri iugerum 1, cruces 28; dedit cruces 2, manipulos 13.

Illyés Mihály filia ex Minori Dömölk habuit siliginis iugera 3, cruces 23; dedit cruces 2, manipulos 3.

Szalai János habuit tritici puri iugera 9, cruces 105; dedit cruces 10, manipulos 8. Siliginis iugera 4, cruces 34; dedit cruces 4, manipulos 6.

Ferencz Péter ex Minori Dömölk habuit tritici mixti iugera 7, cruces 58; dedit cruces 5, manipulos 13. Siliginis iugera 2, cruces 28; dedit cruces 2, manipulos 13. Avenae habuit iugera 2 nondum demessae.

Bolla János ex Minori Dömölk habuit siliginis iugerum 1, cruces 6; dedit manipulos 10.

Ferencz Gyurko ex Minori Dömölk habuit tritici mixti iugerum 1, cruces 9; dedit manipulos 15. Siliginis iugera 2, cruces 12; dedit crucem 1, manipulos 3.

Ferencz Péter ex Minori Dömölk.

Kis Sándor ex Minori Dömölk habet siliginis iugerum 1, cruces 9; dedit manipulos 15.

Noszlopi János ex Minori Dömölk habet avenae iugerum 1 nondum demessae.

Noszlopi Gáspár ex Minori Dömölk habet tritici puri iugerum 1, cruces 10, manipulos 9; dedit crucem 1, manipulum 1.

Summa facit

tritici puri cruces 70, manipulos 5.

tritici mixti cruces 32, manipulos 3.

siliginis cruces 53.

alodiaturae summa 133 cruces.

Dominus Andreas Dömölki habuit tritici puri iugera 7, cruces 90; sed antequam nos advenimus, totum devexit; promisit se in grano decimam praestare.

Külsején: Partiale supra decimam frugum et leguminum in possessione Nagy Dömölk, ad rationem admodum reverendi domini Emerici Seiffred, abbatis Beatae Mariae Virginis de praenotate Nagy Dömölk. Anno 1653.

Egyszerű papírosra irt eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban.

Jelzése: 65, Ccc.

20.

1655. Pannonhalma. — *A dömölki jobbágyok s azok részletesebb viszonyai.*

Abbatia Dömölkiensis sub titulo Beatissimae Mariae Virginis, filia archiabbatiae Sancti Martini, collata per me anno 1647. patri Emerico, priori conventuali S. Martini; quo mortuo in anno 1655. inventi ibi subditi isti:

1. iudex modernus, Máthé Mihály, habet duas sessiones, sex boves, vaccas 7, vitulos 7; annorum 63;
2. Szalai János, unius sessionis, habet boves 6, vaccas 2, vitulos 2; annorum 45;
3. Nagy István, unius sessionis, habet boves 2, vaccas 2, vitulos 2; annorum 65;
4. Horvát Márton, unius sessionis, habet equos 2, vaccas 2, vitulos 2, vineam 1; annorum 45;
5. Pintér János, unius sessionis, habet equos 5, vaccas 2, vitulos 2, vineam 1;
6. Böröczky Imre, unius sessionis, habet boves 4, vaccas 3, vitulos 3, vineam 1; annorum 62;
7. Dénes Péter, duarum sessionum, habet boves 4, vaccas 3, vitulos 3, vineam 1; annorum 36;
8. Tótt Pál, duarum sessionum, habet boves 6, vaccas 6, vitulos 6, equos 5, vineam 1; annorum 70; filium bonum habet;
9. Nagy Mihályné, unius sessionis, habet boves 2, vaccam 1;
10. Nagy Péter, unius sessionis, habet vaccam 1, vitulum 1;
11. Ihász János, unius sessionis, habet boves 6, vitulos 6, vaccas 6; annorum 30;
12. Kis István, unius sessionis, habet boves 4, vaccas 2, vitulos 2; annorum 35.

Az «Urbarium bonorum archiabbatiae S. Martini de sacro monte Pannoniae ordinis d. Benedicti, factum quidem et conscriptum a reverendissimo bonae memoriae Georgio Himmelreich antecessore meo, deinde a me Andrea Placido Magger iterum

inquisitione praemissa correctum et auctum, anno 1650. 11. Martii» című könyv 167. lapjáról.

Pannonhalmi rendi levéltár.

Jelzése: fasc. 61, 12.

21.

1662 július 22. Pannonhalma. — *Magger Placíd András pannonbalmi főapát dömölki apátnak teszi Györy László pannonbalmi perjelt.*

Nos Andreas Placidus Magger, Dei et apostolicae sedis gratia archiabbas S. Martini sacri montis Pannoniae ac ordinis sancti patris nostri Benedicti per regnum Hungariae ac partes ei subiectas visitator et praesidens, memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis, quod nos ad praesens vacante abbatia Beatissimae Virginis Mariae de Dömölk in comitatu Castriferrei, dioecesisque Jauriensi sita, per mortem et decessum religiosi quondam patris Emerici Seiffrid eiusdem loci veri ultimique abbatis, inducti meritis, virtutibus zeloque observantiae regularis, vitae et morum integritate caeterisque animi dotibus religiosi patris, fratris Ladislai Györy, archicoenobii nostri S. Martini prioris conventualis, quibus ipsum ab Altissimo praeditum et ornatum esse propria nostra

experientia ac aliorum testimonio cognovimus, eidem itaque, tanquam personae idoneae ac de ordine nostro benemeritae, dictam abbatiam simul cum omnibus iuribus et bonis suis temporalibus ac possessionibus, villis, praediis, portionibus iuribusque possessionariis, nec non terris arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, sylvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis pisciumque clausuris ac aquarum decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, sub suis veris metis et antiquis limitibus existentibus ac ad dictam abbatiam pertinentibus et de iure ab antiquo spectare debentibus, auctoritate iuris patronatus nostri, nobis per privilegia expressa a sanctis regibus et sacra sede apostolica concessi, dandam et conferendam ipsumque fratrem Ladislaum Györy ad eandem abbatiam nominandum, eligendum ac confirmandum duximus, imo nominamus, eligimus ac confirmamus, damusque potestatem vi praesidentiae nostrae illud monasterium regendi tam in spiritualibus quam temporalibus, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante; ita tamen, ut ipse pater Ladislaus ibidem residere, cultum divinum ac disciplinam regularem secundum regulam sancti patris Benedicti ac constitutiones provinciae Austriae observare ac observari facere, ordinis religiosos pro modulo facultatum tenere, archiabbatibus Sancti Martini canonice electis tanquam summis praesidentibus obedientiam et reverentiam exhibere, vocatus ad capitulum generale, dum illud favente Deo celebrabitur, venire, visitationes ordinationesue visitorum studiose suscipere ac admittere iuxta sacros canones, deinde bona monasterii sui et res ac haereditates nullo modo dissipare, sed abalienata pro virili recuperare, ultimo super haec omnia scriptotenus nobis more antiquitus consueto obligationem dare debeat et teneatur. Datum in monasterio Sancti Martini, die festo Sanctae Mariae Magdalenae, anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo secundo. 1662 júl. 22.

Andreas Placidus Magger,
archiabbas S. Martini m. p.

Egyszerű papírra írt, vörösviaszos pecsétnek nyomaival bíró eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban
Jelzése: capsá LXV., W3.

22.

1685 április 27. Boba. — *Pető Imre bobai lakos egy erdőrészt zálogba veti tíz évre harmincz forintért Simoncsics Gellért pannonhalmi főpátnak.*

En Bobaban Lakozo Pető Imre adom tudtara mindeneknek, a kiknek illik, hogy nagy és e-tauoztathatlan szükségem miat Bekefai neuő másfél Hold Erdömet Simoncsicz Mattyas Geller Szent Martony Apatur Uramnak ő Nagyságának és a Szent Conventnek tiz eszten-deig zálogban vetettem harmincz forintig el-kello pénzben, ugy hogy addig békéuel élhessék minden féle épületre valo fajat, mind az Dömölki kalastrom szükségére, mind pedig az Dömölki falunak éppületire. Ezen Erdő fel-szélről magam Erdeiéuel határos, alszélről pedig Morocz Miklos Urammal határos. Magamra véuén mind posteritasim, mind pedig mas akar minémű Impetitorok ellen valo Euictiot. Elteluén pedig a tiz esztendő, szabad léssen magamnak avagy Gyermekeimnek az emlétet Erdőt ki ualtani, le-téuén az harmincz forintot eő Nagyságának és ő Kegyelmekeknek. Az Erdő pediglen Vas-varmegyében uagyon. Mind

ezeknek nagjób bizonságára attam ez Leuelemet alab meg-neuezendő személyyek előtt Szent György Hauanak 27. napian 1685. 1685 ápr. 27.

Paxi Benedek, Zicsi Palné Asszonyom ő Nagysága sági Jobbagya ×

Préssény Pal, Nemes és ő Felsége iratos katonai előtt ×

Herczeg Andras, Ratki Boldisar Uram sági szabadossa előtt ×

Idem qui supra.

Külsején ugyanazon kéztől: Bobaban Lakozo Pető Imre Bekefai Erdő véget obligatoriaia in florenis 30 die 27. Aprilis 1685. Dómólkot illeti.

Egyszerű papirra irt eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban.

Jelzése: capsa 53, Ee.

23.

1694 november 14. Dömölk. — *Miskóczi Bernát dömölki apát bérbe adja a kisjenei jószágot.*

En Pater Miskóczi Bernat ezen írással vallom, hogy a kisjenei pusztja jószágochkát mindenestül, minden hozzaja tartozó igasságal a mint magam birom a Malom helyéuel edgyüt bizonyos arendáual attam Nemzetes Mihaly Deáknak, Fazekas Peternek és Simon Benedeknek; ugy hogy a Malom házat fel építsék, megh chinallják és elkészítchék, elkezdüen még ezen idén, ugymint Ezer hat száz kilenczuen negyedik esztendőben. Mely malom felépüluen és öt esztendők elteluén tartozzanak ökis minden szent György napjára tizenkét köből abajnoczot fizetni a Malom jövedelméből. Ha pedigh fel nem építenék egy esztendő alatt, minden pör patuar nélkül száz tallért uehessek rajtok. A mint hogy ha mas akarkiis haborgatná, uagy elakarná tölök uenni és kiuetni ökönt azon specificált jószágnak birasabol, tartozon eléb nékiek le tenni a száz tallért. Melynek nagyob bizonságára adom ezen írással Nemzetes Bolla Jósza és Bolla Ferencz Uraimék előtt. Dömölkön 14. napjan Szent András hauanak. m. pr. P. H. 1694 nov. 14.

Alatta más kéztől: Aláb megh irt Recognoscalom praesentibus, hogy előttem ezen föllyül megh irt Contractusban inseralt szaz tallér Summát ex integro le tette Tisztelendő Dömölky Apatur Uram es uigore depositionis apprehendalta az kis gyenei malmot Martony Pal Uramtul. Papae die 15. Julij 1716. Somogy Adam Nemes Vecse Vármegye Vice Ispannya, m. pr. P. H.

Külsején más kéztől: Kis Jenei Malomról való leuel. 1694. 14. Nov. Ki-váltotot Pater Maurus Király Administrator által 1716. 15. Julij. Most ab anno 1725. et die 25. Junij administraltatik per me Patrem Bonifacium Lancsics O. S. B. 1732. Die 20. Januarij.

Egyszerű papirra irt pecsétes eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban.

Jelzése: Dömölk; fasc. 4, 3.

24.

1698 február 10. Dömölk. — *Kazó István györi kanonok egyházlátogatni jár Dömölkön.*

Visitatio canonica Kazóiana 1688. ecclesiae in possessione Pór alias Kis Dömök existentis una cum filiali possessione Nemes alias Nagy Dömök celebrata die decima mensis Februarii.

Ea parochia pure ungarica et ius patronatus pertinet partim ad abbatem possessionis Pór Dömök, partim autem ad nobilitatem in altera possessione Nemes Dömök existentem; neque autem isthuc plures revocantur filiales.

Circa ecclesiam, bona et proventus eiusdem.

Ipsa ecclesia sub finem pagi ad plagam septentrionalem situata atque ab antiquis catholicis in honorem principis apostolorum, utpote Sancti Petri, aedificata et ad orientem conversa; caemeterium habuit antiquitus ad partem meridionalem et ecclesiae contiguum, quod tamen de facto est apertum et cuique pervium. Ipsa porro ecclesia turriculam habet ligneam scandulis intectam una cum reliqua ecclesia. In superiore sui parte totaliter fornicata ac interne pavimento latericeo instructa. Aram habet unam, ubi celebratur cum portatili. Tabernaculum autem more veterum est ipsi parieti ecclesiae insertum. Cathedram autem ligneam et antiquam. Neque hic amphora reperturus. Omnia autem aedificandi ac reliqua providendi pertinent ad eandem abbatiam. Campanas habet tres iuxta ecclesiam ad partem orientalem supra columnas ligneas positas.

Bona et proventus ecclesiae. Nulla habet bona, quae essent contradistincta a titulo abbatiali realique eiusdem possessione; quapropter omnis et singulus proventus percipitur pro parte tituli abbatialis, nihilque in partem ecclesiae iure proprio pertinere debere perhibetur, nisi fortasse malis dicere, universa pertinere ad ecclesiam atque exinde alimenta aliaque vivendi media pro abbate esse desumenda. Quod tamen incertum omnino ac dubium remanebit.

Apparamenta. Fertur, omnia pertinere ad coenobium Sancti Martini exindeque desumpta fuisse.

Parochus. Idem, qui et abbas; qui de facto administrat, est reverendus pater Bernardus Miskóczy, ordinis Sancti Patris Benedicti ex monte Pannoniae religiosus.

Schola. Domus scholaris est ad finem pagi versus orientem, quae olim erat gregis pastorum ad hanc possessionem pertinentis, cui ab oriente cespes communis, ab occidente vero domus aedificiosa Stephani Bolla convicinatur. Ad haec singuli iumentati de frumendo pendunt mediam metretam maiorem Papensem ac insuper denarios decem et de lignis pro foco singulas vecturas, non iumentati autem de frumento praestant quadrantem unum et denarios decem. Reliqua accidentalialia habentur se perinde ac superius per visitationes immediate praecedentes saepius indicatur. Onus aedificandae domus scholaris incumbit parochianis. Ipse vero ludirector est Benedictus Füzty, confessionis Augustanae et natione ungarus, legendi peritus, aetatis 48.

Parochiani. Numerantur in hac possessione Nemes alias Nagy Dömök universim 283; ex his catholici praeter parvulos sunt 30; ibidem habetur caemeterium extra in fine pagi et campana una in medio pago fulcris seu columnis ligneis sustentata. In possessione Pór alias Kis Dömök sunt animae 50; ex his catholici sunt omnes, praeter 5.

Eredetije a szombathelyi püspöki levéltárban a «Jaurinensia» közt.

25.

1698. Dömölk. — *A dömölki apátság bérlői s jobbágysai.*

Nemes Dömölkiek ezek birnak Arendát ab anno 1698. et die 23. Aprilis usque ad sequentis anni mensis Aprilis diem 23.

Noszlopi György birja Mate János pusztáját. Arenda 1 tallér. Megatta.

Noszlopi Ferencz Bereczki Imrjét. Arenda 1 tallér. Megatta.

Noszlopi János Nagy Miklósét. Arenda 1 tallér. Megatta.

Bolla István Nagy Péterét. Arenda 1 tallér. Megatta.

Füszttöi Benedek Német Györgyét. Arenda 1 tallér. Megatta.

Bolla Gergely az Ispán helyét. Arenda 1 tallér. Megatta.

Szabó István Szalai Istókét. Arenda 1 tallér. Megatta.

Karáchon László a Tóót Mihályét. Arenda 1 tallér. Megatta.

Magunk emberi ezek.

Takách Mihály birja a Dienesét. Adós pro Anno 1698.

Szalai Andor magáét s Nagy Györgyét. Adós pro Anno 1698.

Juhász Andor a magáét.

Tóót János magáét s Nagy Mihályét. Arenda 1 tallér. Megatta.

Juhász Pál birja a Kis Istuánét. Arenda 1 tallér. Megatta.

Konch Mihály Nagy Benczjét. Adós pro Anno 1698.

Takách Mihók Nagy Gergelyét. Arenda 1 tallér. Megatta.

Rosa Janos a Keresztes Jánosét. Arenda 1 tallér. Megatta.

Egyszerű papirra irt eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban.

Jelzése : Dömölk, 1, 3.

26.

1698 június 5. Pannonhalma. — *Lendvay Placíd István főapát dömölki apátnak Karner Egyedet nevezi ki.*

Nos Stephanus Placidus Lendvay Dei et apostolicae sedis gratia archiabbas Sancti Martini sacri montis Pannoniae, ordinis Sancti Patris Benedicti summus per Hungariam praesidens. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis. Quod nos vacanti ad praesens abbatiae Beatissimae Virginis Mariae in coelos assumptae de Dömölk Sancti Patris nostri Benedicti per resignationem venerandi ac religiosi in Christo patris Bernardi Miskoczzy, loci eiusdem usque ad praesens veri abbatis, iam per senectutem adeo debilitati, ut amplius ad praementionatam abbatiam debito modo administrandam sufficiens minime esset, eidem de futuro abbate tempestive providere volentes, ne iuri nostro derogatum fiat, inducti meritis ac virtutibus vitaeque ac morum integritate, nec non caeteris innumeris animi dotibus religiosi in Christo patris Egidii Karner, dicti archicoenobii Sancti Martini expresse professi, nec non residentiae Modrensis superioris actualis, quibus ipsum ab altissimo praeditum et ornatum tum propria nostra experientia, tum etiam

magnorum virorum testimonio cognovimus, eidem itaque personae idoneae, de nobis ac monasterio nostro bene meritae, supranominatam abbatiam simul cum omnibus iuribus ac bonis suis temporalibus, monasterio nempe ipso ac possessionibus, villis, praediis, portionibus iuribusque possessionariis, nec non terris arabilibus, cultis et incultis, agris pratis, pascuis, campis, foenetis, sylvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promonthoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis pisciumque clausuris et aquarum decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum ac pertinentiarum suarum integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris metis et antiquis limitibus existentibus ad nostram dictam filialem abbatiam de iure semper et ab antiquo spectantibus spectareque ac pertinere debentibus autoritate iuris patronatus nostri, quod per privilegia sanctorum felicitis reminiscentiae Hungariae regum nobis et archicoenobio Sancti Martini concessa habere et exercere dignoscimur, dandam et conferendam ipsumque religiosum in Christo patrem Egidium Karner ad eandem abbatiam nominandum et eligendum duximus, imo nominamus, eligimus et confirmamus cum praetactis suis appertinentiis eidem conferimus harum vigore et testimonio litterarum nostrarum mediante. Datum in archicoenobio Sancti Martini sacri montis Pannoniae, die nonis Junii anno reparatae salutis millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo.

1698 jún. 5.

Külsején más kéztől: Collatoriae abbatiae Dömölkiensis.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban.

Jelzése: capsza 65, Fff.

27.

1698 június 25. Bécs. — *Kollonics Lipót esztergomi érsek és bíbornok fölszólítja Lendvay Placziát pannonbalmi főapátot, vizsgálja meg a Miskolczy Bernát dömölki apát ellen fölhozott vádakat és intézkedjék ügyükben.*

Reverendissime ac Amplissime Domine!

Conquesti sunt apud me non solum illustrissimus dominus comes Draskouicz cum sua domina consorte, sed et alii habitantes in iis partibus, uti vocant Roban, ubi Reverendissima Dominatio Vestra habet ius praesentandi et providendi, ut animae non derelinquantur, quod quidam religiosus, sive ex gremio sive sub titulo abbatis, tam scandalose se gerat in administratione sacramentorum, quod non modo acatholici non convertantur, sed ipsi catholici pervertantur saepe saepius unus post alterum. Retulerunt enim, quod tempore paschatis, ne consumat tot hostias, communionem dare noluerit pauperculis accurrentibus, dicendo illis, quod si volunt communicare, debeant hostias solvere, quia ille non habeat, uti dicebat, ut se possit sustentare tanquam abbatem. Hoc est publicum scandalum, et de sustentatione facile credo, quod contra veritatem; ut proinde deducere sit, quod alio ad lutheranos abiverint fideles. Praeterea, quod infantes moriantur sine baptisate, et moribundi sine absoluteione. An haec ita sint, non scio; tamen petierunt accusantes remedium, quod ut afferatur, paterne requiro Reverendissimam Dominationem Vestram et archiepiscopaliter admoneo, ut velit facere de omnibus et singulis inquisitionem et visitare loca, dando iis pauperculis consolationem debitam per curatorum depositionem et mutationem, prouti opportunius videbitur; me vero informare de omnibus actis, ut possim respondere, si male

accusant, et tueri innocentes. Recomendo hoc iterum iterumque, quia hic male sonat ista vox neglectarum animarum. Quod si deinde contra spem Reverendissima Dominatio Vestra nollet facere, ego ex officio per personas aptas et sufficientes in numero et qualitate supplebo atque id, quod de proventibus est, laborantibus adscribam. Quod si Reverendissima Dominatio Vestra haec non scivit, unum dico: quod potuerit et debuisset scire. Unde ergo remedium quantocius est dandum. Expecto notitiam rei; et de caetero ex corde in Domino maneo
Viennae, die 25. Junii 1698.

Reverendissimae ac Amplissimae Dominationi Vestrae

addictus servus et parens

Leopoldus cardinalis a Kollonicz m. pr.

Az aláírás lapján lenn: Domino archiabbati.

Külsején más kéztől: Litterae eminentissimi patris cardinalis ratione abbatis Dömölkiensis.

Egyszerű papírosra irt eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban; csak a «servus et parens Leopoldus cardinalis a Kollonicz» az érsek kezeirása.

Jelzése: capsula 65., littera Fff.

28.

1716 október 20. Bécs. — *III. Károly király a dömölki apátságot Beck Ferencz Ignác soproni plébánosnak adományozza.*

Collatio abbatiae de Demelk pro Francisco Ignatio Beck, plebano Soproniensi.

Nos Carolus sextus etc. Memoriae commendamus etc. Quod nos inducti praeclaris et extimiis virtutibus, singulari item doctrina et eruditione, ac exemplari vitae conversatione, caeterisque animi dotibus fidelis nostri honorabilis Francisci Ignatii Beck a Morngau, ss. theologiae doctoris, plebanique liberae regiaeque civitatis nostrae Soproniensis, quibus ipsum ab altissimo insignitum et ornatum esse ex fidedigna nonnullorum fidelium nostrorum relatione ac simul humillima etiam recommendatione benigne cognovimus. Eundem itaque Franciscum Ignatium Beck, tanquam personam idoneam et benemeritam nobisque gratam et acceptam ad abbatiam de Dömelk O. S. B. in dioecesi Vesprimiensi et consequenter praedicto regno nostro Hungariae existentem et iam ab antiquo de iure et de facto vacantem possessoreque suo carentem, autoritate iuris patronatus nostri regii, quod generaliter in omnibus praelibati regni nostri Hungariae partiumve eidem annexarum ecclesiis et earum beneficiis instar divorum condam Hungariae regum, praedecessorum videlicet nostrorum gloriosae reminiscentiae, optimo iure habere et exercere dignoscimur, eligendum et nominandum, ipsique antelatam abbatiam de Dömelk simul cum universis illius bonis ac iuribus temporalibus, castris nimirum, castellis, oppidis, possessionibus, villis ac praediis ubivis sub sacra dicti regni nostri Hungariae corona habitis ac reperibilibus ad dictam abbatiam de Dömelk de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus eorumque proventibus, obventionibus ac emolumentis dandam et conferendam, ipsumque ei, cuius interest, pro consequenda canonica benedictione praesentandum esse duximus. Prouti eligimus, nominamus, damus, conferimus ac praesentamus. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die vigesima mensis octobris, anno domini millesimo septingentesimo decimo sexto. Regnorum etc.

1716 okt. 20.

Eredetije az Országos Levéltár «collationes ecclesiasticae» című könyvének IV., 239. lapján.

29.

1725 június 26. Dömölk. — *Lancsics Bonifác, a dömölki apátság kormányzója, összeírja a dömölki apátság ingó és ingatlan jószágát.*

Anno 1725, die 26. Junii. Conscriptio substantiae monasterii Dömölkiensis, facta per patrem Bonifacium Lancsics ordinis Sancti Benedicti.

Marhák.

Öreg jármos ökör vagyon numero 6. — Negyedfő tinó pedig 3. — Harmadfő tinó 1. — Harmadfő tinó öszüis 1. — Negyedfő bika 2. — Tavali ökör-borjú 3. — Tavali üszü-borjú 1. — Idei borjúis 6. — Tehén pedig: főjös 9, meddő 1, facit 10. — Herit szekeres ló (egyik nyomorult) 3. — Sörtések, örege-apraja circiter, mert igen döglenek, vesznek, 63. — Juhok, főjössek, 56. — Bárány, idei (28 el-adot, 1 meg-döglöt, 3 lemecczettek) marad 24. — Meddő vagyon (egy el-adot) még 5 (4 meg-döglöt).

Házy szérszám etc.

Vasas, ökrök után való szekér; igen avit már, numero 1. — Loó-szekéris, vasas, fél-viselt 1. — Kocsit Balog Ádáméknak adta, cur, quare aut quanti, nem tudhatni. — Vas eke (3 lemes vassal, 1 csoroszlával) 1. — Vas ó borana 1. — Vas-fazék, kicsiny és öreg (egyik semmirevaló) 1. — Lóra való szakadozot szer-számok etc. (gyöplő nélkül) 4. — Nyereg, semmirevaló (kengyel van 4) 1. — Öreg láncz (1, rövidis 1) 2. — Rudazó kötél, fél-viselt 1. — Szánok el-égték. — Atramentum ex argilla 1. — Vas-villa 1. — Gyertya-tartó cum hamvévő egy 1. — Békó rosz, kivel nemis élhetni, 1. — Rostél 1. — Nyársis 1. — Olom tál 6. — Portics 4. — Tányér olombul 2. — Fa tányér 7. — Sütő öreg teknyő 1. — Mosogató teknyő 1. — Tejes teknyő 8. — Saytár in toto, öreg-kicsin, 6. — Szita, rosz, 2. — Fa rosz ruszta, kicsin 1. — Szűrüre való cséplő rosta, nagy 1. — Pincze tok 3. — Palaczkal pléh nélkül 1. — Sák, fé-viselt, 4. — Ponyva, rosz, kicsiny, 1. — Vászon, vastag, kit most szüttek, réff 55. — Fekete kis láda, magáé, dib dabbal, 1. — Nyusztos kalpag, magáé, 1. — Téli barát söveg 1. — Vidra keztyü, béllet, 1. — Téli kis halitas scapulare zubbón 1. — Ütő, rosz, nem járó óra 1. — Sebbe való piczin és öregieb-is, de mind kettő öszvő töret sok darabba, 2. — Kis apró vánkös 3. — Dunya 1. — Lepődő 2. — Abrusz, rosz, 2. — Vastagh rosz párna-is 1. — Asztal keszkenyő, vastag, 7. — Kés 3, kalán 5, villákkal 5. — Lábos clászli 1. — Ólom soó-tartó 1. — Csorba korsó 1. — Szentötvíznek urceolus olombul 1. — Apró hordócskák vannak circiter 5 vagy 6. De sok máshová való etc. — Háý más fél, szalonna circiter fél, aprólékja gabna circiter 5 mérő. — Liszt circiter 10. — Vay circiter győri icze 20. — Sait, túró circiter (de mind apró) 4. — Fekete kis csizma, magáé, cum crepidis, 1. — Libri diversi, quos in specie alia vice particulari registro apponam. — Hátos fa goromba szék 5. — Ágy, piczin, 1. — Rosz másik 2. — Kis kerek asztal piczin szőnyeggel 1.

Öreg és kis ház a vagy cella.

Flinta 1. — Nagy feysze 2. — Szekercze 1. — Hitván hokkon 2. — Paklócz 1. — Két rosz kicsiny hoszas asztal 2. — Vetés in toto pro messe circiter hold 25. — Két kis kaszáló réth két hellen. — Saágon 1: — Kis grázda 10. — Talléros szőlő 1.

Ecclesiae paramenta.

Casula caeruleo-alba 1, — rubra 1, — nigra 1, — item in Saág 1 variegata, puto etiam huc spectat. — Kell 2 cum patena. — Kicsin pixis pro infirmis pro venerabili ex argento 1. — Alba cum humerali, lacero cingulo sine benedictione, quia in duobus locis lacera, 1. — Corporalia fere corrupta, circiter 4, parva. — Purificatoria similiter circiter 5, talia. — Pallae 3. — Missale benedictinum lacerum 1. — Aliud Romanum Himelráychianum antiquum 1. — Cussinus parvus pro missali. — Rituale lacerrimum (pro quo rogo novum) 1. — Liber evangeliorum hic et alter in Saág, 2. — Candelabra lignea 4. — (Canon, Evangelium, Lavabo ubique, et hic et in Saág, desunt, desiderantur). — Vela, album et nigrum, talia-qualia, 2. — Bursa 1. — Oleum pro baptizmo cum instrumento e lamina antiquum, fors Deus scit, quot annorum. — Mappae altaris parvae 2. — Substratina 2. — Urceoli ex stanno sine cooperta, lurida 2. — Crucifixus parvusculus 1. — Statua Beatae Virginis cum Jesulo magna in altari. 1. — Imago nova Immaculatae Conceptionis cum deaurata lista et velo albo ac nigro — Indumenta Beatae Virginis ac ornamenta sunt alicuius sartorissae, quae solet induere et ornare. — Confessionale; sedes in templo nullae praeter abbatis. — Cathedra parva concionatoria. — Quadratus 1. — Superpeliceum luridum 1. — Aliquot a muribus corrasae imagines, circiter 8. — Tabernaculum parvum, quod comes Eszterházi curavit. — Lampas cum vitro suo sine oleo pendens 1. — Antependium putrefactum 1. — Velum pendens superinde cum floribus exsutum 1. — Cantionale nullum, nec in Dömölk, nec in Saág, magister aliquot scriptas cantiones tantum habet.

Mola 1 ad duo miliaria, quod nondum videre potui, sed brevi inspecturus, cum caeteris omnibus melius revidendo adnotabo omnia.

Item mobiles res.

Szyjó kés, hitván 1. — Furók, kicsinyek és öreg, circiter 4. — Bikó, rosz, töröt, 1. — Szentegyház gömbölyü ládácskája 1. — Csávátlan róka 1. — Ignitabulum 1. — Lakat, kicsiny, pinczenek, 3. — Kis zéter a vagy saítárocska 1. — Deszka szál, bakony, circiter 20. — Dirib darab aprólékos ó vas szérszámok. — Gyapiú circiter 60. — Döglöt juh bőr circiter 6. — Fél köből a vagy mérő 1. — Töredezet rosz lámpás, kicsin s öreg, 2. — Réz ó mosdó, régi 1.

Debita activa.

Quae reperire potui, hinc inde sine ordine, sic interim sequuntur: 1. Tallián Josephnek és Clara Dávidnak adot 28. Aprilis usque ad festum Sancti Joannis Baptistae 1725. recentis florenos 50 id est ötven; extant obligatoriae tantum subscriptae, non sigillatae, in tenore apponatur: és pöcsétünkkel etc., quas notavi litera A. — 2. Csukly Györgynekis 28. Aprilis 1725. adot sub subscriptione creditoris tantum usque ad eandem diem florenos 40 (quam signavi litera B) id est negyven. — 3. Anno 1723. 6. Maii adot usque ad festum Sanctorum Petri et Pauli Balományi Miklósnak és Perneszi Évának, vatiaknak (kikis pro 1. anno interesse florenorum 3 solverunt, ut apponitur) summam florenorum 50 id est ötven, quod signavi litera C. — 4. Festetics Juliánának adot 1725. die vero 14. Martii usque ad pentecosten florenos 30 id est harminc, sub litera D. — Devecsery tisztartónak a klastromból adot, mint mondgyák, circiter 24 köből buzát, item malom vámot két s három izben. De még jól végére nem mehettem. Ugy másoknakis bor fejében kölcsön buzát etc. De a sok dolog, occurentiák miát nem lehetet bizonyossan meg-tudnom, faciam cum tempore. Mert a világon mind terítve, csunyan egyenetlen vagyon, non tanquam vasa altaris, res monasterii,

sed turpius vere, quam honestorum et bonorum hospitem stabula; csak a templomból hordottanak ki fél kocsy gazt, sárt, gancit, pókhálót.

Hic annoto (testor Deum), quod ne unicum quidem denarii post illum inveni. Dicitur, quod sub missa Illustrissimae Dominationis ex cellario abstulisset circiter 100 imperialia, nam non pridem interesse illi cessum Dominae Eszterháziae levaverat (?).

Külsején más kéztől: Conscriptio supellectilis Dömölkiensis.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban.

Jelzése: Dömölk, fasc. 3, 1.

30.

1737 márczius 5. Salzburg. — *Placid salzburgi benczés apát, az egyetemnek elnöke, azt ajánlja a sanktlambrecht benczéseknek, válasszák Koptik Oddó rendtársukat apátjuknak.*

Nos Placidus, ordinis Sancti Benedicti monasterii Sancti Petri Salisburgi abbas, celsissimi et reverendissimi sacri Romani imperii principis et archiepiscopi Salisburgensis consiliarius actualis intimus, almae universitatis benedictinae Salisburgensis assistens perpetuus et pro tempore praeses. Hisce notum facimus omnibus, ad quos pertinet, plurimum reverendum et clarissimum dominum patrem Oddonem ex libero et exempto Sancti Lamberti coenobio, in universitate nostra theologiae doctorem ac professorem in polemicis ordinariis, celsissimi ac reverendissimi archiepiscopi et principis nostri consilium ecclesiasticum, studiis philosophicis et iuridicis olim qua saecularem hic Salisburgi praecellentem operam navasse et morum honestissimorum, integerrimaeque et probatissimae vitae merito a nobis ad Sancti Lamberti monasterium tenere commendatum ac susceptum, post plurimum annorum curriculum in universitatem nostram missum, philosophiam primum, deinde theologiam cum plausu et magno discipulorum profectu hactenus docuisse, suaeque insignis doctrinae multariam orbi literario monumenta typis publicis non absque praecipua laude et singulari facultatum approbatione hactenus edidisse, sive in pluribus tomis a se conscripta pro utilitate publica, decore sui ordinis ac monasterii cum occasione vulganda reservasse. Quod vitae rationem concernit, eximia in eo semper eluxit in Deum eucharisticum, in magnam Dei parentem pietas, cuius honorem tenerrimo zelo, praecipua devotione ac exemplis sane spectabilibus mirum in modum hic Salisburgi adauxit. Quibus cum adiunctum videremus animi candorem, comem facilemque genium, conversationem dulcem ac doli expertem, erga aemulos et osores, quibus nemo bonorum caret, mitem ac benevolum affectum, miram cum magnis principibus non minus, quam cum plebeis agendi dexteritatem, circumspectionem et prudentiam omnino singularem, hilarem negotiisque arduis capacem indolem, industriam deinde indefessam, exantlata pro ordine ac universitate nostra per utramque Germaniam, Galliam, Belgium, nec non haereditarias Austriae provincias durissimos labores, et superata pericula, et non tantum nihil in eo votis religiosis, praesertim sanctae paupertati, morum gravitati ac modestiae contrarium reperiremus, sed etiam longa observaremus experientia, eum omnes numeros et probi monachi et eruditissimi doctoris explere, universitati nostrae optima cum oeconomia plurimum prodesse et magnopere etiam suo monasterio profuturum, si ei ibidem administratio temporalis committeretur, quemadmodum experti sumus plures professores, praeprimis regnum Dei, ut ille, quaerentes, mox a

cathedra ad pedum promotos, licet antea rem domesticam nunquam administraverint, temporalia (quae captu haud adeo difficilia sunt, praesertim ubi multi alii succolant) optimo successu gubernasse; non absque gravibus causis metuentes, ne aegrotanti domino abbati Lambertino extra gremium aliquis coadiutor per aulae potentiam constituatur, in id connisi sumus et eum renuentem conniti mandavimus ad munus coadiutoriae temporalis consequendum. Nunc vero etiam eundem venerabili conventui Lambertino ad conferendam ei abbatialem infulam tenerrime commendaremus, nisi remis velisque reluctaretur et per alios pro se impetratas magnorum principum hunc in finem commendationes repudiaret supprimeretque. Nihil porro habemus residui, quam ut bonae vitae testimonio (professoribus nostris ad electionem profecturis dari solito) eundem comitantes universitati nostrae et inclyto Sancti Lamberti coenobio de tanto viro gratularemur, ex certa notitia et fama publica docti: nihil celsissimo nostro archiepiscopo et principi, nihil aulae, nihil urbi nostrae, nihil denique ordinis nostri principibus ac abbatibus (qui praefatum patrem Odonem summo in pretio habent) charius, nihil Sancto Lamberto gloriosius obventurum, quam audire, eum infula abbatiali insignitum esse. Haec in testimonium veritatis. Dabamus Salisburgi, die quinta Martii anno 1737.

Placidus abbas Sancti Petri Salisburgi m. pr. P. H.

Eredetiye a göttveigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» kötetében.
Csak az aláírás az apáté.

31.

1737 deczember 14. Pozsony. — *A király a helytartótanács útján jelentést kíván a dömölki apátság állapotáról.*

Admodum reverende, reverendissime domine, nobis observandissime. Postquam informationes nonnullorum dominorum abbatum et praepositorum de statu suae abbatiae et praepositurae curaque animarum ibidem habita consilio huic locumtenentiali regio submissae et abhinc suae maiestati sacratissimae demisse repraesentatae fuissent, eadem altéfata sua maiestas sacratissima sub dato 13. praeteriti mensis Octobris clementer rescribere dignata est: plures adhuc in regno hoc Hungariae dari abbates et praepositos, tam saeculares quam regulares, quorum informationes de praemissis submissae non haberentur, adeoque hos quoque, ut sibi eatenus incumbentia agant, et de effecto intimatorum abhinc sub 17. Martii anni 1733. et 22. Januarii anni currentis expeditorum suas submittant relationes suae maiestati sacratissimae pariter demisse repraesentandas, monendos esse praecepit.

Idcirco praetitulatam dominationem vestram, ita benigne praecipiente sua maiestate sacratissima, districtim moneri, quatenus ea, quae in praetactis intimatis praescripta habentur, effectuare, de effectuque eorum consilium hoc locumtenentiale regium quantocius informare noverit et non intermittat. Datum ex consilio regio locumtenentiali Posonii die decima quarta Decembris anno millesimo septingentesimo trigesimo septimo celebrato.

Admodum reverendae, reverendissimae dominationis vestrae benevolus, ad officia parati comes Joannes Palffy m. p., Ladislaus Barinay m. p.

Külsején: Admodum reverendo, reverendissimo domino Bonifacio Lansics ordinis S. Benedicti, abbati Dömökiensi, nobis observandissimo. Jaurini.

Külsején Saighó Benedek főapát kezétől: Exhibit. 14. Jan. 1738.

1738 jan. 14.

Más kéztől: Ex consilio regio locumtenentiali hungarico petitur relatio de abbatia Dömölkiensi. Responsum ut intus.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban.

Jelzése: Dömölk, fasc. 1, 5.

32.

1738 január 19. Pannonhalma. — *Sajghó Benedek pannonhalmi főapát jelentést tesz a helytartótanácsnak a dömölki apátság állapotáról.*

Serenissime Dux Regie Locumtenens, Excelsum Regium Locumtenentiale Consilium, Domini Domini Benignissimi, Gratosissimi, Colendissimi!

Benigne mandante sua maiestate sacratissima, ut alte titulatum Serenitatem Vestram et Excelsum Consilium super statu filialis abbatiae meae sub titulo B. V. Assumptae, olim in Dömölk fundatae, genuine informarem, praesentibus id humillime expedio.

Praespecificata haec abbatia in comitatu Castriferrei ac districtu Kemenesallya dicto situata praeter nomen ac titulum ex avitis suis iuribus vix aliquid obtinere dignoscitur. Quamvis enim conventum ibidem authenticum et sigillarem praefuisse ex nonnullis expeditionibus inibi emanatis, inque conservatorio nostro reperibilibus colligeretur: praeteritorum nihilominus iniuria temporum non modo bona et appertinentiae loci eiusdem, sed et lapides monasterii ita direpti sunt ac dissipati, ut fundamenta structurae veteris vix apparerent, nihilque omnino praeter exiguum circa terrenum et nudam ecclesiam remanserit. Maiores itaque nostri, eo semet recipere coacti, sub tecto ecclesiae cellulas construentes ad haec usque tempora ibidem iam bini, iam vero unicus dominus abbas delitescebant. Anno tandem 1725., dum locum eundem primo visitassem, secius ecclesiam domum quandam (materialia siquidem, ligna utpote et lapides, nisi e longinquo ibidem haberi non possint) rurali opere ex luto congestam extrui curavi, quatenus dominus abbas loci et propter divina eo concurrens populus extra ecclesiam reclinatorium tantisper haberent. Nulli etenim in vicinia illa eotum fuere parochi, sed heterodoxi occupatas tenebant ecclesias; in tanta idcirco rei divinae penuria, ut pro modulo meo succurrerem, duos praeter abbatem religiosos, in concionando pariter expeditos, eorum induxeram, qui non contemnendum domi forisque lucrum animarum faciebant, ut dominicis festisque diebus populum capere ipsa ecclesia vix potuerit, usque dum sub finem anni 1732. auctoritate tandem caesareo-regia ministri acatholici eliminari et ad locum articularem, vicinam videlicet possessionem, Nemes Dömölk vocatam, abinde sexcentis circiter passibus distantem, fuissent restricti. Occupatas dein praevio modo aliquot ecclesias iidem religiosi mei triennio circiter administrabant et pro posse, fidelium patrocinio suffulti, etiam restaurabant; iam vero sensim introductis ad easdem parochis, quia minor nunc esset labor, duos tantummodo pro spiritali adventantis populi solatio manere ibidem facio religiosos; sed et hos, quantum ad subsistentiam eorum, hinc adiuvaré debeo, nam locus ipse, praeter exiguam agriculturam nullum habet beneficium, ut novem inquilini eiusdem accolae subsistere vix possint, unde censum nullum solvunt, sed

antehac decem, nunc autem viginti dierum labore annuae obligationi satisfaciunt. Habetur praeterea in distantia trium circiter abinde horarum fundus quidam curialis cum molendino unius rotae, idque in praedio Varda vocato; fundum hunc tres inquilini titulo arendae incolentes singuli duos florenos annue pendunt. Molendinum plus aliquanto importaret, quodsi tempore siccitatis frequenter silentium non observaret, totalis adeoque annuus huius abbatiolae proventus florenos ducentos vix exaequabit. Status profecto satis miserandus; praesertim cum ipsa etiam ecclesia ob antiquitatem utcunque ruinosa notabili tum externa tum interna reparatione plurimum indigeret, quae pariter non aliunde, quam ex materna archiabbatiae huius commiseratione speraretur. Hinc est, quod ante annum demortuo loci abbate nonnisi per administratorem temporalium eandem provideri nunc faciam, paupertate ecclesiae titulum non ferente. Quibus praevis modo genuine relatis, benignitati Serenitatis Vestrae ac Excelsi Consilii gratiis me humillime recomendo et persevero.

Serenitatis Vestrae Regiae Excelsique Regii Locumtenentialis Consilii

In S. Martino 19. Januarii 1738.

servus et capellanus humillimus.

Sajghó B. főapát saját kezével irt fogalmazványa a pannonhalmi rendi levéltárban.

Signaturája: Dömölk, 1, 5.

33.

1739 január 2. Salzburg. — *Koptik Oddó, a salzburgi benczés kollegium kormányzója, értesíti Sajghó B. főapátot az intézetben élő magyar tanulókról és kéri őt, adjon neki mennél előbb apáti czímet.*

Reverendissime, Illustrissime ac Amplissime Praesul, Domine Archiabbas et Patrone gratiosissime!

Missos ad me illustrissimos dominos comites Seczeny (így) ambabus ulnis complexus in contubernium meum recepi. Circa quorum culturam spondeo omne illud, quod in familiae bonum, reipublicae emolumentum, patriae suae solatium expectari potest. Ex respectu Suae Illustrissimae Dominationis singulari cum distinctione illos tractabo. Domini de Töreck (így) gerunt se optime, nec eis laudem suam cedit baro Menanskj (így). Illustres numero plurimos, praenobiles ingenti numero, sed illis regendis haud sufficio. Reverendus pater subregens meus lethaliter decumbit ex hydrope reverendi domini praefecti iuniores sunt, quam ut sufficiant regendo. Hinc supplico Illustrissimae Dominationi Vestrae pro clarissimis viris, patribus Sigismundo et Dyonisio, ad faciendum confoederationis initium mihi concedendis, quos interea universitas meorum subregentum officio, dehinc cathedris publicis donabit. Sed prius oportet innotescere; et aliunde moris est, ut, qui pedem hic figunt et confoederantur, viros prima vice maxime egregios et consummatos mittant. Sic etiam in novis institutionibus consueverunt facere patres iesuitae. Erit hoc negotium in maximum decus ungaricae nationis, immortalem famam et emolumentum Sancti Martini.

Confoederatio a dominis abbatibus, praeside et assistentibus provinciarum nobis unitarum, archisterio Sancti Lamberti iam indulta est; in aestate, si libuerit, publicabitur, et

Illustrissima Amplitudo Vestra tam calendario publico, quam albo universitatis adscribetur typisque divulgabitur.

Titulo abbatis mihi nihil magis necessum est tum pro autoritate regendi, tum pro autoritate plura impetrandi, non solum collegio meo, sed etiam loco illi, cuius titulum obtinero. Habeo enim addictissimos mihi magnos principes et proceres, qui enixe favebunt. Sed et sublevatus abbatiali nomine non tam ut supplex, sed ut frater cum eis agam, poteroque incredibilia. Porro non peto monasterium aliquod, si tamen vel locus minimus esset, quo introducere novitios liceret; haberem candidatos ad 10 et plures sane opulentissimos, quorum singuli plura millia pecuniarum adferrent in Ungariam, sine me tamen haud eo descensuri. Sed haec scribo non animo acquirendi talem locum, debeo enim hic adhuc morari, donec collegium hoc in statum deducam perfectum, sed animo solum insinuandi, quae facere possem pro ordine, quod si mea opera Illustrissimae Amplitudini Vestrae (cui per omnia subiectus esse volo) non discipliceret. Interim mihi sufficit titulus sine vitulo, non ex ambitione, sed solum ex gravissimis motivis boni communis expetitus. Ad quem etiam obtinendum et suscipiendum licentiam mei domini abbatis habeo, nec alia sequela mala ullo modo timenda est; malo enim tali titulo carere cum pace, quam illo frui cum disturbio. Hinc humillime supplico, ut mihi gratiosissime quantocius et sine mora conferatur. Hoc enim accepto magis me aestimabit archiepiscopus, ministri et proceres, et occasionem habebo plura pro ordine obtinendi. Nunc enim ferrum candet, postea non facile cudendum.

Itaque imis intimis medullis supplico, ut pro sua sapientia et discretionem Illustrissima Amplitudo Vestra beneficium hoc apud venerabilem suum archiconventum promovere et mihi accelerato negotio conferre non gravetur.

Praesentia clarissimorum patrum professorum saltem ad pascha summopere necesse habeo et rogo instantissime etiam renuentibus hanc provinciam imponi et mihi illos transmitti. Quorum loco theologiam supplere poterunt forte alii, si non dictando, saltem interim, donec se praeparent, praelegendo clarissimum patrem Mezker theologum fundatissimum. Haec sincerissimo animo et sine fraude. Titulum autem illum haberem omni die summe necessarium, hinc ex gratia Suae Amplitudinis quantocius expectabo. Interim plura loquendi provinciam admodum reverendo patri Dyonisio committens, persevero

Salisburgi, raptim scribendo 2. Jan. 1739.

1739 jan. 2.

Illustrissimae ac Reverendissimae Amplitudinis Vestrae etc. etc. Domini gratiosissimi

humillimus servus
pater *Oddo Koptik*, collegii nobilium
regens.

34.

1739. február 23. Salzburg. — *Placid salzburgi benczés apát, a salzburgi egyetemnek elnöke, bizonyítványt állít ki Koptik életéről és működéséről.*

Nos Placidus, ordinis Sancti Benedicti monasterii Sancti Petri Salisburgi abbas, excelsae celsitudinis, reverendissimi ac celsissimi archiepiscopi et sacri Romani imperii principis Salisburgensis consiliarius actualis intimus, inclytorum provinciae statuum deputatus, nec non almae universitatis benedictinae Salisburgensis pro tempore praeses ac assistens perpetuus etc. etc. Hisce notum facimus omnibus, ad quos pertinet, plurimum reverendum religiosissimum et clarissimum dominum patrem Oddonem Koptik ordinis Sancti Benedicti ex monasterio Sancti Lamberti in Styria, sacrosanctae theologiae doctorem, ad varias primum cathedras etiam extra coenobium suum vocatum, Cellensis deinde poenitentiarum, ac per Austriam, Styriam et Carinthiam missionarii apostolici munere ingenti zelo et maximo animarum lucro ita defunctum, ut certatim illius opera a plebeiis et illustribus expeteretur, tandem etiam doctrinae et virtutum suffragio ad conscendendas cathedras academicas Salisburgum ire iussum, philosophiam primum ac deinde theologiam polemicam non sine singulari discipulorum profectu docuisse, et emanatis typo publico insignibus libris praeclarissima ingenii sui edidisse monumenta. Quod vitam concernit, eam semper prae se tulit pietatem, modestiam morumque religiosissimorum honestatem, ut septennio, quo nobiscum hic moratur, non tantum nihil votis religiosiis, sacrae regulae aut statutis nostris contrarium, sed potius assiduus in via virtutis fervor, egregia virtutum exempla, singularis prorsus in Deiparam et divos amor, cultus et reverentia, animarum zelus, propagandae fidei catholicae studium, maturitas deinde et prudentia, rerum gerendarum dexteritas summa in eo observata fuerint. His accessit, quod procuratis per monasteria diversarum Europae provinciarum erectae missionis benedictinae, quae iam magno cum fructu inter alpes Salisburgenses exercetur, potissima origo fuerit, illustrissimum collegium nobilium Josepho-Carolinum (in quo actualiter dignissimi regentis munere fungitur) erexerit, instruxerit et ad summum florem citra omnium expectationem deduxerit. Quia vero nunc tam insignium meritorum respectu, ei abbatia Dömelicensis in Hungaria legitime collata est, ad capiendam eiusdem possessionem eundem clarissimum ac reverendissimum virum hisce comitari volumus, haud vane ominantes, sacrum illum locum pro summo ordinis incremento et fidei catholicae propagatione ac patriae solatio brevi ad meliorem statum deducendum et instauratum iri. In quorum fidem hasce dedimus et publico officii nostri sigillo ac manus propriae subscriptione munivimus. Die 23. Febr. 1739.

1739 febr. 23.

Placidus, abbas Sancti Petri, assistens perpetuus et pro tempore praeses universitatis Salisburgensis m. pr.

P. H.

Melchior Hem universitatis
notarius iuratus m. pr.

Eredetije a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» kötetében.
Csak az aláírás az apáté.

35.

1739 márczius 20. Pannonhalma. — *Koptik Oddó apáttá avatásakor Pannonhalmának, mint anyaegyházának és Sajghó Benedek főapátnak hűséget fogad.*

Ego pater Oddo Koptik, ordinis Sancti Benedicti ex monasterio Sancti Lamberti in Styria, monasterii Beatae Mariae Virginis in coelos assumptae in Dömölk ordinandus abbas, promitto coram Deo et sanctis eius et hac solenni congregatione fidelitatem dignamque subiectionem, obedientiam et reverentiam matri meae ecclesiae Sancti Martini in Sacro Monte Pannoniae tibi que domino meo Benedicto, eiusdem ecclesiae archiabbati secundum sacrorum canonum institutam et prout praecipit inviolabilis auctoritas pontificum Romanorum; sic me Deus adiuvet et haec sancta Dei evangelia.

In Sacro Monte Pannoniae, 20. Martii 1739.

1739 márcz. 20.

Oddo, Dömölkiensis abbas m. pr.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban.

Jelzése: Dömölk, fasc. 1, 6.

36.

1739 április 2. Győr. — *Groll Adolf győri püspök kijelenti, hogy a Sajghó főapáttól dömölki apáttá kinevezett Koptik Oddót három nappal előbb a győri francziskánusok templomának Szent István kápolnájában apátnak üdotta meg s neki hatalmat adott, a mennyiben adhat, az apátság restaurálására és novicziusok fölvetelére.*

Nos Adolphus a Sancto Georgio e clericis regularibus scholarum piarum, Dei et apostolicae sedis gratia episcopus Jaurinensis, locique et comitatus nominis eiusdem supremus ac perpetuus comes, sacrae caesareae regiaeque maiestatis consiliarius. Notum facimus tenore praesentium significando quibus expedit, universis, et testamur, quod nos debita cum instantia requisiti reverendissimum dominum Oddonem Koptik, ordinis Sancti Benedicti ad Sanctum Lambertum in Styria professum, emeritum theologiae polemicae professorem, celsissimi ac reverendissimi principis et archiepiscopi Salis-Burgensis consiliarium et collegii nobilium Josepho-Carolini Salis-Burgi regentem erga nominationem illustrissimi et reverendissimi domini Benedicti Sajghó, celeberrimi, regii ac exempti archicoenobii Sancti Martini de Sacro Monte Pannoniae eiusdemque ac partium coronae regni Hungariae adnexarum archiabbatis et praesidentis perpetui, sacrae caesareae regiaeque maiestatis consilarii, ad abbatiam Beatae Virginis in coelos assumptae dioecesis huius nostrae Jaurinensis in capella Sancti Stephani regis ad latus ecclesiae reverendorum patrum franciscanorum, assistentibus eidem praetitulato illustrissimo et reverendissimo domino archiabbate, item illustrissimo ac reverendissimo domino Joanne Carolo libero barone a Maltzheim, haereditario in Grubenhayen et Rotenmor, praeposito infulato Sancti Benedicti, capituli Jaurinensis cantore et canonico, Jaurini die 31. mensis Martii anno Domini 1739. autoritate nostra ordinaria in abbatem solemniter benedixerimus ac eidem restaurationem monasterii ac novitiorum susceptionem, quantum in nobis est indulserimus. In quorum omnium

fidem praesentes manu propria subscriptas et sigillo nostro authentico roboratas extradari iussimus Jaurini, die 2. mensis Aprilis anno Domini 1739. 1739 ápr. 2.

P. H. *Adolphus* episcopus Jaurinensis m. pr.

Ad mandatum illustrissimi ac reverendissimi domini episcopi Stephanus a Sancto Ladislao, clericus regularis scholarum piarum, secretarius, m. pr.

Eredetiye a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» kötetében.
Csak az aláírás a püspöké.

37.

1739 július 16. Pozsony. — *Gróf Erdődy György nem engedheti meg Koptik O. dömölki apátnak, hogy a B. Szűznek tiszteletére az Erdődy-családnak birtokához tartozó Ság hegyen kápolnát építsen.*

Reverendissime Domine Abbas, mihi Observandissime! Sub 3. praesentis ad me exaratas Reverendissimae Dominationis Vestrae litteras solita cum veneratione percipiendo, qualinam erga Cellensem Beatissimam Omnipotentis Matrem feratur cultu ac ea etiam ex ratione ad conferendum aedificio Beatae huic Virgini erigendo deservientem montem Ság nuncupatum me adhortetur Reverendissima Dominatio Vestra, ex earundem contentiis uberius intellexi. Quemadmodum autem me non degenerem huius Matris Sacratissimae profiterer filium, ita salutari huic Reverendissimae Dominationis Vestrae petito satisfacere omnimode cuperem; verum quia horum bonorum iurisdictioni totius familiae meae subiacentium non solus essem dominus, sed et haec bona adhuc sub lite permanent, consequenter ne in minimo quidem, etiamsi in pias causas aliquid convertere valerem, extunc quod pro hic et nunc resolutionem meam desuper impertiri non valeam, veniam peto; una me enixe devovens persevero Reverendissimae Dominationis Vestrae Posonii 16. Julii 1739 servus paratissimus, comes Georgius *Erdődy* m. pr. 1739 júl. 16.

Az alján: Reverendissimo domino abbati Dömölkiensi.

Eredetiye a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» jelzésű kötetében.
Csak az aláírás a grófé.

38.

1740 május 6. Róma. — *Koptik Oddó dömölki apát értesíti Sajgbó Benedek pannonbalmi főapátot a maga római dolgairól, különösen egy új magyar benczés akadémiának terveről, a melynek megvalósításához a főapát segítségét is kéri.*

Illustrissime ac Reverendissime Domine Pater Archiabba, Patrone gratiose observandissime!

Accepi litteras Amplitudinis Vestrae 10. Aprilis ad me scriptas non sine solatio. Gratias ago immensas pro iuvene Francisco apud se interim recepto, supplicoque retineri, usquequo redeam. Conabor satisfacere pro ei praestitis et gratum insuper animum contestari.

Ecce arident meliora tempora calamitates nostras lenitura. Imperator tenetur non

levem summam sacrae congregationi de propaganda fide. Agitur iam Romae, ut in vicem huius nonnullas vel omnes abbatias ordinis Sancti Benedicti nobis cedat cum onere erigendae novae academiae benedictinae in Hungaria. Partes suas interponunt insigniter abbates congregationis Cassinenis, urgentque nostros duos cardinales, ut rem exoperentur apud novum pontificem. Nec est dubium de felici successu. Petitur a me, ut usquequo conclave durat, petam ex Hungaria syllabum abbatiarum nostrarum, quae adhuc recuperabiles sunt, et notitiam, quid praeterpropter annue importent.

Promittitur insuper, quod hi, qui actu illas possident (quorum nomina mihi pariter perscribi rogo), ex mandato pontificis futuri, assignata sibi annua pensione, cedere debebunt.

Ego nihil mihi quaero, sed sacro archisterio Sancti Martini et ordini. Occasio allucet nunquam deinceps eventura. Scio quidem, Illustrissimam Amplitudinem non multum inclinare ad erectionem novae academiae, si tamen hoc obtentu pristinum ordinis decus recuperare possimus et monasteria vindicare, iudicarem remis velisque contendendum. Italia offert viros, si quibus egerimus, pro professoribus eruditissimos, praecipuos daret Sanctus Martinus, nec paucos Germania. Multa videbantur primitus impossibilia, facta sunt tamen. Tentanda igitur alea. Hoc fine Romam perrexi. Quapropter Illustrissimae Amplitudini Vestrae etiam atque etiam reverenter supplico, ut, negotio pro sua sapientia clam interim servando, mihi omnem instructionem perscribere dignetur. Stare volo sapientissimis consiliis et mandatis. Pro collegio Salisburgensi etiam alia via quidpiam obtinebo.

Comitum Appony negotium felicissime iam successit. Parens quidquid petit, obtinebit. At mirum, quod velit filios suos a me etiam Romae sustentari, ubi tam caro omnia, ubi curru vehi debent et vestibus provideri aestivalibus. Quae promisi, servabo, sed succurrendum est pecuniis iam deficienti, nec enim uno amplius mense vivere possumus. Salisburgum aliquid dedi non ad solvenda, ut mihi comes improperat, debita mea, sed ad succurrendum prius, ut venturi dein comites facilius sustententur. Apparet, quod comes vellet me ratione sui immense fatigari et suis praestare filiis sibi que omnia gratis. Faciam, quod potero et quod promisi. Haec data occasione humillime rogo ei insinuari.

Domino Viser Carolo Dömölkini viventi scribo correctionem non sine lixivio, sed, quia probabiliter abibit, supplex rogo mei loco eidem interim de necessariis provideri, ut cum honestate abeat et sine meo pudore. Refundam, cum venero. Praesumo quidem multum postulare ab Amplitudine Vestra Illustrissima, sed, quia pater est, gratiose ignoscere dignabitur, quod recurram ad fores paternas.

Imminet etiam mihi stante abbatia mea aliqua promotio importans cum Dömölkini non levi adminiculo; spero brevi post electionem pontificis me dulciora perscripturum. Mandata interim exspectans osculor manus paternas.

Raptim Romae, 6. Maji 1740.

1740 máj. 6.

Illustrissimae ac Reverendissimae Amplitudinis Vestrae

humillimus filius,

Oddo, abbas Dömölkiensis m. pr.

P. S. Eminentissimi domini domini cardinales nostri benedictini postulant extractum ex dietae regiae conclusis anno 1740, ubi decisum fuit, ut erigerentur novae academiae. supplico, placeat mittere.

Eredetiye a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai (a Koptik-levelék) közt.

39.

1740 október 26. S. Germano (Olaszország). — *Gadaleta Sebestyén montecassinói apát Koptik O. dömölki apáthoz írt levelével bucsút vesz a bazaar készülő apáttól s emlékül Szent Benedeknek képét ajándékoz neki.*

Illustrissime ac Reverendissime Domine, Domine Patrone Colendissime! Humanissimus juvenis, dominus comes Castellus, qui una cum ipsius doctissimo fratre Germano hic minus, quam biduo moratus est, alias tuas elegantissime scriptas litteras mihi reddidit; quas cum et eosdem mihi commendarent et nonnullas negotiorum tuorum notitias brevi calamo continerent, libentissime legi recentis amicitiae nostrae foedus hac ratione confirmatum credens, tuique erga me amorem in dies magis magisque augeri animadvertens. Ut autem de meo erga te singulari studio certiolem quoque te faciam, scias velim, eos tam illustres tuos hospites non secus ac te ipsum ea, qua par erat, benevolentia et humanitate iussis tuis obtemperantem me excepisse, eosque immo instanter rogasse, ut Neapoli Romam redituri, quo diutius ipsorum colloquiis perfruerer, saepius tui memoriam cum iisdem faciens, hac iterum transirent.

Imago illa sancti patris nostri Benedicti, quam lignea quadam inclusam capsula reverendissimo patri abbati monasterii nostri Sancti Callisti tibi reddendam supplicavi, quum forte casus tulisset, ut ad me inopinate redierit, adhuc est domi; at, quia quo secius, ut scribis, eadem ad Te perveniet, eo magis profectus tuus ab urbe differretur, curabo, ut tibi quam citissime transmittatur. Iterum et tertio summopere gratulor de perfectis et absolutis negotiis tuis, felixque iter tibi auguror, nunquam desistens te obstetari, ut mei quandoque recorderis. Vale interim et me, quod iam pridem fecisti, ama.

Sancti Germani, septimo calendas Novembris 1740. Illustrissimae ac 1740 okt. 26. Reverendissimae Dominationis Tuae addictissimus servus novus, d. Sebastianus Gadaleta, abbas Montis Cassinensis m. pr.

Eredetiye a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» kötetében.

40.

1740 november 26. Bécs. — *Koptik Oddó dömölki apát megírja Sajghó Benedek pannonbalmi főapátnak, mit végzett Rómában, s kéri a főapátot, segítse őt a pápától engedélyezett Szent István-lovagrend megalapításában.*

Illustrissime, Reverendissime ac Amplissime Praesul etc. Domine Domine Pater gratiose Observandissime!

Tandem aliquando confectis Romae negotiis ad patriam gaudens revertor, tum ut Illustrissimae Amplitudinis manus exosculer, tum ut ostendam, me haud inutiliter operatum fuisse. Non otio inerti, non curiositati aut vitae licentiae indulsi, sed Deum prae oculis habens, noctu diuque lacrymis, praecibus, ieiuniis incumbibam, ut ea, quae fieri posse credens cogitabam, perficiam. Respexit Dominus humilitatem meam et votorum participem fecit. Ecce crucem Hungariae, toti regno gloriosam. In hoc signo vinci et a sanctissimo pontifice

impetravi, ut erigendi antiqui ordinis equestris, quem apostolici et regalis nomine insignivit, pro Dei gloria, honore Sancti Stephani, haeresum extirpatione, patriae decore, nobilitatis hungaricae solatio plenissimam concederet potestatem. Quanquam vero quoad illius introductionem in Hungariam aulam salutari voluerit nihilominus ea etiam, quod minime fiet, reluctantante, in alias partes propagandi tam salutaris instituti licentiam impertivit. At quoniam negotium hoc principaliter ad Hungariam pertinet, idcirco vix Viennam adveniens passus meos feci ad impetrandum aulae concensum. Regina clementissima nihil habet difficultatis in consentiendo, sed solum, ut proceres mihi referunt, optat a nonnullis saltem maioribus regni ministris certior fieri, ordinem hunc sibi non displicere. Viennae existentes ministri, in specie excellentissimus cancellarius, illustrissimus dominus Koller aliique summe sibi in hoc negotio complacent operamque omnem eo collocaturos promittunt, ut opus ad perfectionem deducatur. Eminentissimis cardinalibus Kolonits et Zizendorff (így), nec non apostolico nuntio commissa est a summo pontifice provincia reginam ad consensum persuadendi, qui me de eodem impetrando certum esse volunt. Unice vero optant hi et alii plurimi, ut ad solemnitatem coronationis huius regalis et apostolici ordinis equites creentur. Statuta deinde, quae ex doctrina sancti regis nostri, divi Stephani, deprompsi, Romae rigidissime examinata, emendata ac approbata, poterunt etiam in futura diaeta discuti, sunt enim facta pro interim, et potestas commissa ordini ea alterandi, nec non pro rerum circumstantiis mutandi. Quod cum ita se habeat, nullum praeiudicium metuendum est, atque ideo omnis eo cura impendenda, ut ad erectionem seu restaurationem huius ordinis a Sancto Stephano rege olim instituti regina consensum suum scripto impertiatur.

Quem in finem Illustrissimae Amplitudini Vestrae humillime supplico, ut boni communis, nec non sacri ordinis nostri propagandi causa Ponium quantocius accedere et excellentissimum dominum comitem Palffy, futurum, ut audio, palatinum, celsissimum primatem aliosque proceres persuadere dignetur, ut contestari non graventur, ordinem hunc sibi non displicere aut potius placere, quin imo, si fieri potest, etiam pro consensu impetrando apud reginam instent. Habito hoc confectum est negotium, et religio nostra immense efflorescet. Provisum erit insuper collegio meo Salisburgiensi, quod me absente deficiebat. Jam vero a summo pontifice confirmatum et academiae praerogativa donatum aliisque insignibus privilegiis stabilitum est. En quanta Romae impetravi. Consecutus etiam sum pro sacello a me Romae (hiba: Dömölkini helyett) erecto indulgentias plenarias quotidianas, alias praeterea pro ecclesia abbatiali. Accepi iterum duo sacra corpora, quorum unum mecum attuli, alterum fert quidam peregrinator Pappiensis (így), illudque dono ecclesiae S. Martini in archimonasterio. Indulgentias pariter pro articulo mortis crucifixi imaginibus alligatas affero pro Illustrissima Amplitudine Sua. Cui insuper me praesente in conferentia apud illustrissimum ac excellentissimum dominum cancellarium Viennae destinatum est praecipium quoddam munus in eodem equestri apostolico ordine, cuius supremus magister oraculo pontificio constituendus quidem est rex vel qui regi placuerit, at praeterea etiam duo magni magistri regni, unus ex dignitate ecclesiastica, alter ex nobilitate saeculari. Singuli equites recipiendi debent deponere saltem centum aureos pro admissione ad ordinem, ex qua primum pecuniae mihi solvi debebunt et recompensari graves expensae, quas pro ordine hoc Romae consequendo sustinui. Altera pars destinata est pro bono nostrae religionis benedictinae, et tertia pro securitate finium. Hic equestris ordo suavissime viam praebet recuperandarum omnium abbatiarum nostrarum in Hungaria.

Cuperent quidem nonnulli proceres, ut pro sola Hungaria hic ordo institueretur, atque ita se mihi explicarunt, sed, quia pro bono novae academiae meae Salisburgi a pontifice decretum fuit, ut ibi equites iuvenes suum quasi novitiatum sustineant, et quia equites sunt, artibus equestribus instituantur et imbuantur regulis ordinis, idcirco eo operam collocari supplico, ut etiam germani, saltem eousque ad hunc equestrem ordinem admittantur, quousque academiae sit prospectum. Pro hungaris equitibus studiis operam navaturis alia meditabimur.

Caeterum nemo non stupet, me tantum opus molitum et consequutum fuisse. Quin imo sanctissimus pontifex maximis laudibus zelum meum extulit, nec alio quam reverendissimi patris nomine praesentibus comitibus Appony me compellavit. Pro quibus etiam omnia, dum essemus in audientia pontificis, consequutus fui, quae mihi commissa sunt, sed nonnullorum expeditio expensas exigit. Nunc in fine tandem apparebit omnibus, me possessiones has, quibus absens vapulabam, non meruisse. Alia profecto via non supererat, religioni catholicae in Hungaria, mihi ipsi et ordini nostro melius consulendi. Quanquam si id non successisset, tamen certus eram, me fore in statu, quidquid mihi pecuniarum suppeditatum est, refundendi, quandoquidem ex libris magnifici patris Benedicti Pettschacher, qui iam in quintum annum mea opera imprimuntur, ad 12 millia florenorum lucri mihi provenient, et totidem mercatori alicui Salisburgi, cuius aere imprimuntur, siquidem pacti sumus, ut media pars ei, media mihi propter suppeditata manuscripta contingat. Quod autem interea magnis expensis etiam invitus Romae commorari debuerim et operationem meam in his partibus suspendere, mors pontificis improvisa et longum conclave in causa fuit, nec aliter negotii tam grandis ratio indulgebat. Ut proinde si quid ex hoc offensae proveniret, satis me putem excusatum. Interea vero maximus sane honor in Illustrissimam Dominationem Vestram ex novo hoc equestri ordine redundat. Nisi enim me infula abbatiali donasset, nunquam tam grande cymelium, tam illustre decus Hungaria consequuta fuisset. Ut proinde hi etiam, qui invidabant vel male vertebant mei promotionem, iam Illustrissimae Amplitudini Vestrae immensas agere gratias debeant.

Ut vero tam honor meus, quam Illustrissimae Amplitudinis Vestrae illaesus maneat et accrescat, in extrema necessitate constitutus adhuc ad patrem recurro. Ecce supra id, quod dedit comes Appony, adhuc tria millia florenorum consumpta sunt. Mille ducentos sexaginta sex teneor iesuitis et promisi, me solitum in Novembri; supplico igitur humillime et filialiter, ut hoc debitum interim patri procuratori Austriae deponere dignetur; nam intra paucas hebdomades, impetrato consensu regio, ex susceptione plurimorum Viennae iam hunc ordinem affectantium tantum proveniet, ut mox solvatur. Mihi enim primo expensae refundi debebunt. Deinde rogo, ut Amplitudo Vestra Illustrissima honorem meum apud patriae proceres promovere, negotium novi ordinis urgere et mihi ocius rescribere dignetur, quid factu opus. Hisce osculor paternas manus, rogans veniam prolixo calamo.

Viennae, 26. Novembris 1740.

1740 nov. 26.

Illustrissimae Amplitudinis Vestrae

humillimus filius,
Oddo, abbas m. pr.

P. S. Supplico mihi remitti originale cardinalis Quirini. Conferent etiam aliquid alii domini abbates, sed quia non possum ire per monasteria Viennae in tanto negotio detentus, et tempus solutionis urget, idcirco ne prostituatur, spero, quod Illustrissima Dominatio filium non deseret, quae tot exteris egentibus ex summa pietate succurrit. Plura oretanus, cum

rebus Viennae confectis et reparata aliquantulum in Hungaria per Reverendissimam Amplitudinem Vestram fama mea, quae hactenus multum, ut audio, vapulabat, convenire potuero. Comites Appony iuvenes bene provisi sunt, unus Romae, alter Salisburgi.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban a dömölki apátság irataihoz tartozó Koptik-levelek közt.

41.

1741 január 10. Bécs. — *Camillus Paulutius bécsi pápai követ dicséri és ajánlja a magyar benzés apátoknak a Koptik apáttól tervezett Szent István lovagrendet.*

Camillus Paulutius, sacrosanctae Lateranensis ecclesiae canonicus, utriusque signaturae referendarius, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Iconiensis, sanctissimi domini nostri Benedicti divina providentia papae, eius nominis XIV. praelatus domesticus et assistens, eiusdemque ac dictae sacrae sedis apostolicae apud sacram regiam maiestatem Mariam Theresiam, reginam Hungariae, Bohemiae etc., nec non per Germaniam, Hungariam, Bohemiam, Croatiam, Austriam, Styriam, Carinthiam, Carniolam, Tyrolim, Goritiam universumque Romani imperii districtum cum facultate legati de latere nuntius.

Reverendissimis patribus ordinis Sancti Benedicti in monasteriis Hungariae abbatibus salutem in Domino sempiternam. Quam laudabile, quam praeclarum, animarum saluti proficuum, ad gloriam et honorem Dei redundans, haeresum extirpationi potens et religionis catholicae propagationi utile, nec non ipsius ordinis benedictini ac nationis hungaricae decus augendum maxime validum sit opus per reverendissimum patrem Oddonem abbatem Dömölkiensem inceptum, imo vero ferme constabilitum, utilitas, quam christianus orbis inde iam trahere cepit, approbatio tot principum et ipsius ordinis abbatum, nec non eminentissimorum cardinalium ac tandem sanctissimi domini nostri Benedicti papae XIV. feliciter regnantis consensus, et equestris ordinis instaurandi statutorum approbatio, quin imo privilegia academiae Salisburgi erectae concessa satis superque docent. Verum quia ipse pater abbas Oddo tot tantisque expensis pro eiusdem academiae stabilitate, missiorum fundatione et praecipue equestris ordinis erectione necessariis impar est, idcirco, cum sanctissimus pater ut de christiana republica meritissimum eundem patrem abbatem huc proficiscentem litteris ab eminentissimo cardinali Valenti, sanctitatis suae a secretis status muniri iusserit nobisque mandaverit, ut eidem pro tam laudabili opere perficiendo manum adiutricem porrigeremus. Nos sanctissimi domini nostri mandatis morem gerentes per praesentes praefatum patrem Oddonem abbatem vobis, reverendissimi patres abbates, magnopere commendamus, ut non consiliis tantum, sed auxiliis, necessariis mediis largisque muneribus omni conatu iuvetis, ut hoc praestans, adiuvante Deo tam feliciter inceptum opus etiam cum ordinis vestri gloria ad finem vehementer optandum perducere valeat, memores, vos non solum a Deo mercedem copiosam recepturos, verum et sacrae sedi ac nobis rem gratissimam praestituros. Datum Viennae Austriae ex palatio solitae residentiae nostrae, die decima mensis Januarii anno Domini millesimo septingentesimo quadragésimo 1741 jan. 10. primo.

C. archiepiscopus *Iconiensis*, nuntius apostolicus m. pr.
Petrus Paulus Altamer, cancellarius m. pr.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai (a Koptik-levelek) közt.

42.

1741 október 29. Pozsony. — *Camillus Paulutius ikoniai érsek és bécsi pápai követ értesíti Koptik Oddó dömölki apátot, hogy azon kérését, terjeszszé a Szent István lovagrendről szóló tervét egyenesen a királyasszony elé, a mostani zavaros időkben nem teljesítheti.*

Reverendissime Pater!

Quae sit in te mea voluntas, Reverendissime Pater, quamque proclivis ad ea omnia peragenda, quae tibi grata esse possunt ac institutis tuis non inutilia existimo, te satis potuisse cognoscere ex iis, quae efflagitatu tuo hucusque feci. Hinc persuadeas tibi velim, pari facerem sedulitate, quod mihi modo litteris tuis 24. Octobris Hainburgi datis mandasti, si serenissima regina votis tuis annutura foret, spes affulgeret. Ast vero cum nullo modo sperandum sit, quod illa ordinarias vias solitaque dicasteria praeterire velit sicuti experientia non semel me docuit, habeas me, te rogo, excusatum, si supplicem tuum libellum porrigere ipsi renuo. Adde, quod praesentia tempora, quibus omnia nutant ac perturbata conspiciuntur, non sinunt, maiestatem suam ea versare animo, quae pacis ac tranquillitatis tempora respiciunt. Expectandum itaque reor, donec felicioris fortunae aura adspiret ac iterum Viennam rediverimus. Tunc gratiam, quam cupis, certiori spe flagitare poterimus. Nunquam vero, iterum dico, credendum, quod maiestas sua votis tuis, suis inconsultis ministris, annuere velit. Vale interim. Reverendissime Pater, bonis omnibus cumulatus deque mea in te voluntate nil dubites; gestio enim in dies plena tui existimatione declarari.

Reverendissimae Paternitatis tuae
Posonii, 29. Octobris 1741.

ad servitia paratissimus
C. archiepiscopus *Iconiensis*, 1741. okt. 29.
nuntius apostolicus m. pr.

Eredetije a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea 24.» kötetében.

43.

1742 augusztus 22. előtt. Pozsony. — *Koptik Oddó dömölki apát az ausztriai Mannersdorf faluban Szent József és borromei Szent Károlyról címzett lovagi társulatot és akadémiát akar alapítani és az akadémiát, ha ott nem nyithatná meg vagy nem folytathatná, Magyarországra akarná áttelepíteni; kéri a helytartótanácsot, adjon ezen tervéről a királyasszonynak kedvező véleményt.*

Excelsum Consilium Regium Locumtenentiale Hungaricum, Domini Domini Benignissimi,
Gratiosissimi!

Quam per apostolici et regalis ordinis equitum Divi Stephani postliminio restitutionem in nobilissimo Hungariae regno erigi cupiebam academiam equestrem, hanc pro maximis patriae emolumentis, littera A descriptis, adminiculo substitutae societatis equestris Josepho-Carolinae, cuius systema proponitur littera B, Manerstorffii licentia eius dilatanda per

Hungariam littera C ad festum Omnium Sanctorum in dioecesi Jaurinensi inchoare gestio. Quem in finem consensum suum in manibus regiae maiestatis iam existentem excellentissimam loci dominam praebuisse et 10.737 orgias de territorio suo cessisse domumque iam aedificatam et pro inhabitando ad interim congruam una cum ecclesia indulsisse, ita iam notorium est, ut proba non egeat.

Quia vero animadverto, ratione dicti loci mihi impedimento esse academiam provincialem austriacam et aliunde unice per antedictam academiam de Hungaria, utpote iam patria mea, ratione obtentae in ea abbatiae pro sincerissimo grati animi affectu bene mereri studui; ac proinde, si Manerstorfii dictae academiae inchoatio vel continuatio non admitteretur, eandem ad Hungariam transferre intendo. Idcirco ad Excelsum hocce Consilium Regium Locumtenentiale, tanquam patres patriae ac dominos dominos benignissimos, gratiosissimos humillime recurro efflictim supplicans, ut, cum monasteria ad suppeditandos et sustentandos professores se se obstrinxerint, ut videre est littera D. Ad salariandos vero plures artium equestrium et linguarum magistros se se obliget dominus illustrissimus liber baro a Rumel, ut constat ex eventuali contractu littera E. Domus opportuna Manerstorfii pro initio interim faciendo iam adsit, ut antea memoravi, et caeterum nec obulum ab inclyto regno desiderem, praecitatum Excelsum Consilium ex eo, quo ardet, boni publici et patriae studio, honestatem, utilitatem et expedientiam huius instituti, nec non pro aliquali initio dicti fundi sufficientiam recognoscere dignetur. Pensans quod flumina a parvis fontibus oriantur et aliunde tum a monasteriis residuis, cum ab ipsa societatis equestris potissimum in Germania colligenda pro stellis taxa plenior deinceps fundus procurabitur. Quapropter mea humillima vota sunt, ut hoc ipsum sacrae regiae maiestati, dominae dominae clementissimae remonstare et favorabili sua Excelsum hocce Consilium opinione ita commendare dignetur, ut eadem saltem pro initio academiae Manerstorfii faciendo et si eam ibi inchoare vel continuare non liceat, pro eadem in Hungaria auspicanda vel ad eam transferenda clementissimum consensum et protectionem benigne impertiatur. Quod tanto citius me ab altetitulo Excelso Consilio Regio Locumtenentiale impetraturum confido, quanto magis iam appropinquat tempus, et dispositiones necessariae faciendae sunt. Pro qua benignitate et gratia ego quoque perseverando emorior Excelsi Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici

humillimus capellanus,

Oddo Koptikius ordinis Sancti Benedicti,
abbas Dömölkiensis m. pr.

Külsején: Ad Excelsum Consilium Regium Locumtenentiale Hungaricum, Dominos Dominos Benignissimos, Gratosissimos humillima instantia introscripti humillimi capellani.

Ugyanott más kéztől: 1742. Aug. 22. — Oddo Koptik ordinis Sancti Benedicti, abbas Dömölkiensis societatem equestrem Josepho-Carolinam et academiam Manerstorfii fundare et, si eam ibidem inchoare non liceret, eandem in Hungariam transferre intendens, instat in eo, dignetur excelsum consilium favorabilem eatenus suae regiae maiestati submittere opinionem.

Eredetije az Országos levéltárban: H. T. Fundationalia, lad. E. fasc. 13. — Csak az aláírás származik az apát kezétől.

44.

1742 augusztus 22. Pozsony. — *A magyar királyi helytartótanácsnak bizottsága Koptik Oddó dömölki apátnak tervéről azt tartja, nemcsak két kézzel kell azt megragadni, hanem öfelségét is arra kell kérni, hogy segítse az apátot üdvös szándékában.*

Excelsum Consilium Regium Locumtenentiale, Domini Domini Benignissimi, Gratosissimi, Colendissimi.

Ordinis Sancti Benedicti abbas Dömölkiensis Oddo Koptik, procurata quadam exterorum ope et concessione pontificia societatem Josepho-Carolinam Salisburgi coeptam bellorum causa ad locum securiorem Manerstorffium transferre et ibidem academiam, in qua iuventus nobilis nobilitatem decentibus et utilibus reipublicae studiis ac artibus erudiri, linguis etiam cultiorum populorum imbui, in moribus denique et dogmate catholico excoli possit, erigere intendens, ad excelsum consilium regium locumtenentiale medio supplicis libelli sui recurrit, in eo excelsum consilium regium locumtenentiale rogans, ut favorabili opinione sua susceptum opus suae regiae maiestati ita commendare dignetur, ut eadem academia, sumpto in Manerstorff initio, si quacunq; demum ex causa ibidem continuari non posset, in Hungaria quoque locum inveniatur atque in hunc finem sua sacra regia maiestas benignum consensum et protectionem suam largiatur. Media vero, quibus academiam eiusmodi erigere contendit, productis eatenus authenticis litteris demonstrat, in quibus et de professoribus a monasteriis subministrandis atque aliunde procurandis horumque intertentione et salario securitas eidem datur. Caeterum societatis huiusce praecipua in eo consistit obligatio, ut fidem orthodoxam quavis occasione suo pro posse defendat et tucatur signumque stellae effigiem Sanctorum Josephi et Caroli exhibentis e collo pendulum gestabit, quae stellarum taxa futuris temporibus pro fundo intertendorum et salariandorum professorum est servitura. Motiva demum ab honestate, decore et utilitate petita in finem praemissum haec allegantur.

Opinio.

Litterae bonarumque artium studium quanto reipublicae sint emolumento, id, quoniam hoc luce clarius est, ampliore lumine non eget, nec augmento; satis erit; si, antequam ad eam antelatae instantiae partem veniamus, quae est propria modernae questionis, nobis ante oculos posuerimus exterarum gentium potentissimorumque populorum et clarissimarum rerum publicarum incrementa ab his fontibus propagata, nec ullam ex europaeis cultioribus nationibus et provinciis dari, quae non academiis universalibus sint instructae, unice patriae nostrae filios ea manet infelicitas, ut vel penitus nobilioribus non imbuantur artibus, vel si in his erudiri volunt, exterae illis provinciae et orae magnis sumptibus petendae sint, ut adeo filii nobilium, quibus tenuior est fortuna, nec quos scholae exterae requirunt, sumptus habent, domi delitescere et praeclara persaepe talenta extra usum nobilioris palaestrae dolendo patriae familiarumque damno in solo saepius otio et agricultura consepulta iacere debeant. Non ignoramus quidem nos, haec in illa patria loqui et de neglectu litteraturae in tali regno quaeri, in quo studia et scholas frequentiores forte quam ullibi terrarum numeramus; at quia scholae haec vix aliud praeter linguam latinam, quae solum reliquarum scientiarum rudimentum est, docent, eruditio porro moderni saeculi

residuarum scientiarum et artium linguarumque aliis cultis gentibus communium notitiam requirit, inde necessarium est, de tali academia meditari, in qua caeteris etiam scientiis patriae iuventus imbuatur et in morum linguarumque studio excolatur. Quid etenim aliud vult sibi articulus 70. anni 1723. apertis verbis constituens: Ut in academiis non tantum philosophicum, theologicum et iuridicum, sed et alia quaevis in exteris universitatibus publice doceri consueta et statui quoque publico-militari deservientia studia tractentur et per idoneos professores tradantur, ubi modus, forma et media per consilium regium locumtenentiale fuerint proposita. Persapienter itaque tum etiam agnoverunt regnicolae, studia, quae in nostratibus academiis et gymnasiis actu traduntur, ad veram iuventutis eruditionem haud esse sufficientia. Atque ideo de aliis exterarum gentium scientiis meditati quidem sunt, sed opportuna regno media et requisiti sumptus in hodiernum usque diem defuere; consilio nihilominus locumtenentiali regio tam praecitati, quam et alterius 105. in iisdem comitiis conditi articulorum tenore cura academiae eiusmodi et educandae in aulis procerum patriae iuventutis est commissa. Dubitare ne igitur adhuc possumus, academiae et novo huic athenaeo scientiarum in patria nostra pro casu, quam instans declarat, locum dare? Quod regnicolae non modo acceptare non dubitarunt, ut etiam de inducendis eiusmodi scientiis solliciti per praeallegatam legem sibi prospectum esse voluerunt; ita quidem, si fundus ad requisitos sumptus adfuisset, his ipsum regnum academiam eiusmodi erecturum fuerat. Nunc, quoniam modus, forma et media pro initio faciendo sufficientissima¹ per antelatum abbatem ultro talia suggeruntur, ut erectio academiae regnicolas ne tantum quidem constet patriaeque iuventuti scientiarum illarum studium offertur, quas supracitata lex memorat, sed et alias praescripta societas finem innocentissimum habens per praecipuos quosdam² cardinales et archiepiscopos legatumque pontificium agnita et approbata est.

Quare supra allegatorum etiam motivorum et legum argumento tam praedeclaratam societatem, quam et huic coniunctam academiam, utpote quam honestas, utilitas, imo necessitas et leges patriae commendant, non modo ambabus amplectendam esse manibus existimamus, verum etiam suam maiestatem in eo exorandam opinamur, ut hanc salutarem praefati abbatis intentionem pro bono patriae filiorum coadjuvare et in casum eum, si Manerstorffii academia illa continuari nequiret, eandem in regnum hocce transferendam clementer admittere dignaretur, quo nempe in hac exercenda iuventus pro servitio etiam regio et emolumento regni adolescere et habilia ad reipublicae³ gerenda reipublicae munia subiecta plantari queant. Hunc demum in casum, ubi nempe memorata academia regno huicce inseri deberet, praehabita eatenus insinuatione circa locum; modum et formam excelsum consilium locumtenentiale regium uberiores suas proponeret reflexiones. Salvo in reliquo altiori excelsi consilii determinio nosmet benignitati et gratiis recommendantes perdemisse perseveramus

excelsi consilii regii locumtenentialis hungarici

humillimi, obsequentissimi et obligatissimi servi

Comes *Franciscus Zichy* m. pr.

Martinus Szuhányi m. pr.

Ladislaus Barinay m. pr.

Antonius Brunczvik secretarius m. pr.

¹ Kitörölve és föléje írva: conforma. ² E két szó helyett volt azelőtt: maximos. ³ Kitörölve.

Külsején ugyanazon kéztől: Ad Excelsum Consilium Regium Locumtenentiale, Dominos Dominos Benignissimos, Gratosissimos, Colendissimos. Demissa relatio.

Ugyanott más kéztől: 25. Augusti 1742. Introscriptorum dominorum consiliariorum circa Oddonis Koptik ordinis Sancti Benedicti abbatis Demölkienis, societatem equestrem Josepho-Carolinam et academiam Manerstorffii fundare et erigere, quod si vero eam ibidem inchoare non liceret, eandem in Hungariam transferre intenditis instantia exhibita.

Eredetije a budapesti országos levéltárban;
H. T. Fundationalia, lad. E. fasc. 13. — Mellette:

van a tiszttáztanja, a mely szerint a bizottság
augusztus 22-én ülésezett.

45.

1742 augusztus 25. Pozsony. — *A magyar királyi helytartótanács arra kéri a király-asszonyt: fogja pártját a dömölki apát tervének s engedje meg, hogy az akadémiát Magyarországnban lebessen fölállítani, ha az ausztriai Mannersdorfbán nem sikerülne a fölállítása.*

Sacra Regia Maiestas!

Domina Domina et Rex Clementissime!

Ordinis Sancti Benedicti abbas Dömölkiensis, Oddo Koptik, procurata quadam exterorum ope et concessione pontificia societatem Josepho-Carolinam Salisburgi coeptam bellorum causa ad locum securiorem Manerstorffium transferre et ibidem academiam, in qua iuventus nobilis universis nobilitatem decentibus et utilibus reipublicae studiis ac artibus erudiri, linguis item cultiorum populorum imbui, in moribus denique et dogmate catholico excoli possit, erigere intendens, apud consilium regium locumtenentiale medio supplicis libelli sui recurrit, flagitans, ut opinione sua susceptum opus Suae Regiae Maiestati ita commendet, quo eadem academia sumpto in Manerstorff initio, si quacunq; demum ex causa ibidem inchoari et continuari non posset, in Hungaria quoque locum inveniatur atque in hunc finem Regia Maiestas Vestra benignum consensum et protectionem Suam largiri dignetur.

Media vero, quibus academiam eiusmodi erigere contendit, productis eatenus authenticis litteris demonstrat, in quibus et de professoribus a monasteriis subministrandis atque aliunde procurandis horumque intertentione et salario securitas eidem datur; caeterum societatis huiusce praecipua in eo consistit obligatio, ut fidem orthodoxam quavis occasione suo pro posse defendat et tueatur signumque stellae effigiem Sanctorum Josephi et Caroli exhibentis e collo pendulum gestabit, quae stellarum taxa futuris temporibus pro fundo intertenendorum et salariandorum professorum est servitura.

Litterae bonarumque artium studium quanto reipublicae sint emolumento, id, quoniam hoc luce clarius est, ampliori lumine non eget nec augmento; satis erit, si, antequam ad eam antelatae instantiae partem veniamus, quae est propria modernae quaestionis, nobis ante oculos posuerimus exterarum gentium potissimumque populorum et clarissimarum rerum publicarum incrementa ab his fontibus propagata, nec ullam ex europaeis cultioribus nationibus et provinciis dari, quae non academiis, universalibus sint instructae, unice patriae nostrae filios ea manet infelicitas, ut vel penitus nobilioribus non imbuantur artibus, vel si in his erudiri volunt, exterae illis provinciae et orae magnis sumptibus petendae sint, ut

adeo filii nobilium, quibus tenuior est fortuna, nec quos scholae exterae requirunt, sumptus habent, domi delitescere et praeclara persaepe talenta extra usum nobilitaris palestra dolendo patriae familiarumque damno, solo saepius otio et agricultura sepulta iacere debeant. Non ignorat quidem consilium regium locumtenentiale haec se in illa patria loqui et de neglectu litteraturae in tali regno quaeri, in quo studia et scholas frequentiores forte, quam alibi terrarum numeramus, at quia scholae hae vix aliud praeter linguam latinam, quae solum reliquarum scientiarum rudimentum est, docent; eruditio porro moderni saeculi residuarum scientiarum et artium linguarumque aliis cultis gentibus communium notitiam requirit, inde necessarium est de tali academia meditari, in qua caeteris etiam scientiis patriae iuventus imbuatur et in morum linguarumque studio excolatur.

Quid etenim aliud sibi vult articulus 70. anni 1723. apertis verbis constituens, ut in academiis non tantum philosophicum, theologicum et iuridicum, sed et alia quaevis in exteris universitatibus publice doceri consueta et statui quoque publico militari deservientia studia tractentur et per idoneos professores tradantur, ubi modus, forma et media per consilium regium locumtenentiale fuerint proposita. Persapienter itaque tum etiam agnoverunt regnicolae, studia, quae in nostratibus academiis et gymnasiis actu traduntur, ad veram iuventutis eruditionem haud esse sufficientia atque ideo de aliis exterarum gentium scientiis meditati quidem sunt, sed opportuna regno media et requisiti sumptus in hodiernum usque diem defuere; consilio nihilominus locumtenentiali regio tam praecitati, quam et alterius 105. in iisdem comitiis conditi articulorum tenore cura academiae eiusmodi et educandae in aulis procerum patriae iuventutis est commissa.

Quam ob rem academiae et novo huicce athenaeo in patria nostra pro casu, quem instans declarat, locum dare tanto minus dubitabit consilium regium locumtenentiale, quod regnicolae in publicis regni comitiis una congregatis de inducendis eiusmodi scientiis expressa sanctione per praeallegatam legem sibi prospectum esse voluerunt, ita quidem, ut si fundus ad requisitos sumptus eorum vel ex post adfuisset, propriis impensis ipsum regnum academiam eiusmodi erecturum fuerat. Nunc, quoniam modus, forma et media pro initio faciendo per antelatum abbatem ultro talia suggeruntur, ut erectio academiae regnicolas ne tantum quidem constet patriaeque iuventuti scientiarum illarum studium offertur (így), quas supra citata lex memorat, sed et alias praescripta societas finem innocentissimum habens per quosdam e praecipuis cardinalibus et archiepiscopis legatumque pontificium agnita et approbata est.

Quare supra allegatorum etiam motivorum et legum argumento tam praedeclaratam societatem, quam et huic coniunctam academiam, utpote quam honestas, utilitas, imo necessitas et leges patriae commendant, non modo ambabus amplectendam esse manibus existimat regium locumtenentiale consilium, verum etiam Regiam Maiestatem Vestram in eo demisse exorat, quatenus hancce salutarem praefati abbatis intentionem ex ea etiam, qua erga regnum istud Regiam Maiestatem ferri demisse agnoscimus, materna pietate et clementia pro bono patriae huiusce filiorum coadiuvare, clementissime protegere et in casum eum, si Manerstorffii academia illa inchoari et continuari nequiret, eandem in regnum hocce transferri clementer admittere dignetur, quo nempe in hac exercenda iuventus pro servitio etiam regio et emolumento regni adolescere et habilia ad gerendam rempublicam subiecta plantari queant; hunc demum in casum, ubi nempe memorata academia regno huicce inseri deberet praehabita eatenus insinuatione circa locum, modum et formam consilium locum-

tenentiale regium ultiores suas poneret reflexiones. Penes quorum demissam repraesentationem semet consilium hocce altissimis.

Datum Posonii, die 25. Aug. 1742.

1742 aug. 25.

Humillimi perpetuoque fideles capellani et subditi praeses
et reliqui Maiestatis Vestrae Regiae consilii regii locum-
tenentialis hungarici consilarii

Comes *Leopoldus de Nadasd*,
Georgius Fabiankovics,
Andreas Brunczvik.

Egyszerű másolat a pannonhalmi rendi levéltár dömölki (Koptik-levelek) iratai közt.
Eredetije az Országos Levéltárban. (H. T. Fundationalia, lad. E. fasc. 13.).
V. ö. ugyanott: litt. cons. locumtenent. 1742. nr. 488.

46.

1742 augusztus 28. Bécs. — *Koptik Oddó apát megírja Sajghó Benedek főapátnak a mannersdorfi akadémiának tervét és kéri, fogadja el az akadémia elnökségét és adjon a terv megvalósításához pénzsegítséget.*

Illustrissime ac Reverendissime Pater Archiabba, Domine Domine Pater gratiosissime, observandissime!

Hactenus ab officio scriptionis calamum suspendi, quousque variis procellis eluctatus fata superarem. Constituta siquidem academiae Mannersdorffensis erectio tot vicissitudines tulit, quot fere menses; quousque tandem consilium regium locumtenentiale suo apud reginam interventu, cuius tenorem sub rosa communico, negotium meum ita stabilivisset, ut porro iam nihil desit praeter prima paterna adminicula, quae hisce exoro. Duodecim monasteria datis authenticis instrumentis se se obstrinxerunt ad suppeditandos et sustentandos professores, quousque fundus ex stellis aureis non emergat. Magistros exercitiorum se intertenturum promisit data epocha obligatoria baro Rumelius, si eidem taxam pro victu iuvenum nobilium cessero. Domum pro initio congruam concessit excellentissima domina suprema, ut aiunt, aulae praefecta, comitissa de Fuchs. Stellas iam habeo confectas pro pluribus millibus florenorum; candidati adsunt plurimi tam pro stellis, quam pro academia, ut adeo intra duos tres menses multa millia pecuniarum simus tam pro stellis, quam pro taxa nobilium iuvenum eorum sustentationem superante acquisituri. Monasteria etiam accedent adhuc plurima tam benedictina, quam cisterciensia, si ea receperimus. Plurima monasteria suos iuvenes religiosos, alias apud patres iesuitas studentes ex variis causis volunt nobis educandos committere. Disciplina erit accurata et longe melior, quam Salisburgi. Initium academiae auspicandum est ad festum Omnium Sanctorum. Opus erit magnificum, ingens ordinique nostro summe gloriosum, quo hodiernis temporibus vix poterit gloriosius cogitari. Ita loquitur aula, proceres, populus. Perpetuo praeside, qui academiam ut praeses Salisburgensis universitatis moderetur, unice iam opus habeo, quod munus iam dudum Suae Illustrissimae Amplitudini non meo, sed totius equestris societatis nomine humillime offerebam; ita enim exigebat filialis observantiae et stabilendi negotii ratio. Hoc itaque iterum iterumque humillime offero et supplex efflictim rogo acceptari.

Porro haec academia, si in Hungariam transferatur, erit universitas gradibus facultatum et amplis privilegiis insignienda. Haec occasio se se per saecula vix offeret amplius, si modo neglecta fuerit. Ego solus operi non sufficio, utpote pauper et inops. Exigitur quidem etiam a novo praeside, ut pecuniaria aliqua adminicula pro necessariis expensis factis et faciendis, quae se ad summum ad duo vel tria millia extendent, subministret. Sed has pecunias mox intra duos menses iterum habebit, et nec nummum perdet. Nam quinquaginta iuvenes soli pro solis stellis iam ferent quinque millia florenorum, tot autem in domo Mannersdorffensi actu habitare possunt. Secundo exigitur, ut, quod promittit dominus baro Rumelius, idem promittat cum suo conventu praeses, nam existimant multi, quod baro ab aula non acceptabitur, et quod conveniat, ut nos soli iuventutis et rei domesticae gubernium habeamus. Sed si hoc onus in se Reverendissima ac Illustrissima Amplitudo assumat, iterum nihil pendit, nam iuvenes nobiliores ad primam mensam libenter solvent 300 vel 400 florenos, cum in academia provinciali Viennae solvere in fixo debeant praeter vestes 750 florenos, in aliis academiis adhuc plus. Magistros autem possumus ad summum sustentare pro 1600 florenis annue, ut commissionaliter recognitum fuit. Interim vero ex singulis iuvenibus 150 floreni vel saltem 100 supra victum manebunt pro salario magistrorum. Iam vero se supra quindecim pro prima mensa insinuarunt, et secundo ex taxis pro stellis ingens quantitas colligetur, nam praeter Josephum Esterhazy et plures alios comites ac barones huic societati iam adscriptos etiam ducenti candidati iam numerantur, stellam mox, ut decretum regiae protectionis emanaverit, suscepturi. Sed quia ad hos primum scribendum est, idcirco interim auxilio Vestrae Illustrissimae Amplitudinis necesse habeo. Ex dictis porro constat, quod pro magistris Illustrissima Dominatio nec nummum expendet, sed se tantum obligabit in casum, quod tot iuvenes aliquando non venirent, ut ex eorum taxa magistri solvi possent, aut ex stellis non tantum colligeretur (quod tamen non est timendum), quod, inquam, in eo casu Vestra Illustrissima Amplitudo, quod deest, supplere vellet et hic et nunc, quae pro domo necessaria sunt, comparare. Pharmacopolam habebimus in loco, doctor medicinae est vicinus in Prugg. Famuli solventur partim a monasteriis, unde erunt professores, partim ex taxis. Stellas portabunt non tam nobiles iuvenes in academia existentes, quam seniores, et tam saeculares, quam ecclesiastici, quod privilegium ecclesiasticis alias adhuc nunquam datum fuit. Audio a comitissa, quod etiam regina pro stimulo saltem aliquando stellam portabit. Verbo res erit ita gloriosa, ut calamo describere non possim, et centena et centena millia importatura. A consilio regio scribentur circulares ad omnes comitatus, ut, si quis nobilium stellam pro decore nobilitatis suae et signo distinctivo suscipere vel filios mittere velit, se se debito loco mature insinuet. Totum regnum est pro mea causa, solus primas resistebat mirum in modum, qui etiam iam victus est. Societas haec vocatur equestris, licet ego petierim vocari societatem nobilium. Demum esto ex regno Hungariae pauci susciperent stellam, innumeri tamen suscipient eam ex germanis. Adnecto etiam encyclicam ad alios abbates mittendam, ex qua plura emolumenta desumi poterunt.

Unice igitur ad genua provolutus filiali affectu profundissime et efflictim exoro. Primo, ut tale scriptum conficere dignetur, quale confecit baro Rumel, et se ad idem obligare. Secundum praesidium perpetuum dictae academiae suscipere. Et tertio tandem pro expensis necessariis stellarum, instruendae domus et meae ad interim sustentationis duo vel tria millia intra unum vel duos menses ad summum recipienda, tanquam pater subministrare dignetur. Quo facto negotium gloriosissime stabilietur, e contrario vero imminens horrenda

mei et ordinis prostitutio praecavebitur. Ego non decipio Vestram Illustrissimam Dominationem; assecuro certo et certo certius ad summum intra duos menses has pecunias recipiet. Demum etiam supplico, ut mihi admodum reverendum patrem Sigismundum^r pro rectore et theologo concedere dignetur et forte adhuc unum alium. Si vero pecuniae non adsint, rogo supplex quodcunque alium remedium in casu tam urgente fieri.

Porro scriptum illud de acceptando praesidio (quod per sacram regiam maiestatem confirmari faciam) et obligationem de supplendo salario magistrorum ac famulitii in casum, quo taxa non sufficeret, sacrae regiae maiestati a me exhibendum, prima posta, certo certius expectabo, una cum litteris consolatoriis circa alia, quae filialiter petiit, quousque vivo

Illustrissimae ac Reverendissimae Amplitudinis Vestrae

Viennae, 28. Aug. 1742.

1742 aug. 28.

humillimus filius

Oddo abbas Dömölkiensis m. pr.

Eredetiye a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai (a Koptik-levellek) közt.

47.

1742 szeptember 1. Pannonhalma. — *A pannonbalmi konvent a dömölki apáttól tervezett akadémiára nézve azt ajánlja a főapátnak: haál alapítsa meg s fejleszse a dömölki apát a tervezett akadémiát más, gazdagabb monostorok segítségével; ha aztán jól indul az ügy, vékony tebetségük szerint majd ők is melléje állhatnak.*

Illustrissime, Reverendissime ac Amplissime Domine, Domine Parens Gratosissime!

Specialem paternum favorem exhibuit filiis suis et unumquemque singulariter solata est Illustrissima ac Reverendissima Dominatio Vestra, communicando litteras bonum commune concernentes reverendissimi domini abbatis Dömölkiensis cum venerabili conventu nostro, quae ex erectione academiae in Mannersdorf destinatae publicum ordinis nostri emolumentum, rei litterariae profectum et exinde catholicae religioni robur accedere ac promanare pollicentur. Hoc Illustrissima ac Reverendissima Dominatio Vestra ab initio regiminis sui unice in votis habuit, idcirco filios suos in exteris etiam universitatibus paterna sollicitudine aluit, ut hi aliquando conversi confirmarent fratres suos, populo salutaria proponerent documenta et deviantes porrecta dexteræ filii doctrina recto tramite progredi instituerent, uti etiam ex conversione animarum tanto numero hucusque laetis spectare licebat oculis in monasterio nostro. Id ipsum intendere videtur praefatus reverendissimus dominus abbas Dömölkiensis, cuius pias intentiones ac salutaria desideria nemo est, qui non laudet, promittendis praecipue solidam intra quadriennium philosophiae et theologiae doctrinam, expensarum in professores et studentes exiguitatem, disciplinam religiosae vitae benedictinae competentem, selectum iuventutis ad statum religionis aspirantis, favorem magnorum procerum, spem denique recuperandorum bonorum ad domos religiosas pertinentium, quae et his similes rationes praestant pondere suo, praelo et numero characterum

^r Híblár Zsigmond pannonhalmi rendtag.

epistolae impressarum; quibus tamen secundum tenuitatem nostram bene perpensis postulatum a nobis super petitione sua sentimentum cum omni subiectione et filiali observantia Illustrissimae Dominationi Vestrae transscribimus: ut videlicet sinamus reverendissimum dominum abbatem Dömölkiensem cum ditioribus monasteriis negotium propositum inchoare academiamque in perfectionem deducere; quod si iuxta evangelicam praecautioem visus fuerit sedens bene computasse sumptus suos ad perficiendum id, quod concepit zeli sui apostolici animo, facile nos quoque accedemus propenso ad omnia salutaria Illustrissimae Dominationis Vestrae proposito, neque patiemur tam salutare bono reipublicae institutum facile collabi iugiter iuxta tenuitatem nostrarum facultatum auxilia offerentes.

His dum nos paterno favori enixe commendamus, manemus filiali devotione obstricti et ad parendum promptissimi aeternumque devoti filii

In Sancto Martino, die 1. Sept. 1742.

1742 szept. 1.

*pater prior et conventus Sancti Martini ordinis
Sancti Benedicti.*

Eredetiye a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt.

48.

1742 október 18. Bécs. — *Gróf Eszterházy József országbíró fölszólítja Sajgbó Benedek pannonhalmi főapátot, fogadja el az akadémiai elnökséget és segítse Koptik Oddó dömölki apátot az akadémianak megnyitásában.*

Illustrissime, Reverendissime ac Amplissime Praesul, Domine Domine Colendissime!

Devinxerunt sibi totum regnum Hungariae reverendissimi ac amplissimi domini abbates et monasteria, quae ad suppeditandos et sustentandos professores academiae et societati equestri in Hungaria erigendae se se tam liberaliter obstrinxerunt. Quam promissionem excelsum consilium regium non modo grato animo acceptavit, verum etiam tenerrima sane et efficaci remonstracione ad sacram maiestatem regiam transmissa ambabus manibus amplectendam esse censuit, demisse rogans, ut pium hoc institutum maiestas regia pro materna, qua erga regnum hoc fertur, pietate et clementia, benignissime coadiuvare et protegere dignetur. Ego ex parte mea, sicut dominum abbatem Dömölkiensem semper fovi et etiam pecuniis pro parte iuvi, ita quidquid virium mearum fuerit pro erectione dictae societatis et academiae equestris eiusque incremento tanto ferventius tum in aula, cum in regno ipso et apud agnatum meum, principem Eszterházy, impendam, quanto id magis meretur benedictinus ordo, qui velut per apostolos suos Adalbertum, Gerardum aliosque primam faciem evangelii regno Hungariae accendit, ita nunc apostolico zelo pro haeresibus sensim in eadem extirpandis per congruam iuventutis nobilis in nova academia institutionem collaborat. Ex quo tanta in eundem ordinem gloria promanabit tantumque in regno meritum, ut regnicolae ad opus hoc perpetuis laudibus concelebrandum et demerendum obstricti maneant. Quia vero potioribus requisitis ab ordine iam promissis in hoc solo adhuc haeret negotium, ut quidam potentior et quidem ex regno Hungariae abbas dictae academiae ad stilum Salisburgensis universitatis praesidium suscipere et pro exercitiorum magistris quamdam provisionem facere, nec non pro primis expensis reverendissimo domino

abbati Dömölkiensi, instituti huius promotori, auxiliatrices manus efficaciter praeberedignetur, alii vero domini abbates vel senio fracti vel universitatibus Viennensi et Salisburgensi alligati id praestare non possunt et pro hoc munere Illustrissima ac Reverendissima Dominatio Vestra aptissima esse dignoscitur, nec non aliunde dicti reverendissimi domini abbatis Dömölkiensis domesticus pater est, ad quem eidem unice refugiendum, et qui utique filium suum in tali articulo destituere non potest, idcirco Illustrissimam ac Reverendissimam Amplitudinem Vestram hisce enixe requiro, quatenus hoc paternum officium eidem praestare et ad accelerandum negotium id oneris super se benevole suscipere non gravetur, ne instituto tam laudabili hac vice neglecto deinceps fiat occasio calva, et bonus abbas Dömölkiensis aere alieno hac de causa haud temere gravatus vehementissime prostituatur et praeter damnus honorisque eius iacturam dedecus ingens exinde in ipsum ordinem resultet. Sane Illustrissima ac Reverendissima Dominatio Vestra nullum exinde damnus patietur, nam tanti erunt proventus academiae, ut ex sola taxa pro stellis vel lucro de pecunia pro victu nobilium iuvenum proveniente sibi commodissime satisfacere et aliunde etiam ex debitis activis eiusdem domini abbatis Dömölkiensis, quae ille exhibebit, facile exsolvi possit. Sed quia ille interim memorata debita activa incassare nequit, et tempus urget inchoandae academiae, idcirco pro eodem omni affectu intercedo et me ad quaelibet grata obsequia reciproce ac efficaciter exhibenda quam promptissimum offero.

Dabam Viennae, 18. Octobris 1742.

1742 okt. 18.

Illustrissimae, Reverendissimae ac Amplissimae Dominationis Vestrae

paratissimus servus

Comes *Josephus Eszterházy* m. pr.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt.
Csak az aláírás származik az országbíró kezétől.

49.

1742 november 2. Bécs. — *Mária Terézia királyasszony még részletesebb fölterjesztést kíván a helytartótanáctól Koptik Oddó apátnak akadémiaalapító tervéről.*

Maria Theresia, Dei gratia regina Hungariae, Bohemiae...

Reverendissime, Reverendi, item Spectabiles ac Magnifici, nec non Egregii Fideles nobis Dilecti.

Benigne accepimus demissas regii istius locumtenentialis consilii litteras circa instantiam Oddonis Koptik, abbatis Demölkiensis, die 25. praeteriti mensis Augusti ad nos datas. In quibus litteris expressum quidem habetur, praefatum abbatem certam societatem Salisburgi ceptam ad locum securiorem transferre ac in tali academiam quoque procurata quadam exterorum ope exigere intendere, specifica nihilominus dictae societatis et desumendae eatenus taxae, nec non id, quam opem, a quibus exteris idcirco iam procuraverit hucusque repraesentata haud extitissent; quae tamen scitu necessaria forent ad hoc, ut benigna resolutio regia desuper dari negotiumque hoc stabile esse possit. Proinde de his non minus, quam et aliis ad rem facientibus ulterius et circumstantialiter praenominatum abbatem audient fidelitates vestrae, ac si demum circa modum et formam aliaque requisita talismodi academiae locumque, ubi ea in regno Hungariae commodius quibusque sumptibus erigi et in futurum

conservari posse credatur, ultiores reflexiones suas nobis demisse perscribent fidelitates vestrae. Quibus in reliquo gratia et clementia nostra regia benigne iugiterque propensae manemus. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die 2. mensis Novembris anno Domini 1742.

1742 nov. 2.

Maria Theresia m. pr.

Comes Ludovicus de Batthyan m. pr.
Franciscus Koller m. pr.

Külsején ugyanazon kéztől: Reverendissimo, Reverendis, Spectabilibus ac Magnificis, nec non Egregiis N. N. Praesidi et Consiliariis consilii nostri regii locumtenentialis hungarici etc. Fidelibus nobis dilectis Posenii ex officio.

Ugyanott más kéztől: 2. Nov. 1742. Ad repraesentationem 25. Aug. benigne rescribitur, quatenus super Oddonis Koptik abbatis Demölkiensis societatem equestrem Josepho-Carolinam et academiam fundare et erigere intenditis instantia uberior per specifica submittatur informatio.

Eredetiye az Országos Levéltárban; H. T. Fundationalia, lad. E. fasc. 13.
V. ö. ugyanott: udv. kancz. conc. exp. 1742. nr. 3. ex Nov.

50.

1743 márczius 8. Bécs. — *Camillus Paulutius ikoniai érsek és bécsi pápai követ ajánlja mindenkinek jóindulatába a József Károly-társulat ügyében utazó Koptik Oddó dömölki apátot.*

Camillus Paulutius, sacrosanctae Lateranensis ecclesiae canonicus utriusque signaturae referendarius, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Iconiensis, sanctissimi domini nostri domini Benedicti, divina providentia papae eius nominis XIV. praelatus domesticus et assistens eiusdemque ac dictae sacrae sedis apostolicae apud sacram regiam maiestatem Mariam Theresiam, reginam Hungariae, Bohemiae etc. nec non per Germaniam, Hungariam, Bohemiam, Croatiam, Austriam, Styriam, Carinthiam, Carnioliam, Tyrolim, Goritiam universumque Romani imperii districtum cum facultate legati de latere nuntius.

Universis et singulis praesentes nostras litteras inspecturis seu legi auditoris salutem in Domino sempiternam. Cum praesentium lator, reverendissimus pater Oddo, abbas monasterii Dömölkiensis ordinis Sancti Benedicti, ad varia sui ordinis monasteria ob negotia erectae societatis nobilium Josepho-Carolinae sit profecturus, eum litteris nostris commendatiis comitamur, illum omnibus et singulis, tam ecclesiasticis quam saecularibus Christi fidelibus cuiuscunque status, gradus, conditionis et dignitatis fuerint, enixe in Domino commendantes, ipsos modo debito requirentes, ut ipsum libere ire et redire permittant ac omnibus urbanitatis et benevolentiae officiis prosequantur, rem nobis gratissimam praestituri ac paria studia nostra in similibus occasionibus experturi.

Datum Viennae Austriae ex palatio solitae residentiae nostrae, die 8. mensis Martii, anno Domini 1743.

1743 márcz. 8.

C. archiepiscopus Iconiensis, nuntius apostolicus m. pr.
Petrus Paulus Altamer, cancellarius m. pr.

P. H.

Eredetiye a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» kötetében.

51.

1743 április 5. Pozsony. — *A helytartótanácsnak bizottsága azt ajánlja, adjon öfelsége a bazában megnyitandó nemesi akadémiának királyi czímet és alkalmas épületet; ha pedig ilyent nem adhatna, engedje meg, hogy a heiligenkreuzi apát az intézetet a maga terve szerint Oberwaltersdorfban állíthassa föl.*

Excelsum Consilium Regium Locumtenentiale! Domini, Domini Gratosissimi, Colendissimi!

Submissum nuper ab Excelso Consilio Regio Locumtenentiale suae maiestati regiae intuitu academiae in regnum hocce inducendae opinionem per specifica deductam novissime exaratum sub 21. praeteriti mensis Martii benignum mandatum regium excepit, 1743 márcz. 21. in quo declaratur, quod, cum de professoribus in praetacta academia quorundam monasteriorum sumptibus alendis et vestiendis positiva et determinata certitudo non habeatur, ecclesiasticum vero beneficium, quod hunc in finem conferri posset, de facto non vacet, circa foundationem denique Pázmánianam praeter interpositam a celsissimo principe archiepiscopo Strigoniensi cautelam rectoris quoque collegii Tyrnaviensis demissum suae regiae maiestati exhibitum sit memoriale, subinde vero abbas Sanctae Crucis in Austria et ad Sanctum Gotthardum in Hungaria scriptam porrigeret ex parte quoque sua oblationem novam dictae academiae formam inducentem, benigne proinde iubet sua sacra maiestas quo memoratis declarationibus in deliberationem sumptis circa modum et formam aliaque eiusdem academiae requisita locumque, ubi illa commodius erigi et conservari posse credatur, ulteriorem opinionem suam excelsum consilium regium locumtenentiale perscribat.

Quae modo memorati abbatis circa praemissa declaratio dupplici instrumento complexa has quoad antelatum academiam oblationes continet:

1. pro initio eiusdem academiae ponendo offert castellum suum in vicino Hungariae loco Ober-Walterstorff nominato situm;
2. obligat se ad erigendam in dicto castello sumptibus propriis academiam hungaricam secundum modum, formam et stylum academiae Ettalensis in Bavaria eamque dicto modo, forma et stylo administrandam. Docebitur ibidem philosophia theorica et experimentalis practica, ius publicum, canonicum et civile ac iura patria, geometria, geographia, architectonica, historia, res nummaria et antiquitates, dogmatica, polemica et reliquae partes theologiae, linguae exterae, ars saltatoria, digladiatoria, ars equos insiliendi seu voltigiandi, ars vexilla rotandi, arithmetica, eloquentia; schola equestris accessu fundi regii exercebitur et dictae artes cum plenitudine;
3. obligat se ad suppeditando ordinis sui professores et sustentandos tot, quot initio fuerint necessarii, item ad conducendos et salariandos saeculares magistros et famulitium eodem modo;
4. obligat se ad academiam hanc debita suppellectili seu instructione domus providendam;
5. etiam cameram, vulgo Kunst-Kammer dictam et rerum naturalium ac memorabilium variis speciebus instruendam sensim praeparabit;
6. ut eo firmior sit academiae directionis statutio, alios dominos abbates ordinis in societatem vocabit, ut casu fortuito se vel successoribus suis actualiter impeditis alius statim

in partem directionis se se immitttere teneatur et super hoc se se subscriptione et apposis illorum sigillis obligent.

Ad haec omnia se obstringit sub sequentibus conditionibus:

1. ut academia haec regiae academiae titulo a sua regia maiestate insigniatur et privilegiis aliquibus donetur ac in protectionem regiam suscipiatur;
2. ut accessu fundi regii ad Sanctum Gotthardum auctoritate regia transferatur atque interim, cum primum aliqua summa ex fundis ab excelso consilio repraesentatis convenerit, mox ibidem aedificium inchoetur;
3. ut academia haec perpetuo ad ordinem cisterciensem pertineat eiusque praeses, caput, superior et administrator perpetuus et solus sit semper abbas Sanctae Crucis pro tempore existens;
4. ut huius academiae superior immediatus et director sit ad dies vitae reverendissimus et amplissimus dominus Otto abbas Dömölkiensis, debito salario cum refusione expensarum suarum, quas iam tot annis in proseguendo tam salutari negotio habuit, providendus ex fundo regio. Sine quo, utpote sibi non tantum a religiosa iuventute amicissimo, sed etiam singulari doctrina, pietate, prudentia et in hac parte experientia (veluti sibi optime constat) maximopere praedito hoc negotium auspiciari nec velle, nec posse exponit; sed quia hic temporalia et oeconomica tractare non vult, in solis academicis et mores nobilis iuventutis ac pietatem concernentibus praeerit, tota rerum temporalium seu oeconomicarum administratione pro iure et debito relicta atque in perpetuum existenti domino abbati Sanctae Crucis competitura;
5. ut demortuo reverendissimo domino abbate Ottone alium eidem ex ordine suo substituendi et omnia officia, cui voluerit, dicto domino abbati Sanctocrucensi conferendi potestas et ius perenne competat;
6. ut excelsum consilium locumtenentiale regium publica evocatione nobilem iuventutem congregari faciat, et quid pro victu et magistris sustentandis deponere debeat, determinare dignetur.

Haec puncta de verbo ad verbum e scriptis antelati abbatis declarationibus excerpta ad hancce relationem commissio transferenda esse iudicavit, cum circa hoc praecipue versetur demissa sua, quae sequitur,

opinio.

Fatendum est, quod fundo carentibus rem grandem et sumptuosam, qualis est academia, moliri irriti videatur laboris esse et conatus. At vero, quo id asperius, si tamen commodum et utilitatem reipublicae respicit, eo acrius adnitendum est, ut neque rem coeptam deseramus, neque illi frustra in regnum benefici fuerint, qui spontaneam hanc et generosam operam suam ultro pro commodo regni locare volunt.

Et si vero commissio haecce praeoptet, ut antelata academia in patria omnino primam etiam aetatem agat ac ex eo suam sacram regiam maiestatem in eo exorandam esse censeat, ut, cum regnum aedificio eatenus idoneo fundoque, quibus id modo comparari possit, careat, dignaretur sua regia maiestas ex illa clementia et materna pietate, qua in hancce perpetua fidelitate subditam sibi gentem fertur, quodpian in Hungaria commodum et alioquin minus necessarium aedificium regium¹ hunc in usum seu perpetuo seu temporaneo

¹ Utána kitörölve: ut est in Halb-Thurn.

iure, quousque nempe reperto fundo aedes academiae aptae alibi exurgerent, benigne largiri. Quod si autem id a regia sua maiestate impetrari non posset, nil moramur, quin oblatum in Ober-Walterstorff castellum pro initio academiae grato animo acceptandum esse arbitremur, ita videlicet, ut si fundus ex parte regni pro moliendo successive aedificio adforet, id in Hungaria, loco videlicet, de quo pars utraque convenerit, aedificetur. Studia porro et artes eas praecipue, quibus nostrates hodie scholae carent, tradendas esse existimamus, quae nempe et antea iam specificatae et in secundo declarationis benigno mandato regio annexae puncto continentur.

Quam caeteroquin academiam ea suppellectile et tot numero professoribus iuxta oblationem praenominati abbatis instruendam esse confidimus, quot loci commoditas et alumnorum numerus poposcerit; cum porro ad maiorem academiae firmitatem ipsemet dominus abbas Sanctocrucensis aliorum monasteriorum et abbatum consociationem finem in praemissum necessariam esse agnoscat, hanc omnino, priusquam in gremium regni recipiatur, procurare securitatemque desuper exhibere necessarium esse videtur.

Quod vero conditiones ex parte regni implendas respicit, demisse iudicamus

ad 1.; suae regiae maiestati demisse supplicandum esse, ut, quemadmodum dictus abbas postulat, academia haec regiae academiae titulo insigniatur privilegiisque regiis donata in protectionem regiam assumatur; erit hoc perenne regiae suae maiestatis in subditam hancce sibi nationem benignitatis et clementiae regiae monumentum;

ad 2.; pro fundo huiusce academiae accedente clementissimo regio annutu haec crederemus esse opportuna servitura; 1. si non ipsum aliquod beneficium ecclesiasticum non curatum, ad minus beneficiorum successive vacantium pro tempore, quo vacarent, fructus; — 2. fiscalitatem quampiam in hunc finem clementer perpetuo vel temporaneo iure conferendam; — 3. cum haecce academia nobis et austriacis communis sit futura, peteretur, ut quingenta circiter vasa vinorum hungaricorum per Austriam Salisburgum versus sine vectigalium solutione quotannis transvehi permetterentur, cuius vini lucrum ad fundum memoratae academiae accederet; quod a sua regia maiestate non minus, quam et a statibus Austriae, perpetuis nempe sociis, vicinis et consubditis nostris, tanto firmiter impetrandum esse speramus, tum quod academia haec eorundem quoque, ut praemissum est, iuventuti communis sit futura, tum quia alioquin etiam eo vina haec transvehenda petantur, ubi non in tantum austriacorum, quam rhenanorum et a Franconia vinorum est usus; atque sic proventum archiducatus Austriae haec concessio parum aut nihil diminueret.

Proindeque confidimus, quod ob nuper etiam in repellendo a finibus Austriae iunctis hungarorum viribus hoste testatam socialem fidem modofatam amicam provinciam in ingul-genda in hunc praecise finem sine ulteriori sequela vinorum attacto ad minus vasorum numero transvectione non fore difficilem et suam quoque regiam maiestatem per novissimos etiam articulos de facilitando quaestu regnicolis spem porrigentem clementer id ipsum admissuram esse.

Caeterum quamquam ulterius etiam opinemur academiam hanc ex rationibus antehac fuse deductis circa medietatem regni constituendam; quod si tamen dominus abbas ad Sanctum Gotthardum eandem absolute fundatam habere cupiat, in eo etiam, concurrentibus praesertim per ipsum horum adductis rationibus desiderio ipsius deferri posse censemus.

Cum porro incertum adhuc sit, num alteruter ex praerecensitis vel alius aliquis fundus pro aedificio fundandaque in regno academia constituatur, consequenter nec id constet, an fundus ille praecise regius vel vero, hoc non resolutum, quispiam regni fundus in hunc

finem sit exquirendus, distinctorum vero ratio distincta sit habenda, hinc, si fundus regius fuerit, pendebit a benigna voluntate regia, an religiosorum administrationi et dispositioni plene sua maiestas eundem concedere dignabitur; quod si tamen fundus regnicolarum proprius foret, huius inspectio et administratio ad regnicolas et cuius hi illum curae committere voluerint, pertinebit. Atque hinc ex fundato eiusmodi sumptus solum in aedificium, dein vero in professores, necessariam item suppellectilem caeteraque requisita erogandi domino abbati mutuo cum eodem cointellectu annue subministrarentur; academiae nihilo minus directio ipsi, ut praemissum est, domino abbati in utroque casu (sua regia maiestate clementer annuente) competet.

Puncta 3., 4. et 5. suae regiae maiestatis benignae voluntati et placito submittenda esse tenemus; commissio nihil in contrarium habet, quo religioni cisterciensium haec academia perpetuo sit alligata, tum ex recognitione gratitudinis pro eis laboribus, quos domini abbates pro bono et incremento huiusce regni hac in parte suscipiunt, tum etiam quod sibi spem faciat de meritis, quibus memorati domini abbates et religio cisterciensium regiam clementiam regnicolarumque favorem perpetuo promereatur, ponendis servitiisque pro regni commodo in futurum etiam utiliter impendendis. Caeterum nil aequius est, quam ut dominus abbas Dömölkiensis adaequatam expensarum in promotionem huiusce negotii insumptarum obtineat refusionem.

Demum vero quod pretium victus et taxae alumnorum concernit, huius limitationem ad consilium regium locumtenentiale hic et nunc tanto minus pertinere censemus, quod locus Valterstorff, in quo praenotatae academiae initia iacienda proponuntur, extra iurisdictionem regni sit situs adeoque pendebit in arbitrio domini abbatis, qualem ipsemet taxam sit proiecturus, moderatam tamen suaderet commissio, ut eo magis iuventus ad academiam hanc invitetur frequentioreque academicorum numero maius sumat incrementum. Neque vero praetereundum esse censemus, quin, ubi super fundanda praevio modo hacce academia benigna subsecuta fuerit regia resolutio, pro notitia regnicolarum non modo per universos regni comitatus id ipsum publicetur, verum etiam excelsum consilium specificè resciat, quot incirca iuvenes praefatum academicum studium amplecti velint, quod demum domino abbati suo modo significandum esse existimamus. Salvo in reliquo altiori excelsi consilii regii locumtenentialis iudicio et determinio, perseverantes

Excelsi Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici

humillimi, obsequentissimi, obligatissimi servi

comes *Franciscus Zichy* m. pr.

Martinus Szubani m. pr.

Andreas Pehm m. pr.

Antonius Brunsvik m. pr.

A külső lapon: 5. Apr. 1743. Suae maiestati regiae, quatenus academiam in regno erigendam titulo regiae academiae insignire et aedificio quopiam perpetuo aut temporaneo iure dotare, vel si hoc fieri non posset, ut iuxta postulatum abbatis Sancti Gotthardi in Ober-Waltersdorff initium sumat, admittere dignetur, demisse repraesentat.

Eredetiye az Országos Levéltárban; H. T. lad. E. fasc. 13.

Másolata a budapesti m. kir. egyetemi könyvtár Pray-gyűjteményében (19. k., 22. sz.).

52.

1743 április 10. Bécs. — *Koptik Oddó dömölki apát értesíti Sajghó Benedek pannonhalmi főapátot arról, mily föltételekkel vállalkozott a heiligenkreuzi apát a magyar akadémiának föllállítására és lelkesíti őt, hogy vállalkozzék ő ezen akadémiának Pannonhalmán vagy más alkalmasnak tartott helyen való föllállítására.*

Reverendissime, Illustrissime ac Amplissime Praesul etc. Domine Domine Archiabba et Pater Gratosissime!

Rursum observantiae filialis officio satisfactorum recurrentia sacri paschatis solemniam quam felicissima et prosperrimos eorumdem recursus quam faustissimos apprecor.

De negotio meo hoc referendum habeo, quod sacra regia maiestas nova projecta ad excelsum consilium locumtenentiale regium pridie Annunciatae Posonium miserit. Quod ab excelso consilio omni ex parte acceptatum est et unanimi voto conclusum, ut omnes expensae meae hac in parte pluribus iam annis factae mihi penitus resarciantur. Super quo etiam instrumentum accepi.

Mirantur omnes et lamentantur, quod Illustrissima Dominatio Vestra ad tam salutare regnoque gloriosum et summe proficuum opus accedere gravetur. Reverendissimus dominus abbas Sanctae Crucis et Sancti Gotthardi totam academiae institutionem cum onere suppeditandi universos professores religiosos, magistros saeculares, famulos etc. eosque salariandi et sustentandi domumque debita suppellectile instruendam in se assumpsit. Ita tamen, ut fundus regius, si statim conferri nequeat, saltem denominetur, et academia in Sancto Gotthardo aedificetur ex fundo regio. Quod etiam conclusum est in excelso consilio; sed dicebant plurimi, quanto libentius, si eadem onera in se suscipere vellet. Illustrissimus dominus archiabba, in Sancto Martino academiam ex dicto fundo strui vellemus. Doleo sane vehementer, quod ordini nostro tanta gloria et bene merendi occasio eripiatur. Quanquam et si nunc adhuc prima posta rescirem Illustrissimam Dominationem Vestram ad dictum onus resolutam esse, mihi fiderem pro Sancti Martini incremento et gloria totum negotium invertere et impetrare, ut regina pro Sancto Martino subscribat. Et quid tandem perderet Illustrissima Dominatio Vestra aut Sanctus Martinus? Definitum est ab excelso consilio, ut singuli iuvenes 300 florenos annue pro victu solvant. 150 imperialibus facile sustentantur. Manent ergo pro salariandis magistris saecularibus a singulis 150 floreni. Solutio erit privilegiata et certa. Damus, remanere 100 floreni duntaxat; sufficiunt expensis. Nec gravabuntur parentes solvere annue 300 florenos, quandoquidem in academiis exteris 700 et saepe 1000 florenos vel 1500 solvere coguntur. Initium autem academiae statutum est vel Kismartonii vel in Halbthurn, nisi Illustrissima Dominatio Vestra alibi locum opportunum putaret. Plura scribenda haberem, sed credo, haec sufficere, ut Illustrissima Dominatio Vestra persuadeatur. De fide mea, quaeso, dubitare non placeat. Nollem Patrem meum decipere. Forte iam de nova resolutione fama ad Sanctum Martinum delata est.

Caeterum sit, ut sit; ego providentiae divinae omnia committo et osculans paternas manus parsevero

Viennae, 10. Aprilis 1743.

1743 ápr. 10.

Illustrissimae, Reverendissimae et Amplissimae Dominationis Vestrae

indignus filius et servus humillimus

Oddo abbas m. pr.

Eredetiye a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai (a Koptik-levelek) között.

53.

1743 április 20. Pannonhalma. — *Sajgbó Benedek főapát megírja Koptik Oddó dömölki apátnak, hogy nem vállalkozhatik a nemesi akadémiának föllállítására.*

Reverendissime Domine Abbas, Domine in Christo Fili observandissime.

Pro iterata paschaliū festorum comprecatione iteratas praetitulatae Dominationi Vestrae repono gratias reciproca devotione, eadem salutaria quaequae divinitus concedi exoptans. Circa erigendam praescitam academiam nova advenisse ad excelsum consilium proiecta ex litteris Reverendissimae Dominationis intelligo. Verum quia proiecta illa mihi ignota essent, nemo mirari debet, quod me ad rem incognitam ingerere non velim. Sint. Ut tamen proiecta illa, qualiacunque velint, nisi realem et importantem fundum inveniant, parum aut plane nihil proderunt ad effectum, importantem autem fundum, qui nullius sit, quaerere super terram, est oleum et operam perdere; insatiabilis enim hominum avaritia lucri causa et profunda fluminum et ipsa terrae scrutatur viscera, nihil intentatum reliquit hactenus, unde fructus aliquis sperari potuit; imo persaepe nec rebus Deo sacratis abstinuit; vidimus enim his nostris temporibus et aras et templa Dei avaritiae immolata fuisse; in tanta ergo auri argentique siti et fame, quae totum christianum orbem cruentis bellis divexat, persuadere mihi non possum, ut fundus aliquis Dominationi Vestrae concedatur. Unde nec nostrae pro tanto opere impensae corradi possent. Per viginti namque praeteritos istos annos, quibus crucem meam porto, sat superque ego institi pro bonis et abbatii sacri ordinis nostri nobis restituendis, iura nostra produxi, in redemptionem iuris armorum summam non contemnendam promisi, conversionem haereticorum exinde secuturam aliaque animarum lucra demonstravi, sed obtinui nihil. Si ergo ea, quae iure deberentur, iteratis tot instantiis obtinere non poteram, absque ullo suffragio iuris instare pro simili fundo mihi prorsus non videtur consultum, multo minus expedit, ut exiguum hunc fundum, quem adhuc residuum habet sacer ordo noster in Hungaria, citra intentionem fundatoris pro extranea huiusmodi fundatione prorsus exhauriam et perdam. Viderit reverendissimus dominus abbas Sanctae Crucis, si habeat sumptus tanto operi necessarios; habet quidem opulentas duas abbatias, ego vero hanc unicam, tot iniuriis temporum exspoliata, vel ipsam usque modo vestire non sufficio, tollamne vestimentum eius et extraneae tradam illud? aut accipiam panem filiorum et extraneis expendam illum? Absit hoc a me. Speciosa certe res academia nobilium, verum salutaris et longe commendabilior est hominibus schola virtutis et christianae perfectionis; huius ergo professor ex voto et obligatione cum tot annis exstiterim, nunc in senectute mea, num speciosa hac Rachele repudiata, Lyam istam deperire meque ad excolendos eius filios tantis titulis perpetuae servitutis obligare debeam? Sunt ordines alii, quorum institutum excolendae iuventuti deserviat. Nobis interea dictum puto: Declinantes autem in obligationes adducit dominus etc. Unusquisque ergo secundum id, in quo vocatus est, bene operando voluntatem Dei facere censendus est. Hisce me sacris precibus recommendo et persevero

Reverendissimae Dominationi Vestrae

In Sancto Martino, 20. Aprilis 1743.

1743 ápr. 20.

sincere addictus pater et conservus

Benedictus m. p.

archiabbas.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt.

54.

1743 április 26. után. Heiligenkreuz. — *Róbert heiligenkreuzi és szentgottbárdi ciszterciapát jelenti a benczés apátoknak, hogy Mária Terézia királyasszony a magyar ifjúságnak akadémiát akar alapítani s annak vezetését és tanárokkal való ellátását ő rá és rendjére bízta, hogy ő az intézet tanulmányi és fegyelmi igazgatójának az ezen ügyben igen érdemes Koptik Oddó apátot teszi, a ki Gretsner Ignác heiligenkreuzi rendtárs kíséretében meglátogatja majd az apátokat, hogy szerzetes ifjúságukat az akadémiához küldjék és az intézetet esetleg tanárokkal is segítsék.*

Nos frater Robertus, Dei gratia monasterii Beatae Mariae Virginis sacri ordinis Cisterciensis ad Sanctam Crucem in Austria et ad Sanctum Gotthardum in Hungaria abbas, sacrae regiae maiestatis consiliarius, nec non statuum inferioris Austriae deputatus actualis, omnibus et singulis sacri ordinis Sancti Patris Nostri Benedicti illustrissimis, reverendissimis et amplissimis dominis dominis abbatibus et praesulibus salutem a fonte salutis. Satis superque universo orthodoxae christianitatis orbi notum esse patet, quantum augmenti fidei gloriaeque incrementi ex clarissimis virtutum scientiarumque manipulis antiquissimi et sacerrimi ordinis Sancti Patris Nostri Benedicti sanctae matri ecclesiae accreverit, unde a pia et gratiosa matre inter praecipue dilectos filios et verae fidei domesticos semper connumerari meruerit. Ideoque et nos in vos iniuriosos fore autumabamus, si non indicaremus, quae nobis et vobis gloriosa facta sint his diebus, praesertim quos fides et sacra regula vere fecit germanos et confratres. Excelsum consilium hungarico-regium Posonii gentem suam inclutam et merito et honore moderno tempore augeri et depraedicari sentiens, eam quoque solidioribus disciplinis imbui, ut caeterae Europae gentes, amebat iam in anno millesimo septingentesimo vigesimo tertio ab augustissimo imperatore Carolo eam diaetaliter deprecans gratiam, sed divina providentia hanc gloriam augustae filiae eius, serenissimae reginae nostrae Mariae Theresiae reservavit, ut mater gratiosa filiis suis fidelissimis et marte et arte posset providere mundoque inclytos reddere et venerandos. Ad repetitam igitur consilii excelsi representationem non solum gratioso annutu accessit iustae petitioni, sed et regali liberalitate regiam se se academiam universalem fundaturam sancte appromisit. Quo albo lapillo aut fortuna in hanc sortem vocati simus, fatis supernis disquirendum relinquimus. Id autem referre tenemur, sacram regiam maiestatem vocatione immerita in hanc spartam nos et sacrum ordinem nostrum Cisterciensem immisisse, ita, ut sub directione nostra perpetua ab eodem sacro ordine disciplinae altiores tam divinae, quam humanae traderentur. Non superest aliud, nisi ut coelo et principi nostrae ob hanc summam gratiam grates persolvamus aeviternas; verum tamen iniustitiae argueremur, si non honorem redderemus et gratitudinem, cui de aequo honor convenit et gratitudo. Non nostra solum in tam laudabili opere promovendo extiterat solertia, sed primas tenet reverendissimus, perillustris ac amplissimus dominus dominus Oddo Koptik, abbas dignissimus Dömmölkensis, qui inexhausto animo, ferventi spiritu, imo improbo labore per aliquot annos omnes transcendens impedimentorum montes et voragines, tandem in amoenam hanc desideriorum suorum vallem

descendens consolatus quiescet. Unde, ut et meritorum suorum laborem manducare valeat, in curam nostram simul assumptus, conditione facta, disciplinae et studiorum (experientia pridem hausta) tradendorum director erit et institutor. Cedet hoc ad gloriam sacri ordinis vestri, quos consortes nostrae felicitatis fieri ex corde optamus. Interim cum iugum laborum ambobus imponeretur, adiuvantes, ne succumbamus, avide desideramus. Et quia fundatio regia in principio statim suffragari nobis haud poterit, propriis viribus ingressum tentare coarctabimur. Recommendo igitur illustrissimis, reverendissimis ac amplissimis dominis, dominis reverendissimum ac amplissimum dominum abbatem Dömölkiensem, quatenus gratiosa benevolentia eum, si adveniret, una cum reverendo patre meo Ignatio Gretsner suscipere dignarentur et consolari. Libenter annumerabimus nostris (dum academia ad statum deveniret firmiorem), si forte placeret, studiorum candidatos ad nos mittere, aut, si ratio et tempus postularet, etiam cathedras consignare non gravaremur. Quibus nos omni cum veneratione pretiosis recommendantes gratiis permanemus illustrissimorum, reverendissimorum et amplissimorum dominorum dominorum

P. H.

obsequiosissimus

Robertus abbas ut. supra m. pr.

Hátyára irt és az apátság nagypécsettjével megerősített eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt; jelzése: Dömölk, 2, 2.

55.

1743 szeptember 6. Bécs. — *Róbert heiligenkreuzi és szentgotthárdi cisztercita apát kiegészíti a magyar nemesi akadémiáról szóló ajánlatát.*

Non obstante, quod evectio vinorum pro academia admittenda non sit, si tamen abbatia Földváriensis a tempore vacationis data et in perpetuum diplomate regio monasterio Sanctae Crucis incorporata fuerit, nec non arx Óvárina pro habitatione una cum fundo aliquo ad hortos necessarios et exercitia mathematica instituenda concessa fuerit, ego institutum hoc tam salubre promovere paratus sum secundum instrumenta iam extradita.

Et licet nomen praesidis ferre gratiose concederetur, non abnuerem tamen ab excelso consilio locumtenentiali regio aut ab alio aliquo ex magnatibus, quem sacra maiestas regia praeficere et ut protectorem constituere academiae dignaretur, in tantum dependere, ut in omnibus casibus aut eventibus ad eum tanquam potestate delegata fruentem accurrere deberem, exceptis rationibus dandis et quae spiritualia tangerent.

2. Ut nobilis iuventus moribus politico statui convenientibus apprime imbueretur, etiam virum gravem, qui super eos vigilet, admittere et intertenere, id est saecularem.

3. Etiam aliorum ordinum religiosos non excludere, si habiliores nostris invenirentur, benedictinos autem actu invitabo.

4. Ad arcem Óvárianam meis expensis reparandam et expensas praevio modo necessarias ferendas me obstringo.

5. Si tamen possibilia esset sacratissimam suam maiestatem eo inclinandi, ut saltem

ad triennium pro aedificatione perfectius instituenda evectionem vinorum concedere dignaretur, humillimas referrem gratias.

Viennae, 6. Septembris 1743.

P. H.

1743 szept. 6.

Robertus abbas Sanctae Crucis m. p.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt.
Jelzése: Dömölk, 2., 2.

56.

1743 október 20. Bécs. — *Sajgbó B. pannonbalmi főapát kijelenti, mily föltételek alatt vállalkoznék a nemesi akadémia föllállítására és föntartására.*

Declarationes archiabbatis circa academiam nobilitarium scientiarum et exercitorum in Hungaria erigendam.

Quodsi sacra regia maiestas academiam eandem Jaurini erigendam et pro interimali erectionis ac respective sustentationis fundo abbatiam de Földvár (alioquin ex primaeva fundatione ad ordinem Sancti Benedicti pertinentem) eorsum applicandam benigne resolvere dignabitur, demisse postularetur:

1. ut academia haec regia privilegiis gaudeat aliarum nobilium academiaram habeatque potestatem universas artes et scientias nobilitari iuventuti convenientes et regno necessarias tradendi et exercendi;

2. quia pro fundo erectionis et sustentationis academiae huiusmodi in praesentiarum quidem abbatia Földváriensis interimaliter, successive autem fors aliae etiam apud extraneos habitae ordinis Sancti Benedicti abbatiae denominarentur, conveniens idcirco foret, ut academia haec ordini Sancti Benedicti gubernandá concredatur eiusque praeses perpetuus et solus sit semper archiabbas Sancti Martini pro tempore existens;

3. ut fundamentum huius abbatiae ocus poni et operi tam salutari eo citius manus admoveri possit, necessarium censeretur dictam abbatiam Földváriensem ad hunc effectum suo modo assignari et academicum praesidem (salvo usu, fructu episcopi Augustani ad effluxum temporis iam concessi permanente) introduci et investiri;

4. his praehabitis archiabbas offert semet ad anticipationem pro coëmendis fundis et erectione domus academiae; ut autem pro capacitate proventuum initia etiam aedificii a proportione poni possint, dignaretur sacra regia maiestas artes et scientias primitus tradendas determinari earumque professoribus competentia salaria denominari facere, ita ut regiis benignis determinationibus praeses academicus semet accomodare possit ac valeat;

5. praemissa siquidem de interimali duntaxat et inchoativo statu academiae sonarent; ubi autem fundatio haec pro regia munificentia successive amplioribus redditibus provideretur, maius longe incrementum utilitati publicae accresceret, quod si aedificio academico in formam regulati collegii redacto iuventus nobilitaris non sparsim per civitatem, verum in eadem domo academica illocari, sub uno capite gubernari ac necessaria etiam subsistentia seu fundationaliter seu dein erga moderatum censum provideri valeret; hac enim ratione regulanda iuventus in virtute et scientia profectus faciet ampliores;

6. porro circa saepefatam Földváriensem vel alias etiam ordinis abbatias hic applicandas

eo reflectendum esset (ne fors pia veterum fundatorum intentio prorsus evanescat), ut in locis talium abbatiarum pro cura animarum ac divinis ibidem peragendis religiosi ordinis sub titulo prioratus ex certa reddituum parte sustentandi ordinarentur, et hoc pacto spiritali non secus ac temporalis patriae necessitati provideretur;

7. demum in conformitate repraesentationis excelsi consilii locumtenentialis suae maiestati antehac submissae fatigia et expensae reverendissimi abbatis Dömölkiensis hocce in negotio exantlata pro benigna compensatione et remuneratione ex aequo et iusto eidem impertienda humillime recommendantur, quatenus praeses academicus ulteriori quoque opera viri in praemissis fundati et experti ac necessarii uti possit.

Signatum Viennae, 20. Octobris anno 1743.

1743 okt. 20.

Benedictus archiabbas.

Két egykorú másolata a pannonhalmi rendi levéltárban, a dömölki iratok közt.

57.

1743 október 23. Bécs. — *Koptik O. dömölki apát megírja Sajgbó B. főapátnak, mint vélekednek az intéző körök a főapátnak ajánlatáról s mint lehetne az ajánlat hiányain segíteni.*

Illustrissime, Reverendissime ac Amplissime Praesul etc.

Domine Domine Archiabba et Pater Gratosissime etc.

Quamvis declarationes Illustrissimae Dominationis Vestrae mihi nuper sufficientes visae fuerint, nihilominus super eis perlectis omnes ministri caput rotabant, dicentes, eas in generalibus et ambiquis terminis consistere, nec a conventu subscriptas esse. Porro qui Illustrissimae Amplitudini Vestrae favent, amice consulunt, ut sine omni mora instrumentum simile instrumento domini domini abbatis Sanctae Crucis etiam a conventu subscriptum et utroque sigillo signatum Viennam transmittatur, alias certo certius rem pro abbate Sanctae Crucis decidendam. Dixerunt etiam mihi formam seu modum conficiendi instrumenti, quod cum omni indifferentia humillime perscribo in folio adiacente. Terrebitur forte Illustrissima Dominatio Vestra multitudine magistrorum? Sed reflectendum est, quod unus magister plures artes doceat. Ego ipse docebo penes directionem academiae polemicam et dogmaticam et heraldicam Philosopho egebimus ad initium tantum uno, qui philosophiam veterem et novam seu experimentalem doceat, cui ego assistam, quia hanc artem scio.

Et si pluribus egeremus, non multum constarent, sustentantur in monasterio aliunde, ergo illorum sustentatio in academia non erit novum hac in parte onus. Artis architectonicae magister docebit simul mathesim, geometriam, geographiam aliasque matheseos species. Linguas docebit magister unus. Jus publicum, pandectas seu digesta, et institutiones imperiales docebit doctor unus. Et sic de caeteris; unde, licet plures artes nos docturos promittamus, non tamen habemus tot magistros, quot sunt artes.

Deinde nec deterreri debet Illustrissima Dominatio Vestra pecuniarum anticipatione; nam etiam abbas Sanctae Crucis non est ita liberalis, ut aliquid donet. Illi autem concedere volunt alii abbates pecuniam ad 50000 florenorum, ex qua summa partim aedificare, partim expensas meas solvere intendit, et tamen pro interesse sibi ex abbacia Földváriensi annue

quinque pro cento id est 2500 florenos vult reservare. Idem ergo facere potest Vestra Illustrissima Dominatio. Capitale solvetur accessu alterius forte abbatae, de qua nunc tacendum amici suadent, quia semper erit titulus petendi ad solvendum capitale, in dieta conclamabunt omnes pro nobis, praesertim parentes filiorum, quos educabimus. Et si etiam maneret debitum longis annis, cum adsit interesse, poterit semper creditori solvi, et si creditor capitale repetat, ab alio tanta summa suscipi, ut solvatur, et ei deinde solvi interesse, quod semper de novo iterum iterumque institui potest, nisi Vestra Illustrissima Dominatio ipsa ex suis praenumerare velit. Ita faceret abbas Sanctae Crucis.

Porro magistri annue constabunt, ut sequitur:

1. ego polemicus et heraldicus et rei nummariae 400 fl., — 2. philosophus 150 fl., — 3. ethicus et historicus, religiosus 150 fl., — 4. iurium doctor 600 fl., — 5. linguarum magister 400 fl., — 6. magister saltatoriae 400 fl., — 7. magister digladiatoriae et equos docens insilire seu voltigiare ac vexilla rotare, unus 400 fl., — 8. magister architectonicae 400 fl., — 9. famuli 400 fl., — 3200 fl.¹

Iam abbatia Földváriensis 6000 florenorum annue importat, ergo manerent annue pro interesse anticipati capitalis 2800 fl.²

Professores accipiemus idoneos ex variis monasteriis, et sicut hi Salisburgi nihil habent praeter victum, ita et apud nos contenti erunt.

Haec itaque cum humillimo respectu significanda habui, rogans enixe sine omni mora declarationem aliam particularia complectentem et claram, prout exemplar mitto, ad me Viennam dirigi.

Quodsi videro negotium tardari, ad parcendum sumptibus ibo Dömölkinum vel ad Sanctum Martinum. Si creditores Vestram Illustrissimam Dominationem interpellent, supplico eos spe ali et suspendi bonis verbis, quousque negotium finiatur, quia, etiamsi academia non erigeretur, scio viam omnia debita mea intra triennium per mea industrialia certo solvendi. Ac proinde stante academia etiam Vestrae Illustrissimae Dominationi non essem oneri, praesertim cum mihi excelsum consilium assignaverit pro annuo salario saltem mille florenos qua directori et praeterea debitorum solutionem promiserit. Anticipetur salarium, et solvantur creditores via ante dicta, et sic erit quies. Iam osculor paternas manus et me gratiis ulterioribus enixe commendans, vivo

Illustrissimae ac Reverendissimae Dominationis Vestrae
Viennae, 23. Octobris 1743.

1743 okt. 23.

servus humillimus et filius obedientissimus
Oddo abbas m. pr.

P. S. Comes Ulfeld indignatus est, quod Illustrissima Dominatio abiverit, antequam cum eo de ore ad os melius fuisset concertatum.

A levélben kétszer is említett melléklet:

Tenor instrumenti novi, quod petitur.

Nos infrascripti, archiabbas et conventus Sancti Martini, videntes, quod vero similiter abbatia Földváriensis ex primaeva fundatione et origine benedictina et successu temporis forte aliae tales abbatae ordinis Sancti Benedicti (ad quas recuperandas ius habere dignosci-

¹ Helyes összedással 3300 frt.

² Helyesen 2700 frt.

mur etiam respective ab augustissimis Leopoldo, Josepho et Carolo gloriosae memoriae imperatoribus et regibus Hungariae approbatum) pro fundo erigendae in Hungaria academiae ordini Cisterciensi concederetur, simulque nos in statu esse comperientes, ut, quod ordo Cisterciensis praestare vult, et nos ipsi praestare valeamus, ne abbatia ante dicta et forsitan etiam caeterae ab ordine nostro ad alios transeant, ad eadem nos obstringimus hisce litteris ad quae se reverendissimus abbas Sanctae Crucis pro se et suo ordine obstrinxit. Si itaque, sacra regia maiestas benigne conferat pro fundo interimali academiae abbatiam Földváriensem et consensum regium praestiterit ad academiam Jaurini erigendam eamque ordini benedictino perpetuo gubernandam concedere et archiabbati pro tempore existenti eiusque successoribus perpetuum praesidium ac superioritatem super dicta academia deferre, nec non eundem in dicta abbatia Földváriensi (salvo usu fructu episcopi Augustani usque ad temporis iam concessi effluxum) mox investiri curare dignata fuerit, ad sequentia in particulari se se archiabbas et conventus Sancti Martini hocce instrumento obligant.

1. Volumus in civitate Jaurinensi unam domum nostram anticipatis expensis in hunc finem concedere aliasque adiacentes coëmere, et quia spatium per amplum est academicoque aedificio opportunum, pecuniis anticipatis commodam habitationem aedificare et expensas abbatis Dömölkiensis in hoc negotio factas solvere.

2. Ne iuventus nobilis diuturniore mora negligatur, interim in domo nostra volumus academiam auspiciari.

3. Volumus tradere polemicam et dogmaticam, philosophiam experimentalem et theoreticam, ius canonicum, ius publicum et alias iuris species. architectonicam, geometriam, geographiam et varias matheseos species.

4. Linguam gallicam, italicam, germanicam, hungaricam, artem saltatoriam, digladiatoriam, artem equos insiliendi, vexilla rotandi etc. Efficam et historiam.

5. Artium magistros volumus anticipatis expensis maxime idoneos conducere et salariare.

6. Domum academicam necessaria supellectile, camera artificiali et debito famulatio anticipatis pariter expensis providere.

Ad haec autem nos obstringimus sub conditionibus sequentibus:

1. ut academia haec nominetur academia regia et professores regii, nec non privilegiis quarumcunque academiarum gaudeat,

2. ut sit perpetuo, velut ante dictum, benedictina, et eius praeses archiabbas Sancti Martini,

3. ut habeat ius docendi quascunque scientias et artes honestas et regno necessarias, cum fundus amplior advenerit,

4. ut habeatur consideratio abbatis Dömölkiensis ad remuneranda eius fatigia hac in parte tot annis impensa, quo melius archiabbas eiusdem viri utpote magnopere in academicis experti, idonei ac necessarii deinceps uti possit,

5. ut, si quae forte abbatiae ordinis Sancti Benedicti successu temporis pro fundo academiae adicerentur, saltem aliqua pars proventuum pro sustentandis in dictis abbatibus aliquibus religiosis sub nomine prioratus deputetur, ne pia mens fundatorum et laus divina, chorus et instructio populi penitus in iis locis evanescat.

Sub hisce conditionibus promissa nostra repetentes subscribimus et sigilla nostra in fidem maiorem apprimimus.

In Sacro Monte Pannoniae ad Sanctum Martinum, die...

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt.

58.

1743 november 7. Bécs. — *A királyasszony megbagyja a helytartótanácsnak, adjon véleményt Sajghó B. főapátnak akadémiai tervezetéről.*

Maria Theresia...

Reverendissime, Reverendi, item Spectabiles et Fideles Nobis dilecti. Benigne accepimus demissam Regii istius Nostri Locumtenentialis Consilii opinionem circa neoerigendam in Regno Nostro Hungariae pro eruditione nobilis iuventutis academiam et modalitatem eatenus tam per abbatem Dömölkiensem, quam et subsequenter per abbatem Sanctae Crucis in Austria et ad Sanctum Gotthardum in Hungaria propositam, diebus 15. Dec. anni praeteriti, nec non 5. Apr. anni delabentis Nobis submissam. Quibus omnibus perceptis supervenit alia rursus declaratio intuitu eiusmodi academiae nobilium scientiarum et exercitiorum in memorato Nostro Hungariae Regno Jaurini erigendae per archiabbatem Sancti Martini Sacri Montis Pannoniae his recenter praeteritis diebus Nobis demisse exhibita.

Quam proinde declarationem in conformitate reliquarum Fidelitatis Vestris iam transmissarum iisdem clementer hisce eumque in finem transmittendam quoque duximus: quatenus tam circa locum illius erigendae, quam et reliqua puncta in praeannexa declaratione contenta mentem ac opinionem suam celerius depromere Nobisque demum pro clargienda desuper ulteriori benignissima resolutione Nostra submittere noverint et non intermittant. In reliquo Fidelitatis Vestris gratia et clementia Nostra regia benigne iugiterque propensae manemus. Datum in civitate Nostra Vienna Austriae, die 7. mensis Novembris anno Domini 1743.

1743 nov. 7.

Maria Theresia m. pr.

Comes Ludovicus de Batthyán m. pr.
Franciscus Koller m. pr.

Eredetije az országos levéltárban; H. T. Fundationalia; lad. E., fasc. 13.

Leírta magának Sajghó Benedek főapát az okt. 20-án benyújtott ajánlatának egyik mására, mely a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt látható,

59.

1743 deczember 2. Pozsony. — *Sajghó Benedek főapát az akadémiaira vonatkozó tervét részletezi és kiegészíti.*

Humillima explanatio in declarationes archiabbatis.

Jaurini erigenda in praeliminaribus idcirco demisse proponitur nobilitarium exercitiorum et scientiarum academia, quod civitas ipsa in gremio regni situ commodo pro hungarica quidem iuventute aditus eiusdem undique facilis, austriacis pariter non multum remota, aura dein loci salubris, ubi et victualia et medicinae in promptu haberentur; tum vero destinatae ibidem domus commodae satis essent, quae interim tradendis scientiis et artibus exiguo labore adaptarentur. Alioquin si a fundamentis nova academia erigi deberet, simile aedificium maiores expensas requireret ac nihilominus intra unius anni spatium inhabitari

non posset. His proinde aliisque rationibus Jaurino militantibus nunc ad puncta declarationis, et quidem

1. videretur esse extra questionem, quia regiae academiae decori haec et plura similia privilegia competere dignoscerentur;

2. pendet a gratia regiae maiestatis pro interimali fundo Földváriensem abbatiam denominantis, quae cum sola tanto operi esset exigua, plura eiusmodi sacri ordinis beneficia, prout et ipse sacer ordo ad servitia humillime commendatur;

3. idcirco actualis abbatiae praedictae assignatio humillime postularetur, ut securitati praenumerantis et operam suam deferentis archiabbatis prospiciatur, tum vero, ut moderno usu fructuario (domino quippe episcopo Augustano) ad petendam ulteriorem prorogatum tali modo via praecludatur;

4. oblata anticipationis in ordine ad coemendas domos, easdem necessaria suppellectile seu domestica sive academica instruendas, salarizandos item artium et scientiarum magistros, familiam item domesticam salario pariter et victu providendam, series haec esset:

domus ampla ex duabus contracta nunc aestimatur ad viginti millia et quadringentos florenos, quae, licet leviori aliquantulum pretio haberi speraretur, ad formam nihilominus academicam interimalis eiusdem reparatio id ipsum fors absummet, quod futura accorda prosperabit, manent idcirco fl. 20400,

necessaria suppellex domestica pro cubiculis professorum, pro musaeis, refectorio, cellarario et culina exportabit circiter fl. 2000,

bibliotheca proportionate a tradendis scientiis instruenda, uti et camera artificialis exigit ad minus fl. 3000,

salarium domini reverendissimi directoris academici cum victu computarentur fl. 600,

salarium domini vicedirectoris, qui simul esset praefectus morum fl. 400,

doctor iuris civilis et publici censeretur fl. 600,

doctor iuris canonici, qui et professor theologiae polemicae, cum victu fl. 400,

professor iuris patrii et praxeos haberet annuos fl. 400,

professor philosophiae selectarum quaestionum et practicae seu, ut vocant, magiae naturalis fl. 400,

historiae, qui simul etyces et status publici politici professor fl. 400,

linguarum italicae et gallicae magister fl. 400,

saltatoriae et lanisticae seu digladiatoriae magister fl. 400,

architectonicae civilis et militaris, qui etiam geometriae et geographiae magister fl. 600,

expensae itinerariae praerecensitorum magistrorum fl. 400,

claviger, cocus, lotor, refectarius, sartor, calefactor et auriga cum victu et salariis exportabunt circiter fl. 500,

doctor medicinae cum conventionato chyrurgo fl. 100,

praemissi itaque octo professores, tres quidem religiosi, alii vero quinque extranei et saeculares, docebunt scientias et artes, utpote ius civile, ius canonicum, ius patrium, theologiam polemicam, philosophiam experimentalem, ethicam, historiam cum accessoriis, linguam italicam et gallicam, saltatoriam et gladiatoriam, architectonicam denique civilem et militarem, geometriam et geographiam, numero duodecim artes et scientias;

expensae adeoque primi anni pro interimali hacce academia (salvo errore calculi et extraordinariis nefors interventuris expensis) erunt fl. 31000, singulorum vero annorum expensae pro exsolvendis salariis (praeter sarta tectaque et eventuales) erunt circiter fl. 5600; quae praemissa omnia altiori excelsi consilii ac regiae commissionis limitationi humillime substernuntur;

5. perfectam academiae formam indicaret; ubi videlicet accedente maiori fundo regio aedificia in quadrum pro iuvenibus circiter quinquaginta illocandis et sub clausura gubernandis aedificium promoveri ac tandem schola etiam equestris institui valeret; ut itaque regia haec academia ad perfectiorem statum promoveri possit, excelsum consilium sacrae regiae maiestati id ipsum instanter commendare dignetur;

6. expressum humillimum postulatum eo impensius commendatur, quod eodem articulo 10. anni 1723. sicuti filiorum patriae in bonis disciplinis educatio adeoque regiae huius academiae erectio, ita et non secus piarum foundationum inspectio, et ut foundationi satisfiat, utrumque recommendatum habetur atque id ipsum regiae maiestati pro munere apostolico, prout et excelsae huic commissioni ex officio, excelso demum consilio regio ex lege singularis piarum foundationum cura competere dignoscatur;

7. denique puncto expensae et fatigia domini abbatis Dömölkiensis pro benigna compensatione eo etiam ex argumento humillime recommendantur, quod expensae ipsae per dominum abbatem in decem millia florenorum praetendantur; interimalis autem hicce academicus fundus alioquin satis iam oneratus est, ex praemissis altiori hocce praetenso onere gravari non deberet.

1743 decz. 2.

Egyszerű másolat a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt; homlokán a főpát kezétől: Posonii, die 2. Dec. commissioni exhibitum.

A főpát kezétől írt eredeti az országos levéltárban (helytartót., fundationalia; lad. E., fasc. 13.); belsejében a főpát kezétől: Explanacionem meam intuitu declarationem in facto erigendae regiae academiae Viennae nuper introprorectarum humillime praesento, quam etiam altissimo excelsae commissionis iudicio et limitationi substerno, quod:

si uberius quidpiam explanandum ac declarandum censeretur, me pariter ad serviendum per quam demisse obstringo, — külsején szintén az ő kezétől: Ad excelsam Commissionem regiam, dominos dominos gratiosissimos, colendissimos humillima instantia introscripti archiabbatis, — külsején más kéztől: 4. Dec. 1743. Benedictus archiabbas sacri montis Pannoniae-intuitu declarationum in facto erigendae in Hungaria academiae nuper Viennae introprorectarum explanacionem suam adnectit.

60.

1743 deczember 20. Bécs — *Koptik O. apát értesíti Sajghó B. főapátot, hogy a főapáti ajánlatról a helytartótanács két nappal előbb küldte a királyasszonyhoz a maga véleményét.*

Illustrissime, Reverendissime ac Amplissime Praesul etc. etc.

Domine Domine Archiabba Gratosissime Observandissime etc.

Dum fortunata recurrunt tempora, quibus olim verbum humanitatem induit, non levem inhumanitatis notam incurrerem, si inter solennia gratulantium officia solus ego

tacerem. At fuit mihi tacendum hactenus, quia necdum sermo de regalibus sedibus venit cum ad eas primo 18. Decembris excelsi consilii locumtenentialis ultima opinio sit delata. Est insuper adhuc tacendum modo, quia quidquid filialis observantiae affectus optat, tacitis duntaxat votis comprehenditur. Precor tamen medullitus, ut dum medium silentium tenent omnia, secundum cordis mei desideria omnipotens ille sermo de regalibus sedibus veniat et Illustrissimam Amplitudinem Vestram plenissime consoletur. Ego interim de hora in horam resolutionem regiam, imo Deum auxiliatorem meum exspecto; scio enim, quod, etsi moram fecerit, veniens tamen veniet et non tardabit. Accludo inter haec epistolae fragmentum, quam hisce diebus ad me reverendissimus dominus abbas Sanctae Crucis dedit. Si per creditores meos licuerit, descendam hisce festis ad Sanctum Martinum et paternas manus osculabor. Quousque maneo

Illustrissimae ac Reverendissimae Amplitudinis Vestrae
Viennae, 20. Decembris 1743.

1743 decz. 20.

obsequentissimus filius
Oddo abbas m. pr.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai (a Koptik-levelék) közt.

61.

1744 január 3. Bécs. — *Koptik O. apát értesíti Sajghó B. főapátot, mit kellene a főapáti tervezeten változtatni és mit kívánna benne magának.*

Puncta, sine quibus (ut audio) nihil consequemur:

1. Emenda domus Zichiana aliaeque contiguae pro aedificio.
2. Promittenda harum domorum aedificatio ad formam academicam.
3. Promittenda doctio nb. philosophiae experimentalis, matheseos, architectonicae, geographiae, geometriae etc., quas artes omnes unus magister docebit.
4. Promittenda doctio ettices, historiarum, heraldicae, genealogiae, antiquitatum, rei nummariae, quas artes omnes ego docebo vel alius, sed unus unicus.
5. Promittenda polemica et accessu alterius fundi aliae species theologiae modo non ordinario docendae, quia dicunt ordinaria studia ubique reperiri; hanc nempe polemicam etiam ego docere possum.
6. Promittendae linguae.
7. Ars saltatoria.
8. Ars digladiatoria.
9. Promittenda domus supellex.
10. Bibliotheca et camera artificialis.
11. Promittenda confoederatio cum caeteris ordinis abbatibus ad normam universitatis Salisburgensis, quia dicunt, solum Sanctum Martinum subiecta non habere, nec certum esse, quod deinceps habebit.
12. Promittenda (sed privatim) debitorum meorum solutio, de quo tamen assecuro, quod anticipata haec solutio a monasteriis intra triennium refundetur, sed prius ostendere debeo florem academiae. Secundo detur mihi ius praesentandi rectorem academicum vel ei, cui ego commiserò, qui me deficiente vel mortuo succedat. Ego procurabo super hoc

securitatem a monasteriis ordinis, quod tamdiu suppeditabunt rectores idoneos salario eis deputato carituros, quousque omnia mea debita expungantur ex eodem salario. Demum habeo et alias artes lucrandi, quantum sufficiet ad solvenda sensim debita mea, modo nunc aliquot millia florenorum importunis creditoribus solvantur, et caeterorum solutio ac interesse promittatur, ut ego libere, sine timore, curis et formidine possim operari; alias scandala orientur plurima, dedecus ordinis, et ego ineptus redderem ad operandum, dolore conficerer, aerumnis enervarer etc.

Reservanda:

1. Ut haec academia sit regia et titulo academiae regiae insigniatur et sit sub protectione regia;
2. ut habeat potestatem omnes artes et scientias quascunque honestas accessu maioris fundi docendi;
3. ut privilegiis omnium universalium academiarum donetur;
4. ut perpetuus eiusdem praeses et administrator sit archiabbas Sancti Martini;
5. ut ex aliis abbatibus eligantur assistentes, sed in solis academicis, ad quos scribetur, dum professoribus opus erit, qui abbates incremento et flori academiae studeant, emendanda cum praeside mutuo consilio decernant, statuenda statuunt, sicut est moris Salisburgi. Sed nb. requiritur, ut de constitutis vel excelso consilio vel constituendae commissioni academicae vel constituendo nomine suae maiestatis vicepraesidi relatio fiat, in casibus arduis et florem academiae concernentibus ad eos recurratur;
6. ut academici sint ab omni alia iurisdictione et a Sperrgelt exempti gaudeantque immunitate academica, id est aliis academiis communi.

NB. Nonnulli consilarii suadent, ut saltem melior poësis et eloquentia puri latini sermonis in hac academia doceatur, per quod futurum credunt, ut plures convictores nobilissimi conveniant, et maior sit splendor academiae.

Petita mea privata.

1. Praeter solutionem debitorum manifesto votum meum, quo promisi, quod haec academia sit futura sub patrocinio Sanctorum Josephi et Caroli, ut honor illis Salisburgi demptis hic restituatur. Possunt tamen adiici et alii sancti patroni, e. g. Sanctus Benedictus, Sanctus Stephanus.

2. Ut in hac academia erigatur pro more aliarum academiarum congregatio seu societas Sanctorum Josephi et Caroli, cuius erigendae potestatem a nuntio apostolico accepi.

3. Ut vocer non rector, sed vicepraeses et institutor academiae, cum sim abbas; successores poterunt vocari rectores.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai (a Koptik-levelek) közt.

62.

1744 január 26. Bécs. — *Sajgó B. főapát kiegészíti az akadémiára vonatkozó ajánlatát.*

Quandoquidem Sacra Regia Maiestas, Domina Domina Nostra Clementissima abbatiam de Földvár pro interimali fundo erigendae in Hungaria nobilitarium artium academiae benigne resolvere eandemque Jaurini opera et sub praesidio archiabbatis inchoandam, eri-

gendam et gubernandam finaliter etiam annuere clementer dignata fuisset, idcirco in conformitate declarationis meae adhuc die 20. mensis Octobris et anni 1743. praeteritorum Sacrae Regiae Maiestati humillime exhibitae et subsequenter die 7. mensis Novembris et anni praescripti erga benignum Suae Maiestatis Regiae mandatum ad consilium regium locumtenentiale pro opinione transmissae ibidemque discussae et concertatae ac tandem pro benigna ratificatione rursus Sacrae Regiae Maiestati humillime remissae, in eaque contentorum septem punctorum praevio modo iam discussorum ego infrascriptus archiabbas denuo et ex superabundanti me declaro et obligeo, quod eo facto et quam primum ex benigna resolutione Regia pro fundo (uti praemissum est) denominatam abbatiam Földváriensem convenienter mihi assignatam habuero, statim et absque ulteriori mora Jaurini totidem ac tales domos coëmere, coëmptas vero in formam academicam adaptari facere velim, quatenus exercitia nobilitarium artium a professoribus quidem commode tradi, a discipulis autem pariter commode exerceri et perdisci valeant. Professores dein scientiarum et magistros artium, utpote: iuris civilis et publici, imperialis, philosophiae selectarum quaestionum ac doctrinae polemicae, historiae, eticae et status publici cognitionum, linguarum gallicae et italicae, saltatoriae item et lanisticae, architectonicae demum tam civilis quam militaris, uti et geographicae, cum direttore academico, viros, quantum fieri poterit, magis idoneos conquirere ac de salario competenti eosdem providere sive angariatim exsolvere curae meae incumbet, ad modum denique et formam provincialis academiae Viennensis, aliarum id genus fundamenta quidem seu initia saepe fatae academiae quam primum ponere et inchoare, successive autem ad perfectionem etiam plenioram et plenissimam pro capacitate adiiciendorum ex regia munificentia proventuum eandem promovere et modis omnibus conservare pro homagiali etiam erga Regiam Maiestatem et regnum fidelitate mea praesentium per vigorem memet solita cum legali forma obligeo et obligatum recognosco. Viennae.

Egyszerű másolat a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt.

Jelzése: Dömölk, ad fasc. 2., 2.

Külsején a főapát kezétől: Declaratio Viennae iterum exhibita 26. Januarii 1744.

Ugyanezen irat mellett a főapát kezéből való tisztázatlan eredeti is.

63.

1744 február 7. Pannonhalma. — *Sajgbó Benedek főapát arra ajánlkozik, hogy a nemesi akadémiát a királyasszony tetszése szerint Győr városában vagy a Pannonbalma alatti Györszentmártonban állítja föl.*

Ihro Königlische Mayestät!

Allergnädigste Frau Frau!

Es belieben sich Euer Mayestät allergnädigst zu erinnern, was gestalten verwichenen Monath October jüngst verfloffenen Jahrs wegen Aufrichtung der Academy zu Raab, so vür eine adelich-hungerische Jugend dienlich solle werden, laut gethanen Project, so der Praelat von S. Kreuz Euer Mayestät vortragen hat, ich gleichermaßen mich allerunterthenigst erkläret habe; wie auch solches ein hungarisches Locumtenentiale Consilium Regium nebst allergnädigsten Genehmhaltung mit mehreren zu allergnädigsten Ratification und Genehmhaltung Euer Mayestät schon berichtet hat.

Eben darumb erwarte ich mit desto mehrern Eyfer Euer Mayestät allergnädigste Resolution, als ich zu Ergreifung der nothwendigen Zugehör der gesagter Academy bey zukünftiger Frühlingszeit alle Anstalt vollkommentlich zu bereiten mich allmöglichst befeißigen wolte.

Diemeilen aber die Erbauung oberwehnter Academy wegen theuren Kaufs und Anschaffung der Grundstücken, worauf die Academy zu Raab stehen soll, über dreißigtausend Fl. Unkosten erfordert, welche Summa Gelder mit etwelchen nach der zu legenden Speesen fast zur gänzlichern Auserbauung oftgesagter Academy erfordern khunte, wenn solche in annähernder Gegend der Raaber Böstung, als nemlich zu Martinsberg mit allerhöchster Verwilligung Euer Mayestät erbauet khunte werden, welche Speesen vorzustrecken ich allbereitet schon were.

Es bestehet also bey allergnädigsten Befellig, ob nemlich anfänglich zu Raab oder zu Martinsberg völlig die Erbauung der Academy Euer Mayestät allergnädigst zu verordnen belieben, wessen ich mich allerunterthenigst submittire und die allergnädigste Resolution hierinfals erwarte. Mich aber den allerhöchsten Gnadenthron unterwerfend verbleibe

Euer Königlichem Mayestät

allerunterthenigst treu gehorsambster Knecht und Caplan
Benedictus Ergabt zu Martinsberg m. pr.

Eredetiye a budapesti országos levéltárban (udv. kancz., 204. e litt. priv. 1744.), csak az aláírás származik a főpát kezétől; külsején a belsőnek írójától: An Jhro zu Hungern und Böhaimb königliche Mayestät allergnädigste Frau Frau allerunterthenigst gehorsambstes Bitten des Ergabten zu Martinsberg, —

más kéztől: 1744. Archiabbatis Sancti Martini in puncto academiae; — keletkezésének idejéről fölvilágosít a külsején látható: 7. Febr. 1744. — Nagyön kevésben eltérő tisztázatlanja a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt.

64.

1744 márczius 15. Pozsony. — *Koptik O. apát értesíti Sajghó B. főpátot arról, hogy akadémiái ajánlatáról még nem határozott a királyasszony; kéri egyszersmind a főpátot, hogy Dömölkre buzódbassék vissza, mert az évek és fáradoalmak megtörték és pihenni vágy.*

Illustrissime, Reverendissime ac Amplissime Praesul, Domine Domine Archiabba et Pater Gratosissime!

Hactenus nihil de negotio academico certe scribere potui, haeret enim referada apud reginam hucusque, et suspicio Vestrae Illustrissimae Dominationis non est absque fundamento. Excelsum consilium regium locumtenentiale est valde impatiens tam diuturnae in aula morae post tot oretenus ad varios factas resolutiones regias. Unde statuerunt scribere ad sacram regiam maiestatem; sed mihi mandata dederunt, ut illico Illustrissimae Dominationi Vestrae suadeam, quatenus libellum sine mora ad excelsum consilium porrigat, quo petat rescire, an velit regia maiestas oblationem suam acceptare vel non? Ne interim in residentiae suae aedificio tardetur, aut si regia maiestas academiam decernat sub conditionibus a Vestra Illustrissima Dominatione propositis, mature de necessariis providere possit. Exspecto itaque hac septimana, quo citius fieri potest, petitam instantiam Posonium-quo rescriptum regium in causa expensarum mihi refundendarum retuli. Mitto Illustris, simae Dominationi Vestrae calendarium genealogicum cum insignibus et vitam reginae.

Commendo etiam humillime harum latorem, inspectorem bonorum Földváriensium, qui habet secum omnes computus Földvárienses et manifeste remonstrabit, quod abbatia haec 27.000 florenorum annue importet. In eventum itaque resolutae academiae posset forte opera illius esse utilis Illustrissimae Dominationi Vestrae, est enim vir praestantissimus et rei oeconomicae multum peritus.

Deinde humillime supplico dari mihi licentiam redeundi ad abbatiam meam, nam ob varias causas melius est mihi ibi residere, quam in Sancto Martino, quo etiam venirent saepius importuni creditores et Illustrissimam Dominationem molestarent, at videntes meam Dömölkini paupertatem, patientiam habebunt, quousque de opportuno remedio provideatur. Taceo rationes alias praegnantas. Quocirca opportuna hunc in finem mandata reverendo patri Dominico[†] mitti exoro. Iam enim annis et fatigiis enervatus cupio conquiescere et pro Illustrissimae Dominationis Vestrae incolumitate Superos exorare.

Expeditis itaque hic Posonii rebus meis mox descendam Dömölkinum, caetera omnia divinae providentiae committens.

Interim exosculor paternas manus et cum humillimo respectu subscribor

Illustrissimae ac Reverendissimae Dominationis Vestrae

Posonii, 15. Martii 1744.

1744 márcz. 15.

humillimus filius
Oddo abbas m. pr.

P. S. Ad appropinquantem sacrum diem onomasticum pro filiali mea observantia etiam humillime et sincere gratulans vota fidelia depromo faustissimosque recursus et prospera omnia ex animo precor, pro ligamine, ut aiunt, tres missas ad intentionem Illustrissimae Dominationis Vestrae celebraturus.

Eredetiye a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai (a Koptik-levelek) közt.

65.

1744 márczius 15. Pozsony. — *Gróf Zichy Ferencz győri püspök kijelenti, hogy Bellarmin bíbornoknak katekizmusát, melyet Koptik Oddó dömölki apát bazai nyelvekre akar lefordítani és kinyomatni, minden lelkesével ajánltatja a biveknek.*

Nos Franciscus comes Zichy, Dei et apostolicae sedis gratia episcopus Jaurinensis et comitatus nominis eiusdem supremus comes, sacrae regiae maiestatis intimus et consilii regii locumtenentialis hungarici consiliarius etc. Cum nobis maxime compertum et exploratissimum habeamus, reverendissimum dominum Oddonem, dioecesis nostrae Jaurinensis ad Beatam Virginem in coelos assumptam Dömölkini abbatem, sacrae theologiae doctorem etc. virum probatissimum vitae et insigni scientia praeditum esse, tantoque orthodoxae religionis propagandae studio ardere, ut propterea non solum gravia fatigia, molesta itinera, sudores et curas apostolicas non sine immodicis expensis exantlaverit, verum etiam haud leves

[†] Bánics Domonkos benczés, dömölki jószágkormányzó.

aerumnas pluribus iam annis infracta constantia sustinuerit, nunc vero eodem accensus zelo doctrinam christianam eminentissimi cardinalis Bellarmini ex latino in linguas Hungariae populis vernaculas translata novo praelo committere constituerit et coram nobis humiliter institerit, quatenus pastoribus animarum hanc demandemus provinciam, ut libellos antememoratae doctrinae christianae populo ex cathedra commendent eorumque comparationem singulis media habentibus pro virili suadeant. Nos recognoscentes hanc aequissimam petitionem bullae pontificae die 7. Februarii anno 1742. Romae ab hodie feliciter 1742 febr. 7. regnante papa, Benedicto XIV. in hac materia emanatae inniti, qua eiusdem in specie libelli usum omnibus patriarchis, archiepiscopis, episcopis ac animarum pastoribus eo saluberrimo fine enixe commendat, ut unus deinceps idemque modus in docendo et discendo christianam doctrinam ab omnibus per totam ecclesiam universaliter teneatur et errores, qui in multiplicem catechismorum varietatem irrepere possent, praecaveantur. Nihil praeterea hac uniformitate sanctissimus pontifex iudicet esse optabilius, conducibilius et opportunius; pensantes deinde, quod haec tantopere exoptata uniformitas vix aliter introduci possit, nisi libellus in vernaculas linguas translatus a populo habeatur. Ipsa quoque sacra regia maiestas propensam suam hac in parte voluntatem excelso consilio regio locumtenentia innuere dignata fuerit. Nos tam gravibus argumentis permoti antedictae petitioni reverendissimi domini Oddonis, abbatis Dömölkiensis, ex asse deferimus et ad vota consensimus, uberiora mandata nostra hunc in finem ad singulos dioecesis nostrae parochos, cum primum Jaurinum descenderimus. directuri.

Dabamus Posonii, die 15. Martii, anno 1744.

1744 márcz. 15.

Franciscus comes Zichy episcopus Jaurinensis m. pr.

P. H.

Ad mandatum suae excellentiae episcopalis

Franciscus Heinrich prothonotarius apostolicus m. pr.

Eredetije a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» kötetében.

66.

1744 márczius 22. Pozsony. — *Gróf Zichy Ferencz győri püspök megigéri, hogy Petrus Annatusnak azon művéből, melyet Koptik Oddó dömölki apát Gotti bíbornoknak magyarázatával bővítve akar kiadni, minden plébániájának vesz egy-egy példányt.*

Nos comes Franciscus Zichy de Vásonkeő, perpetuus in Homonna, Dei et apostolicae sedis gratia episcopus Jaurinensis et comitatus nominis eiusdem perpetuus supremus comes, sacrae regiae maiestatis intimus et excelsi consilii regii locumtenentis hungarici consiliarius etc. Omnibus, ad quos pertinet, hisce litteris testamur, quod non solum ex respectu eminentissimi domini domini sacrae romanae ecclesiae cardinalis Paulutii, ad aulam regiam Viennensem nuncii apostolici etc., etc. qui apparatus methodicum ad theologiam positivam Petri Annati, per reverendissimum dominum Othonem abbatem Dömölkiensem augendum et typis committendum, commendavit eumque patentibus litteris authenticis pastoribus et concionatoribus ac aliis quibuscunque in cura animarum laborantibus maxime utilem et

summe necessarium esse censuit eosdemque propterea et alios quoscumque propriae et aliorum saluti incumbere cupientes, praecipue ecclesiasticos, tam saeculares, quam regulares, ad eiusdem operis comparationem et sedulam lectionem perenixe in Domino hortatus fuit, verum etiam ex dudum nobis perspecta libri huius praestantia, praeprimis vero ex animadversa sacrae regiae maiestatis hanc in partem propensione, vigore rescripti regii excelso consilio regio locumtenentia hungarico novissime insinuata, reverendissimo domino Othoni, abbati Dömölkiensi, addixerimus. Et pro singulis dioecesis nostrae Jaurinensis parochis singula dicti apparatus exemplaria adiutorio eorundem distribuenda nos ab eodem reverendissimo domino abbate vel ab iis, quibus ille commiserit, comparaturos appromiserimus.

Actum Posonii, die 22. Martii, anno 1744.

1744 márcz. 22.

Franciscus episcopus Jaurinensis m. pr. P. H.

Ad mandatum *Franciscus Heinrich* prothonotarius apostolicus m. pr.

Eredetiye a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» kötetében.

67.

1744 június 7. Pozsony. — *Gróf Esterházy József országbíró a maga és más helytartótanácsi tanácsosok nevében megkér egy római főpapot (Guadagni bíbornok?), segítse Koptik Oddó dömölki apátot a pápánál nagyobb javadalomboz vagy fizetéshez.*

Celsissime ac Reverendissime sacri romani imperii Princeps! Domine Domine Gratosissime

Magnam Celsitudinis Vestrae benignitatem erga reverendissimum nobisque dilectissimum dominum Oddonem, abbatem Dömölkiensem, Romae contestatam fuisse tum ex illius verbis, tum ex testimoniis eidem in urbe datis luculenter perspexi. Expertus ipse, quod vir hic apostolicus omnium amore et aestimatione se dignissimum praebeat, fata tamen ferunt, ut saepe non consideretur meritorum dignitas, sed fallax animi affectio amare ac aestimare nolentis, quod in pretio et amore habendum est; sentit hanc infelicitatem reverendissimus dominus abbas. Ego tamen illum amavi semper, et quia probatio dilectionis exhibitio est operis, praeter multa iam ei exhibita propensionis meae in illum specimina temperare non possum, quin Celsitudini Vestrae, tanquam singulari eiusdem patrono, etiam ignotus scribam et pro eodem auxilium opportunum implorem. Sane, vir tantus esse dignoscitur, ut dubium sit, an abbatum aliquis eo amplius de ecclesia christiana meruerit. Nam, licet conatus non omnes effectu suo beentur, praemiis tamen et bonorum omnium aestimatione ac ope tanto maiori digna est infatigabilis virorum apostolicorum contentio, quanto gravioribus difficultatibus subiecta fuit. Auxilia et praemia porro ita meritis negare aliud nihil esset, quam viris ad bene merendum de ecclesia inflammatis merendi fomitem subducere. Quid vero hic vir reverendissimus pro fidei et ecclesiae sanctae incremento praestiterit, in aprico est; an non ad extirpandas haereses instituendae domus missionis causa utramque Germaniam, Galliam et haereditarias Austriae provincias inter mille fatigia et pericula peragravit? An non eo fine collegii Salisburgensis author fuit, ut praetextu pulcherrimarum artium iuventus nobilis ab haereticis ad orthodoxos scholas alli-

ceretur? An non eodem impulsu Romam adiit, ut erectione equestris et antiquissimi ordinis divi Sancti Stephani haeresi cuneus poneretur? An non societas equitum seu nobilium sub patrocinio Sanctorum Josephi et Caroli eodem ex motivo ab eo instituta fuit? An non idem obiectum erat academiae regiae in regno nostro eius opera erigendae? Certe totum consilium regium locumtenentiale etiam, ut antea semper, ita nunc (me de facto eius praesidem agente) non alios huic apostolico viro fines obtentui fuisse abunde recognovit. Taceo innumera alia eiusdem fatigia, curas, sudores, aestus, frigora, itinera, expensas, iniurias, aerumnas, omnino gravissimas, quae innocens fidei propagandae causa toleravit. Magno quidem ecclesiae profectu, sed suo ingenti damno et iactura. Quam blande in sua abbazia quiescere potuisset? Quam fuisset omnium ore celebratus? Quot sibi lucra temporalia variis viis consciscere potuisset? Quot libris interim edendis famam Sibi procurasset immortalam? Nisi amore Dei, ecclesiae et regni nostri plures iam annos sollicitando instituta quidem ardua, sed vel legalia vel alias longe utiliora, totum quasi orcum contra se concitasset. Hinc calumniae! Hinc invidiae! Hinc praeiudicia! Hinc rancores et resistentiae! Hinc ora laxata contra insontem! Hinc mille aerumnae! Et haec tamen omnia, ut publico prodesset, infracta constantia toleravit, ita, ut ex quo alius millies animis concidisset, ille animos inde pro ecclesia ardentius laborandi assumpsisse visus sit alacriores. Quae quia non credo temere ab eo facta recognovimus, idcirco sibi reddidit totum omnino regnum summe obligatum. Tantoque magis ei obligabimur, ubi resolutio regia pro abbazia Földváriensi in fundum novae academiae ex ipso sacrae regiae maiestatis ore mihi aliisque clementissime declarata executioni mandata fuerit. Quin et alia ab eodem reverendissimo domino sollicitata brevi futura speramus. At dolor et lacrymae! Viro huic apostolico refusio expensarum promissa est, quam ille sperans plurium annorum expensas tulit gravissimas; at quidquid nunc mediocriter meditatur, omne in ancipiti est, nec certe patet via creditores importunos contentandi. Sacrae regiae maiestati pro facienda refusione eum tenere commendavimus; sed fatalia tempora, bellorum sumptus, pristinorum annorum sterilitas, insurrectionis generalis expensae, reverendissimorum dominorum abbatum exactiones ei succurrere non admittunt. Abbazia nulla vacat; et si quae vacaret, aut electiva aut collativa est; electores cogi nequeunt, collatio fieri solet magnatibus et de lege hungaris; potentes habemus aliquos, qui potius familiis succurrent, quam reverendissimo domino abbati, quamvis optime merito. Minora beneficia vix sustentationem important. In vado igitur sumus, nulla spes eluctandi allucet, nisi pharos benignitatis pontificiae, quam vel maxime accedere potest Vestra Celsitudo cum eminentissimis cardinalibus Quirino et Tamburino de maturandis viro huic apostolico et in ecclesia meritissimo opportunis auxiliis concertando. Petimus, ut ex beneficentia pontificia ei aliqua abbazia commendataria aut quodcumque pinguius beneficium, praebenda vel pensio collationis pontificiae benignissime adiungatur, et si religiosus status impedit, ex plenitudine potestatis ad haec consequenda habilitetur.

Idipsum imis intimis medullis et enixissimis precibus ego nomine meo et aliorum dominorum consiliariorum a Celsitudine Vestra exoro, dignetur pro ea, qua pollet autoritate, per vias sibi opportunas reverendissimum dominum abbatem, si non qua hungarum, saltem ut virum apostolicum et de ecclesia optime omnino meritum suae sanctitati impensissime commendare et efficere, ut in casu hoc particulari, ubi tanta suffragantur merita et via alia iuvandi non apparet, sua sanctitas etiam contra stylum et per dispensationem aut alio quovis modo petitis gratiis memorato reverendissimo domino abbati paterne, clementissime succurrere

non gravetur. Certe totum sibi regnum hac munificentia pontificia summus pontifex et Celsitudo Vestra hoc benigno interventu immense obligabit. Non terreant Celsitudinem Vestram quaecunque relationes aut querelae Apponyiorum comitum vel quorumcunque aliorum, quia scio, iniuriam factam viro integerrimo etiam Romae, quem porro una mecum gratis et protectioni celsissimae enixe commendans, consolationem brevi expecto

Celsitudinis Vestrae
Posonii, die 7. Junii 1744.

humillimus servus
Josephus Esterhazy m. p. 1744 jún. 7.

Hoc instrumentum ab excellentissimo domino domino comite Josepho Esterhazy, iudice curiae regiae et excelsi consilii locumtenentialis regii pro tempore praeside etc. emanatum esse verum et a me cum originali suo authentico diligenter collationatum, cum eodem in omnibus et per omnia de verbo ad verbum et in iisdem formalibus concordare, ex officio notariatus mei propriae manus subscriptione et sigilli consueti appensione testatum facio.

Jaurini, 20. Junii 1744.

P. H. Joannes Carolus Josephus Libish de Libstein (?),
consiliarius et prothonotarius apostolicus, excellentissimi domini domini episcopi Jauriensis
capellanus m. p.

Eredetiije a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» kötetében.

68.

1744 július 11. Dömölk. — *Koptik O. apát értesíti Sajghó B. főapátot a dömölki ügyekről és megemlíti, mit beszélnek az emberek a dömölki kápolnáról és annak Mária-szobráról.*

Illustrissime, Reverendissime ac Amplissime Praesul, Domine Domine Archiabba et Pater Gratosissime!

Quod futurum praedixeram, ut completis negotiis meis ad abbatiam Dömelkiensem reverterer, cum gratia Vestrae Illustrissimae ac Reverendissimae Dominationis iam perpetuo hic mansurus, nisi academicum institutum praesentiam meam exegerit, opere complevi; multis enim septimanis Dömelkini iam resideo, fruens beneficiis et gratia munificentissimi collatoris, pro quo velut perennes preces fundo, ita ad omnia filialis observantiae et grati animi obsequia me, licet exiguus sim, tantum quantum ex asse mancipo, dico, consecro.

Capellam a me erectam in campo Dömelkino complevi et pro ratione paupertatis meae ornavi. Pro renovatione indulgentiarum scripsit Romam excellentissimus dominus episcopus Jaurinensis. Excellentissimus dominus iudex curiae alique summi proceres me suo et excelsi consilii, imo et regni nomine summo pontifici pro impetrando certo beneficio aut pensione intuitu magnorum fatigiorum et meritorum, ut aiunt, meorum tam tenere commendarunt, ut tenerius vix potuerint. Litteras originales legerunt reverendi patres Dömelkini.

Ut capella custodiam habeat, ne statua Beatae Virginis ab haereticis vel praedonibus periculum patiatur, licentiam dedi Domino Öttinger, cognato meo, diversorii penes capellam

erigendi, sine omni onere aut laesione iurium abbatae, imo cum magno potius emolumento, nam praestanda praestabit, plus aliis subditis. Indiget hac domo populus, qui iam sensim capellam hanc votiva peregrinatione frequentare incipit. Quin et Beata Virgo locum sibi placere haud simplicibus gratiis manifestum fecit. In absentia mea plura signa visa sunt. Coelestia lumina capellam saepius illustrasse in hominum omnium et pastorum absentia iurati testes apud reverendum dominum parochum Schaggiensem deposuerunt, iure iurando firmantes asserta. Species mulieris candido vestitae amictu visa est crucem de turri accipere et transeuntem haereticam foeminam ad capellam invitare vocareque, quod tamen adhuc accuratius inquirendum erit. Alii voto huc facto sanati sunt, et haec me absente. Interius erectum est tuguriolum simplex paucis florenis per modum eremitorii, in quo frater Joannes, qui populo huic, medici opera destituto, multum utilis est, eremitam agere desiderat et Beatae Virginis custodem. Quod ego sane opportunum ex gravissimis rationibus iudico. Interea velut spero, quod haec acta Sua Illustrissima Dominatio pro Sua ingenti, qua pollet, sapientia, zelo et pietate approbare dignabitur, ita me etiam in eventum alterius mandati paternis nutibus prona mente accommodabo.

Ratione librorum, quos typis paro et ex quibus maiora mihi ad solvendas expensas hactenus habitas lucra evenient, interventu maiestatis regiae episcopi consulti sunt per excelsum consilium. Octo primum se ad singulas ecclesias exemplaria suo aere comparaturos appromiserunt, iam accessit nonus. Tres me in suspitione habebant, quasi ego hac editione episcopos reformare vellem et in me invecti sunt, quos tamen excelsum consilium meliora edocuit. Scit Deus, me non ex superbia, nec alio ex obtentu, quam amplificandae Dei gloriae, extirpandae haeresis et salutis animarum promovendae ac tandem obtinendae alicuius refusionis motivo tanto iustius ad librorum editionem animum adiecisse, quanto urgentius pontifex maximus et nuntius apostolicus scriptis ad omnes episcopos bullis memoratorum librorum in singulas dioeceses introductionem commendant. Alias solvendi vias excellentissimus iudex curiae inquirat. Spero denique anni unius cursu me nulli aliquid debiturum.

Quod patrem Dominicum concernit, melius Sua Illustrissima Dominatio recognoscet, quid factu opus, quam ego perscribere valeam. Ut ego illius amotionem petam, vetat timor odiorum, ex altera vero parte in quo statu sim, paternae discretioni diiudicandum relinquo. Scio enim, eum esse erga me paternum amorem et benignitatem, ut, quod summa Illius gratia et munificentia obtinui, eodem etiam frui cum solatio meo omnino velit. Resigno igitur me filiali cum fiducia paternae voluntati, cuius ordinationi simpliciter acquiescam. Hinc ab ulteriori narratione rerum, quae me angunt, supersedeo.

Caeterum mihi firmum fixumque est, iam omissis vagationibus et mundi negotiis residere Dömelkini et saluti animae meae vacare. Scio enim, quid sit mundus, et quot quamque graves iniurias ab eo passus fuerim, quas suo tempore humillime recensebo.

Per modum quaerentis tamen humillime propono, an opportunum non esset, si, quando pater Dominicus revocaretur, mihi dari ab ipsa Illustrissima Dominatione spannum, ut aiunt, saecularem, qui germanice vel saltem latine sciat; nam religiosi duo deinde solis spiritualibus vacare deberent maiori animarum profectu. Temporalia ego cum spanno illo administrarem, nihil dilapidaturus, sed potius cum Dei gratia aucturus. Testes essent ipsi religiosi, quos certe[†] si quid contra fas et ius agerem. Deus id a me avertat, iam in

[†] Itt a következő szó kiszakadás miatt olvashatatlan.

senium vergo, ultimam saltem aetatem mala administratione maculare nollem. Oeconomia nostra non est tam ampla, ut eam intelligere non valeam, nec tam difficilis, ut habito spanno memorato a me administrari non possit. Interim haec omnia sapientissimo mei gratiosissimi superioris archiabbatis et patris benignissimi iudicio ac ordinationi subiicio. Quae si effectum habeant, ea cautela forte adhibenda foret, ne, quae adsunt, venderentur, etiam segetes in agro, ut nonnulli subditi timent. Motu denique proprio Suae Illustrissimae Dominationis, ne odiis paterem.

Quid de academia futurum sit? Nescio. Nam mox ut consilium excelsum ad reginam monitorias misit, Dömelkinum descendi. Ego Deo causam omnem committo.

Abbas Sancti Georgii me pluribus litteris sollicitat pro religioso suo ad me saltem, ut penes capellam vivere possit, recipiendo, victum vult solvere. Cum porro ibi locellus sit penes eremitam fratrem Joannem, forte ad tempus aliquod indulgeri posset, praesertim cum religiosus ille alibi inter pericula cum scandalorum timore vivat. Rogo proinde humillime dari mihi licentiam eius recipiendi ad tempus. Occuparem illum descriptione meorum librorum macularium. De vita ei providebitur pro pecunia sui abbatis. Ego sum ad capellam inspector quotidianus.

Supplico iam tandem pro venia prolixitatis meae et me paternis gratiis tam fideliter ac humiliter commendo, quam secure promitto, quod omnia sim instituturus ad summa solatia paterna et futurus in omnibus

Illustrissimae Reverendissimae ac Amplissimae Dominationis Vestrae

Dömelk, 11. Julii 1744.

humillimus ac obsequentissimus filius,

Oddo abbas m. pr.

1744 júl. 11.

P. S. Dominus Öttinger est ille, cui Illustrissima Dominatio nuper Jaurino aureum donavit, vir bonorum mediorum pro statu suo et valde honestus.

Eredetiye a pannonhalmi rendi levéltár dömölkí iratai (a Koptik-levelek) közt.

69.

1745 június 22. Kis-Dömölk. — *Stebenics János győri püspöki helynök értesíti a győri püspököt a Dömölkön végzett vizsgálatról.*

Datum in sacro eremo Kis-Dömölkiensi, 22. Junii 1745. 1745. jún. 22.

Excellentissime, Illustrissime ac Reverendissime Domine Comes, Domine Praelate mihi Gratosissime!

Tegnap előtt délre ide érkező, legh ottan Rochetumban az Apátur és Reverendában a Sági Plébános Pater Zichy az kérdésben forgó Boldogságos Szűznek Kápolnájánál előmbé jöttek és köszöntöttek. Az nap a bizonyságok után lévén és szorgalmatoskodván, semmi authenticatiohoz nem kezdettem, hanem tegnap nap estigh és ma déligh magyarul és németül negyven enyhányat erős hütözéssel meg esküttetvén, authenticáltam, a kikis külömb külömb féle helyekről lévén egy szivel lélekkal vallották mind szemeinek, mind némelyek ajakinak, mások kezeinekis mozdítását, mint ha eleven lett volna azon Boldogságos Szűz és Orczáját idestova

forgatta; hogy pedig annyivalis inkább bizonyosabb lehessen az bizonyságok fassiojanak mi voltában, és hogy ne talantan valami fortély vagy egyéb csalárdság ne férhessen azon képhez, az egész ruházottját le vétetvén Vice Esperestemmel és több Confratereimmel edgyütt azon képnék is minden részét: Szent feyének, szeméinek és kezeinek meg vizsgál-tam voltaképpen, hogy mikép és hogyan nyomosabb lehessen az fatensek fassioja el hitelében? és egyebet nem tapasztaltam, hanem azt, hogy egész vastag fábul álló és legh kisebb repedést vagy hasadást sem láttam rajta, a mely által vagy eleveny kényeső vagy mester-séges drótok vagy egyéb szemfény vesztő mesterséges karikák, egy szóval ugy meg vis-gáltam, hogy jobban nem lehetett ötöd vagy hatod magammal levő Frateremmel együt, sőt szemem láttára más rendbéli öltözetben öltöttem, hogy az színében való változá-sokat jobban észre vehessük, a melyek felül eddigh öleg bizonyságokat találtam, kik szün-telen való változásáruul hütéket le tevék, hogy láttak testi szemeikkel. Naponként a temér-deki sok ember gyün Processiokkal, ugy hogy szent Háromság vasárnapján tiz ezer ember volt. Egyszersmind, ugy hogy a die 14. May, miuta nyilvánóságos csudákkal tündöklök azon kép, több volt negyven ezer embernél itten. Reménlem, ez a kis portiuncula kápolnácska be zárja az Nemes Dömölki synagoga ajtaját, máris három eretnek tért meg, és naponként kezdenek ingadozni vakságukban, ugyanis, a hol az Isten szekrénye támadot, nyaka szakad a Dagonnak; az ur Isten gyarapécsa Excellentiád Dioecesisét naponkint valo szent áldási-val és anyai irgalmasságát terjeszsze az ő szent anyának.

A képnék pedig a neve Beata Virgo Maria de bona fortuna in campo Dömölkiensi, adgyon az ur Isten jó szerencsét tehát mindnyájunknak ezen nagy anyánk esedezése által, ezt a nevet Rómából atták.

Az aranyászat pedig bizonyos, kezembeis volt, de még Excellentiád a tár szekereket ne parancsolya, gyalogis el birjuk, és itt a kápolna körül a citadellában vagyis kerítésben találtotik szintí a sanctuarium háta mögöt a kutnál olyan sárga fővény, a kibül égetetik, főzöttetik az arany. Ma holnap Excellentiád Dioecesisében is támadnak Bányavárosok. His profunda cum submissione maneo

Excellentiae Vestrae

P. S. az Apatur csokolya Excellentiád szent kezeit.

humillimus capellanus

Joannes Stebenics m. pr.
vicarius generalis Jaurinensis.

Eredeti je a szombathelyi püspöki levéltárban.

Jelzése: Jaurinensia; I, 23.

70.

1745 október—november (?). Győr. — *Dombi Mihály győri kanonoknak véleménye a dömölki apátról és a dömölki kápolnánál történt rendkívüli eseményekről.*

Stante ubique Sacratissimae Virginis Matris Mariae per totum orbem terrarum honore, cultu, reverentia, praerogativis, miraculis, gratiis et favoribus hactenus divulgatis et etiam in posterum divulgandis, quibus et ego ipse eiusdem indignus cliens et vasallus sanguine proprio subscribere et defendere sum paratus.

Sed ad quaestionatum casum et miracula in Kisdömölk praetensa secundum subinsertas rationes respondeo et quidem:

1. nimium quantum mihi suspecta videntur omnia divulgata ibidem, ex eo vel maxime: quandoquidem dominus miraculorum praetensorum inceptor et calefactor intrusus abbas, quam primum is factus esset, statim promulgaverat, se super verticem montis Ságiensis cellas marianas erecturum, et nescitur quo praesago spiritu etiam futura miracula et eventus admirandos iam tunc praedixerat eventuros; quod et tentatum est; sed quia mons ille ad diversos dominos saeculares spectaret, finem et intentum non attigit; hinc semper ultro cogitatum est.

2. hoc non effectuat, cogitabat de solempni academia, Salisburgensi simili, in Dömölk erigenda, in cuius finem principes viros in Hungaria et alibi pro expensis fatigabat et simul ibidem etiam equacium sive scholam equorum se instituturum pro regni Hungariae nobilibus iuvenibus; cui cum responsum fuisset, hungaros iuvenes non opus esse docere ad equitandum, ut, qui iam vix nati, equitari soleant et se solo addiscant, iterum aliud stratagemata excogitavit.

3. adiit dominos comites iuvenes Széchenianos ad castrum Széplak vocatum et eosdem demulsit et traduxit, ut eidem Salisburgum proficiscenti ad artem equitandi addiscendam consenserint, cum aliquot millium florenorum inanibus expensis redierunt, uti ascenderunt. Testem huius habeo dominum canonicum Sabariensem Pázmándium, eotum parochum Széplakiensem.

4. ibidem etiam cum longo naso et exprobratione inanium expensarum; transtulit se ad comites Apponyios et eosdem Romam et visendum et experiendum traduxit et deficiente pecunia Romae sub specie et titulato colore, quasi consanguinei essent cuiusdam domini cardinalis vel archiepiscopi Gvadani nuncupati, ab eodem sex millia florenorum ad rationem dictorum dominorum comitum emendicavit, fortassis usque in praesens debitor. Prouti nec hic, nec ibidem comparere praesumens, ut talis; et plura his similia in diversis locis perpatrata (quae benedictina religio bene scit), quorum vel meminisse nauseam parit.

5. tandem ubique nauseatus, hinc inde vagari coepit, iam Salisburgi, iam Viennae, iam Maria Thal; iam, Deus scit, ubi alibi locorum hoc stratagemata excogitavit, ut ad Cellas Marianas perveniens et ibidem statuam Beatae Virginis Mariae effabricari vel iam paratam eidem sacrae thaumaturgae attingi faciens totus quantus et ipse thaumaturgus rediens factus sit prodigium popelli simplicis et plebis rusticanae.

6. summam mihi admirationem parit, quod unus e conventu Salisburgensi extrusus, vagabundus et gyrovagus monachus, plebs, nescio unde, congesta, tantos ausus facere se solo praesumpserit, ut statuam Beatae Virginis Mariae secum deportatam autoritate propria, praetermisso et suo domino archiabbate et, quod plus esset, excellentissimo domino ordinario dioecetano, publicae venerationi exponere non dubitasset et locum depositionis et statuam Beatae Virginis Mariae «de bona fortuna» ex suo gyrovago cerebro et vacuo capite nuncupasset; sic enim habet in suis contra omnem licentiam et indultum superiorum ordinariorum dispensis iconibus subscriptum: «Sancta Maria in cella de bona fortuna, hodie miraculis maximis in Hungaria et dioecesi Jaurinensi inclarescens; quasi vero eiusdem esset titulum et praedicatum loco imponere contra scitum domini ordinarii; dicit «maximis miraculis», ubi nec magna visa sunt, quanto minus «maxima»; et si etiam essent, potius debuisset vocitari «Sancta Maria, mater admirabilis» et non, «de bona fortuna.»

7. siquidem autem «de bona fortuna» titulasset, imaginor mihi, eidem domino abbati, miraculorum praetensorum inceptor, in mentem venisse, amissam fortunam suam, in

diversis locis frustra tentatam, in Dömölk se recuperare posse; utique putaverit locum Dömölk et capellam Beatae Virginis Mariae praetense miraculosae similem posse facere domibus cauponariis, quas Viennae obibat, in quarum frontispiciis prostant (quas ego ipse, saepe Viennae existens, multas vidi et legi praescriptiones huiusmodi): Dieses Haus etc. von der Fortuna ist genannt, ideoque alibi neglectas vel frustratas fortunas hic cuperet resarcire, quasi vero Beatae Virgini Mariae gratus titulus et praedicatum acceptum foret «de bona fortuna»; si diceret et titularet «de sancta fortuna», adhuc transiret.

8. quoad praetensa non miracula, sed tantum simplicibus mira visa, iudicarem potius illusiones et oculorum fascinationes, credi enim vix possibile videtur, unam statuam ligneam actus vitales edere posse vel potuisse, cum nec de ipsa thaumaturga per totum christianum orbem fama celebri, Cellensi virgine unquam similia aut visa aut lecta vel audita sint, quanto minus de statua Dömölkensi; haec iuste et vere prudenterque iudicari possint; non infitior quidem, Deum esse omnipotentem, sed etiam sanctissime credo et confiteor, esse infinite sapientem.

9. tanto minus fidem faceret, quod in inquisitionibus nullus alicuius momenti vel iudicii fatens deprehendatur praeter simplicem plebem, qui actus vitales praetensos vidisset et observasset. Quod dominus thaumaturgus abbas et dominus parochus Ságiensis in suis fassionibus id omnino asserant, fides vacillat, nec stare potest ex eo, quod ille quidem, ut tantorum miraculorum (scilicet) sit cursor, adeoque interessatus; hic autem, idest dominus parochus semper fuerit sanctulus et a confratribus etiam pro lepidiusculo habitus, ut qui etiamnum tam sanctulos rhytmos et threnos hungaricos componere et dispertire soleat, ut iidem non tantum ad amaritudinem cordis et planctus legentes non commoveant, sed ipsa etiam ligna sylvarum et fungos deserti ad saltus et risus provocare velle videantur.

10. non parvum faceret scrupulum Georgii cuiusdam Sobak Dömölkensis fassio, ut qui anno 1724., annorum 16 existens, cum diabolo pactum iniisset et ab eodem schedulam pacti accepisset ad certam fortunam obtinendam, cuius adminiculum cum non sensisset, nec expertus fuisset, eam alteri dedit, postea gravissimis tentationibus homicidii vexatus exstitisset, quas pertaesus in vigilia vespertina Inventionis Sanctae Crucis dominum abbatem miraculosum adiit, eidem confessus et ab eodem absolutus et, ipso vidente, diabolum dominus abbas exorcizavisset, sicque liberatus esset. Quaeritur, quomodo dominus abbas fatentem exaudiverit confessionem exceperit, cum fatens hungarus sit, nec aliam linguam supponendus est scire, utpote a puero Dömölkensis incola, dominus antem abbas linguam hungaricam non calleat? nisi forsitan pro eorum donum linguarum accepisset; sed et hic fatens de statua miraculosa saltem ad id tempus nihil profert, ubi tamen ibidem, et credendum in capella, confessus esset.

11. diligenter pervolvi inquisitiones, sed in omnium testium fassionibus nihil miri et novi deprehendi, praeter motus faciei statuae, et diversas subinde factas fuisse mutationes vultus, caeterum nullas curationes infirmitatum vel in distans operationum aliquarum, quae ordinarium cursum naturae excederent atque praeter et super naturales effectus dici possent et credi valerent; sed tametsi, dato non tamen concessio vel admissio, plurima eaque satis praegnantia miracula contigissent, dicto tamen domino thaumaturgo abbati propria et privata auctoritate eandem statuam publicae venerationi et publicationi exponere non licuisset, nec actu liceret, cum exstant plurimae sanctiones canonicae, quod similia ordinarii dioecisani iudicio et arbitrio discutienda venirent, et consilium Tridentinum sess. 25. habet formalia verba:

Statuit Sacra synodus, nemini licere ullo in loco vel ecclesia, etiam quomodolibet exempta, ullam insolitam ponere vel ponendam curare imaginem, nisi ab episcopo approbata fuerit; nulla etiam admittenda esse nova miracula, nec novas reliquias recipiendas, nisi eodem recognoscente et approbante episcopo, qui simul atque de iis aliquid compertum habuerit adhibitis in consilium theologis et aliis piis viris, — ea faciat, quae veritati et pietati consentanea iudicaverit.

12. proinde meo vili iudicio (saniori semper admissio et vel maxime excellentissimi domini ordinarii arbitrio prae excellenti) in domino iudicarem, statuam eandem Beatae Virginis Mariae ex capella in campo inter grilos, mures, glires et sorices constructa et pro miraculis facturis iam pridem meditata et excogitata, in ecclesiam conventualem seu claustralem Dömölkiensem benedictinorum actu etiam habitantium deferri (et si quidem inde se moveri non sineret vel aliquid extraordinarii casus accideret, loci sanctitati aliquid adscribi posset) et ibidem iuxta arbitrium excellentissimi domini ordinarii collocari, domino vero abbate in suo terreo castro manente (quod consultissimum iudicarem) in tanti et quidem privati ausus poenam in sinum Abrahae conventus Sancti Martini sub cura domini archiepiscopi impessulando cohonestari et in pane et aqua per sesqui hebdomades se se recollecturo. Quod si illinc eundem, voto facto ad statuam Beatae Virginis Mariae Dömölkiensem, angelus Domini sicut quondam divum Petrum e carcere Jerosolymitano et Herodiano eliberet liberumque apertis portis, seris et pessulis dimittat, vel quemadmodum alterum prophetem Habacuc per mediam aëris regionem in campum Dömölkiensem capillorum tenuis transportet et in campum Dömölkiensem deponat, haec miracula dici poterunt, vix prius ego crediturus.

Quod si vera sint, quae sparguntur, utique dicta statua Beatae Virginis Mariae etiam in templo claustrali, alioquin assumptae Virgini dicato, mira patrare non cessabit, quae fratres claustrales diligentius observabunt et veram super eventuris relationem facere poterunt, domino Ottone Koptik abbate in suo castro meditaturus permanente et etiam omni suspitione miraculorem emanante.

Et mea haec esset vilis opinio, cui etiam subscribo.

Michael Dombi, canonicus Jaurinensis m. pr.

Pecsétes eredetiye a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt.

Jelzése: Dömölk, fasc. 2., 3.

Külsején: Michaelis Dombi super praetensa miraculosa statua Dömölkiensi opinio.

71.

1745 október 5. Rákos. — *Zichy Ferencz gróf györi püspök Dömölkre küldi Károly Lőrincz györi nagyprépostot a dömölki kápolnánál történt rendkívüli jelenségek megvizsgálására.*

Nos Franciscus, Dei et apostolicae sedis gratia episcopus Jaurinensis, e comitibus Zichy de Vásonkeő, perpetuus in Homonna locique et comitatus nominis eiusdem supremus comes, sacrae caesareae regiaeque maiestatis intimus consiliarius, tibi, reverendissimo domino Laurentio Károly, venerabilis capituli cathedralis ecclesiae nostrae Jaurinensis praeposito

maiori, abbati Beatae Virginis Mariae, salutem in Domino et nostram paternam propensionem. Cum res iam non occulta, verum sparsa per omnes fere propinquiores inclyti huius regni Hungariae atque etiam advicinas eidem provincias fama vulgatissima celebratissimaque sit, quandam Beatissimae Virginis Mariae statuam per venerabilem abbatem Dömölkiensem ordinis Sancti Benedicti, Oddonem Koptik, dum huius eiusdem beneficii possessionem capere vellet, secum allatam, retroactis his aliquot mensibus stupendis quibusdam miraculis inclarescere coepisse, colorem et vultum mutare, oculos in gyrum circumagere, curationum et aliarum gratiarum mira quaeque edere exempla ac alia mirabilia, tibi titulado domino praeposito non ignota, patrare, nos, qui imparibus licet meritis almae huic dioecesi praesidemus et nec superstitionem aliquam fovere, neque etiam iustis Sanctissimae Matris honoribus ullatenus repugnare volumus, considerantes saluberrimam sacrosancti concilii Tridentini sess. 25. de invocatione et veneratione ac reliquiis Sanctorum et sacris imaginibus dispositionem, hoc tanti momenti negotium in accuratam sumere trutinam exactamque de his omnibus informationem capere et rigidam ad praescriptum eiusdem Tridentini concilii inquisitionem peragi curare constituimus et apud nos ipsos decrevimus. Quapropter tibi, praetitulo reverendissimo domino praeposito, cuius de fide et diuturna rerum experientia in Domino plurimum confidimus, harum serie committimus, ut, sumpto ad latus tuum uno (quem malueris) ex gremio venerabilium fratrum nostrorum canonicorum Jaurinensium, in faciem loci exeundo praedicta omnia rigide investiges, statuam ipsam cum idoneis personis reverenter visites, sanitati restitutos advocatis etiam collateralibus, num morbo aliquo et an eo, quo liberatos se esse dicunt, conflictati sint, adiures, necessarios omnes testes sub poena legali ad praesentiam tui cites, examines et omnia denique ea facias, quae ad rem hanc summi ponderis summique momenti enucleandam deservirent. Quem in finem omnem nostram tanquam ordinarii dioecesis huius Jaurinensis quoad hoc punctum iurisdictionem tibi titulado domino praeposito delegamus. Datum Rakosini in arce nostra episcopali, quinta Octobris anno millesimo septingentesimo quadragésimo quinto.

1745 okt. 5.

Praesentem copiam cum suo originali per me collatam eidemque in omnibus punctis, clausulis et articulis conformem esse testor. Jaurini, die 26. mensis Septembris 1750. 1750 szept. 26. Georgius Mátiss, venerabilis capituli Jaurinensis notarius et inclyti comitatus nominis eiusdem iudiciariae assessor m. pr. P. H.

Eredetiye a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» kötetében.

Külsején Koptik apát kezétől: Mandatum excellentissimi domini domini ordinarii Jaurinensis ad tertiam inquisitionem accurate Dömölkini peragendam. Inquisitorum responsio habetur in libello germanico.

72.

1745 október 18. Rákos. — *Zichy Ferencz gróf győri püspök megengedi, hogy Koptik Oddó dömölki apát Dömölkön akármilyen papokat alkalmazhat gyóntatóknak, hogy a zarándokoktól följánlott ajándékokat a templom és kolostor szükségleteire fordíthatja és hogy a nemesi akadémia ügyében székhelyétől akármeddig is távozhatik.*

Ut reverendissimus dominus Oddo, abbas Dömölkiensis, quoscunque sacerdotes, seu regulares seu saeculares, pro suis ecclesiis nostri nomine ad excipiendas confessiones appro-

bare et in sacello Cellae Sanctae Mariae de bona fortuna offertoria forte successu temporis eventura in satisfactionem expensarum ibidem factarum, pro sartis tectis custodiendis et augendis aedificiis ac intertenendis confratribus et sacerdotibus quibuscunque applicare in perpetuum possit, nec non ratione erigendi forte studii a sua abbacia, quousque eius praesentia alibi opus fuerit, abesse valeat, hisce facultatem ordinariam concedimus. Datum in castello nostro episcopali Rakosini, 18. Octobris, anno 1745. 1745 okt. 18.

Franciscus comes Zichy episcopus Jaurinensis m. pr. P. H.

Eredetiye a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» kötetében.

73.

1745 október 22. Győr. — *Zichy Ferencz gróf győri püspök elhatározza, hogy a dömölki szobrot, mint kegyelemszerzöt, a meglevő kápolnában és a később építendő templomban nyilvános tiszteletre lebet és kell kitenni.*

Nos Franciscus e comitibus Zichy de Vásonkeő, perpetuus in Homonna, Dei et apostolicae sedis gratia episcopus Jaurinensis, locique et comitatus nominis eiusdem perpetuus supremus comes, sacrae regiaeque maiestatis consiliarius intimus etc. etc. Universis Christi fidelibus praesentium notitiam habituris salutem et Omnipotentis Dei benedictionem. Ea summa religio ac humilis pietas et devotio, qua erga Deum Benedictum eiusque Sanctissimam Matrem afficimur ac ferri tenemur, magnum nobis obligationis pondus imponit, ut nonnisi ea, quae a superstitione omni aliena et veritati consentanea sunt, in dioecesi nostra approbemus et iisdem auctoritatem nostram episcopalem impertiamur. Cum itaque retroactis his mensibus quandam Beatissimae Virginis Mariae in campo possessionis Póór-Dömölk, inclyto comitatu Castriferrei, districtuique Kemeness-allensi, nec non dioecesi nostrae Jaurinensi adiacentis, in quadam capella collocatam sacram ligneam statuam superfluenti misericordissimi numinis benedictione variis complurium Christi fidelium necessitatibus subvenire diversaque curationum ac gratiarum dona iisdem exhibere intellexerimus, idque in consistorio nostro, praesidentibus nobis ipsis anno hoc 1745. die 21. mensis Octobris capitulariter celebrato (adhibita omni praescripta per Tridentinum concilium sess. 25. decr. de reliquiis, veneratione et invocatione Sanctorum ac sacris imaginibus cautela et diligentia) rite compererimus, idcirco auctoritate nostra ordinaria, qua tanquam episcopus Jaurinensis fungimur, praedictam venerabilem Sanctissimae Matris statuam tanquam gratiosam publico fidelium cultui ac venerationi in eadem capella ac etiam deinceps ope Dei extruenda, ut speramus, ecclesia exponi posse et debere decernimus et harum serie declaramus. Datum in arce nostra episcopali Jaurinensi, die vigesima secunda mensis Octobris, anno Domini millesimo septingentesimo quadragésimo quinto. 1745 okt. 22.

Franciscus episcopus Jaurinensis m. pr.

P. H.

Ad mandatum excellentissimi domini episcopi
Daniel Vörös secretarius m. pr.

Eredetiye a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» kötetében.

74.

1745 november 12. Dömölk. — *Koptik Oddó dömölki apát meghívja előszóval is, irásban is Sajghó Benedek pannonhalmi főapátot a dömölki ünnepre s védekezik azon vád ellen, mintha a főapát ellen törő rendtársakkal tartana.*

Illustrissime, Reverendissime ac Amplissime Praesul, Domine Domine Gratosissime Observandissime!

Quamvis oretenus iam observantiae meae officiis functus fuerim, Illustrissimam Dominationem Vestram ad solennem Beatae Virginis Dömelkiensis translationem humiliter invitando, tamen committere non possum, quin iterum iterumque ad solennitatem 21. Novembris hic loci celebrandam una forte cum sua excellentia, domino domino episcopo venire exoptem suppliciterque efflagitem. Incredibile dictu est, quantum passus fuerim propter aversum paternum animum suum tam luculente viris reverendissimis aliisque apertum, patiar plura, si gratissimam praesentiam suam subtraxerit. Ego tamen in fidelitate mea et filiali observantia sicut hactenus nihil desiderari passus sum (nam cum quo conveni, an puncta aliqua mihi communicata sunt, an me subscripsi, an causae contra amantissimum patrem meum patronum egi, an non potius pro illius honore me ut murum aheneum opposui, an me non ut filium grati animi submissione sine dolo affectissimum exhibui?), ita etiam deinceps tum coram aulis summisque proceribus probabo, me ne latum unguem a filiali fidelitate recedere. Spero interim, quod vulnera mihi ex suspicione vel falso aliorum relatu impacta paternus animus curabit et ita erit mei, sicut ego paterni honoris.

Illustrissimae ac Reverendissimae Dominationis Vestrae

Dömelkini, 12. Nov. 1745.

1745 NOV. 12.

zelantissimus, humillimus et obsequentissimus
filius

Oddo abbas m. pr.

P. S. humillime supplico mihi mitti patrem Emericum pro adiutorio utpote virum zelosum et sedulum.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai (a Koptik-levelek) közt.

75.

1746 január 9. Dömölk. — *Koptik Oddó dömölki apát megsértődik azon vádakra, melyeket a dömölki csodák és a rendtársakkal támadt viszály ügyében a főapáttól hallott, s bizonyítgatja ártatlanságát.*

Illustrissime ac Reverendissime Praesul, Pater Gratosissime Observandissime!

Desolatus redii Dömelkinum, non quod mihi conscius essem eorum, de quibus arguor, sed quod vulnera mihi concita sint grandia vel ab ipsa suspicione. Quo Dömelkinum con-

cernit, miracula loquuntur, soteria, anathemata, populus deinde immensus Dei opus esse. Mererer eradicari de terra, si hic fraude vel arte mea fucum fecissem. Quod vero concernit tempestatem in Sancto Martino excitatam, iterum ex asse innocens sum; feci, quod filium decet, ubique me talem gessi, qualem grati animi iura esse iubebant. Testimonia omni exceptione maiora producam, si opus fuerit. Ut vero remonstrem filialem devotionem meam tanto luculentius, spero, quod consiliis meis venerabilis conventus acquiescet; idcirco supplico patrem Dyonisium cum uno alterove socio ad me Dömelkinum mitti peregrinationis vel invitationis praetextu. Ea sane proferam argumenta, quae patrem filiis et filios patri reconciliandi efficacia polleant. Fraudis hic iterum nihil, doli nihil. Filius sum fidelis et talis emori volo. Si mihi non creditur, aliter medicari non possum, nisi patientia et humilitate ac resignatione in Dei voluntatem, qui, sicut me, deficiente alio medio, miraculis iuvat, ita, si opus fuerit, nova faciet ad me defendendum. Sperans igitur hanc gratiam me paternis gratiis interea humillime commendo

Dömelkini, 9. Ianuarii 1746.

1746 jan. 9.

Illustrissimae ac Reverendissimae Amplitudinis Vestrae

humillimus et obsequentissimus filius

Oddo abbas m. pr.

P. S. Irem ipse ad Sanctum Martinum, sed impedimenta sunt maxima et diuturna. Supplico humillime pro directoriis.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölkí iratai (a Koptik-levellek) közt.

76.

1746 február 23. Dömölk. — *Koptik O. apát arról értesíti Sajghó B. főapátot, hogy a rendtársak lázongását úgy lehetne megszüntetni, ha a főapát a szent regulát magyarázó szabályzatot alkotna, azt a szentszéktől megerősíttetné és kormányzatában alkalmazná.*

Illustrissime, Reverendissime ac Amplissime Praesul, Domine Domine Pater Gratosissime!

Felicissimum quadragesimae initium et omnem optatae consolationis affluxum filiali affectu humillime advovens me paternis gratiis etiam atque etiam enixe commendo. Quia vero mihi nuper luculentis verbis aperire placuit, quid observantia filialis a me exigeret, nempe ut dominos confratres allegandis, quae de iure canonico caeterisque principiis alleganda viderentur officii sui commonefacerem, quin imo proferre dignabatur haec formalia: si potest facere pacem, faciat. Egi, quod candor animi et paterna vota dictabant. Scripsi ad Sanctum Martinum, disposui Bakonbilienses et cum Tyhaniensi Reverendissimo conveni contulique, qui media a me proiectanda rati habuit censebatque Suae Illustrissimae ac Reverendissimae Dominationi humiliter proponenda, additurus etiam epistolam suam et eundem mecum animi sui sensum declaraturus. Hoc vero ante omnia sancte protestor, me cum nullo unquam ex Sancto Martino antea correspondisse, primae igitur erant litterae, quibus nunc suadebam saniora et mediatorem pacis me offerebam, sed in hoc culpatus sum, quod loco mediatoris ex aliqua inconsideratione me principem pacis esse cuperem scriberemque. Porro

ante omnia rescire volui, in quo puncto consistat differentia, et responsum mihi est hoc tenere: Scopus, in quem collimamus, est, salutare constitutiones sacram regulam fulciantes exoperari. Sed de his illustrissimus dominus praelatus noster ne audire quidem quidquam vult.

In alteris ad me datis eadem die sed serius allatis verba leguntur sequentia: Si domi nostrae pax concluderetur, illustrissimus dominus praelatus noster esset princeps pacis, sed pacis sinceræ ac solidæ, cuius non sit finis. Pax autem huiusmodi putatur fieri non posse absque constitutionibus salutaribus sacram regulam fulciantibus et autoritate sacræ sedis apostolicæ confirmandis, et hic scopus est noster præcipuus, in quem collimamus.

Purgant se etiam ratione scriptorum contra Illustrissimam Dominationem Vestram hoc tenere: Nec quæ a nobis scripta sunt, scripta fuissent, si illustrissimus dominus acceptare voluisset, at de constitutionibus ne audire quidem voluit quidquam.

Ergo totus cardo difficultatis consistit in pertinaci desiderio constitutionum, quibus positis reconciliaretur pater filiis et filii patri cum ingenti aedificatione eorum, qui nunc super controversia scandalizantur.

Porro cum rescire cuperem, quæ illæ constitutiones aut conditiones pacis esse deberent? Responsum mihi est hisce terminis: Conditiones porro nos nunc non ponimus, sed illustrissimi domini praelati nostri gratiosissimi voluntatem eatenus honoramus, ut eandem praeambulam esse cupiamus. Diutius tamen exspectare non esse e rebus nostris proficuum, perspicuum est. Unde coeptum negotium prosequemur, urgente nos conscientia et obligationem gravem ostendente.

Haec illi: An porro decorum sit patrem conditiones pacis inire cum filiis sapientissimo iudicio Vestrae Illustrissimæ Dominationis substerno. Quin et consilium dare viro tantæ autoritatis et superiori meo erubesco et, ut verum fatear, filiali quodam timore omnem fere scriptionis meae terminum formido, ne dum prodesse volo, aliter forte apprehenso termino aliquo potius offendam, quod morte magis fugio.

Amor tamen filialis et desiderium tranquilli status in ordine nostro me impellit, ut per modum questionis saltem medium, quod, salvo meliore iudicio, oportunitate, mihi videtur cum profundissima resignatione et indifferentia humiliter proponam; illudque in eo consistit, ut salva maneat Illustrissimæ Dominationis Vestrae autoritas et simul bellissima modalitate filiorum cupitis satisfiat.

Ne autem nimium sit prolixa epistola mea, idcirco incidentias meas privato folio inscriptas adiungo, iturus ipse ad Sanctum Martinum, nisi expresse mihi in memoratis litteris scriptum fuisset, quod sperent principem pacis aliquem in maiori et sublimiori dignitate constitutum, quam ego sim, et praesumptio mea culpatur. Interim si quo modo tenui et inerti opella mea serviendi capacem me Illustrissima Dominatio Vestra compererit, mandata paterna exspectabo.

Dabam Dömelkini, 23. Febr. 1746.

1746 febr. 23.

Illustrissimæ, Reverendissimæ ac Amplissimæ Dominationis Vestrae

humillimus et obsequentissimus filius

Oddo abbas m. pr.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai (a Koptik-levelek) közt.

A második lap alján a főapát kezétől: Hoc simile est illi, cum fur per fornacem cubiculum

intrare voluisset, et iam cacabo excepto caput imponens deprehensus, interrogatus ab hero in cubiculo existente, quid quaereret? Respondit ille: servitium quaero etc.

Proiectum qua ratione sine laesione vel minima auctoritatis archiabbatialis, imo cum maximo merito et gloria statuta desiderata condi possent.

Velut auditur, fuit olim in Hungaria congregatio celeberrima ordinis Sancti Benedicti abbatum et monasteriorum coadunatorum sub uno perpetuo praeside et archiabbate Sacri montis Pannoniae, qui titulus adhuc perseverat, licet congregatio per temporum iniurias dissipata fuerit. Singulae autem tales congregationes ordinis Sancti Benedicti sunt erectae vel restauratae sub certis constitutionibus. Quaeritur 1., an non esset res summi apud Deum, ecclesiam et ordinem meriti, si congregatio illa antiqua per Illustrissimum Dominum archiabbatem restauraretur? — Quaeritur 2., an non esset consultum praescribere tali congregationi leges seu statuta sacram regulam fulcentia? — Quaeritur 3., an monasteria filialia Sancti Martini ad nomen congregationis gerendum sufficerent? — Quaeritur 4., an per restaurationem memoratae congregationis nihil decederet iuribus archiabbatialibus? — Quaeritur 5., an non per statuta toti congregationi praescribenda simul desiderio religiosorum satisfaceret et pax harmoniaque perennis sanciretur? — Quaeritur 6., an haec statuta praeciso omni strepitu et inconvenientia a sacra sede apostolica approbari possent?

Opinio ad quaestum.

1. Videtur nihil gloriosius, nihil Deo charius, nihil sacrae sedi apostolicae acceptius evenire posse, quam si congregatio a tot antecessoribus neglecta per hodiernum illustrissimum dominum archiabbatem restauraretur et quidem motu proprio. Rationes allegantur in variis bullis pontificiis, quibus similes congregationes approbantur. Per hanc enim congregationem stabiliretur 1. uniformitas spiritus, — 2. uniformitas observantiarum domi et foris, — 3. uniformitas morum et rituum, uniformitas intelligendae sacrae regulae et notabene vel maxime eluderetur principium doctorum ex societate in Ecclipsi Astri inextincti contra patrem Romanum Hay docentium, quod ubi monasteria non sunt sub uno capite, verbi gratia praeside aut generale, liceat principi terrae emortuis vel dilapsis monachis bona et monasteria tradere aliis religiosis, alterius ordinis vel pro scholis applicare, aut pro seminariis, quemadmodum factum fuisse iam toties in Hungaria experimur, nec sine lacrymis.

2. Videtur, quod sit: quia hoc est usitatum in omni erectione vel restauratione congregationum, ut docent statuta Cassinensia, Bursfeldensis, bavaricae, Salisburgensis, Argentoratensis et caeterarum congregationum typis data.

3. Videtur iterum paucitatem abbatum non officere, praesertim cum plures congregationes, ut verbi gratia helvetica, Argentoratensis, belgica, boëmica, hispanica vix quinque abbates aut monasteria numerent et sint nihilominus a sacra sede approbatae. In hungaria vero iam tres abbates actuales et plures titulares sub illustrissimo domino archiabbate stare possint.

4. Ad hanc quaestionem responderi forte posset, quod non tantum nihil auctoritati illustrissimi domini archiabbatis derogaretur, sed potius haec ipsa per plenissimam caeterorum abbatum subiectionem longe magis firmaretur et quod per se peragere non posset, idem conducentius et decentius per substitutos abbates, quam per simplices fratres exequi valeret, verbi gratia visitationes, inquisitiones etc.

5. Videtur, quod vel maxime per hoc medium instituendae vel restaurandae congre-

gationis salvaretur autoritas illustrissimi domini archiabbatis, nam, ne pacisci dicatur cum filiis et ad illorum vota constitutiones condere pro monasterio, dici posset, quod toties petitas congregationes motu proprio erexerit pro neoerecta vel restaurata congregatione, quas deinde ipse conventus ad institutionem congregationis consentiens acceptare teneretur. Illustrissimus dominus archiabbas ipse esset legislator, etsi etiam pro forma abbatibus iam actuales vel adhuc plures eligendos, etiam titulares, pro consilio adhiberet et quasi definitores constitueret.

6. Cum sacra sedes apostolica omnium congregationum statuta approbare soleat, tunc nihil inconvenientiae fieret, si haec congregationis statuta approbari peterentur. Non enim approbarentur, ut conditiones cum conventu compactatae, sed pure ut statuta novae congregationis.

Demum ad salvandam auctoritatem quoquo modo laesi illustrissimi domini archiabbatis deberet accedere solennis deprecatio, cui paterna benignitas semper vincere solita filiorum malitiam benigne deferre dignaretur filiisque dare veniam.

Haec tamen omnia sapientissimo iudicio et discretioni subiecta sunt Illustrissimo Domino Archiabbati. Sed putatur, viam tranquillioram, salvo honore ordinis inveniri non posse, et partem adversam hac eadem via prompto incessuram. Quem in finem forte abbatibus et nonnulli seniores convocari et eorum consilia audiri possent et si quae inepta proponerentur, reiici, si apta, acceptari.

Statuta porro illa ex variarum congregationum statutis excerpere et ad nutum Illustrissimi Domini Archiabbatis ordinari possent, acceptatis utilibus aut pro locorum exigentia opportunis, neglectis aliis.

77.

1746 május 27. Bécs. — *Mária Terézia királyasszony megparancsolja, hogy Koptik Oddó apát a nemesi akadémia ügyében és a dömölki építkezés érdekében szerzett adóssága még meglevő részének lefizetésére kétévi halasztást kapjon.*

Maria Theresia, Dei gratia Romanorum imperatrix ac Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae Slavoniaeque etc. regina, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae et Carnioliae, comes Habsburgi, Flandriae, Tyrolis et Goritiae etc. Universis et singulis, signanter vero fidelibus nostris spectabilibus ac magnificis comitibus Joanni Pálffy ab Erdőd, perpetuo in Vöröskő, regni nostri Hungariae palatino, aurei velleris equiti, Josepho item Eszterházy de Galantha, perpetuo in Frakno, iudici curiae nostrae regiae, Carolo praeterea comiti de Batthyán, perpetuo in Németh-Ujvár, praefatorum regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae bano, et Leopoldo de Nádasd, perpetuo terrae Fogaras, tavernicorum nostrorum regalium per Hungariam magistro, nec non comiti Antonio Grassalkovics de Gyarak, personalis praesentiae nostrae regiae in iudiciis locumtenenti, consiliariis nostris actualibus intimis eorundemque vices gerentibus, tabularum item nostrarum, utpote regiae iudiciariae et districtualium praesidibus et assessoribus, non secus comitatum quorumcunque supremis et vicecomitibus, iudicibus nobilium et iuratis assessoribus ipsisque universitatibus, sed et liberarum regiarumque civitatum nostrarum, aliorumque privilegiatorum oppidorum ac locorum magistratibus, cunctis denique aliis quibuscunque

iudicibus et iustitiariis praedicti regni nostri Hungariae, ecclesiasticis videlicet et saecularibus, ubivis constitutis et existentibus, praesentes nostras visuris salutem et gratiam. Demisse repraesentatum est maiestati nostrae nomine et in persona fidelis nostri religiosi Oddonis, abbatis Dömölkiensis, ordinis Sancti Benedicti: Qualiter ipse per plures annos publici commodi studiosus graves expensas tulerit semetque pluribus debitis immerserit, et quamvis quidem magnum contracti aeris alieni onus solvendo deposuit, reliquorum attamen creditorum ex asse solvi urgentium importunitate prematur. Cum porro miraculis compluribus corruscante statua Beatae Mariae Virginis, quam ante septem abhinc annos idem supplicans abbas ex Germania in dictam abbatiam Dömölkiensem detulit populoque copioso sane numero eo confluyente et necessarias divertendi et subsistendi commoditates non habente, idem supplicans abbas locum illum necessariis aedificiis instruere et populo pro pietate eo confluenti omnimode succurrere cuperet, interim vero, nisi quopiam a creditorum impetitionibus interstitio eidem consulatur, quo aedificia eiusmodi perficere possit, sane impediretur. Maiestati itaque nostrae supplicavit humillime, quatenus eidem benigno mandato nostro moratorio clementer succurrere dignaremur; cuius demissis precibus clementer permotae, suprafatum Oddonem abbatem Dömölkiensem a solutione universorum eiusdem debitorum intra duorum annorum spatium a die datarum praesentium computando clementer eximendum, immunitandum et sublevandum esse duximus benigneque resolvimus, ita tamen et ea lege, ut ipse medio etiam tempore, quantum fieri potest, sedulo et diligenter in id incumbere debeat, quo creditores successivis vicibus debito modo contentare aut cum ipsis eatenus transigere, interesse tamen ipsis semper rite exolvere debeat ac teneatur; caeteroquin praesentem gratiam et benignum moratorium nostrum eidem minime volumus suffragari, prout eximimus, immunitamus et sublevamus praesentium per vigorem. Quocirca fidelitatibus vestris et vestrum singulis, quibus supra, universis harum serie firmiter praecipientes committimus et mandamus, quatenus suprafatum Oddonem, abbatem Dömölkiensem, tempus intra praemissum ad instantiam quorumvis creditorum, et ratione universorum eiusdem debitorum in rebus bonisque suis quibuslibet turbare vel executionem quampiam pro parte creditorum suorum peragere aut vestro adstandum iudicatu compellere sive aliter qualitercunque gravare nullatenus praesumatis aut sitis ausi modo aliquali, quin potius benignam hancce gratiam nostram saepefato exponenti modo praemisso factam tempus intra praescriptum firmiter et inviolabiliter tam vos ipsi observare, quam per vestros observari facere, eaque ipsum libere uti, frui, et gaudere permittere modis omnibus debeatis et teneamini. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restititis. Datum in archiducali civitate nostra Vienna Austriae, die vigesima septima mensis Maii, anno Domini millesimo 1746 máj. 27. septingentesimo quadragésimo sexto, regnorum nostrorum Hungariae, Bohemiae et reliquorum anno sexto.

Maria Theresia m. pr.

P. H.

Comes *Nicolaus Palfy* m. pr.

Franciscus Koller m. pr.

Eredetje a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» című kötetében.

78.

1747 január 9. Monyorókerék. — *Erdődy László és György grófok a sághi plébániát Koptik Oddó dömölki apátnak adják.*

Nos comes Ladislaus Erdődy de Monyorókerék, Montis Claudii et inclyti comitatus Varasdinensis perpetuus comes, sacrae caesareoregiae maiestatis actualis intimus consiliarius, camerarius et campi colonellus, memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis: Quod, siquidem parochia in possessione Ságh, pertinentiis domini nostri Somlyó et inclyto comitatu Castriferrei fundata, alias ad simultaneum cum excellentissimo ac illustrissimo domino comite, domino Georgio Erdődy de praedicta Monyorókerék, Montis Claudii et comitatus Varasdinensis perpetuo supremo comite, actuali intimo consiliario et inclytae camerae regiae hungaricae praeside etc. pertinens de facto ordinario suo pastore legitimo vacaret, eam ob causam, ut cultus divini numinis et fructus animarum in ea suum progressum sortiri valeat, intuitu assensus etiam et recommendationis praetitulati domini comitis camerae praesidis, attenta praesertim vita morumque probitate ac in muniis spiritualibus et pastoralis functione zelo et sollicitudine reverendissimi domini Oddonis, patris sacri ordinis Sancti Benedicti de Sacro Monte Pannoniae, alias abbatis Dömelkiensis tanquam idoneae personae doctrinave sufficienti munitae (praevia, uti speramus, petendi facultate acquisita) titulato omnino domino Oddoni, abbati de Dömelk, soli utique et in abstracto considerato adeoque sine ulla seu attacti sacri ordinis religiosi in communi sive toties titulati domini ut abbatis successoris in privato, ne fors in futurum deservitura consequentia, iure nostro, quo fungimur, nominatam parochiam in dicto Ságh benevole dedimus et contulimus, prouti sub praevia conditione damus et conferimus per praesentes. Quem etiam excellentissimo ac reverendissimo domino episcopo Jaurinensi tanquam ordinario vel in absentia suae excellentiae reverendissimo domino in spiritualibus vicario praesentamus et in domino commendamus. Datum in arce nostra Monyorókerék, die 9. Januarii 1747.

1747 jan. 9.

P. H.

Comes *Ladislaus Erdődy* m. pr.

Eredetije a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» kötetében.

79.

1747 január 20. Dömölk. — *Koptik Oddó dömölki apát értesíti Sajgbó Benedek főapátot sok minden dömölki ügyről és igyekszik mindenkép megerőtleníteni azon vádat, hogy a főapátot méltóságában zavarni akarta.*

Illustrissime ac Reverendissime Praesul, Domine Domine Gratosissime Observandissime!

Arguor in litteris Illustrissimae ac Reverendissimae Dominationis Vestrae ad me 5. Januarii datis, sed primum 15. acceptis de epistola mea ad quendam excellentissimum scripta, qua connisus fuerim Illustrissimam Dominationem Vestram dignitate Sua deturbare. Has ergo litteras debet excellentissimus ille producere, aut, qui illas legendas dedit, respondere. Ego multis aliis litteris ad plures excellentissimos scriptis remonstrabo meam erga Suam Illustrissimam Dominationem hucusque durantem gratitudinem, fidelitatem et iuratam fidem. Sed fateor, iustus dolor iam me subinde prosternit, quem ex tot auditis et

ab Illustrissima Dominatione Vestra contra me dictis concepi. Interim donec innocentiam meam hac in parte probavero, patientiam peto. Tempore enim opus est. Reverendi patres Dyonisius et Coelestinus nuper sine mea licentia et scitu iverunt Viennam, siquidem in negotiis sacrae capellae itinerabar et tunc domi non eram, nec minimis antea signis se prodiderunt, quod velint eo peregrinari. Altera vice iverunt ad Sanctum Martinum cum mea quidem licentia, sed obtinui reversales, quibus promittebant, se nihil mali contra Illustrissimam Dominationem molituros, quas in scriptis ad manus habeo. Nunc tertio repente, veniente reverendo patre Samuele, iter ad Sanctum Martinum adornarunt, volentes, si possibile est, pacifice cum Vestra Illustrissima Dominatione convenire. Impedivi tamen, quantum potui, et hortabar, ut hic remanerent; imo alios instigavi, ut iter hoc impedirent, sed frustra. Si itaque totum sistema, in quo res Martinienses versantur, bene considerentur, apparebit manifeste cuicumque iudici impariali, me nullius culpae reum esse. Sane, si vera est deliberatio excelsae commissionis mihi a dominis confratribus enarrata, nihil boni ominari possum, nisi Illustrissima Dominatio pro sua propria gloria et honore alterutrum ex proiec-tatis a me consiliis amplecti dignetur. Dico, si vera est; et si non invertatur. Quo stante, quid, quaeso, obsesset ab Illustrissima Dominatione Vestra propria auctoritate sibi coadiutorem temporalem constitui, qui aliunde de iure omnia facere deberet dependenter a consensu Vestrae Illustrissimae Dominationis, ut habet Reiffenstul lib. 3., dec. 6. de clerico aegr. pag. 232. n. 49., consequenter maneret salva sua dignitas et auctoritas et partibus adversis speciosus quidam titulus prae oculis poneretur, ut fiat pax. Imo prior ipse claustralis quid aliud est, quam coadiutor temporalis, nisi quod coadiutoris titulum non gerat. Demum, si hoc displicet, mittantur ad me saltem (quos coriphacos Illustrissima Dominatio existimat) numero e. g. 10. 12 aut 15 aut quot placet; et sic sedabitur tempestas. Iste est stylus monasteriorum in similibus eventibus usitatus. Studentes tamen domi per-mitti possent. Haec sunt, quae optima intentione et pro honore Suae Illustrissimae Domina-tionis fideliter suasi. Aliter medicari non possum. Unde iam sancte promitto, quod ab hoc tempore manum de tabula retraham; video siquidem, quod consiliis meis, licet salutaribus, mihi ipsi noceam et me turbem. Mandata tamen Illustrissimae Dominationis Vestrae semper filiali affectu exequar. Si autem in pristinis offendi quoquo modo, humillime deprecor.

De caetero certiolem reddo Illustrissimam Dominationem Vestram, quod defectus omnes correxerim et corrigam pro munere meo, spiritualia omnia florent et augentur, miracula et gratiae increscunt. Proxime historia expensis excellentissimi domini cancellarii prodibit in typo. Oeconomiam etiam variis modis auxi et augeo. Hunc in finem vicinam parochiam Sagiensem (cuius populus aliunde omnis divina ad capellam nostram frequentat) recuperavi. Sperans, quod ex his Illustrissimae Dominationi solatium, Deo gratum sacri-ficium faciam. Nihil igitur superest, quam ut Illustrissima Dominatio Vestra paternam super his benedictionem impertiri dignetur et conciliata mihi filiisque suis optata pace et consolatione perfruatur. Quam dum ex animo precor, simul me cum profundo respectu gratiis paternis commendans persevero

Dömölkini 20. Januarii 1747.

1747 jan. 20.

Illustrissimae ac Reverendissimae Dominationis Vestrae

humillimus et obsequentissimus filius,
Oddo abbas m. pr.

Eredetiye a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai (a Koptik-levelék) közt.

80.

1747 május 26. Dömölk. — *Koptik Oddó dömölki apát Sajghó Benedek főapáttól bocsánatot kér bizonyos sértésért, minden jót ígér, aztán gyóntató rendtársakat és pénzségi segítséget kér.*

Illustrissime ac Reverendissime Praesul, Domine Domine Pater Gratosissime!

Refertur mihi a fideli manu Illustrissimam Dominationem Vestram a me graviter scriptis quibusdam offensam esse, et promittitur paterna venia, si deprecatus fuero.

Ego igitur ad pedes paternos prostratus sincera poenitentia defleo, quicquid a me peccatum fuit, et offensam omnem filiali submissione deprecor, non dubitans de paterna reconciliatione; et quemadmodum multis titulis Illustrissimae ac Reverendissimae Dominationi Vestrae obligatus sum, ita spondeo in omnibus filialem obedientiam, fidelitatem honorisque patrii defensionem gratumque animum.

Dabam Dömölkini 26. Maii 1747.

1747 máj. 26.

Illustrissimae ac Reverendissimae Dominationis Vestrae

humillimus ac obsequentissimus filius,
Oddo abbas m. pr.

P. S. Concursum est duplo maior, et miracula et gratiae fere quotidianae; supplico mihi mitti confessarios et subsidium paternum pro eorum sustentatione ac aedificio praestari, quod dudum petissem, nisi scivissem, me esse in disgratia.

Eredetiye a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai (a Koptik-levellek) közt.

81.

1748 szeptember 10. Dömölk. — *Koptik Oddó dömölki apát nagy díszszel-fénynyel akarja a csodatevő Mária-szobrot az új, egészen még el sem készült templomba vitetni s ezen ünnepségre megbízza Sajghó Benedek főapátot.*

Illustrissime ac Reverendissime Antistes, Domine Domine Pater Gratosissime!

Excellentissimus dominus episcopus benigne statuit Divam Dömölkiensem ex assericio sacello ad novam ecclesiam, licet adhuc imperfectam, die 15. Septembris solenni pompa transferre. Quare pro filiali observantia Illustrissimam ac Reverendissimam Dominationem Vestram ad solennitatem hanc praesentia sua condecorandam humillime invito meque paternis gratiis enixissime commendans persevero

Dömölkini 10. Sept. 1748. inter curas et labores, ideo breviter.

1748 szept. 10.

Illustrissimae ac Reverendissimae Dominationis Vestrae

humillimus et obsequentissimus filius,
Oddo abbas m. pr.

Hátlapján a főapát kezétől: Responsum 12. Sept. 1748. Jaurino. Prout nuperis litteris meis perscripseram, multa mala ex Dömölk a tribus quatuorve annis super me et super monasterium meum et super viciam istam venisse, quae, quia lumine fidei illustratus a spiritu Christi et Virginis Mariae provenisse aut provenire persuadere mihi non possum, idcirco, sicut rogavi et paterne monui me in pace relinquendum et a similibus abstinendum, ita nunc iterum hortor et moneo, quia nihil occultum, quod non reveletur et caetera huiusmodi.

Eredetije a pannonhalmi levéltár dömölki iratai (a Koptik-levelek) közt.

82.

1749 január 18. Dömölkmezei Mária-Czell. — *Koptik Oddó dömölki apát értesíti Sajghó Benedek főapátot személyi ügyekről és erősen fogadja, hogy engedelmes, őszinte, bü és tiszteletadó lesz hozzá, ha lemond két előítéletéről: 1. arról, hogy ő lázította föl a küldött homokkal a rendtársakat, — 2. arról, hogy a dömölki Mária-szobor nem csodatevő.*

Illustrissime, Reverendissime ac Amplissime Praesul, Domine Domine Gratosissime!

Pro directoriis transmissis humillimas ago gratias. Patris Bonifacii¹ litteras nuper a me interceptas, dum ad excellentissimum dominum comitem Batthyani proficiscerer, Illustrissimae Dominationi Vestrae ex filiali fidelitate nuper acclusi; non dubito, perceptas esse. Adnectendum habeo, se non ita pridem dictum patrem Bonifacium in alio loco detinuisse, et primum quidem latuisse in Gaunerstorf Scotensi parochia in Austria, ibi autem dimissum ivisse ad Abersulz ad Benedictinos ex Bavaria. Interim narrat pater Bernardus² noster ab isto patre omnino complura de suo processu aliisque contra varios abbates processibus nostris confratribus narrata fuisse, ex quibus methodum concepisse potuerint contra Illustrissimam Dominationem Vestram procedendi. An illo animo, ut alios ad rebellionem suscitet, an ex alio fine, Deus noverit. Ego litteras illius ideo Illustrissimae Dominationi Vestrae transmissi, ut praecaveatur libellus scomaticus, quem contra Illustrissimam Dominationem Vestram forte apud haereticos typis dare molitur. Desperatus animus nihil non audet. Si porro cum illo Illustrissima Dominatio Vestra misericordiam exercere vellet, utpote cum homine iam vago et forte ad extrema deventuro, illud remedium esset, ut ad me vocaretur, sed timeo, ne etiam in ipso sacro loco, velut nonnulli patres nostri, occasionem habeat cum magnatibus, nobilitate, civibus suam causam defendendi et Illustrissimam Dominationem Vestram proscindendi. Sub rosa communico, id non simplici vice ab aliquibus nostrorum practicum esse, ut vel ideo gravissimam prohibitionem fecerim sub poena amotionis, si id aliquando attentatum deinceps fuerit; secundo nuper suasi hoc solo et non alio fine, ut abhinc amoveantur. Nam licet mihi sint molesti illorum alii excessus, tamen hos potius tolerare volo et curam ipsorum habere, quam ut onus Illustrissimae Dominationis Vestrae augeam. Unde si pater Amandus,³ qui, si mihi alias fidelem monstrat, etiam

¹ Mosóczy Bonifác.

² Benda Bernát.

³ Aágh Ámánd.

sit animi minus sinceri erga Illustrissimam Dominationem Vestram, nec illum habere volo, sed mittatur quisunque vel maneat pater Bernardus, qui licet etiam suos habeat manes, tamen videtur compescibilis et rationi cedens, et licet aliquando loquatur contra Illustrissimam Dominationem, minus tamen et non tam publice. At Dionysium¹ et Coelestinum² Illustrissima Dominatio Vestra melius noscit, quam ego possim describere. Quos si amovere placuerit, commode fieri poterit ante aetatem, in hyeme enim non habent occasionem cum peregrinantibus conversandi.

Ego sancte spondeo, quod si Illustrissima ac Reverendissima Dominatio deponere dignata fuerit praeiudicia contra me concepta, primo, quod per malefium, per terram notam seditionem fecerim, secundo, quod Diva Dömelkiensis non sit miraculosa, velim tam obediens, sincerus, fidelis et reverens esse erga Illustrissimam Dominationem Vestram, ut totus mundus stupere debeat, et Illustrissima Dominatio Vestra summam sit habitura consolationem. Obliviscamur ergo praeteritorum et liceat mihi imperturbato animo amare promotorem meum gratoque animo contestari, quod ad cineres usque permaneam

Illustrissimae ac Reverendissimae Dominationis Vestrae

Ad Cellam Sanctae Mariae in campo Dömelkiensi 18. Januarii 1749.

1749 jan. 18.

obedientissimus, sincerissimus et fidelissimus filius,
Oddo abbas m. pr.

Eredetiye a pannonhalmi rendi levéltár dömöлки iratai (a Koptik-levelék) közt.

83.

1749 november 22. Kis-Czell. — *Gróf Zichy Ferencz györi püspök Koptik Oddó apát életéről és működéséről.*

Nos Franciscus e comitibus Zichy de Vásonkeő, perpetuus in Homonna, Dei et apostolicae sedis gratia episcopus Jaurinensis, comitatus nominis eiusdem perpetuus supremus comes, sacrae caesareoregiae maiestatis consiliarius intimus etc. etc. Universis Christi fidelibus praesentium notitiam habituris salutem et omnipotentis Dei benedictionem. Quamvis, teste apostolico rege, divo Stephano decret, lib. I. cap. 3. «ecclesiarum praelatis testamentum sempiternum statuerit Deus, eosque segregaverit ab hominibus et sui nominis atque sanctitatis fecerit participes, nec non ab hominibus reprehendi interdixerit», saepe tamen accidit, ut, sicut Christus per sacrilegam calumniam «seductor populi, potator vini et maleficus dicebatur», ita etiam apostolici viri et Christi imitatores falsis criminibus foedentur atque in publicum protrahantur, quod, quia pessimis scandalis viam sternit, nec non promovendo cultui divino ac animarum salutis procurandae haud levia ponit impedimenta, idcirco iure divino ac humano districte prohibetur et episcopis ex officio incumbit velut orphanorum ita et religiosorum virorum causas et famam defendere. Cum porro easdem calumnias, quas in Christum, salutis authorem, sacrilege evomebant iudaei, etiam in venerabilem Cellae

¹⁻² Kuti Dénes és Buti Czelesztin dömöлки benczés rendtagok.

Marianae, in dioecesi nostra ad Dömölkinum sitae, erectorem et per hanc plurimorum salutis promotorem, reverendissimum dominum Oddonem abbatem seu odio seu invidia accensi coniecerint complures Aristarchi et Catones, et per virum hunc apostolicum in propagando Dei, nec non sanctissimae matris eius cultu enervare et perturbare studuerint iuxta illud Ecclesiast. 7, 8: «Calumniā conturbat sapientem et perdet robur cordis illius». Nostrarum esse partium duximus in vitam et facta illius nobis tanquam ordinario subiecti accuratius inquirere; quapropter eos, quibuscum longis annis convixit, curiose examinantes et ad hoc faciem loci sponte accedentes omniaque eius facta attente inspicientes ac observantes manifeste invenimus, eum gravissimas iniurias invicta patientia et fortitudine multis annis sustinuisse et non solum imputatae malitiae, imposturae, fraudis, malarum artium expertem ac innocentem, sed etiam virum apostolicum singulari Dei providentia ad Mariani regni emolumenta velut alterum Gerardum destinatum esse. Nam si unicam nobis regulam falsos prophetas a veris dignoscendi Christus praescripsit: «Ex fructibus eorum cognoscetis eos», compertum nobis est eum compluribus libris a se compositis sanctissimae virginis Mariae, matris Dei, honorem zelose promovisse, olim capellam Dei matri, nunc etiam splendidam ecclesiam solide erexisse, monasterium novum, cincturam, habitacula peregrinorum ea commoditate funditus aedificasse, ut licet solidius voluisset, spectata tamen ratione temporis, proventuum et materialium melius erigere non potuerit. Ille in persona rudem plebeculam catechizabat, ille preces et rosaria praeorabat, ille per impetratas Romae congregationes Marianas et catecheticas populum parthenia pietate accendebat, ille per substitutos magno numero sacerdotes verbum Dei disseminabat, ille in subterranea specu diu habitando rigidam poenitentiam agebat, inimicis suis summa beneficia, peregrinis hospitalitatem, afflictis consolationem non sine suo onere impendebat. Magnifica sane sunt et reipublicae christianae utilissima, quae a summo pontifice impetravit et per haec regno prodesse studuit. Sed quia «in magnis voluisse sat est», et a Deo mirifice destinatus fuit ad novam cellam Marianam, tot iam gratiarum et miraculorum officinam, aliquando erigendam, idcirco opus hoc magnificum tanta celeritate perfecit, ut, qui non videt, credere vix possit, et qui videt, non satis valeat admirari; lapides et monumenta loquuntur viri huius venerabilis zelum, industriam et pietatem. Quidquid elemosinarum contulit populus, Deo impendit, non sibi. non expungendo aeri alieno, quod bona fide et facta sibi refusionis sponsione in reipublicae commoda antea contraxit. Per hunc allatus est in regnum nostrum thesaurus longe pretiosissimus, nimirum thaumaturgae Deiparae imago longe lateque, celeberrima; per hunc iam plura centena animarum millia in sacro hoc loco ad poenitentiam conversa, magnus haereticorum numerus ad fidem perductus; per hunc tam celebris cultus divinus in hoc desertum introductus, ut vix maior in urbibus habeatur; chorum canonicum, officium Marianum aucto religiosarum personarum numero instituit et ipse ad aliorum exemplum assiduo zelose frequentat; ut vero sacra solemnia, vesperae et litaniae quotidie figuraliter celebrentur, musicos magno numero conduxit et sustentat; omnes pene ecclesiae columnae argento vestitae sunt, omnes muri anathematis, soteriis, tabulis votivis exornati. Quid iam de tantorum meritorum viro existimem, quam illud apocal. 2, 19. ad episc. Thyatirae: «Novi opera tua et fidem et charitatem tuam et ministerium et patientiam tuam et opera tua novissima, plura prioribus», aut illud Joannis 9, 33: «Nisi hic homo esset a Deo, non posset facere quidquam»; sane decernendum est de illo dici debere illud sapientiae 10, 10: «Profugum irae fratris iustum deduxit per vias rectas et ostendit illi regnum Dei et dedit

illi scientiam sanctorum, honestavit illum in laboribus et complevit labores illius, in fraude circumvenientium illum affuit illi et honestum fecit illum, custodivit eum ab inimicis etc.»; et vel ipsius sacri loci ab eo erecti prodigiis «mendaces ostendit, qui maculaverunt illum et dedit illi claritatem aeternam»; aut acta in sua eremo subterranea seria poenitentia in eorum numero comprehendi, de quibus regius psalter loquitur: «Beati, quorum remissae sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata; beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum, nec est in spiritu eius dolus»; Psalm. 31, 1—2. Quae cum ita se habeant, omnes et singulos in dioecesi nostra, qui sacri loci honori, miraculis, gratiis aut famae venerabilis huius viri obstrigilliant, primum paterne hortamur: «Non facies calumniam proximo tuo, nec vi opprimes eum» (Levit. 19, 13). Qui vero acquiescere noluerint, eos ad dicendam coram nobis causam citamus et renuentes a sacris canonibus praescriptis viis congruentibus compellemus. In quorum fidem has sigillo nostro munitas dedimus in ipso inquisitionis loco, nova cella Mariana ad Dömölk, die 22. Nov. 1749. 1749 nov. 22.

Franciscus episcopus Jaurinensis m. pr. P. H.

Franciscus Hainrich canonicus et secretarius ex mandato m. pr.

Külsején Koptik Oddó apát kezétől: Instrumentum inquisitionis episcopalis contra abbatem Dömölkiensem institutae, in qua innocens inventus est 22. Nov. 1749. non tantum in puncto magiae, sed etiam in aliis.

Eredetiye a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» kötetében; mellette egy hiteles másolat is.

Csak az aláírás a püspöké.

Egyszerű másolata, melyen az évszám hibásan 1750, a pannonhalmi rendi levéltár dömölkí iratai közt (fasc. 2., 4. jelzéssel).

84.

1719. Misérd. — *Szögyény Ferencz misérdi plébános a dénesdi Mária-szoborról.*

De origine statuæ Beatae Virginis Mariae in filiali Dienesdy in templo Beati Bartholomaei Apostoli in ara nova venerationi publice anno 1749. expositae, die 15. Aug. 1749 aug. 15.

Quis author, quisve factor huius venerabilis statuæ existat aut quomodo qualiterve ac per quem in templum Dienesdiense, in insula maiori Csallóköz situatum, domino terrestri perpetuo archiabbate Sancti Martini ordinis Sancti Benedicti existente, venerit ac transportata sit, certa scientia resciri etiam ab antiquissimis huius possessionis incolis hucusque omnino non potuit. Ex constitutione autem statuæ, cum haec e ligno piri durissimo exsculpta, inferior pars (quamvis tota sub colorem accepta esset) putredini dedita, facies tamen ex integro salva, sana et pulchra, neque ullis a memoria hominum unquam pictorum subacta penicillis, secundum sculptorum iudicium tercentorum circiter annorum, si non amplius, uti et ipsa quoque forma gottica antiquissima in hac imagine repraesentata demonstrat, eorundem fassionibus annosa perhibetur. Hinc aequa et rationabilis opinio esse potest, quod, cum Paulus Esterházy in libro: Corona miraculosa imaginum Beatae Virginis, centuria 55. nro 118. scribat, quod in inclyto comitatu Castriferreo, in claustro et abbazia Dömökiensi

archiabbatiae Sacri Montis Pannoniae incorporata, una prodigiosa et miraculis clara sub annum 1446. approbata statua fuerit, occasione autem belli turcici circa eosdem annos late grassantis non tantum claustrum ibi existens funditus per turcas dirutum, verum et patres benedictini hinc inde sunt dispulsi, haec quoque statua deperdita sit, credibile igitur sive humana est, quod unus aut alter patrum benedictinorum profugorum se ab imperio turcico salvare volentium ad partes superiores sese receperit et habitationem suam in possessione Dienesd aequae spectante ad Sanctum Martinum sub archiabbate eiusdem Montis Pannoniae fixerit ac thesaurum suum maximum, nempe illam statuam miraculosam secum attulerit ac in templum Dienesdiense iam ante praenominatos annos aedificatum, venerationi ibidem publicae expositurus collocaverit, uti per fatentes incolas seniores huius possessionis declaratur, quod haec statua a memoria hominum ex parte sinistra templum intrando intra antiquissimam structuram in ara antiquissima et ob temporum longitudinem variasque rerum vicissitudines attrita et destructa ab incolis huius possessionis venerabatur. Utrum autem hic in templo Dienesdiensi pro priori et interea temporis devote venerantibus hanc statuam per potentem intercessionem Beatae Virginis Mariae a Deo gratiae curationum vel aliae elargitae sint, non constat, nisi de duabus gratiis.

— — — — —

Haec e prodigiorum Marianorum historica connotatione anno 1749. per Franciscum Szögyény pro tunc parochum Misérdiensem confecta de verbo ad verbum desumpta in fidem propria manu subscriptus attestor.

In Misérd, die 28. Maii 1901.

1901 máj. 28.

Gustavus Ludvig m. pr.
parochus.

Eredetiye a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt.

85.

1750 január 14. Bécs. — *Altamer Péter Pál, a becsi nuncziusnak kanczellárja értesíti Sajghó Benedek pannonhalmi főapátot, hogy Koptik Oddó dömölki apát el akarja apátságát tépni a főapátságtól.*

Reverendissime Pater, Domine Domine paterne Colendissime!

Vere non intellexi Reverendissimae Paternitatis Vestrae litteras, quod videlicet vasa mittenda essent tunc solum, cum vinum advenisset; sed nihil praeiudicat, expensae enim non sunt adeo graves. Ecce passuales submitto, prout Paternitas Vestra Reverendissima mandavit. Obligationes meae augentur, sed Paternitas Vestra Reverendissima placeat me mandatis suis dignari, ut gratitudinem meam aliquo modo contestari valeam.

Revera P. D.: Odo Koptik in hac nunciatura tentare voluit independentiam a Reverendissima Paternitate Vestra, sed opera mea et ex me acia responsa tulit. Voluit etiam praeter alia approbationem libri conficta miracula continentis, sed repulsam passus. Nescio quae alia machinatur, sed in iis, quae a me dependent, nihil habet sperandum. Miror de eis patronis et praesertim de uno, quem nominare nolo; huius tamen hypocrisis, ambitio,

avaritia et vana gloria faciunt sibi ipsi patrem Odonem parem; plura adderem, si otium daret. Perfecto itaque obsequio permaneo

Reverendissimae Paternitatis Vestrae

Viennae, 14. Januarii 1750.

1750 jan. 14.

devotissimus, obligatissimus servus,

Petrus Paulus Altamer,

sacrae nunciaturae apostolicae cancellarius m. pr.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt.

86.

1750 május 12. Bécs. — *A királyasszony meghagyja a győri püspöknek, hogy a pannonhalmi főapát és a dömölki apát közt az utóbbtól Dömölkön fölvevett novicziusok miatt kitört viszályt intézze el békességesen.*

Maria Theresia, Dei gratia Romanorum imperatrix ac Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae Slavoniaeque regina, archidux Austriae etc.

Reverende, Spectabilisque ac Magnifice Comes, Fidelis Nobis sincere dilecte. Demisse relatum Maiestati Nostrae extitit, qualiter Oddo Koptik, Dömölkiensis abbas, complures, ad triginta pene novitios, repugnante licet archiabbate Sancti Martini, a quo abbatia Dömölkiensis veluti patre abbate dependere hactenus solebat, susceperit, eosque iuramento quopiam insolito obstrictos, fine etiam conferendorum ipsis cum tempore sacrorum ordinum educare intendat. Cum porro constet, abbatiam praedictam Dömölkiensem tanti haud esse, ut tam magnum religiosorum numerum sustentare valeat, ex altera autem parte monachorum multiplicatio, praesertim sine certa fundatione et provisione ipsi etiam publico repugnet, sed et ex hac abbatis Dömölkiensis et archiabbatis hoc in merito differentia scandalum subinde cum populi offensione suboriri facile possint, hinc Fidelitati Vestrae harum serie clementer committendum iniungendumque esse duximus, ut differentiam praefatum archiabbatem inter et abbatem Dömölkiensem in materia hanc novitiorum susceptorum vigentem primo quoque tempore placidioribus componere eoque dirigere studeat, ne abinde sacrorum canonum sanctiones praeiudicium, publicum vero scandalosam aliquando offensionem accipiant, et quid eatenus egerit, circumstantialiter cum rationibus ab utrinque adducendis Maiestatem Nostram humillime informare noverit eadem Fidelitas Vestra. Cui in reliquo gratia et clementia Nostra caesareoregia benigne iugiterque propensae manemus. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die 12. mensis Maii, anno Domini millesimo septingentesimo quinquagesimo.

1750 máj. 12.

Maria Theresia m. pr.

Comes Leopoldus de Nadasd m. pr.

Bernardus Koncsek m. pr.

Külsején: Reverendo Spectabilique ac Magnifico Comiti Francisco Zichy de Vásonkő, Episcopo Jaurinensi, locique ac comitatus eiusdem nominis Supremo Comiti Consiliarioque nostro intimo etc. Fideli Nobis sincere dilecto.

Más kéztől: 1750. 12. Maii. Mandatum regium ob novitios Dömölkini susceptos, ut dominus episcopus differentiam inter archiabbatem et abbatem Dömölkiensem amicabilibus componat, rationes utrinque audiat, dein vero suae maiestati repraesentet. 1750 máj. 12.

Pecsétes eredetije a győri püspöki levéltárban.

87.

1750 május 26. Bécs. — *Nádasdy Lipót kancellár fölszólítja Sajghó Benedek pannonhalmi főapátot, hajoljon meg azon királyi rendelet előtt, mely a főapát s a dömölki apát között kitört viszályban a győri püspököt nevezte ki közbenjárónak.*

Reverendissime Domine Archiabbas, mihi observandissime!

Diffidentia, quam praetitulata Dominatio Vestra adversus personam domini episcopi Jaurinensis in puncto concreditae eidem per suam Maiestatem commissionis eo ordinatae, ut praescitas controversias Eandem inter et abbatem Dömölkiensem vigentes componat, litteris suis declarat, eo mihi mirabilior visa, quo minus credere poteram, quod vel suspensio interressentiae alicuius in praenominatum praesulem cadere valeat, quantoque minus conformis intentioni regiae opinio est, quam Illustrissima Dominatio Vestra hoc in negotio concepit. Non enim iudex ille, sed mediator constitutus est, ea conditio, ut si diffidentes partes consilio suo conciliare nequiverit, rem omnem pro ulteriori remedio principi referat. Quare uti mihi integrum non est a benignis mandatis recedere, ita reliquum est, ut praetitulatam Dominationem Vestram hortor, quatenus, posito omni sinistro praeiudicio semet hoc in merito pro laudabili, quem alias prae se fert, obsequii zelo, iussis regiis accomodet. Qui caeteroquin cum veneratione persisto

Reverendissimae Dominationis Vestrae

Viennae, 26. Maii 1750.

1750 máj. 26.

servus obligatissimus
comes *Leopoldus de Nadasd* m. pr.

Külsején: Illustrissimo et Reverendissimo Domino Benedicto Sajghó, ordinis Sancti Benedicti celeberrimi regii et exempti archicoenobii Sancti Martini de Sacro Monte Pannoniae eiusdemque et partium regni adnexarum Archiabbati et Praesidenti perpetuo, nec non sacrae caesariae regiaeque maiestatis Consiliario, Domino mihi colendo. Jaurino, in Sacro Monte Pannoniae.

Ugyanitt a főapát kezétől: Exhibitae Jaurini die 3. Junii 1750. Responsum, ut ab intus, die 5. Junii.

Pecsétes eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt.

88.

1750 június 5. Győr. — *Sajgbó Benedek pannonbalmi főapát kéri gróf Nádasdy Lipót kanczellárt, ne tegye bírójának a győri püspököt a dömölki ügyben.*

Excellentissime etc.

Ex restauratoria inclyti comitatus Comaromiensis congregatione redux, gratias altititulatae Excellentiae Vestrae litteras humillime percepi, quibus ad iudicium episcopale, nihil mihi conscius, ultronee compellor. Supplico per Deum! Excellentia Vestra non me subiicit iudicatu seu potestati eorum. Vicinae siquidem huic nostrae satis constat, quod excellentissimus dominus episcopus Jaurinensis et subalternus meus abbas Dömölkiensis sint quasi cor unum et anima una, licet fors non in spiritu sancto. Super quo, quia paterne monens dehortabar, quales idcirco persecutiones et quanta mala pluribus iam annis perferre debeam, alia quidem scribere non licet, quaedam autem in nuperis litteris meis humillime attigi, non ex vana suspicione aut sinistro quodam praeiudicio (quod absit), sed ex certa scientia, imo sacerdotali conscientia; cuius canonicas etiam rationes coram quocunque foro competenti spero me assignaturum. Supplico itaque pro induciis, ad exitum saltem imminenti mihi metali termini Szent Galensis, easdem gratiose mihi tantisper indulgere ac tandem super praemissis me etiam debito modo audiri facere Excellentia Vestra non dedignetur. Quam in reliquo etc. Jaurini, 5. Junii 1750.

1750 jún. 5.

A főapát kezétől a kanczellár 1750 május 26-án kelt levelének belső lapjára irt levéltervezet.

89.

1750 június 6. Pannonhalma. — *Hiblar Zsigmond pannonbalmi perjel arról értesíti Koptik Oddó dömölki apátot, hogy a főapát már válaszolt az eléje terjesztett pontokra; figyelmezteti egyszersmind, ne törődjék sokat a főapát rágalmainak czáfolásával, hanem azon legyen, hogy a főapát pénzzel meg ne rontsa a bírákat, mert így még keservesebb sor vár rájuk.*

L. J. Chr.

Reverendissime Domine mihi Colendissime!

Responsum ad puncta domino archiabbati porrecta die 3. currentis ad excellentissimum dominum episcopum per patres professores transmissum est. Quid in se contineat, nulli nostrum innotuit, praeterquam in genere, quod videlicet sit novis calumniis plenum et excellentissimo domino episcopo nimis iniuriosum. Ego quidem conabar rescire in cubiculo amanuensis existens, sed ob vigilem oculum praepediebar; sequentia tamen observavi.

Primo. Motivum suum contra Suam Dominationem Reverendissimam agendi vel potius sinistre loquendi fuisse librum Viennae a se confiscatum, qui haec formalia continebat: Coeci vident, surdi audiunt, mortui resurgunt, — quae tamen a consistorio nec audita, nec approbata fuere; cui subiungit textum, puto illum Jer. 23, 32: Ecce ego ad prophetas seminantes mendacium, ait Dominus, qui narraverunt ea et seduxerunt populum meum in

mendacio suo et in miraculis suis, aliosque similes, qui potius antichristo attribui deberent. Secundo. Allatam arenam fuisse causam disturbiorum. Reliqua mihi videre non licuit. Optarem, si excellentissimus dominus episcopus communicaret dictum responsum cum Sua Dominatone Reverendissima, nam forsitan pro semetipso curavit parari, priusquam die 4. currentis ad postam misisset.

Dominus archiabbas heri intravit Jaurinum spargens coram famulis suis: Se velle Viennam proficisci. Quod facile contingere potest, siquidem regina dicatur esse Holicii; tunc enim ibidem liberius agere poterit. Idcirco hoc unicum attendat Sua Dominatio Reverendissima, et quantum fieri potest, impediatur, ne iudices per eundem pecunia corrumpantur; hoc enim unicum est illius medium, ut visa sui convictione futura totam massam auri dispergere non dubitet, unde maior oppressio nobis imminere potest et Suae Dominationi Reverendissimae vexa perpetua, quod iterum iterumque rogo, nam modus ista agendi est periculosissimus, nisi via eidem praecludatur; et in hoc est plus laborandum, quam in dissolutione calumniarum.

His me commendo et maneo
die 6. Junii 1750.

1750 jún. 6.

Hae litterae lacerentur.

servus in Christo
S. P. P.

Eredetiye és másolata a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» könyvében.

90.

1750 június 12. Pannonhalma. — *Hiblar Zsigmond pannonhalmi perjel értesíti Koptik Oddó dömölki apátot, mit tervezget Sajghó Benedek főapát, mit szenved tőle a konvent és ő maga, kéri egyszersmind a maga számára az apátnak segítségét.*

L. J. Chr.

Reverendissime Domine mihi Colendissime!

Facta notitia de ascensu Viennensi domini archiabbatis nostri, quem pro 10. praesentis decreverat, significo eundem intensionem suam in futuram septimanam (nescio quibus de causis) distulisse, missa interim epistola ad agentem suum Viennensem, cui (ni fallor) acclusit iconem Beatae Virginis Dömölkiensis titulum praeferentem: de bona fortuna; hanc enim et non aliam in toto monasterio per patrem Reginaldum¹ sibi exquiri fecit; ex quo titulo hoc forsitan leve argumentum deducere intendit: fortunae negotium praeconceptum committit, ergo non Deo, ergo per media seu illicita seu licita; quae mea cogitatio non multum aberrabit, nisi absurdiores sequelas inferre vellet, quas abunde litteris authenticis (ut audio) Sua Dominatio Reverendissima comprobare poterit. Egregium sane adiutorem nactus est, utpote patrem Valentinum,² qui e cathedra slavonica cautos esse iussit auditores in credendis miraculis, siquidem inclinatio, apertio oculorum et similia per rotulas interiores fieri posse (ut audio a patre Ruperto³ et Reginaldo) depraedicavit et quidem non sine scandalo populi. Haec ab ipsis auditoribus sciscitari intermisi, ne denunciatio per me facta

¹ Hunyadi Reginald benczés rendtag.

² Keller Bálint benczés rendtag.

³ Flach Rupert benczés rendtag.

fuisse innotescat, adeoque praedictorum patrum testimonium vel Dömölkinum advenientium slavorum exquiratur; quibus contra Beatam Virginem dictis semet tueatur Reverendissima Dominatio Vestra suumque honorem ab eoque nec latum unguem discedat, qualiter indirecte oppugnetur ratione oblatores aut donatores. Quod dominus archiabbas intendit, ita ut putetur a nobis etiam consilium locumtenentiale Posenii ad se pertrahere, ut contra Suam Dominationem Reverendissimam tanquam authorem novae religionis procedatur. Sed haec sunt exigua, si cum iniuriis Beatae Virgini illatis et contra totam ecclesiam ab haereticis praesumpta falsitate conferantur; hinc adimplebitur illud pium desiderium: Illa mei iuris vindex erit, illa patrona, incassum gemitus non sinet ire meos. Ad abolendum videlicet nomen magi, cui omnes tempestates ab eodem ex partibus illis advenientes attribuuntur, quin imo et horrida illa tempestas anno 1743. in Nagy-Barát facta propter amissionem vel non consecutionem praepositurae Türiensis. Quae omnia ad viriliter agendum, ut sauciatus animus tantisper leniatur honorque reparatur, magnopere excitare possunt. Agemus et nos, ubi vocati fuerimus, causam nostram, modo ad commissarium regium non impediatur nobis aditus et libere loqui liceat, nam, accepta primaeva illa crudelitate in conventum exhibita, posteriora peiora facta sunt prioribus. Et quod praecipuum est, adeo in omni mensa, praesentibus saecularibus, contra conventum detractorie loquitur, ut nec honesti christiani (taceo, religiosi) nomen relinquat, quod honesto homini non solum ruborem, sed et taedium vitae afferre potest, ita, ut saeculares prudentiores saepius scandalisentur et in animo religioso retentum rancorem admirentur desperentque de pacato et benevolo eiusdem erga conventum animo; reliqua gravamina coram excellentissimo domino exponemus, dummodo interrogemur de iis, quae pro bono ordine servando in decreto eidem 1747. misso demandata et a nobis hucusque occultata sunt. Quid enim in illo contineatur, in notitiam devenire non possumus; iudicarem enim, si nostra obligatio publice in capitulo perlecta est, etiam illius perlegi debuisset, quia datur occasio eidem pristino more negotia tractandi habito semel cancellario Hungariae pro parte sua, ut manifeste patet in retardatione collationis abbatiae Sancti Mauriti de Bakonybél. Hanc enim conferri deberet ex mandato regio ipsemet mihi significavit, votisationem instituit, advertens autem me votis praevalere, a cancellario sub praetextu aedificii ibidem exstruendi, ad octennium (uti audio) impetravit et forsitan inscia regina. Et certe non alia de causa, quam quia in commissione me omnia sincere fassum fuisse advertit, prout ipsa excelsa commissio fassa est; ille autem contrarium a me praestolabatur, vocans me ad se die fassionis, quatenus me nihil scire faterer, quod, nescio, quomodo a me postulare potuit, sciens me iuramento obstringendum, quod ubi alii nonnulli fecissent, magnum favorem experiuntur, a quo me Deus liberet, ut ob favorem humanum false Deum in testem invocem, quem spero, ita me negotium meum dispositurum, prout saluti meae expedire iudicaverit et promovendo honori suo in dicta abbatia decreverit, quae a viginti annis et pastore cum detrimento animarum destituta, et rehabilitatione in levi summa in hypothecatorum bonorum ad eandam spectantium privata est, siquidem actualibus possessoribus appromiserit, se eos non velle turbare usque ad dies vitae suae, quia nec alteri conferre intendit, ita declarando se coram patre Aemiliano.[†] Coram aliis vero ait, illum fore ibidem abbatem, de quo minime quis cogitaret. Rogo itaque Reverendissimam Dominationem Vestram, dignetur mihi assistere per dominum

[†] Pyrneker Emilián benzés rendtag.

comitem Franciscum Esterházy Viennae suae maiestatis camerarium vel per dominum comitem Haugwicz, ut per suam maiestatem compellatus viduato illi beneficio providere, ne priver iure mihi quaesito, siquidem ex 18 votantibus 12 vota acquisiverim; certe nil aliud quaero, quam gloriam Dei promovere et me a molesto illius regimine liberare, ut pacate Deo tandem servire possim, quod maximum est meae instantiae motivum. His me ulterioribus favoribus et gratis enixe commendans maneo

Reverendissimae Dominationis Vestrae

In Sancto Martino, die 12. Junii 1750.

1750 jún. 12.

servus in Christo,
pater *Sigismundus* prior m. pr.

P. S. Pro acclusis rite perceptis gratias refero, obligationi petitae non deero. His litteris invigilandum est, ne alicui pateant, cuius nihil interest.

Eredetije és másolata a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» kötetében.

91.

1750 június 13. Győr. — *Koptik Oddó dömöлки benczés apátnak nyilatkozata a bevett novicziusok ügyében.*

Humillima declaratio Oddonis, abbatis Dömölkiensis in materia susceptorum Dömölkini novitiorum.

Cum sacra caesarea regiaque maiestas ex innata benignitate excellentissimo domino domino Francisco e comitibus Zichy, episcopo Jaurinensi benigno suo mandato caesareo-regio die 12. Maii anni 1750. clementer iniungere dignata sit, quatenus differentiam 1750 máj. 12. inter illustrissimum dominum archiabbatem Sacri Montis Pannoniae et me, abbatem Dömölkiensem, in materia receptorum novitiorum vigentem primo quoque tempore placidioribus componere eoque rem dirigere studeat, ne abinde sacrorum canonum sanctiones praecipuum, publicum vero scandalosam aliquando offensionem accipiant, idcirco ego infrascriptus ab excellentissimo domino domino mediatore pacis ad 11 Junii 1750 fine 1750 jún. 11. praemisso citatus Jaurinum comparui, non obstante infirmitate, qua premor, et piis adhortationibus excellentissimi domini domini episcopi, amore pacis et concordiae, ad mentem sacratissimae maiestatis me humiliter declaravi.

Quod licet potestatem habeam a iure et consuetudine ac praxi nostri et aliorum ordinum novitios proprios suscipiendi, licet per eorum susceptionem iura archiabbatialia non laedantur; licet monasterium Dömölkiense, quantumlibet filiale et subordinatum Sancto Martino, sit distinctum corpus a corpore conventus Sancti Martini ac proinde propria membra habere debeat, quorum summa est hoc tempore necessitas, quae antea non fuit; licet pro eis fundum proprium demonstrare valeam; licet in mundo non detur monasterium filiale, provisum proprio abbate, quod monachos proprios non habeat, sola enim monasteria, quae prioratus sunt et abbatem proprium non habent, a monachis alterius monasterii incoluntur; licet non habere proprios monachos, sit monasterio Dömölkiensi

damnosum; licet item sufficientes habuerim rationes hic in copia adnexas, quibus suadentibus potui et debui suscipere novitios, nihilominus me ad sequentem transactionem resolvam.

I. Si contendit illustrissimus dominus dominus archiabbas, ut nullos novitios deinceps suscipiam sine eius consensu, saltem susceptos ob maximam sacri loci necessitatem servari rogo, postea nullos suscepturus.

II. Si contendit etiam susceptos dimitti, eos ea modalitate dimittere volo, ne publicum scandalosam offensionem secundum verba sacrae regiae maiestatis patiat; servatis tamen musicis 12 et sacristiae ministris 4 et cerariae praefectis 4, uno coquo et sartore, quia hi sunt inevitabiliter necessarii, alias saeculares incertae fidei suscipere et salariare deberem.

III. Quod si et hos dimitti contendat, quod rationabiliter vix peti posse videtur, dignetur mihi mittere alios tales ex suo gremio.

IV. Dignetur dare ex suo gremio pro monasterio Dömölkiensi per hyemem 12 sacerdotes religiosos, per aestatem 24; quia hyeme et aestate adsunt peregrini, sed in aestate est concursus innumerabilis populi.

V. Hi sacerdotes teneantur mihi obedire, observantiam regularem colere sicut in Sancti Martini conventu, et cultum divinum promovere, servire ad aedificationem et solatium spirituale populo confluenti; sint ungari, croatae, slavi, germani, quia croatae ad minimum duobus confessariis indigent, totidem slavi, germani 12 opus habent sacerdotibus, quia ingenti frequentia ex vicinis provinciis concurrunt, ita ut hi, quos condux, illis satisfacere non potuerint.

VI. Hi religiosi, cum a me sustentari debeant, legant missas, stipendiis mihi pro eorum sustentatione et oeconomia relictis, sicut tenentur benedictini in Cellis Marianis Styriae, quibus non conceduntur nisi 4 sacra libera per mensem, quae etiam religiosis Dömölkini concedere volo.

VII. Ut autem tot mihi sacerdotes mittere possit, curet ex benignitate paterna suos fratres, tot annis iam ordinabiles, sacris ordinibus donari.

VIII. Cum sacra regia maiestas velit, ne ex nostro negotio publicum scandalosam offensionem patiat, dignetur ex noviciatu Dömölkiensi novitios ad suum novitiatum, qui habiles fuerint, recipere, ne habita eorum dimissio scandalosam offensionem publico generet.

IX. Supplicat abbas Dömölkiensis, ne ipsum deinceps calumniis, detractionibus et horrendis infamationibus, prout hactenus sine conscientia fecit, afficiat, quas immanes iniurias, aliasque sui conventus contra Dömölkiensem abbatem concitationes vult abbas Dömölkiensis, ne anima illustrissimi domini archiabbatis patiat, ignoscere et nihil amplius de eis memorare, omnia deinceps bona de domino archiabbate loqui et iura illius ne in minimo laedere, ipsi humiliter in rebus, quae contra regulam et sacros canones non pugnant, parere omnemque exhibere reverentiam.

X. Humillime supplicat abbas Dömölkiensis, quatenus illustrissimus dominus dominus archiabbas suspiciones suas et praeiudicia iniusta contra sacrum locum Dömölkiensem ac personam ipsius abbatis deponat, processiones rogantis populi, quas hactenus, prohibitis vexillis, non sine scandalo prohibuit, dum populus rogat, concedere dignetur; patri Valentino interdicit, ne contra Divae Dömölkiensis miracula, prout cum maximo scandalo fecisse dicitur, concionetur.

XI. Sacerdotes petitos statim mittat Dömölkinum, quia abbas Dömölkiensis novitios prius dimittere non potest.

Sub his conditionibus abbas Dömölkiensis se humiliter offert ad concordiam et dimit-
tendos novitios, alias causam suam et actionem iniuriarum in foro competente prosequuturus,
quia ad hoc iure naturae obligatur, quod est altius votis religiosis. Caeterum humillime
deprecatur omnem, si quam fecit, offensam, deprecaturus etiam facie ad faciem; et si quae
etiam hic difficiliora videntur, quantum possibile, remissurus quoque ex conditionibus
allegatis.

Datum Iaurini, 13. Junii 1750.

1750 jún. 13.

Oddo abbas Dömölkiensis m. pr.

Eredetije a győri püspöki levéltárban. Másolata a pannonhalmi rendi levéltárnak dömölki iratai közt.
Jelzése: 2, 8.

Külséjére írta a főapát: Exhibitum Iaurini 16. Junii hora quasi octava vespertina medio reverendissimi
domini Hainrich.

92.

1750 július 11. Dömölk. — *Koptik O. dömölki apát kéri Sajghó B. főapátot: ne engedjék az egyenetlenség tüzét a világnak is látható lánggra lobbanni, ő kész békülni, ha a főapát megadja egyik-másik kérését,*

Illustrissime ac Reverendissime Archiabba, Domine Domine Pater Gratosissime!

Horrendum incendium, quod instat, oportet extinguere. Quare ego filiali affectu rogo,
dignetur ad me mittere suum religiosum, itineris comitem, et soli causam nostram Deo
dante complanabimus, antequam in flammis publicas et scandalosissimas, imo pernicio-
sissimas erumpat. Humilio me filialiter, non quod causae meae diffidam, pro qua stat
Deus et Beata Virgo, sed quia scio Illustrissimam Dominationem in multa mala, quae
non prospicit, deventuram. Condamus ergo gladios: ego prostratus ad genua patris me
reconciliabo, sed pater benignitatem induere et pauca, quae petam, ex gratia sua con-
cedere dignetur. His osculor paternas manus et sincerissimo affectu reconciliari gestiens vivo

Illustrissimae ac Reverendissimae Dominationis Vestrae

humillimus filius

Oddo abbas m. pr.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai (a Koptik-levelek) közt.
Külséjére írónnal: 1750 11. Julii.

93.

1750 augusztus 24. után. Dömölk. — *Koptik O. apát fájlalja, hogy a Sajghó B. főapát kánonilag megintette őt s oly keményen beszélt róla és rendtársairól; mindazáltal nyomban megszünteti a pört és kibekül a főapáttal, ha jogainak sérelme nélkül tör-
ténhetik.*

Illustrissime ac Reverendissime Praesul, Domine Domine Pater Gratosissime!

Quod tandem aliquando mihi monachos complures ex Sancto Martino mittere decernat
Illustrissima Dominatio Vestra, id quidem mihi ita placet, ut me quam obstrictissimum
profitear. At sunt complura, quae iterum vulnera facta exulcerant. Cur haec inquisitio?

Cur monitio canonica pro secunda, tertia vice, quando nec praecessit prima? Cur Cella Mariae dicitur spelunca latronum? Cur nos sarabaitae etc.? Cur canonica monitio fit, ubi culpa nulla?

Sed praestat motos componere fluctus. Bonis verbis ad ignes ibo: parebo mandatis, malis honestus animus irritatur. Ecce ambo senes sumus, ambo uno pede iam in tumulo versamur. Concludamus dies nostros in pace. Reconciliemur in s. charitate.

Si in eo res posita est, ut novitii mei supplices libellos Illustrissimae Dominationi porrigant, poterit hoc suo modo fieri; si ut nos ad frugem redeamus, redibimus, si recessimus; si ut observantiam regularem in Sancto Martino usitatam custodiamus, fiet, si factum non fuit. Sed haec omnia sunt clarificanda, quomodo? Ut deinde non detur nova querelarum occasio.

Si mihi satis perspecta esset mens Illustrissimae Dominationis Vestrae benigna et paterna, subito Viennam scriberem et a lite non per me, sed per alios, me nec sciente, nec consentiente, incaminata ex amore filiali recederem, de modo etiam restituendae famae tam mei quam sacri loci ea modalitate providerem, ut in nullo autoritas archiabbatialis pateretur. Sed maturandum est, quia iam flamma ardet.

Caeterum si ea mens est Illustrissimae Dominationis, ut pacem bello quaerere velit, quam sine bello dudum obtinere potuisset, tunc mihi ignoscere dignabitur, quod contra omnes inquisitiones tanquam pendente lite factas humillime protestor. Hisce me humillime commendo paternis gratiis et assecuro, quod nihil magis ex corde meo optem, quam reconciliari patri meo, quantum salvis iuribus fieri potest, et hunc in finem puncta mihi praescribi exopto.

Illustrissimae ac Reverendissimae Dominationis Vestrae

humillimus filius
Oddo abbas m. pr.

P. S. Conditiones omnes in collationibus datas observari et observare volo, nec illas laedo susceptis oblatiis. Quid fecit Illustrissima Dominatio? Ex virtute me humiliavi, et humiliatio mea nocuit.

Eredetiye a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai (a Koptik-levelek) közt.

94.

1750 október 13. Bécs. — *Mária Terézia királyasszony a Sajghó B. főapát és Koptik Oddo apát között támadt viszálynak azzal vet véget, hogy az apátot további intézkedésig vendégnek a göttweigi benczés kolostorba küldi, a dömölki apátság kormányzását Híblár Zs. pannonhalmi perjelre bizza, a főapátnak pedig megbagyja, hogy a szóval és írásban nagyon megsértett győri püspököt írásban megkövesse, méltatlan vádaskodásával pedig hagyjon föl.*

Sacrae caesareae regiacque maiestatis, dominae dominae clementissimae nomine eiusdem consiliario et conventus Sancti Martini sacri montis Pannoniae archiabbati, domino Benedicto Saigho benigne significandum. In controversia illa, quae inter praedictum dominum archiabbatem ab una et dominum abbatem Dömölkiensem ab altera partibus circa ecclesiam

et monasterium Dömölkiense vertitur, altefatam maiestatem suam clementissime resolvisse: ut ob gravissimas eatenus occurrentes circumstantias praetitulatus Dömölkiensis abbas a loco illo usque ulteriorem benignam desuper elargiendam resolutionem regiam semotus maneat atque interea et quidem indilate ad monasterium Sancti Benedicti Gottviciense sub hospitalitatis duntaxat titulo se recipiat, cui dominus archiabbas Sancti Martini ad convenientis intertentionis provisionem quadringentos florenos annuos numerare obligabitur. Et ne interea etiam temporis Dömölkiensis abbatia tum in spiritualibus, tum temporalibus improvisa maneat cultusque divinus in ecclesia noviter illic erecta suo ordine et in aliis ecclesiis consueta forma procedat, patrem Sigismundum Híblár, modernum ad Sanctum Martinum priorem pro administratore in utrisque constitui, cuius muneris erit utraque praemissa, spiritualia nempe et temporalia pro prudentia et discretione sua curare, in spiritualibus tamen ab ordinatione et dispositione domini loci ordinarii dependere. Qui pater administrator, ut uberiores super cunctis accipiat instructionem, ad dominum comitem cancellarium hungarico-aulicum huc Viennam quantocumque inviandus est. Cum porro idem dominus archiabbas inordinato suo et religioso praelato prorsus indigno agendi modo saepe saepius excedat, gravibusque criminationibus non solum dominum abbatem Dömölkiensem et totam causam suam, sed et ipsum dominum episcopum Jaurinensem qua verbo, qua scripto temeraria plane praesumptione onerare veritus non sit, districtim eidem et sub gravissima animadversione iniungi, ut in posterum ab his atque a sermone etiam de Dömölkiensibus miraculis penitus absteat, praetitulatum vero dominum episcopum Jaurinensem, tantopere et verbo et scripto laesum, per scripturam deprecari, in futurumque omnem observantiam statui ipsius competentem praestare debeat. Id quod eidem domino archiabbati pro debita observatione et effectuatione intimatur. Cui in reliquo altefata sua maiestas caesareoregia gratia sua benigne propensa manet.

Per sacram caesaream regiamque maiestatem. Viennae 13. Octobris 1750.

Petrus Végh m. pr.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt.

Jelzése: fasc. 2, 12.

Egyszerű másolatban megvan a göttweigi apátsági könyvtár «Miscellanea, 24.» kötetében.

95.

1750 október 13. Bécs. — *Kollonich Zsigmond bibornok, bécsi érsek bizonyítja, hogy Koptik Oddó dömölki apát többszörös bécsi tartózkodásakor mindig az ő engedelméből misézett és mindig példásan viselkedett.*

Nos Sigismundus divina miseratione tituli Sancti Chrysogoni sacrae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis de Kollonitz, protector Germaniae, archiepiscopus Viennensis, sacri Romani imperii princeps, dominus in Freyberg, Grossschützen et Sibenbrunn, sacrae caesareae in Hungaria et Bohemia regiae maiestatis actualis intimus consiliarius etc. etc. Universis et singulis praesentes nostras litteras inspecturis fidem facimus et attestamus, reverendissimum dominum Oddonem Kaptix (így) ordinis Sancti Benedicti abbatem Dömölkiensem, dum ante aliquot annos diversis tamen vicibus Viennae moram traxit, sacrosanctum missae sacrificium tam publice quam privatim semper de nostra licentia celebrasse ac nunquam,

quod nobis aut curiae nostrae constet, fuisse inquisitum, processatum, condemnatum aut bannitum, nec ullam ecclesiasticam censuram aut canonicum impedimentum incurrisse, quin imo morum exemplaritate iugiter vixisse. In quorum fidem has praesentes manu nostra subscriptas nostroque sigillo firmatas per secretarium nostrum expediri mandavimus.

Viennae ex residentia nostra archiepiscopati hac die 13. mensis Octobris anno Domini 1750. 1750 okt. 13.

S. cardinalis de *Kollonitz* archiepiscopus Viennensis m. pr.

P. H.

Antonius Vernay secretarius m. pr.

Eredetije a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» kötetében.

96.

1751 február 23. Bécs. — *Mária Terézia királyasszony megparancsolja Koptik Oddó dömölki apátnak, hogy a Dömölkről elvitt értékeket és iratokat adja vissza.*

Sacrae caesareae-regiaeque maiestatis, dominae dominae clementissimae, nomine domino abbati Oddoni Koptik intimandum. Altefatae sacrae caesareae-regiaeque maiestati humillime relatam fuisse, praefatum dominum abbatem in suo ex abbacia Dömölkiensi discessu exceptis duntaxat libris suis omnes scripturas, connotationes expensarum ac debitorum, missarum item stipendia florenos mille centum et triginta constituenta, quatuor solum cruciferis pro sustentatione fratrum exolutioneque debitorum in cassa relictis, secum abstulisse; imo catenam quoque auream quadraginta aureorum ponderis distraxisse, quingentos praeterea florenos pro altari Sanctae Annae per comitissam Theresiam Erdődy submissos apud eius arae artifices inexolutos cum plurimis aliis debitis reliquisse. Quae universa cum non abbatem praefatum, verum partim eos, qui missae sacrificia persoluturi sunt, partim ipsam ecclesiam secundum piam offerentium intentionem, quam mutare utique integrum haud foret, concernant; hinc praerepetito abbati Oddoni Koptik serio et districtim iniungi quatenus haec et illa bonis modis restituere, quove devenerint, semet legitimare debeat, ni secus severiora experiri et ad restitutionem restituendorum mediis minus gratis adstringi velit. Cui de reliquo altissime titulata sua maiestas sacratissima gratia sua caesareo-regia propensa manet.

Per sacram caesareo-regiam maiestatem.

Viennae, 23. Februarii, anno 1751. 1751 febr. 23.

*Petrus Vég*h m. pr.

Külsején: Sacrae caesareo-regiae maiestatis, dominae dominae clementissimae, nomine domino abbati Oddoni Koptik assignandum.

Eredetije a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» kötetében.

97.

1751 november 19. Bécs. — *Mária Terézia királyasszony megparancsolja Hiblar Zs. dömölki kormányzónak: írja össze az apátság adósságát, jelentse, mit törlesztett már, a templom és a szerzetesek fönntartására szükséges kiadáson fölül maradt jövedelmet ne adja a főapátnak, hanem az adósság törlesztésére; a zálogba vetett értékek kiváltására s az alapítványok kiegészítésére fordítsa s az eredményről időnkint a kancellária útján beszámoljon.*

Sacrae caesareo-regiae maiestatis, dominae dominae clementissimae, nomine religioso patri Sigismundo Hiblar, administratori Dömölkiensi, hisce benigne significandum: Ad relevandam notabili aeris alieni onere gravatam abbatiam Dömölkiensem, sacratissimam caesareo-regiam maiestatem clementer demandasse, ut idem per submittendam quantocyus exactam connotationem fideliter inprimis et conscientiose referat: an, quid et quibus praesertim mechanicis hactenus sit solutum? deinde, ut, quidquid tam ex proventibus abbatiae, quam et obvenientibus fidelium eleemosynis, a necessariis pro intertentione ecclesiae eidemque servientium religiosorum erogationibus superfuerit, id domino archiabbati haud consignet, sed totum in exolutionem debitorum, redintegrationem foundationum rerumque per dominum abbatem Dömölkiensem impignoratarum reluitionem diligenter convertat et de effectu medio domini cancellarii hungarico-aulici suas de tempore in tempus faciat relationes, ab omni autem Dömölkiensium gratiarum seu scripto seu verbo facienda penitus absteat publicatione. Cui in reliquo altefata caesareo-regia maiestas gratia sua benigne propensa manet.

Per sacram caesareo-regiam maiestatem. Viennae, die 19. mensis Novembris, anno Domini 1751.

Carolus Nedeczky de eadem m. pr.

Külsején: Sacrae caesareo-regiae maiestatis, dominae dominae clementissimae, nomine religioso patri Sigismundo Hiblar, abbatiae Dömölkiensis administratori, consignandum.

Pecsétes eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt.

Jelzése: Dömölk, 2, 15.

98.

1751 november 19. Bécs. — *A királyasszony a két apát ügyében kijelenti, hogy a dömölki továbbra is Göttweigben marad, a pannonbalminak pedig keményen megparancsolja, hogy a dömölkinék eltartására rendelt 400 frtnak részleteit félékenként ezentúl pontosan fizesse, az apát személyét és ügyét pedig ezentúl se szóval, se írásban ne bántsa szerzetes elüljáróhoz épen nem illő vádaskodásával.*

Sacrae caesareo-regiae maiestatis, dominae dominae clementissimae, nomine domino Benedicto Saigho, archiabbati Sancti Martini montis Pannoniae, hisce benigne significandum: Exigentibus gravium, quae subversantur, circumstantiarum rationumque ponderosarum

momentis dominum abbatem Dömölkiensem ab hoc loco ulterius quoque semotum debere permanere, altefatam suam maiestatem benigne resolvisse et una domino archiabbati serio et districtim praecepisse praecipereque, ut clementissime ordinatam pro convenienti eiusdem domini abbatis intertentione quadringentorum florenorum provisionem de semestri in semestre dehinc accurate subministrare non intermittat et a quibusvis etiam sive personam memorati domini abbatis, sive substratam materiam quacunquē ratione tangentibus, religioso praelato prorsus indignis hactenus usitatis seu scripto seu verbo spargendis sub gravi animadversione abstineat proscissionibus et contumeliis. Cui in reliquo altefata sua caesareo-regia maiestas gratia sua benigne ac iugiter propensa manet.

Per sacram caesareo-regiam maiestatem. Viennae, die 19. mensis Novembris, anno Domini 1751.

Carolus Nedeczky de eadem m. pr.

Külsején: Sacrae caesareo-regiae maiestatis, dominae dominae clementissimae, nomine domino Benedicto Saigo, archiabbati Sancti Martini montis Pannoniae et consiliario regio, benigne consignandum.

Pecsétes eredetiye a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt.
Jelzése: Dömölk, 2, 15.

99.

1751 november 19. Bécs. — *Mária Terézia királyasszony értesíteti Koptik O. dömölki apátot, hogy ügyét nem eresztik bírói útra, őt magát nem eresztik még vissza Dömölkre; inteti is az apátot, hogy a főapát kisebbitésével hagyjon föl.*

Sacrae caesareo-regiae maiestatis, dominae dominae clementissimae, nomine domino Oddoni Koptik, abbati Dömölkiensi, hisce benigne significandum. Neque causam eiusdem domini abbatis iudicio substernendam, sed nec petitam sui in abbatiam repositionem adhuc admittendam, imo ut ab eadem ulterius quoque semotus permaneat, altefatam suam maiestatem ex gravibus ponderosisque clementissime resolvisse rationibus; simul ac serio sub gravi incurrenda animadversione demandasse firmiterque praecepisse, ut ab assuetis hactenus contra dominum archiabbatem Sancti Martini seu verbo seu scripto spargendis abstineat proscissionibus et contumeliis suumque in omnibus ad exactam religiosae mansuetudinis et patientiae rationem comparare studeat animum. Cui in reliquo altefata sua caesareo-regia maiestas gratia sua benigne propensa manet. Per sacram caesareo-regiam maiestatem. Viennae, die 19. Novembris 1751. *Carolus Nedeczky* de eadem m. pr. 1751 nov. 19.

Külsején: Sacrae caesareo-regiae maiestatis, dominae dominae clementissimae, nomine domino Oddoni Koptik, abbati Dömölkiensi, benigne consignandum.

Eredetiye (s egyszerű másolata) a göttweigi apátság könyvtárának «Miscellanea, 24.» kötetében.

100.

1753 február 2. Göttweig. — *Koptik O. dömölki apát a kanczellár utolsó iratából azt gyanítja, hogy az ő ügyét a kibékülés felé terelik; ennek siettetésére kijelenti a főapátnak: ha visszabehelyezi apátságába, bocsánatot kér, bármiben is találja vétkesnek és a főapáttól neki előírt bármily törvényt és föltételt elfogad.*

Reverendissime, Illustrissime ac Amplissime Praesul, Domine Domine Archiabba et Pater Benignissime!

Pro persoluta nuper sustentationis meae quota gratias quas possum ago maximas rogoque liberalem remuneratorem Deum, ut tot solatiis et beneficiis Illustrissimam Amplitudinem Vestram cumulare dignetur, quod pro me expendit obellos. Utinam vero paternae reconciliationis gratia se hoc onere, me vero aerumnis meis sublevare dignaretur.

Scio quidem tanta esse contra me praeiudicia, quae omnem reconciliationis spem adimant; quia tamen, si culpa mea provenerunt, emendare et debita satisfactione abluere volo; si aliena? illa non odio benignissimi patris, sed referentium vitio adscribo, idcirco de divina bonitate, corda regum in manibus suis habente, confido, quod desperata in bonam spem et rem adducet.

Vice versa Reverendissima ac Illustrissima Amplitudo Vestra mihi benigne ignoscere dignabitur, quod eis armis ad me defendendum usus fuerim, quibus opinabar me iuvari posse. Naturale enim est, ut afflicto animus suae liberationis producat argumenta. A qua necessitate paterna reconciliatio me imposterum benigne eximet.

Enituit tamen in omnibus mira sapientia, discretio et charitas christiana illustrissimi ac excellentissimi domini cancellarii, qui tempestatem hanc miris modis sopire contendit, adeo, ut ultimum caesareo-regium decretum ad me emanatum sit, causam meam non esse iudicio susternendam. Ex quo arguo, velle Superos: ut via paternae reconciliationis causae nostrae optatus finis imponatur.

Ad quam facilitandam ego viam humilitatis ingredior et in quocunque puncto me reum agnoscit Illustrissima Dominatio Vestra, filialiter submississime deprecor ac omnibus legibus et conditionibus mihi deinceps ab Eadem benigne praescribendis me ex asse substerno, si gratia Sua restitutus fuero.

Spero proinde, quod paterna benignitas contenta erit hac mea demissa et sincera deprecatione ac poenis exilii mei iam in tertium annum inter mille ignominias toleratis, nec non patrem illum evangelicum imitabitur, qui reducem e regione longinqua filium prodigum stola primae gratiae et annulo reconciliationis insignivit. Quem dum ego sequor poenitentem, sequetur utique Illustrissima Amplitudo patrem misericorditer ignoscentem et in reduce filio perditto gaudentem. Maior erit gloria sua ex mei receptione, quam esset de exilio. Gaudebunt proceres, gaudebit clerus, gaudebit nobilitas et omnis populus, imo gaudebit coelum et praeprimis Deipara Dömölkiensis, etiam me absente miraculis et gratiis singularibus enitescens, ita, ut mihi ipse excellentissimus dominus cancellarius perscripserit in ultimis ad me datis, devotionem marianam in eo loco non tantum non obsolescere, sed maiora etiam in dies capere incrementa. Fortasse futura aestas dabit, ut omnia mea solvantur debita et fundus dotandi monasterii augeatur. Me enim per gratiam paternam restituto, verisimiliter longe maior erit populi accursus.

Porro ad mei restitutionem praeter innatam benignitatem paternam forsam movere possunt enormia scandala, sannae et sarcasmi haeticorum, ludibria religionis catholicae, dedecus ordinis, contemptus cleri et damna maxima ex mei abductione ecclesiae Dömölkiensi subsecuta, quae se hic describi non patiuntur.

Praeterea cum praelati etiam eiectos sub peccato mortali revocare teneantur, ut docent passim canonistae et in specie Fagnanus in c. ne religiosi num 1. de regular. Et consuetudo non revocandi religiosos eiectos sit nutritiva peccati, ut remonstrat idem cit. cap. num. 7. Nec eiici debeant nisi incorrigibiles et eos usque ad tertiam vicem recipi Sanctus pater Benedictus praecipiat, ego vero qua incorrigibilis non possim canonicè demonstrari, causam habet Illustrissima Dominatio Vestra tum ex iure canonico, tum ex iure patrio, quod allegare nolo, aulam regiam ad mei restitutionem persuadendi.

Accedit, quod nullius culpa in foro aliquo ecclesiastico et competente convictus sim, quia nec auditus, nec iudicatus, praesertim in imputata mihi magia, de qua per Illustrissimam Amplitudinem Vestram inquiri unice cuperem, cum sim certus de mea hoc in passu innocentia; quare tanto facilius erit mei restitutio. De caetero homo sum, et si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus. Sed humanum est errare, angelicum emendare, diabolicum perseverare.

Dum ergo omnem omnino quarumcunque offensarum emendationem seriam spondeo et in sinum paternae gratiae ocius reponi anxie desidero, humillime, instantèr, instantius, instantissime supplico, mihi benigne condonari et in pristinam gratiam receptum abbatiae meae ocius restitui, imo protegi, defendi, excusari et omnes difficultates in aula tolli. Quem in finem ego praetensis meis iuribus ex asse cedo et ne plane in desperationem incidam, aut iura, quae putabam iusta, ulterius producere debeam, si quidem nova aliqua commissio, nescio qualis, Posonii 5. huius instituta est, benignissimum responsum vel ad me, si dignus visus fuero, in cooperto ad dominum abbatem Gottvicensem, vel ad eundem celerius dirigi imis, intimis medullis quanto citius exoro. Demum paternas manus ac pedes exosculans cum submississima mei commendatione persevero

Reverendissimae ac Illustrissimae Amplitudinis Vestrae

Gottvici, 2. Febr. 1753.

1753 febr. 2.

indignus quidem, sed humillimus deinceps et obsquentissimus filius,

Oddo abbas m. pr.

Eredetiye a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai (a Koptik-levelek) közt.

101.

1754 deczember 24. Göttweig. — *Koptik O. dömölki apát, minden jókat kívánván karácsonyra és újévre a főapátnak, értesíti őt, hogy akadt, ki a királyi udvarban az ő apáti ügyét védelmébe vette, másrészt meg, mivel közeledni érzi utolsó óráját, a visszahelyezés reményében aláveti magát.*

Gottvici, 24. Dec. 1754. 1754 decz. 24.

Reverendissime, Illustrissime ac Amplissime Archiabbas, Domine Domine Pater Gratosissime, Benignissime!

Cum Eius natalitia recoluntur, qui venit, ut mederetur contritis corde, et praedicaret captivis indulgentiam, clausis apertionem, annum acceptabilem Domino (Isaiae 6.), inter

alios Illustrissimae Amplitudinis Vestrae famulos humilis gratulator compareo et felicia festa natalitia, novi anni auspiciam ac demum felices recursus quam plurimos non solum demisse apprecor, sed etiam, supra quam credi possit, quotidianis precibus a Deo exoro.

Caeterum etiam reverenter informo, esse tandem, qui mei causam apud augustam aulam suscipiant. Eventus est anceps. Manus Domini abbreviata non est. Potest itaque Deo disponente fieri, ut omnes, maximae licet difficultates superentur et maiori iure, si Deo placet, restituar, quam petam restitui.

Haec inter suadent Germaniae praesules, ut licet toties repulsam tulerim, tamen adhuc me humiliem et tentem prius paternam reconciliationem omnibus iuribus, quae praetendere possem, cedam, recepturus haec et plura ex paterna gratia, quae recipere forte possem dictante Dei misericordia aut iustitia.

Puncta meae restitutionis et reconciliationis excellentissimo domino episcopo transmissi. In quibus omnibus fere iuribus, quae praetendere possem, et administrationi temporalium cedo, paucula mihi exorans. Non dedignabitur pacificam inire concordiam cum filio, cum videat reges etiam concordias inire cum rebellibus subditis. Motiva meae restitutionis ac reconciliationis; enormia item praesertim inter haereticos scandala ex mei semotione enata, non allego; quia satis superque ex signis divinae voluntatis et effectibus mei exilii Illustrissima Amplitudo ea conicere potest. Summa mearum conditionum est in omnibus me substernere iurisdictioni, superioritati et potestati Suae Illustrissimae Amplitudinis et quidem sub poena privationis, et ex altera parte peto reconciliari, restitui, conservari, quia brevi moriar.

Quem in finem paternae gratiae illud problema considerandum relinquo, an maior sit utura sua in coelis et in terris gloria ex meo exilio, quam ex mei restitutione? Hisce osculor manus paternas, omnes defectus et excessus meos humiliter deprecor et me paternis gratiis demississime commendo.

Reverendissimae ac Illustrissimae Amplitudinis Vestrae

humillimus ac obsequentissimus filius,
Oddo abbas m. pr.

P. S. Supplico: dignetur tandem me beare dulci paterno responso, quintus enim iam fluit annus exilii mei.

Eredetiye a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai (a Koptik-levelek) közt.

102.

1777 augusztus 21. Szombathely. — *Szily János szombathelyi püspök megküldi minden egyes papjának a mindegyikre nézve kötelező instructiót s közli a püspöknek fönntartott eseteket.*

Admodum Reverende Domine Paroche et Vicearchidiacone!

Postquam per Dei gratiam et benignitatem neoerectum episcopatum Sabariensem obtinui, praecipuam curam eo converti, ut clerum, praeprimis animabus praefectum, virtute ac sapientia instructum habeam, luculenter enim perspexi, mores populi a cleri vitae

exemplo ac doctrina pendere, populumque eo meliorem futurum esse, quo sanctor ac doctior clerus fuerit. Idcirco huc advolutam instructionem¹ in principio muneris mei pastoralis edidi, ut omnes dioecesis meae clerici, vitam moresque ad illam componant. Quare cunctis, praesertim parochis parochiarumque administratoribus, capellanis, tam saecularibus, quam regularibus, praecipio, quatenus eam attente legant, in parochia sua inter inventarium diligenter conservent ac omnes eiusdem partes exacte observent, sicut enim firmam concepì voluntatem, dioecesim meam iuxta hanc instructionem regendi, ita serium gero animum in eos animadvertendi, qui illam transgressi fuerint. Verum a cuiusvis praecipuo in cura animarum existentis zelo mihi polliceor, ut hanc instructionem eo accuratius adimpletur sit, quo clarius intellexerit, illam unice ad maiorem Dei gloriam directam esse atque ex eiusdem observatione non aliud, quam proprium et animarum commodum profluere, et certe sicut quisque per diligentiorum eius executionem maius sibi meritum parabit, ita ego mei ex parte uberius praemium elargiri studebo.

Caeterum cum reservatio casuum ad correctionem et medelam animarum a Deo et ecclesai ordinata sit, sequentes conscientiae casus per dioecesim meam Sabariensem mihi reservo; utpote

1. raptum virginis,	6. violationem ecclesiae,
2. incestum,	7. magiam et veneficium,
3. sodomiam,	8. voluntarium homicidium,
4. procuratum abortum seu iam viventis
seu necdum viventis foetus,	9. parentum percussioem,
5. incendium causatum,	10. monetarum et ponderum falsificationem.

Quemadmodum itaque a casibus pontifici reservatis nemo, nisi facultate pontificia delegata vel subdelegata praeditus absolvere potest, ita a modo recensitis quoque peccatis nullus confessariorum quemquam solvere valebit, nisi a me peculiarem licentiam consecutus fuerit. In reliquo, dum has literas solito encyclicarum libro inscribi cupio, paternam benedictionem cunctis impertiens iugi propensione maneo.

Praeattactae Dominationis Vestrae

Sabariae, die 21. Augusti 1777.

pater in Christo addictissimus
Joannes Szily, episcopus Sabariensis.

A czelldömölki plébánia «Decreta regia et encyclicae episcopales ab anno 1777.» czimű könyvből.

¹ A leiró Pausz Ámánd benzés itt zárjel közé teszi: «Liber est sic intitulatus ab ipso illustrissimo domino dioecesano editus».

103.

1782 márczius 31. Szombathely. — *Szily János szombathelyi püspök értesíti Mákóczy Imre dömölki apátot, hogy fejedelmi rendeletre nemsokára Szombathelyen meg fogja vizsgálni a dömölki rendtagokat, megvan-e a lelkészi hivatal igazi betöltésére szükségesnek tartott tudományuk és képzettségük.*

Reverendissime Domine Abbas, mihi Colendissime!

Quo numerosus ditionum caesareoregiarum clerus ad magis congruam, quae plerisque in partibus adhuc desideratur, curae animarum provisionem applicetur, prius etiam, quam ad assequendum hunc scopum ulteriora agat, visum est suae maiestati benigne discernere, ut praevis omni cum exactitudine indagetur, an et in quantum diversis in claustris ac foundationibus cleri regularis, nullo excepto, reperibiles religiosi sufficienti doctrina in scientiis ecclesiasticis ac in genere requisitis notitiis probataque habilitate ad obeundam curam animarum re ipsa praediti sint, ut quisque suscipienda rite instituta repartitione curatores animarum ab iisdem etiam pro re nata deligi atque ad munia parochialia cum fructu adhiberi valeant. Ad consequendum itaque hunc scopum sua maiestas sacratissima medio consilii sui regii locumtenentialis Hungarici benigne mihi iniunxit, ut istiusmodi indagationem sine mora ac securam quaqua ratione eo certius suscipere debeam, quod propter nonnullas ne fors exemptiones isthic nulla subversari possit difficultas, ipsique dioecesani ad inspectionem super universis religiosis ordinibus iure ordinario gerendam iam praevis inviati habeantur. Quo autem eo maior existat indagationis huius certitudo, ultra clementer vult sua sacratissima maiestas, ut inomisse universi istiusmodi regulares successive ad ordinatum et individuale examen advocentur, ac singulus eorum tentamen obire debeat, an rite in studiis instituti ac signanter genuina iuxta praescriptam methodum pastoralis scientia praediti sint? Item, in quantum illi notitias, quae ad re ipsa obeundam curam animarum requisitae sunt, sibi procuraverint aut has sine exceptione securissima ab brevissima via procurare possint? Cui individuali examini id adhuc ultra relate ad singulum individuum genuine adnectendum veniet, quae studia, quas theologiae partes, in quo loco, quove cum successu, teste praescripta classificatione audierit? Ut igitur benignae huius ordinationis effectum tanto securius procurem, statui cunctos dioecesis meae Sabariensis religiosos circa finem proxime futuri mensis Aprilis aut initium Maii Sabariam ad consistorium meum episcopale pro examine evocare, hacque ex causa quibusvis religiosis certum diem determinare, quem aliis literis meis Praeattactae Dominationi Vestrae congruo tempore significaturus sum. Ne vero nunnulli ad huiusmodi examen minus parati adveniant, idcirco per praesentem meam epistolam Praeattactae Dominationi Vestrae intimandum esse duxi, ut omnes sibi commissos religiosos admonere velit, quatenus interius etiam, donec nimirum ad certum diem Sabariam accersiti fuerint, se omni diligentia ad praedictum examen parare non intermittant. In reliquo aestimatissimis favoribus commendatus solito cultu maneo

Praeattactae Dominationis Vestrae

Sabariae, 31. Martii 1782.

obligatissimus servus,

Joannes Szily, episcopus Sabariensis.

A czelldömölki plébániának «Protocollum decretorum regionum ab anno 1784.» czimű könyvéből.

104.

1783 márczius 7. Pannonhalma. — *Somogyi Dániel főapát Nemes Gáspárt dömölki apátnak nevezi ki.*

Nos Daniel Somogy, archiabbas Sancti Martini de Sacro Monte Pannoniae Ordinis Sancti Benedicti, memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis, quod nos, vacante ad praesens abbatae Beatae Mariae Virginis in coelos assumptae de Dömölk Ordinis similiter Sancti Benedicti per mortem et decessum reverendissimi quondam domini Emerici Mákoczi, eiusdem loci ultimi ac veri abbatis, eidem de futuro abbate providere cupientes ac respective per sacratissimam caesareo-regiam maiestatem clementer admoniti, ne per diuturniorem vacantiam iuri nostro quoquo modo derogatum fiat, inducti meritis reverendi ac religiosi patris *Caspari Nemes*, dicti archicoenobii Sancti Martini professi, sacrosanctae theologiae doctoris, eiusdemque professoris emeriti ac prioris actualis, quibus nobis summe commendatus extitit, eidem, tanquam personae idoneae ac de conventu nostro per theologiae doctionem et prioris officium pluribus annis laudabiliter gestum benemeritae, supranominatam abbatiam simul cum omnibus iuribus ac bonis suis temporalibus, monasterio nempe ipso ac possessionibus, villis, praediis, portionibus, iuribusque possessionariis, nec non terris arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, silvis, nemoribus, montibus et vallibus, vineis, vinearumque promontoriis, aquis, piscinis, pisciumque clausuris et aquarum decursibus, molendinis et eorum locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum ac pertinentiarum suarum integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris metis et limitibus antiquis existentibus, ad dictam nostram filialem abbatiam de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus autoritate iuris patronatus nostri, quod per privilegia piorum fundatorum et confirmationem divorum Hungariae regum nobis et archicoenobio Sancti Martini concessum habere et exercere dignoscimur, dandam et conferendam, ipsumque *Casparum Nemes* in abbatem praefati monasterii nominandum duximus et eligendum. Imo nominamus, eligimus ac confirmamus, ipsamque abbatiam cum praeattactis pertinentiis suis eidem conferimus. Ita tamen, ut dictus reverendus ac religiosus pater *Casparus Nemes* nobis et successoribus nostris debitam subiectionem et obedientiam praestare, deinde bona, resque ad abbatiam pertinentes custodire et augere, cultum praeterea divinum et Marianum in sacrum illum locum piissime introductum non modo non minuere, sed et amplificare, regularem item observantiam et per se conservare et per suos conservari curare debeat et teneatur. Quocirca omnibus et singulis in praedicta abbatia de facto constitutis et in futurum constituendis religiosis nostris serie ac firmiter committimus et mandamus, ut memoratum *Casparum Nemes* pro eiusdem loci et ecclesiae vero ac legitimo abbate et superiore religioso agnoscant, eidemque convenientem religiosam subiectionem et obedientiam exhibere sint obligati. Datum in archicoenobio nostro Sancti Martini de Sacro Monte Pannoniae die septimo Martii, anno Domini millesimo septingentesimo octagesimo tertio.

Daniel Somogyi archiabbas m. p.

P. Raphael, sacrosanctae theologiae professor m. p.

Hátán: Praesens collatio sub ipsa abbatiali benedictione, quam sua eminentia primatialis princeps a Batthyán, archiepiscopus Strigoniensis introserto reverendissimo domino abbati

qua ordinarius impertitus est, per secretarium ecclesiasticum primatiale lectum est. Posonii, in curia archiepiscopali hortensi, die quinta Junii, anno Domini millesimo septingentesimo octogesimo tertio.

Franciscus Fux m. p
secret. eccles. primat.

Elég diszes kiállítású eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban.
Jelzése: Dömölk, fasc. 1. nr. 31.

105.

1783 június 5. Pozsony. — *Batthyáni herczeg baboros esztergomi érsek és primás értesíti Somogyi pannonhalmi főapátot, hogy kértére apátnak áldotta Nemes Gsápárt s egyebekben is szívesen segíti őt és a rendet.*

Illustrissime ac Reverendissime Domine Archiabbas, colendissime!

Honorificas Illustritatis Vestrae litteras circa benedictionem neoelecto abbati Dömölkiensi, reverendissimo Casparo Nemes, impertiendam gratanter accepi sacramque hanc operam sub hodierno lubens praestiti, qui in reliquo etiam, ubi ubi in bonum et commoda Illustritatis Vestrae sacrique ordinis sui aliquid conferendi se opportuna obtulerit occasio, propensum addico animum et cum honore persevero

Illustritatis Vestrae
Posonii, die 5. Junii 1783.

ad officia paratissimus
cardinalis a *Batthian* m. pr.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt. — Jelzése: fasc. 1, 20.
Csak az aláírás a primásé.

106.

1783 augusztus 28. Szombathely. — *Szily János szombathelyi püspök megküldi Nemes Gsápár dömölki apátnak azt a fejedelmi rendeletet, mely a szerzetes rendek általános megbízottainak megszüntetett látogatásáról szól; megsürgeti egyszersmind az apátsága jövedelmének kimutatását.*

Reverendissime Domine Abbas, mihi Colendissime!

Quidnam sacratissima sua caesarea et regia apostolica maiestas de visitationibus, quas hactenus commissarii generales peragere consueverunt, decernere et qualenam remedium pro querimoniis occasione huiusmodi visitationum proponi solitis constituere dignata sit, ex advolutis isthic gratiosi excelsi consilii regii locumtenentialis intimati genuinis paribus uberius intellectura est Reverendissima Dominatio Vestra. Quam benignam ordinationem caesareoregiam pro debita notitia et directione Reverendissimae Dominationi Vestrae de benigno iussu regio transmittendo, una id etiam committendum habeo, ut fassiones reditum ex abbatiali suo beneficio provenientium iuxta communicatam secum tabellarem normam, quo fieri poterit, celerius adornare mihi que submittere velit; hodierno enim cursore percepi gratiosum ab excelso consilio locumtenentiali regio intimatum, serie cuius de altissimo

iussu regio modo dictarum fassionum intra spatium mensis unius submissio tanto magis adurgetur, quanto minus alterabilis est sacratissimae suae maiestatis circa praesens negotium intentio et voluntas. Caeterum aestimatissimis favoribus commendatus, constanti cultu persisto

Praeattactae Dominationis Vestrae

Sabariae, 28. Augusti 1783.

obligatissimus servus,
Joannes Szily episcopus Sabariensis.

Abbati Dömölkiensi.

A czelldömölki plébániának «Protocollum decretorum regionum ab anno 1784.» czimű könyvéből.

107.

1784 július 30. Czell, közönségesen Dömölk. — *Nemes Gáspár dömölki apát beterjeszti a helytartótanácshoz apátságának jövedelméről a kimutatást.*

In dioecesi Sabariensi; in comitatu Castriferrei.

Conventus abbatialis Beatae Mariae Virginis in coelos assumptae de Dömölk ordinis Sancti Benedicti habet et possidet annuos proventus.

1. In bonis, quae annue fructificant; et quidem

ex annua arenda florenos 850 crucigeros 15, — ex allodialibus florenos 263 crucigeros 33, — ex possessione Várda in comitatu Veszprimiensi florenos 122 crucigeros 21.

2. In domibus et aedificiis, e quibus annue proveniunt.

In Dömölk ex domo familiae, a duobis inquilinis fl. 15, — ex domo hortulani ab uno inquilino fl. 10, — in pago Jenő comitatus Veszprimiensis ab una inquilina fl. 3.

3. In fundis, utpote vineas, agros, prata, sylvas, hortos etc., e quibus annue participantur.

In Dömölk ex agris capacibus metretarum Posoniensium pro duabus calcaturis numero 285, ex quibus pro una calcatura sunt 142¹/₂, deducto semine, mercede mercenariorum, messorum etc. veniunt fl. 615, — ex pratis currus foeni circiter 60 procreantibus, deductis falcatorum, collectorum expensis, fl. 21, — ex uno cauleto, deductis cultivationis expensis, fl. 1, — ex pascuo fl. 15, — ex horto nihil, cum eius proventum et solutio annua hortulani operariorumque eius et eius conservatio consummat; servari tamen debet propter viridaria necessaria ad culinam, — ex vineis in duplici promontorio, Saágh nempe, comitatus Castriferrei, et Somló, comitatus Veszprimiensis. subiectis decimae et iuri montano, praeter unam in monte Saágh, ex quibus, deductis deducendis, fl. 50 cr. 17, — ex fornace tegularia, a bina annuali exustione, deducto pretio lignorum, deputato et solutione tegularii fl. 72, — in possessione Várda, comitatus Veszprimiensis, ex agris oppignoratiis numero 5, capacibus metretarum Posoniensium 10, ex quibus, deductis deducendis, fl. 25, — ex pratis 6 currus foeni procreantibus, deductis deducendis, fl. 10 cr. 12 (praespecificati agri numero 5 et pars pratorum nobis oppignorata sunt in fl. 422), — ex cauleto, deductis deducendis, fl. 4.

4. Habet et possidet in capitalibus fundationalibus erga interusurium elocatis.

Ex 3000 florenorum interusurio pro tribus sacris hebdomadalibus erga 5 pro centum

aquid illustrissimam comitum familiam Vitzay ab anno 1760. 1. Januarii quotannis fl. 150, — ex 1000 florenorum interusurio pro 50 sacris erga 5 pro centum apud illustrissimum dominum Petrum Végh ex legatione illustrissimae pie defunctae dominae matris eiusdem Juliannae Végh ab anni 1772. 1. Januarii fl. 50, — ex 1000 florenorum interusurio pro sacris sabbaticis ergo 5 pro centum ex legatione dominae Theresiae Esterházy, condam excellentissimi domini comitis et iudicis curiae regiae, Georgii Erdődy, consortis, erga 5 pro centum ab anni 1746. 5. Decembris apud illustrissimum dominum comitem Ladislaum Czyráky fl. 50, — item ab eadem pro oleo unius lampadis conservando erga 5 pro centum eiusdem anni et mensis, fl. 210, — similiter apud illustrissimum dominum comitem Ladislaum Czyráky fl. 10 cr. 30.

5. In capitalibus nullo onere gravatis erga interusurium elocatis.

Ex 1790 florenis erga 5 pro centum apud illustrissimam comitum familiam Czyráky ab anni 1759. 30. Maii veniunt quotannis fl. 89 cr. 30, — ex uno agro et prato in vicem 700 fl. assignatis, 5 pro centum computando, a spectabili familia Békásiana in loco satis periculoso in duabus chartabiancis, 1. quidem ab anno 1757. 1. Augusti, 2. vero ab anni 1760. 14. Septembris, deductis deducendis, fl. 16 cr. 12, — ex 50 florenis erga 6 pro centum apud communitatem Magasiensem ab anni 1782. 13. Maii veniunt fl. 3.

6. Habet et percipit annua ex diversis beneficiis et proventibus.

Ex currentibus missis abbatia haec nullos quidem proventus habet, cum sacerdotes in ea residentes praeter sacra fundationalia vi constitutionis sacri ordinis omnia sacra libera et liberae applicationis habeant; interim, cum conventus sit pauper et indigus, sponte et motu proprio prae aedifitio eiusdem continuando et honestiori tum sui, tum dominorum hospitem sustentatione cedunt quotannis conventui fl. 800; — ex proventu parochiali cum pulsu campanarum parochialium fl. 50, — ex piis oblatiis, iis tamen incertis, fidelium et de die in diem deficientibus, qui proventus in ipsam ecclesiam et servitores eius necessarios semper impenditur, ut patebit ex rubrica de piis erogationibus, fl. 4679 cr. 7.

Summa annui preventus 4976 fl. 39 cr.

7. Habet et possidet in debitis activis absque interusurio exhaerentibus et in praefixis terminis solvendis. — Nihil.

8. Habet et possidet in debitis activis exhaerentibus, pro quorum restitutione nullus terminus prefixus est. — Nihil.

9. Habet passiva debita erga interusurium mutuata. — Nulla.

10. Habet debita passiva simplicia absque interusurio. — Nulla.

11. Habet annuas erogationes in intertentionem religiosorum.

In religiosos sacerdotes numero 9, quorum unus tamen praeter exauditionem nihil praestat ob senectutem, et laicos duos, quotannis, praeter naturalia ex bonis abbatiae provenientia superius notata impenduntur circiter fl. 1271, — in eorum necessarios servitores numero 13 fl. 805 cr. 33.

12. Ad pias erogationes.

In musicos stabiles cum eorum deputato, solutione, instrumentis musicalibus etc. fl. 613 cr. 54, — pro lampade fl. 40, — pro vino missali et ablutione copiosorum communicantium fl. 80, — pro candelis cereis fl. 500, — pro sacra suppellectili, casulis, missalibus etc. fl. 100, — pro saeculari sacrista, duobus aedituis diebus festivis adiuvantibus, pueris ministrantibus et eorum vesticulis fl. 104, — pro praemiis catechistarum fl. 40, —

pro farina, funibus campanilibus, ampullis et aliis minoribus ecclesiae necessitatibus fl. 22, — pro lignis ad calefactionem sacristiae et hostiis pinsendis fl. 18, — pro lotrice fl. 28, — pro pulsatoribus et scopatricibus ecclesiae fl. 6.

13. Pro conservatione et reparatione sartorum et tectorum.

Ecclesiae Beatae Virginis Mariae imperfectae perficiendae fl. 100, — montis calvariae fl. 18, — capellae Sanctae Annae fl. 10, — domuum conventus, familiae, allodia (quae plerumque sunt imperfectae et perfici debent) pro singulis annis ex proventu pure abbatiati fl. 270.

14. Ad alia particularia onera et expensas.

In pauperes fl. 30, — in processus et similes casus evenibiles fl. 50, — in auszugales annuales fl. 200, — in spacaminarium fl. 14, — pro vasis, circulis ferreis et lignis ad cellarium fl. 150, — pro vino quotannis emi solito fl. 200, — pro lignis focalibus nostris, familiae fl. 213, — in expensas itinerarias fl. 50, — demum in varias minutias chartae, filii, instrumentorum culinariorum et rerum pro domo religiosa necessariorum fl. 40, — aedificium hucdum continuatur ex subsidio illustrissimi domini archiabbatis ac reverendissimorum abbatum et caeterorum dominorum confratrum.

15. Praeter praemissum statum activum et passivum reperiuntur in conventu isto sequentes cassae.

Cassa congregationis. Nulla. — Capitalia fundationalia, e quibus annuus proventus. Nullus. — Capitalia industrialia. Nulla. — Praeterea e diversis aliis beneficiis, utpote offerentiis et aliis annue proveniunt. Nihil. — Summa cassae congregationis. Nulla. — Erogationes congregationis. Nullae.

Cassa apothecae. Habet et possidet in capitalibus fundationalibus, quae annue fructificant. Nihil. — Habet et possidet in capitalibus industrialibus, e quibus annue proveniunt. Nihil. — Ex ipsa apotheca seu distractione medicamentorum annue proveniunt. Nihil. — Summa annui proventus. Nihil. — Erogatio cassae apothecae. Nulla. — Summa erogationis Nulla. Summa annuae erogationis fl. 4973 cr. 27.

Hátlapján: Excelsum Caesarearum Locumtenentiale Consilium Hungaricum! Secundum praesentem statum, in quantum mihi post diligentem et industriam inquisitionem proventus abbatiae meae innotuerunt, conscriptionem eorum hisce demisse submitto. Excelsi Caesareo-regii Locumtenentialis Consilii Hungarici infimus capellanus, Casparus Nemes, abbas Dömölkiensis m. pr. In Cellis vulgo Dömölk, 30. Julii 1784.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban.

Signaturája: Dömölk, fasc. 1, 21.

108.

1785 február 28. Szombathely. — *Szily János szombathelyi püspök fölszólítja Nemes Gáspár dömölki apátot, olvastassa föl az összehívott rendtársak előtt, tartsa s tartassa meg a helytartótanácsnak azt a most küldött rendeletét, mely eltiltja az itt-ott dívó szokást, hogy a rendtársak az elmondott misékért kapott pénzből rubázkodnak, s mely meghagyja, hogy a szerzetes ház minden egyes tagnak egyenlő rubát adjon, a misékért kapott díjakat az elüljáróság kapja, az elüljárók pedig módját ejtsék, hogy a fogadalmas rendtagok fogadalmaikat pontosan megtartsák.*

Reverendissime Domine Abbas, mihi Colendissime!

Excelsum consilium locumtenentiale regium in suo die 24. mensis Januarii anni labentis 1785. directo gratioso intimato ordinare dignatum est, ut ad tollendos quosvis abusus inducendamque uniformitatem in nonnullis religiosis ordinibus vigens et missarum stipendiis semet vestiendi consuetudo penitus abrogetur, verum quivis conventus religiosis suis non pecunias, sed vestitum singulis aequalem absque distinctione suppeditet, stipendia vero missarum superiori domus resignentur, et in reliquo etiam provinciales et superiores prospiciant, quo professi religiosi votum paupertatis, subordinationis regulas, solitudinem claustralem, sublata evagandi libertate, conformiter ad constitutiones ordinis ad amussim observent, infirmis tam superiores quam caeteri religiosi omnem debitam provisionem et charitatem exhibeant.

Hanc itaque gratiosam excelsi consilii locumtenentialis regii ordinationem Reverendissimae Dominationi Vestrae finem in eum hisce notam reddo, ut non solum eandem religiosis curae, directioni et iurisdictioni suae subordinatis in unum convocandis publicam facere, verum etiam parte ex sua omnem operam et vigilantiam adhibere velit, ut salutaris isthaec, et ad conservationem disciplinae regularis directa dispositio quoad singula puncta, utpote votum paupertatis, obedientiam religiosam, solitudinem claustralem sublataque evagandi libertatem, offerendorum item pro missae sacrificiis stipendiorum superiori domus resignationem accurate et absque omni defectu observetur; non secus in vicem stipendiorum, e quibus se se vestiendi usus hactenus in quibusdam conventibus vique, nunc autem abrogatus est penitus, necessarius et sufficiens ac, seposita omni distinctione, aequalis omnibus vestitus suis temporibus accurate subministretur, prout et infirmorum religiosorum cura debita ac diligens geratur. Caeterum aestimatissimis favoribus et piis precibus commendatus iugi cultu maneo

Reverendissimae Dominationis Vestrae

Sabariae, 28. Februarii 1785.

obligatissimus servus
Joannes Szily, episcopus Sabariensis.

109.

1785 deczember 20. Buda. — *A helytartótanács közli Szily János szombathelyi püspökkel a fejedelemnek azon parancsolatát, hogy a szerzetes rendek ezentúl ne vegyenek föl laikus rendtagokat.*

Illustrissime!

Observato existente altissimo loco eo, quod numerus laicorum religiosorum magnus sit, clementer praecipere dignata est sua maiestas sacratissima, ne ullus laicorum in ullo religioso ordine ad professionem deinceps admittatur.

Quam clementissimam resolutionem regiam Praeattactae Dominationi Vestrae pro notitia ac directione de benigno iussu regio praesentibus intimari. Datum ex consilio regio locumtenentia hungarico Budae die 20. Decembris 1785. celebrato. Ad officia paratissimi Christophorus Niczký, Josephus Klobusiczky.

A czelldömölki plébániának «Protocollum decretorum regiorum ab anno 1784.» czimű könyvéből

110.

1785 deczember 27. Szombathely. — *Szily János szombathelyi püspök megküldi Nemes Gáspár dömölki apátnak azt a rendeletet, melyben a fejedelem megparancsolja, hogy a szerzetes rendek ezentúl ne bocsássanak fogadalomhoz laikus tagokat.*

Reverendissime Domine Abbas!

Ex altissimo iussu regio benignam sacratissimae suae maiestatis ordinationem per excelsum consilium regium locumtenentiale die 20. elabentis mensis Decembris et anni 1785. mihi intimatam hicque in genuinis paribus advolutam, qua praecipitur, ne ullus laicorum in ullo religioso ordine ad professionem deinceps admittatur, cum Reverendissima Dominatione Vestra pro notitia et directione communico ac in reliquo etc.

Sabariae, 27. Decembris 1785.

obligatissimus servus

Joannes Szily episcopus Sabariensis,

A czelldömölki plébániának «Protocollum decretorum regiorum ab anno 1784.» czimű könyvéből.

111.

1785 deczember 23. Kis-Czell. — *Nemes Gáspár dömölki apát a katonalelkésznek távozó Schmidt Ágoston rendtárs helyébe német szónokot kér Somogyi Dániel főapáttól s panaszkodik a növekvő szegénység miatt.*

Illustrissime ac Reverendissime Domine Archiabbas, Domine Domine Praelate mihi Gratiosissime!

Cum reverendum patrem Augustinum,¹ futurum utpote regiminis capellanum amittere debeamus et, ablati iam antea tribus, valde imminutus sit numerus noster, et praecipue

¹ Schmidt Ágoston.

ex parte germanica nunc valde imminuetur, consistente nimirum in uno subiecto, scilicet reverendo patre Amando,¹ qui simul administrator parochiae nostrae est, nec solus sufficere posset ad omnes germanicas conciones et parochialia onera subeunda, ideo humillime insto apud Vestram Illustritatem, ut eidem socium aliquem concionatorem germanicum submittere velit, ne sacer hic locus omnino desolatus maneat et sic forte pereat. Nam et ille homo est adeoque infirmari potest, et tunc huiusmodi absque omni spiritali solatio manerent; quod etiam spero confisus pietati Illustritatis Vestrae erga dominam matrem nostram me obtenturum.

Paupertas videtur augeri in dies, cum modo per novum mandatum regium iussimus capitalia nostra exigua a creditoribus repetere, inferenda in cassam publicam, quod iam etiam dominis creditoribus perscripsi. Caeterum dum solatiose festa, felicem huius anni finem et futuri initium et decursum cum plurimorum annorum recursum ex animo² Illustritati Vestrae ex animo precor, me meosque paternis gratiis et favoribus humillime recommendans iugi cum venerationis cultu persisto

Illustritatis Vestrae
Dömölk, 23. Decembris 1785.

humillimus servus,
Casparius abbas Dömölkiensis m. pr.

Eredetiye a pannonhalmi rendi levéltárban.

Jelzése: Dömölk, 1, 22.

112.

1786 február 4. Szombathely. — *Szily János szombathelyi püspök a fejedelemnek az áldásadásra vonatkozó rendeletét a kisczelli kegyhely iránti különös tekintetből úgy bajlatja végre, hogy vasár- s ünnepnap mind a szentmise, mind a litánia alatt szabad a szentséget úrmutatóban kitenni és vele áldást adni, hétköznap azonban csak a litánia alatt és akkor is csak az áldozatókehelyben levő szentséget.*

Reverendissime etc.!

Aestimativissimae Reverendissimae Dominationis Vestrae literae die 29. mensis Januarii anni praesentis 1786. mihi missae duo in se complectuntur puncta; alterum novum, qui per benignam ordinationem regiam diei 20. Decembris anni superioris 1785. praescribitur, divinorum ordinem, alterum tabellam de renuntiatis ecclesiae Dömölkiensis capitalibus fundationalibus confectam mihi per dominum vicearchidiaconum submissam concernit.

Quod punctum primum attinet, usus impertiendae cum ostensorio binis per diem vicibus benedictionis hactenus in ecclesia Dömölkiensi usurpatus sensui praeadductae benignae resolutionis regiae omnino contrarius est, ac ideo ego eum stabilire minime possum. Considerans nihilominus peculiarem loci huius thaumaturgi circumstantias, populi praeterea ad eundem frequenti numero confluentis devotionem, ne ea ex intermissione impertitionis benedictionis defervescat, indulgeo, ut die singula sub lytaniis solummodo, seu tam ante earum initium, quam vero post eas terminatas benedictio cum ciborio quemadmodum in praeallata benigna ordinatione regia praescribitur, dari possit; sub sacrificio vero missae

¹ Pausz Ámánd.

² Utólag áthúzva.

ferialibus diebus neque ostensorium exponatur, neque benedictio seu cum hoc, sive cum ciborio detur, diebus nihilominus dominicis et festis tam sub sacro quam sub lytaniis ostensorium exponi et benedictio dari poterit.

Circa tabellam autem capitalium fundationalium per dominum vicearchidiaconum submissam pro directione Reverendissimae Dominationis Vestrae significo: eam tenore benignae ordinationis regiae conformem haud esse. Cum enim iuxta genuinum eius sensum ea duntaxat capitalia fundationalia debitoribus renuntianda et fundo publico inferenda praecipiantur, quae ad ipsas solummodo ecclesias pertinent, alia capitalia fundationalia, quae in distinctos fines, utpote pro missae sacrificiis, monasterio aut aliis piis causis destinata sunt, nec renuntiari, nec fundo publico inferri debent; quam ob causam tabellae capitalium fundationalium ecclesiae, monasterii Póór Dömölkiensis non aliam fundationalem summam inserere oportuerat, quam illam, quae pro oleo ad lampadem relicta est, quaeve e florenis 225 consistens summae apud illustrissimum dominum Ladislaum Cziraky elocatae intermixta est. Reliquae enim fundationales pecuniae in submissa mihi tabella expositae aut monasterium concernunt, aut pro missae sacrificiis legatae sunt. Defectum hunc ego hic emendari tabellamque secundum praeadductum benignae resolutionis regiae sensum adornari ac ei nonnisi summam 225 florenorum, quae sola ad ecclesiam spectat, inseri curabo. Quoad reliqua capitalia fundationalia id Reverendissima Dominatio Vestra agere velit, quod optimum fore censebit. Caeterum testatis favoribus commendatus, constanti cum cultu persisto

Reverendissimae Dominationis Vestrae
Sabariae, 4. Februarii 1786.

obligatissimus servus,
Joannes Szily episcopus Sabariensis.

A czelldömölki plébánia «Protocollum decretorum regionum ab anno 1784.» czimű könyvéből.

113.

1787 január 5. Szombathely. — Szily János szombathelyi püspök Nemes Gáspár dömölki apáthoz irt levelében javítgatja az apátnak egyik táblás kimutatását, aztán mélyen sajnálkozik Pannonbalmának eltörlésén és a dömölki apátságnak nemsokára bekövetkezendő eltörlésére egyrészt előkészíti az apátot és rendtársait, másrészt köszöni eddigi buzgó munkásságukat és kész segítségéről biztosítja mindannyiukat.

Reverendissime etc.!

Cum benigna ordinatio regia, quam encyclicis meis literis die 28. Novembris anni proxime transacti 1786. per dioecesim meam dimissis adnexam communicavi, universas cuiuscunque nominis pro utilitate publica factas fundationes in tabella, cuius pariter exemplum iisdem meis literis acclusi, rite adnotari praecipiat, illae etiam piae fundationes, quarum Reverendissima Dominatio Vestra in aestimatissima sua die 21. mox retroacti mensis et anni mihi exarata epistola meminit, quasve partim pro missae sacrificiis, partim pro oleo ad lampadem in ecclesia ardentem factas esse innuit, in praedictam tabellam inserendae et sub rubricis, «pro quo huiusmodi fundatio facta sit, erga qualem eidem incumbentem obligationem», connotandae sunt, hac circiter ratione: postquam videlicet summa capitalis pro missae sacrificiis relicta atque ab illa obveniens annuus census secundum

sensum praecedentium rubricarum exposita sunt, ad praeallatae rubricae quaestionem hanc, «pro quo huiusmodi fundatio facta sit?» respondere et in eadem hac rubrica exprimere oportebit: pro religiosi ordinis Sancti Benedicti in Cellis Mariae minoribus degentibus. In altera vero rubrica, ubi de incumbente fundationi obligatione quaeritur, numerum missae sacrificiorum erga annum summae capitalis censum celebrandorum adnotare necessum erit; atque eodem etiam hoc modo circa fundationem pro oleo factam procedendum est, nempe in rubrica, ubi de obiecto fundationis quaestio fit, ecclesia, in altera autem, in qua obligatio fundationi annexa exprimitur, olei comparatio ad lampadem exprimenda erit.

Caeterum sicut pro sinceris novi anni votis per Reverendissimam Dominationem Vestram depromptis officiosissimas grates et paria sincera vota reddo, ex corde optans, ut Deus, omnis boni author, tam hunc, quam alios complures annos Reverendissimae Dominationi Vestrae et cunctis curae suae concreditus religiosi viris prosperimos largiatur, ita adflictae ob sublationem monasterii montis Pannoniae Reverendissimae Dominationi Vestrae et religiosorum suorum sorti intime condoleo; nec sine maximo animi moerore reminisci possum tristissimi illius casus, quo vetustissimum, quod hungaria habuit, pietatis monumentum et religionis fulcrum sublatum est. Quid reliquis religiosi domibus, antiquissima iam sublata, sperare liceat, nemo non videt. Perspicit hanc quilibet, sibi non aliud superesse, quam ut ad imminentem religiosi sui ordinis suppressionem patienti animo perferendam semet praeparet et sortem suam omnipotenti Deo commendat. Superis laudes! Dioecesis mea hactenus nullam religiosam domum amisit, et utinam nec imposterum amitteret ullam possemque omnes conservare, postquam multiplicationem earum evincere non potui. Certe si a meo voto earundem confirmatio penderet, firmae deinceps quoque persisterent. Ac imprimis Cellarum Mariannarum residentia, cuius religiosos viros omnes et singulos paterno prorsus affectu complector, suam nancisceretur stabilitatem, tum ob sacri huius ordinis vetustatem, tum ob plurima et maxima per religiosos ibidem degentes non meae tantum, sed vicinis etiam dioecesibus praestita spiritualia commoda et propagata per eosdem in populo erga Deum et sanctissimam virginem Mariam pietatem. Ac ideo plenam, quam ex eorum ministerio et cooperatione percepi consolationem et satisfactionem, peculiarem meam benevolentiam et promptum in uniuscuiusque commodum studium omnibus et singulis annuntio ac in reliquo aestimatissimis favoribus commendatus iugi cultu persisto

Reverendissimae Dominationis Vestrae
Sabariae, 5. Ianuarii 1787.

obligatissimus servus,
Joannes Szily episcopus Sabariensis.

A czelldömölki plébánia «Protocollum decretorum regionum ab anno 1784.» czimü könyvéből.

114.

1787 január 24. Pór-Dömölk, vagyis Kis-Czell. — *Soós Pál s Várdonyi Antal biztosok kijelentik, hogy a fejedelemnek föloszlató rendeletét az apátság tagjai előtt kibírdették, az apátnak a neki szóló és őt engedelmességre fölszólító rendeletet átadták; a rendtagok pedig kijelentik, hogy mind a két rendelet előtt megbajolnak.*

Anno 1787., die 24. mensis Ianuarii in conventu patrum benedictinorum Dömölkiensium, comitatu huic Castriferrei ingremiato, convocatis omnibus antelati conventus

commembris, utpote reverendissimo domino Casparo Nemes abbate, Ignatio Majthényi priore, Clemente Németh, Fabiano Károly, Chrysologo Hány, Amando Pausz, Joanne Herczegh patribus, nec non Georgio Fest et Jacobo Vavrik laicis non professis (in reliquo ex religiosis clericis nemine in hoc conventu, qui professionem nondum eliciisset, existente) benigna resolutio regia, de dato 19. Decembris 1786. numero 53911. per excelsum consilium regium locumtenentiale hungaricum expedita, per nos intrascriptos in merito abolitionis et suppressionis praefati conventus publicata fuit, cuiusmodi benignae resolutioni, benigno item partitionis decreto, titulato domino abbati sonanti et directo hodiernaque die per nos eidem occasione publicationis altememoratae benignae resolutionis regiae consignato antelati conventus commembra in omni homagiali subiectione semet conformare velle declarunt. Actum anno et die locove, ut supra

Paulus Soós, incltyi comitatus Szaladiensis tabulae iudiciariae assessor et ordinarius fiscalis magistratualis, qua ex parte politica denominatus regius commissarius.

Antonius Várdonyi, regius salis perceptor Dömölkiensis, qua aeque denominatus commissarius.

Quod praememorata benigna resolutio regia modalitate superius declarata in hoc conventu Dömölkiensi publicata, benignum etiam ibidem provocatum partitionis decretum mihi infrascripto abbati directum praesentatum atque et illud per unum e patribus clara voce perlecta sit, omnesque infrascripti in homagiali submissione iisdem nos conformare velle declaraverimus, praesentibus recognoscimus. Poór Dömölk seu Kiss Czell, die 24. mensis Ianuarii 1787.

Casparus Nemes abbas.

P. Ignatius Majthényi prior.

P. Clemens Németh senior.

P. Fabianus Károl procurator et concionator.

P. Chrysologus Hány concionator hungaricus.

P. Amandus Pausz concionator germanicus et parochiae administrator.

P. Joannes Herczeg concionator.

Fr. Georgius Fest sacristanus.

Fr. Jacobus Vavrik subsacristanus.

Egyszerű másolata a magyar királyi országos levéltárban.

Signaturája: Abolitionis acta benedictinorum Dömölkiensium seu Maria-Zellensium; A.

115.

1787 január 25. Pór-Dömölk, másként Kis-Czell. — *Nemes Gáspár apát összeírja a dömölki apátságának ingatlanát.*

Conscriptio bonorum immobilium allodialium aboliti conventus Dömölkiensis sive Cellensis ordinis Sancti Benedicti in comitatu Castriferrei.

1. Imprimis conventus iste abolitus in loco Cell habet monasterium. — 2. Domum

oblongam, in qua est habitatio musicorum, sartoris conventualis, coci et duarum ancillarum famulantium in conventu, habet et inquilinos duos in ea: arcularium et vitriarium, qui annuam arendam praestant. — 3. Domum, in qua hortulanus et servus dominalis et faber serarius, qui arendam praestat. — 4. Domum, in qua lanio habitat et arendam praestat. — 5. Hortus dominalis, in qua fossarum glaciale et aedificium pro viridariis.

Agri dominales orientem versus.

Agri, numero 20, capaces metretarum 90. In hac plaga dominali commutati sunt cum incolis Cellensibus tres agri; nempe cum Mathia Kern, cui loco duorum agrorum in hac plaga existentium versus eundem orientem, sed remotiori loco, tres alii assignati sunt; cum Carolo Schleich, cui loco hic existentis unius, versus septentrionem alter datus est; — cum Joanne Laimetzer, cui similiter loco hic existentis unius versus septentrionem alter datus est. —

Hos agros sequitur pascuum commune, extendens se usque ad prata, quae versus fluvium Marczal sunt.

Agri versus meridiem.

Agri, numero 15, metretarum capaces 35. In hac plaga commutati sunt cum incolis Cellensibus et Pórdömölkiensibus agri quinque; nempe cum Andrea Tóth Pórdömölkiensi unus, cui loco illius septentrionem versus alter datus est; cum Benedicto Elek, cui loco unius alter similiter septentrionem versus datus est; cum Joanne Paudits, cui loco duorum hic existentium in eadem meridie, sed remotius duo dati sunt; cum Joanne Horváth, cui loco unius hic alter datus est, versus occidentem.

Agri versus eandem meridiem in alia plaga.

Agri, nempe numero 32, capaces metretarum 100.

In horum agrorum finibus est domus tegularia cum exiguo horto.

Agri occidentem versus.

Agri, numero 15, capaces metretarum 30.

Agri occidentem versus in alia tabula.

Agri nempe numero 20, capaces metretarum 63.

Hos agros sequuntur occidentem versus duo prata, currus foeni 15 procreantia, et pascuum prohibitum pro vitulis et bobus.

Agri occidentem et septentrionem versus.

Agri, numero 36, capaces metretarum 59.

Hos agros occidentem versus sequitur pascuum sub lite cum Nemesdömölkiensibus.

Agri versus septentrionem.

Agri ab allodio Pórdömölkiensi usque ad Cellas iclusive, numero 55, capaces metretarum 110.

In fine horum agrorum occidentem versus est pratum falcabile, ad currus 10.

Agri versus septemtrionem in distincta tabula.

Agri, numero 15, capaces metretarum 40.

Hos sequitur vulgo dictum Lusthaus, tiliis consitum, cum tribus piscinulis, in quo est foenilis procreatio ad currus 7; ex post vero longum illud pratum, quod se usque ad fluvium Marczal extendit et procreat currus foeni 87.

Vineae et monte Sáágh.

1. Pápista-szőlő dicta, una tabula, sub onere iuris montani et decimae, non tamen alterius contributionis. — 2. Nemes-szőlő dicta, tabula una, sine omni onere; intra hanc et priorem est via, habens foenile unius currus; similiter intra has binas vineas habuit conventus cellarium, cubile unum cum culina et torculari. — 3. Esztergályos-szőlő dicta ex duabus tabellis, cum onere iuris montani et decimae, non autem alterius contributionis; has inter binas tabellas est etiam via, habens foenile unius currus, quod tamen foenum et superius etiam vinicola traxit.

In terreno Felsőmesteriensi.

1. Unum agrum capacem trium metretarum, et unum pratum penes viam regiam curruum capax 5 vel 6. — 2. In eodem terreno, in Pákóvölgye dicto, unum agrum capacem trium metretarum, et in eodem unum pratum curruum foeni capax 7 vel 8.

Hos agros et prata possidebat conventus ex executione a domino spectabili Joanne Békássy, incltyi comitatus Temesiensis vicecomite, assignatos ratione debiti fl. 700 ab anno 1782.

In Pórdömölk.

In Pórdömölk vero, pago Cell adiacenti, ecclesiam unam, supra quam granarium. Domum unam cum culina, dispensa pro allodiatrice et familia iuniore. Item aliam distinctam domum pro milite dominali et armentario. Tertiam pro auriga et mercenariis. Quartam pro opilione et spano. Item stabula pro equis et cornutis pectoribus. Stabula alia pro ovibus. Unum cauletum. Unum horreum pro trituratione. Aliud pro foeno. Denique reconditorium pro curribus.

Possessio Várda in comitatu Veszprimiensi.

1. Mola una ad fluviolum Torna. — 2. Caupona una, quam habet spanus noster ibidem existens in arenda annua cum duobus agris et duabus pratulis. — 3. Prata duo. — 4. Cauletum unum. — 5. In monte Somlyó vineam unam cum cubili, cellarario, culina et torculari.

In pago Jenő.

1. In domo Decsy cubile unum cum culina. — 2. Unius integrae domus fundum, in quo Josephus Tóth domum extruxit. — 3. A sequentibus incolis agros et prata in pignore; nempe *a*) ab Emerico Gögös medium agrum in fl. 25, — *b*) a Benedicto Kámán unum agrum in fl. 36, — *c*) a Mathia Molnár unum agrum cum spatio terrae pro domo, et unum hortum in fl. 39, — *d*) a Ladislao Tóth unum agrum in fl. 29 cr. 50, — *e*) a Benedicto Kámán et Michaele Kámán unum agrum in fl. 40, — *f*) a Josepho Hor-

váth unum pratum in fl. 16, — g) a Benedicto Kámán unum agrum in 46 cr. 50, — h) a Benedicto Kámán et Michaele Kámán frustum prati et unum agrum in fl. 158, — i) a Georgio Gögös medium agrum in fl. 35.

Sequuntur agri et prata Cellensium incolarum et Pórdömölkiensium arendatariorum robotalium in comitatu Castriferrei.

a) Cellensium: 1. Simon Fritz (habet agros) 4 (capaces metretarum) 8, — 2. Christophorus Romhardt (habet agrum) 1 (capacem metretarum) 2, — 3. Joannes Paudits habet (pratum) 1 (curruum) 7, agros 8 (capaces metretarum) 16, — 4. Theresia Schopper (habet agros) 2, (capaces metretarum) $3\frac{3}{4}$, — 5. Andreas Kiszling (habet agros) 4, (capaces metretarum) 8, — 6. Josephus Joachim (habet agros) 4, (capaces metretarum) $11\frac{1}{2}$, — 7. Adamus Kovács (habet agros) 4, (capaces metretarum) $7\frac{1}{2}$, — 8. Andreas Bánovics (habet agros) 4, (capaces metretarum) 8, — 9. Mathias Kern (habet agros) 4, (capacem metretarum) $7\frac{1}{2}$, — 10. Josephus Moár (habet agros) 3, (capaces metretarum) 6, — 11. Josephus Schwartzl (habet agros) 2, (capaces metretarum) 6, — 12. Gregorius Maller (habet agros) 4, (capaces metretarum) 12, — 13. Antonius Dalhammer (habet agros) $4\frac{1}{2}$, (capaces metretarum) $10\frac{3}{4}$, — 14. Paulus Aág (habet agros) 2, (capaces metretarum) $4\frac{1}{4}$, — 15. Michael Saroltár (habet agros) 4, (capaces metretarum) 8, — 16. Melchior Kugelmann (habet agrum) 1, (capacem metretarum) 4, — 17. Joannes Laimetzer (habet agros) 6, (capaces metretarum) $14\frac{1}{2}$, — 18. Ladislaus Dragonits (habet agros) 4, (capaces metretarum) 9, — 19. Carolus Schleich (habet agros) 2, (capaces metretarum) $4\frac{1}{2}$, — 20. Josephus Melsetzky (habet agros) 3, (capaces metretarum) $6\frac{1}{2}$.

b) Pórdömölkiensium robotalium arendatariorum: 1. Andreas Tóth (habet pratum $1\frac{1}{4}$, (curruum) $7\frac{1}{2}$, (agros) 26, (capaces metretarum) $53\frac{3}{4}$, — 2. Benedictus Elek (habet pratum) $1\frac{1}{4}$, (curruum) $8\frac{1}{2}$, (agros) $26\frac{1}{2}$, (capaces metretarum) $56\frac{1}{4}$, — 3. Joannes Horváth (habet pratum) $1\frac{1}{4}$, (curruum) 8, (agros) 21, (capaces metretarum) $40\frac{1}{4}$, — 4. Antonius Dettling (habet pratum) 1, (curruum) 7, (agros) 4, (capaces metretarum) 8.

Pór-Dömölk alias Czell, die 25. mensis Januarii 1787.

Casparus Nemes abbas domus m. pr.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt.
Jelzése: Dömölk, 3, 4.

116.

1787. jan. 28. Dömölk vagy Kis-Mária-Czell. — *Az ellörölt dömölki apátság jámbor alapítványai.*

Ausweis,

darstellend, wer, wann die bey dem den 24. Jänner aufgehobenen, in Eisenburger Komitat liegenden Benedictiner Kloster zu Dömölk oder Klein Maria Zell vorgefundene, sub Nr. 3 nach denen Schuldnern ausgewiesene, Stift Kapitalien gestiftet habe.

Namen und Zunamen des Stifters	Jahr der Stiftung	Betrag des Kapitals		Anzeige.	
		fl.	fr.	der Verbindlichkeiten, welche mit dieser Stiftung verbunden sind	bis welchen Tag die Verbindlichkeiten erfüllt werden
Frau Gräfin Theresia Erdödin.	1746	1000	—	Auf eine samstäglich heilige Messe durch das ganze Jahr. Der Stift Brief ist vorfindig.	Sind bis 11. Februar inclusive richtig erfüllt und werden selbige auch ferner hin, nachdem solche unter die Priester vertheilet werden, bis 30. Mai gelesen werden.
Frau Gräfin Theresia Erdödin.	1746	210	—	Für Herbeschaffung Oliven Oels auf eine immerwährend brennende Lampe in der Gnaden Kapelle. Der Stift Brief ist vorhanden.	Bis 16. Februar 1787 erfüllt worden.
Frau Julianna Csuzy.	1772	1000	—	Auf eine wochentliche heilige Messe durch das ganze Jahr. Ist kein Stift Brief hiervon vorfindig, weil selbige nur mündlich gemacht worden, das Interesse nichts destoweniger zahlt Herr Graf Petrus Végh.	Bis 24. Jänner 1787 erfüllt worden.
Herr Graf Nicolaus Tráskovits.	1760	3000	—	Auf wochentliche 3 heilige Messen durch das ganze Jahr und ein jährliches Anniversarium an dem Tage seines Todes. Der Stift Brief ist nicht vorhanden, das Interesse aber zahlt Herr Karl von Gindl.	Sind bis 18. Februar richtig erfüllt und werden selbige fernerhin auch, nachdem solche unter die Priester vertheilet worden, bis 7. Martii gelesen werden.
Frantz Hattó.	1773	50	—	Auf hundert heilige Messen. Der Stift Brief ist nicht vorfindig, das Interesse aber zahlt Michael Sarotár.	Sind alle schon richtig erfüllt worden.
Fr. Servatius, Barmherziger.	1774	30	—	Auf heilige Messen. Der Stift Brief ist vorfindig, welcher zwar auf 100 fl. lautet, da aber schon 70 fl. darauf bezahlet worden, ist der Rückstand von 30 fl. noch zu entrichten ohne allen Interesse.	Sind schon alle erfüllt worden.

Namen und Zunamen des Stifters	Jahr der Stif- tung	Betrag des Kapitals		A n z e i g e	
		fl.	fr.	der Verbindlichkeiten, welche mit dieser Stiftung verbunden sind	
				bis welchen Tag die Ver- bindlichkeiten erfüllet werden	
Herr Emrich Vörös	1777	100	—	Nach aussage des löbl. Convents ist dieses Geld ohne Verbindlichkeit als ein Gelübde gemacht worden, welches aber vielleicht niemahlen erfüllet werden wird. Der Vermächtniß Brief ist vorhanden.	
Frau Christina Heögyöszin von Papa.	1787	500	—	Ohne aller Verbindlichkeit vermacht. NB. Das Testament hievon ist dem Herrn Bischoff von Steinamanger eingehändig worden, welcher auch für diese Kirche obiges Geld erheben läßt.	
Michael Ruess Tischlermeister.	1767	Zwei Foch Acker, die in der Exe- cution übergeben worden per 19 14		Die zu Ehre der wunderthätigen Mutter nach belieben zu verwenden seyn. Der Stift Brief ist zwar vorhanden, aber ohne daß die Kirche hiervon etwas empfangen oder von denen Aekern Nutzen gemacht hätte, indem sogar von beiden Aekern jemanden etwas bewußt ist.	
Summe ...		5,909	14		

Dömölk, den 28. Jänner 1787.

Paul von Soós königl. Aufhebungs Commissär m. pr. P. H. Casparus Nemes abbas Dömölkiensis m. pr.
Anton Wárdonyi m. pr. P. H.

Franz von Takács, der löbl. Eisenburger Gespanschaft V. Stuhlrichter, ersuchter Comitatszeug m. pr. P. H.
Sigismundus Csupor, eiusdem inclyti comitatus Castriferrei iuratus assessor, qua requisitum testi-
monium m. pr. P. H.

Eredetiye a magyar királyi országos levéltárban.

Signaturája: Abolitionis acta benedictinorum Dömölkensium seu Maria-Zellensium; U.

117.

1787 febr. 18. Dömölk melletti Czell. — Nemes Gáspár dömölki apát összeírja a föloszlatott apátság alapítványait.

Ausweis

der Stiftungs Kapitalien, die in dem Kloster der aufgehobenen Benediktinern zu Klein Maria Zell nebst Dömölk vorfindig sind. Da genanntes Kloster kein Archiv hatte, wurden die über benannte Kapitalien gegebene Schuld Scheine nebst anderen verschiedenen Schriften bey dem Herrn Abben in besondernem Schub Läden verforget.

Nro.		fl.	fr.
1.	Von Ihro Excellenz Gräfin Theresia Erdödin auf oliven Del, womit auf ewig eine brennende Ampl in der Gnaden Kapelle Unser Lieben Frauen soll unterhalten werden, von 5. Oktober 1746, welches auch bis 16. Februarii des 1787. Jahrs richtig herbeygeschaffet ist worden. Hat gegeben --- --- --- --- --- --- --- --- --- ---	210	---
2.	Eben benannte Excellentz Gräfin auf eine samstäglische heilige Messe des ganzen Jahrs, die auch seit der Stiftungszeit, den 5. Dezember 1746 bis 11. Februarii richtig gelesen worden und werden auch fernerhin bis 30. Maii des 1787. Jahrs treu entrichtet werden, weilen selbige bis benannten Tage unter die hier vorfindige Priester vertheilt sind worden. Hat gegeben --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- Anmerkung. Beyde ebenbenannte Stifts-Kapitalien hat der Herr Graf Ladislaus Cziráky seit den 30. Maii 1759 führ jährlich 6 pro Cento auf Interesse, wovon er aber seit einigen unbewusten Jahren bis auf das verflogene Jahr 1786 nur 5 pro Cento zalt. Sowohl die Stiftungs, als Schuld-Briefe sind vorhanden.	1000	---
3.	Von Ihro Gnaden Frau Julianna Csuzin auf eine wöchentliche heilige Messe, seit dem 16. Jänner 1772 hat gegeben --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- Anmerkung. Diese heilige Messe ist seit der Stiftungszeit bis den 24. Jänner des 1787. Jahrs richtig gelesen worden, von welchen Tage hingegen die auf das laufende Jahr folgende Messen nicht gelesen werden, weilen das gewöhnte Interesse zu seiner bestimmten Zeit nicht eingehändigt worden. Stiftungs Briefe ist von benannter Summe nicht vorhanden, bloß der Schuld-Schein des Excellencz Grafen Peter Végh, welcher dieses Capital seit dem 1. Jenner 1772 durch jährliche 5 pro Cento verinteressiret; das letzte Interesse wurde übergeben den 1. Jänner 1785.	1000	---
4.	Von dem Herrn Grafen Nikl Dráskovits auf wöchentliche 3 heilige Messen und ein jährliches Anniversarium an dem Tag seines Ablebens, die auch von der Stiftungszeit, von dem 1. Jänner 1772 bis 18. Februarii und fernershin bis 7. März des 1787. Jahrs richtig gelesen werden, weilen selbige bis benannten Tage unter die hier vorfindige Priester vertheilt sind worden. Hat gegeben --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- Anmerkung. Kein Stiftungsbrief ist hievon nicht vorhanden, sondern bloß der Schuld-Schein des Herrn Karls Gindl, welcher dieses Capital seit den 7. März 1786 durch 5 pro Cento jährlich verinteressirt.	3000	---
5.	Vermachung Fratrís Servatii Barmherzigen auf 60 heilige Messen in --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- Anmerkung. Es war dieses eine Schuld von 100 fl., die der Melchior Kugelmann Schuhmachermeister in Zell für entlehntes Leder dem selig verschiedenem	30	---

Nro.		fl.	fr.
	<p>Johann Bogatschar Ledermeister von Dotis schuldig war und die nachmalen benannter Ledermeister vor seinem Hinscheyden testamentaliter seinem Freunde, Fr. Servatio, hinterlassen hat; dieser hingegen gab selbige unser Kirche auf 200 heilige Messen, wovon Melchior Kuglmann als Schuldner nach seiner Vermögenheit zu verschiedenen Zeiten schon 70 fl. bezahlte, sind also noch rückständig ohne allen Interesse benannte 30 fl. Die Verbindlichkeit ist über die ganze Summe schon erfüllt worden. Der Schuldschein, der vorhanden, lautet seit dem 8. Jänner des 1774. Jahrs.</p>		
6.	<p>Vermachung des Franz Hattó auf 100 heilige Messen, seit den 21. Junii 1773. ... Anmerkung. Diese heilige Messen wurden richtig gelesen, ob schon wir außer dem jährlichen 5 pro Cento bis laufenden Jahrs nichts empfangen, welches Geld der ungarische Schneider Meister, Michael Scharotar in Zell entlehnt hat an den benannten Tage und Jahre; ohne Stiftungs Briefe; ist der bloße Schuldschein vorhanden.</p>	50	—
7.	<p>Vermachung zween Joch Aekern, die zur Ehre der wunderthätigen Gnaden Mutter allhier sollen verwendet werden, von Michael Rueß gewesten Tischlermeister in Zell, die ihm über eine Schuld von 19 fl. 14 kr. iudicialiter in den Güter des wohlledlen Herrn Georg Nagy von Felső Bük in dem Nemes Dömölker Grunde assigniret sind worden und die nachmalen den 2. Oktober 1767 auf benannte Meinung unserer Kirche hinterlassen. Außer dem Übergangs Briefe, der vorhanden, empfang und weiß unsere Kirche bis heutigen Tage nichts.</p>		
8.	<p>Eine Obligations Schrift, die vorhanden, des Herrn Emrich Vörös per 6 pro Cento jährlich, seit den 27. Julii 1777 in ... Anmerkung. Weder von der Summe, weder von der verheissenen Interesse hat unsere Kirche seit gesetzten Termin kein Heller empfangen, es heist durch allgemeine Tradition der vorfindlichen Geistlichen, das es ein Gelübde nur war, welches benannter Herr velleicht nicht mehr im Stande ist zu erfüllen oder auch nicht erfüllen will.</p>	100	—
9.	<p>Aus Vermachung der edlen Frau Christina Högyöszin von Bája ohne aller Verbindlichkeit ... Anmerkung. Von dieser Summe ist der Bericht des löblichen Komitats Eisenburg eingekommen, wie das selbige unser Kirche sind vermacht worden von der seelig verschiedenen benannten edlen Frau; den Exrakt von Testament, wodurch unsere Kirche Erb wurde, haben wir dem Herrn Bischof von Steinamanger eingehändiget mit dem Unterricht, er wolle als Oberhirt bemeltes Geld für unsre Kirche in Bája erheben lassen.</p>	500	—
	Summa ...	5890	—
	Ausweis		
	der erwirtschafteten Kapitalien des Klosters der aufgehobenen Benediktinern in Klein Maria Zell nebst Dömölk.		
1.	<p>Sind ... Anmerkung. Benanntes Geld ist mit den 1210 fl. Stiftungs Gelder der Excellenz Gräfin Theresia Erdödin in der Tabeln der Stiftungs Kapitalien sub Nro 1. untermischt worden und dem Herrn Grafen Ladislaus Cziráky den</p>	1790	—

Nro.		fl.	kr.
	30. Mai 1759 für jährliche 6 pro Cento entlehnet worden, wovon er aber seit einigen unbewußten Jahren bis 30. Maii des 1786. Jahrs richtig, aber nur in 5 pro Cento das gewöhnliche Interesse entrichtet.		
2.	Zwei Joch Acker und zwei Stück Wiesen, die unß den 12. Februarii 1782 von dem edlen Herrn Andreas Hegyei als damaligen Plenipotentiar des edlen Herrn Johannes Békassy wegen und für die seinem seelig verschiedenem Vater, Joseph Békassy, entlehnten 700 fl., 200 zwar den 14. September 1760, 500 hingegen den 1. Augusti 1757, sind penes iudicis assistentiam übergeben worden; worüber sowohl die Schuld Scheine, als die Übergangs Schriften vorhanden. NB. Was die Erbtheile der Geistlichen dieses Klosters betrifft, hat Niemand keines, hauptsächlich war es wieder alle Ordens Regel und Constitutiones, derley Erbtheile zu seinem Nutzen in das Kloster zu bringen.		
	Summe ...	1790	—

Cell nebst Dömolk, den 18. Februarii 1787.

Casparus Nemes abbas Dömölkiensis m. pr. P. H.

Eredetiye a magyar királyi országos levéltárban.

Jelzése: Abolitionis acta benedictinorum Dömölkiensium seu Maria-Zellensium; R.

118.

1787. márcz. 20. Kis-Czell (Pór-Dömolk). — *Az eltörölt dömolki apátság könyvtárában talált kéziratok.*

Sequuntur manuscripta varia, siquidem in maiori parte difficulter legi possent, secus etiam pretium eorundem determinare non potuissemus, sine aestimatione relicta.

Anzeige der		N a m e n		Anzeige	
In- ventur	Exem- plarien	der B ü c h e r	des Authors	der Theil	des Formu- lars
567.	I	Documenta varia pertinentia ad monasterium Novi Montis ordinis Cisterciensium in Styria et hospitale B. M. V. de Cerevalt ...	—	I	Folio
568.	I	Fasti Seinshainio-Schwarzenbergici sive Historia Familiae Schwarzenberg ...	Oddo Koptik	—	—
569.	I	Digesta seu Pandecta Juris ...	Glettle	3	—
570.	I	Praeludium Juris Canonici ...	—	I	—
571.	I	De Cellis Marianis, de Theologicis, de Juridicis et de diversis aliis materiis ...	Oddo Koptik	—	—

Anzeige der		N a m e n		Anzeige	
Num- ventur	Exem- plarien	der B ü c h e r	des Authors	der Theil	des Formu- lars
572.	I	Historia de Ortu, Progressu et Miraculis Marianae Cellae in Styria	—	—	—
573.	I	Historia Cellensis in Styria	—	—	—
574.	I	Index Hungaricus ordine alphabetico, quantum ap- paret ex sacra scriptura desumptus	—	—	—
575.	I	Copia Statutorum Provincialium Archiepiscopatus Salisburgensis	—	—	—
576.	I	Liber Gratiarum Purificatarum et in Compendium redactarum in Dömölk ab anno 1750 usque 1755	—	—	—
577.	I	Ius Controversiarum ad Pandecta	Glettle	—	—
578.	I	De Monasterio S. Lamberti, ex quo suam originem traxit Cella B. M. V. in Styria; continet praeterea varias connotationes	—	—	8
579.	I	Plurium Sanctorum cum serenissima domo Schwar- zenbergica nexus deductus	—	—	4
580.	I	Conciones Hungaricae	—	—	—
581.	I	« «	—	—	—
582.	I	« «	—	—	—
583.	I	De Juridicis Theologicis et variis similibus nota- tionibus	—	—	—
584.	I	Notata Rhetorices et alia	—	—	—
585.	I	Philosophia Scotistica... ..	—	—	—
586.	I	Tractatus Scholasticus de Sacramentis in genere et specie	—	—	—
587.	I	Tractatus de Jure et Justitia... ..	—	—	—
588.	I	Tractatus Theologicus de Angelis et Beatitudine ...	—	—	—
589.	I	Tractatus Theologicus de Incarnatione	—	—	—
590.	I	Philosophia Problematica	—	—	—
591.	I	Tractatus Theologicus de Fide, Spe et Charitate	—	—	—
592.	I	Arithmetica Practica	—	—	—
593.	I	Flores Exemplorum et varia constata spiritualia	—	—	—
594.	I	Conciones Hungaricae	—	—	—
595.	I	Tractatus Theologicus de Angelis, Beatitudine et Actibus Humanis	—	—	—
596.	I	De S. Lamberti et Cellensi in Styria Monasteriis	—	I	4
597.	I	Connotationes in Usus Confessariorum... ..	—	—	—
598.	I	Tractatus Theologicus de Jure et Justitia	Aug. Liets	—	—
599.	I	Tractatus Theologicus de Poenitentia	—	—	—
600.	I	« « « Peccatis	—	—	—
601.	I	Nomina et Cognomina Cellas Marianas in Styria Visitantium, Specificatio etiam Oblatarum	—	—	—
602.	I	Connotationes diversae in usum proprium... ..	Bonifacius Lancsics	—	—
603.	I	Tractatus Theologicus de Deo uno et trino	—	—	—

Anzeige der		N a m e n		Anzeige	
In- ventur	Exem- plarien	der B ü c h e r	des Authors	der Theil	des Formu- lars
604.	I	Synopsis nonnullarum Concionum	—	—	12
605.	I	Instructio Concionatorum	—	—	18
606.	I	Variae annotationes spirituales	—	—	8
607.	I	Promptuarium Precum Selectarum. 1722.	Bonifacius Lancsics	—	—
608.	I	Fragmen libri spiritualis	—	—	—
609.	I	Narratio, qualiter principes et alii Cellas Marianas in Styria coluerunt... ..	—	—	—
610.	I	Index Archivi Monasterii S. Crucis in Austria ...	—	—	12
611.	43	Libelli miracula et gratias B. M. V. Dömölkiensis ab anno 1747 usque annum 1773 continentes ...	—	43	Folio
612.	I	Privilegium comitis Michaelis Adolphi ab Althan Joanni Babtistae Subgius de Ruta super ordine militiae concessum: in pergameno. 1628.	—	—	—

A magyar királyi országos levéltárban levő könyvtárjegyzék másodlatából.

A könyvtárjegyzék az «Abolitionum acta benedictinorum Dömölkiensium seu Maria-Zellensium» irat-
csoomóban KK alatt.

119.

1787 márczius 26. Szombathely. — *Szily János szombathelyi püspök Nemes Gáspárnak, az eltörölt dömölki apátság volt apátjának megírja, hogy a kisczelli rendtagok érdekében irt a helytartótanácsnak és a választ mellékelve küldi; azután lelkesíti mindannyiukat, hogy a régi buzgósággal szolgáljanak a szent helyen.*

Reverendissime etc.

In repraesentatione mea, quam excelso consilio regio die 10. mensis Februarii feci tum pro augenda individuorum aboliti ordinis Sancti Benedicti in Kis Dömölk residentis pensione, tum pro quinque sacris personis ad parochiam Kis Dömölkiensem administrandam deputandis et congrua earum habitatione et subsistentia e fundo religionis providenda egi.

Quamnam interim ad hanc repraesentationem meam acceperim resolutionem, hic in genuinis paribus cum Reverendissima Dominatione Vestra pro sui reliquorumque ibidem commorantium religiosorum virorum directione ac notitia communico ac una porro quoque paterno cum affectu cunctos hortor, ut eum, quem hactenus in promovenda Dei gloria et cultu Sanctissimae Virginis Dei et nostrae Matris atque animarum salute procuranda contestati sunt zelum, deinceps etiam exhibere contendant. Occasione autem peragenda proxime e gratioso excelsi consilii iussu conscriptionis numerum confluentis aestivo praesertim tempore populi, Reverendissima Dominatio Vestra et reliqui religiosi viri, quantum fieri potest, recensere velint, ut inde erui possit, quinque ut minimum sacras personas in

parochia Kis-Dömölkiensi necessarias esse. Caeterum testatis aestimatissimis favoribus commendatus constanti cultu persisto

Reverendissimae Dominationis Vestrae

Sabariae, 26. Martii 1787.

obligatissimus servus

Joannes Szily, episcopus Sabariensis.

A czelldömölki plébánia «Protocollum decretorum regiorum ab anno 1787.» czímű könyvéből.

120.

1787 május 19. előtt. Kis-Czell vagy Pór-Dömölk. — *Nemes Gáspár dömölki apát a bizottság fölszólítására kijelenti, hogy az ő konventjében nem ismerik a boltig való élelempénzt; megmagyarázza egyszersmind, mint rendezett be két pénztárt s mint bizta azokat két külön rendtársra.*

Ad numerum 36. Respondere aliud non possum inclytæ commissioni, quam in conventu isto nihil similis census vitalitii reperiri, nec hunc ipsum censum in ordine nostro unquam fuisse in usu.

Ad numerum 37. Commixtio illa consueta et universalis proventuum, tum abbatiae, tum ecclesiae, me, ipso ingressus mei tempore, circa medium nempe anni 1783., in id compulit, ut tandem anno subsequo, pleniori rerum aliquantulum habita notitia, necessariam proventuum a proventibus separationem faciendam iudicaverim, qua constituta, tandem anno 1785. mense Septembri omnes abbatiales proventus una cum interusuriis pro sacris fundatis reverendo patri Fabiano, ecclesiae vero admodum reverendo patri priori Ignatio percipiendos et erogandos consignavi. Uterque ipsorum, spero, ab eo tempore super perceptione et erogatione proventuum accuratam inclytæ commissioni tradiderit ratiocinationem. Pecunia autem praeexistens consumpta est in aedificia tota aestate continuata et in alias domus necessitates.

Quod proventum ex manualibus stipendiis provenientem concernit, secundum universalem totius ordinis nostri consuetudinem esset quidem sacerdotum fratrum nostrorum sacra persolventium; interim scientes hic loci fratres nostri conventus huius paupertatem et subsistentem miseriam, pro meliori eius subsistentia cesserunt menstrue una mecum florenos 50, qui annue faciunt florenos 600. Hos tum in victum, tum in alios consuetos et inevitabiles usus conventus nostri expendimus.

Reperiet inclyta commissio in libro rationum reverendi patris Fabiani iteratam talismodi pecuniae summam consignatam. Haec, in quantum maior est, subsidium est aliorum ordinis nostri confratrum, qui in diversis conventibus existentes quotannis in emolumentum conventus huius spontanee et liberaliter persolverunt sacra; ipsa ligna nunc in atrio nostro existentia ex talismodi pecunia maiori parte comparata et coempta sunt, imo totalis haec summa remanens in ea consumpta est.

Fundata sacra pro loco hoc, quae in strictam obligationem veniunt, exceptis iis, quae

pro parochianis celebrantur, sunt per hebdomadam 5 et unum anniversarium 6. Novembris, pro quibus percipitur annuum interusurium 250 florenorum.

Ad numerum 40., qui de famulis, servis et ancillis agit, responsum daturus est reverendus pater Fabianus.

Alján: Collatum cum originale per regium abolitionis commissarium Paulum Soós m. pr. P. H.

Hiteles másolata a főloszlató iratok közt az Országos Levéltárban AAA betűk alatt.

121.

1787 május 19. *A. Kis-Czell* vagy Pór-Dömölk. — *Nemes Gáspár dömölki apát összeírja istenítiszteletük rendjét és az arra szükséges költséget.*

Ordo divinus

in ecclesia abolitorum benedictinorum Póór-Dömölkiensi huc adusque celebrari solitus.

Diebus Domini et festis.

1. Primum lectum sacrum fit aestivo tempore media septima, hyemis vero septima; hoc sequuntur alia duo lecta sacra, sub quorum ultimo fiunt figurales lytaniae de Beata per musicos deputatos. — 2. Hora octava fit concio germanica. — 3. Hora nona sacrum cantatum cum expositione Sanctissimi. — 4. Hora decima concio hungarica. — 5. Hora undecima ultimum lectum sacrum. — 6. Hora pomeridiana secunda fiunt catecheses, tam hungarice, quam germanice. — 7. Hora tertia vesperae figurales per musicos deputatos. — 8. Hora quinta lytaniae figurales cum expositione Sanctissimi. — 9. Demum post has rosarium B. Virginis.

Diebus feriatis.

1. Primum lectum sacrum omni tempore hora septima. — 2. Hoc sequuntur alia lecta sacra continuative usque mediam nonam. — 3. Media decima fit sacrum cantatum figurale per musicos deputatos. — 4. Post hoc ultimum lectum sacrum. — 5. Hora pomeridiana tertia vesperae chorales per musicos. — 6. Hora quinta lytaniae figurales de Beata per musicos, ad finem illarum datur benedictio cum ciborio. — 7. Has sequitur rosarium B. Virginis.

Pro continuando praefato ordine divinorum, cum propter frequentiore accursum tum dominorum parochorum, tum religiosorum hic celebrantium determinatus sumptus in candelas, vinum et hostias haberi non possit, indeterminate et saltem circiter subsequentem sufficere iudico menstue:

1. in candelas libras 9, quamvis libram a 54 cr. comput. 8 fl. 6 cr. — 2. in vinum pro sacrificio, 30 medias, quamvis a 6 cr. 3 fl. — 3. in thus mediam libram — 18 cr. — 4. in oleum ad lampadem libras 5, quamvis a 21 cr. 1 — 45 cr. — 5. in farinam pro hostiis, medias 3, quamvis a 3 cr. — 9 cr., summa 13 fl. 18 cr.

Casparus Nemes abbas Dömölkiensis m. pr. P. H.

Eredetije a Magyar királyi országos levéltárban.

Signaturája: Abolitionis acta benedictinorum Dömölkiensium seu Maria-Zellensium; MMM.

122.

1787 május 19. *B. Kis-Czell vagy Pór-Dömölk. — Soós Pál és Várdonyi Antal föl-
osztató biztosok jelentést tesznek a dömölki apátság fölosztásáról.*

Infrascripti attestamur, quod virtute benigni decreti regii anno recenter praeterito 1786. et numero 53911. per excelsum consilium locumtenentiale regium hungaricum expediti, anno currente 1787. die vero 24. mensis Januarii ad possessionem Póor Dömölk seu Kiss Czell, inclyto comitatu huic Castriferrei ingremiatam, conventumque patrum benedictinorum, praevie in regio salis officio conveniendo, simul et semel matutino tempore accesserimus atque in refectorium dominum quidem abbatem invitaverimus, reliquos autem patres et laicos adeoque totam isthic existentem religiosam communitatem convocari fecerimus circaque opus abolitionis, benignam impressam instructionem regiam de puncto ad punctum observando, sequenti modalitate processerimus.

1. Praemissa ad eosdem religiosos brevi humana dictione, atefatum benignum decretum regium super abolitione istius conventus perspicue publicaverimus, aliud vero benignum partitionis decretum domino abbati sonans consignaverimus, is vero patri Amando aperiendum tradiderit, quo clara voce perlecto, per nos quoque exaudito declaraverimus, quod a modo nulli hic existentium commembrorum, quae professiones nondum eliciissent, sub nullitate actus, professione hac semet obstringere integrum sit, cuiusmodi publicationem illico in protocollum sumpserimus ac per omnes benignae voluntati regiae semet conformare velle declarantes subscribi curaverimus sub A.

2. Quam primum benigni decreti praevio modo publicatio facta erat, illico dominum abbatem, patres item: priorem, procuratorem, germanicum concionatorem et fratrem unum, quos circa mobilia aut immobilia resque conventus vel ecclesiae occupatos fuisse, nobis relatum habuimus, quibusve respondendum esse iudicavimus, in manibus nostris (perlecta coram iis transmissa formula) ad iuramenti manifestationis depositionem adstrinxerimus, attactam formulam manu cuiusvis iurantis sub B, C, D, E, F subscribi fecerimus, fassionemque et revelationem sub G, H, I, K, L, M exegerimus, una claves, quotquot erant, ad refectorium ferri curaverimus, dum autem, post praehabitam investigationem, nullam amplius clavim restare observavimus.

3. Obsigillanda obsigillaverimus, duplicibus etiam seris promptuarium et cellarium munivimus, claves omnes usque finem inventarii prae manibus nostris habuimus.

4. Ab omnibus conventus individuis cuncta manualia, libros, rationes, in summa: quaevis scripta, quae de annualibus perceptionibus et erogationibus aliquid, ut ut adeo confuse, ut ad rectam combinationem deveniri vix possit, continent, sine omni exceptione accepimus, quorum elenchus una cum ipsis libris et manualibus inferius ad punctum 41. exhibebitur.

5. Ad cassae revisionem sive paratae pecuniae numerationem processimus, cuius inventae specificationem sub N, quietantiam vero intuitu resignationis sub O adnectimus. Reperimus quidem apud sacristanum ex stipendiis etiam 17 florenos 2 cruciferos, siquidem autem pecunia talis pro sacris, respective iam lectis, respective legendis ordinata fuisset, in absentia domini abbatis, ad vicinam possessionem recte eotum divertentis, patri priori iuxta recogni-

tionem sub P adnexam restituimus. Et quia praemissae sub N contentae pecuniae exiguitas occasionem praebuisset ad id rescindendum, qualis remanentia ex priorum annorum perceptionibus moderno patri procuratori Fabiano tempore in se assumpti ratiocinii in perceptionem sumenda translata fuerit, ideo potissimum, quod ex rationibus per eum praesentatis nihil recti eatenus erui potuerit, iniunximus illi, ut aut sibi consignatam remanentiam legitimet, aut vero, si traditam non habuisset, sed prior ratiocinans retinisset, per talem legitimandam nomine istius commissioni referat; ad qualia quaesita quid dominus abbas scriptae declarationis exhibuerit, sub Q patet; plus facere non potuimus.

6. Respectu activorum capitalium obligatorias prima statim abolitionis die ad nos recepimus, successive etiam earundem consignationem a domino abbate expetiimus, quam sub R producimus, eiusmodi capitalia cum unius ordinis exiguo debito nobis indictato in duas classes, proprias quippe et fundationales, distribuimus easque sub S et T advolvimus.

7. Fundationum capitalia quales obligationes habeant, tabella sub U remonstrat, quas et in puncto immediate praecedente attactas obligatorias regio salis officio Dömölkiensi penes inventarium consignatas iamque ad generale etiam Budense officium solutorium transpositas, quietantia sub V docet. Nota: In tabella fundationalium capitalium cum obligatoriis praevis excelsio consilio locumtenentiali regio hungarico submissa inque eiusdem ultima rubrica respectu florenorum 210 per errorem contigit, quod oleum usque 16. Februarii anni currentis 1787 praestitum fuisse notatum non fuerit, id quod in hic exhibitis tabellis sub U suppletum habetur.

8. Activae restantiae sub W conscriptae, incassatae ac frumentario, ut in perceptionem summat, assignatae, docente quietantia sub X, adeoque

9. Nullus inventus erat talis, qui imputatam sibi restantiam negasset.

10. Passiva capitalia nulla inventa fuisse, sub Y patet.

11. Super passivis restantiis patris procuratoris recognitio sub Z in ea provocatorum individuorum *Muszugales* per dictum procuratorem recognitae sub AA, BB, CC, tandem iis conformiter elaborata tabella sub DD.

12. et 13. Universa naturalia et mobilia in concursu demandatorum individuorum sub EE conscripta sunt.

14. Tabella opificum, loca pro aestimatione convocatorum et applicitorum, dies item itineris et stationis exhibens sub FF, dupplicis vero ordinis *Muszugales*, victum ipsorum hic in loco continentes, sub GG et HH producuntur.

15. Substantia et proventus ecclesiae conventualis nunquam erat distincte manipulatus, ideo distinctae tabellae elaborari non poterant aliae, quam quae ad punctum 5. et 6., 7., 8., 9., 10. et 11. productae sunt.

16. Ecclesiae apparatus et suppellectilia sub II inventata sunt.

17. Quamvis huius ecclesiae patrum benedictinorum simul etiam habita fuerit pro ecclesia parochiali, nunquam tamen substantiae aut apparatus aliquid tanquam ecclesiae considerabilia in eadem asservabantur, et ideo talia distinguendi meritum non adfuit, prouti in ordine ad circumstantias ecclesiae conformiter supplementalis instructionis puncto 14. compertum est, quod praeter ecclesiam conventualem alia adhuc parochialis aut filialis nulla quidem sit, attamen in Kiss seu Poor Dömölk exstet illa antiqua, quae olim abbatialis erat, sed nec paratam pecuniam, nec obligationes, nec pretiosa aut alia, quae iuxta advolutum sub C formulare conscribi possent, habet, adeo, ut si in eadem unus aut alter

sacrum celebrare velit, ex huius Cellensi actuali conventuali ecclesia omnia necessaria toties quoties efferi debeant.

18. Exegimus a domino abbate librorum catalogum, qui, posteaquam reposuisset: Nunquam praeexistisse, reliquos etiam religiosos in individuo eatenus audivimus, an aliquando catalogum bibliothecae conventualis viderint? sed et illi unanimiter responderunt, nunquam per semet visum fuisse, imo in concreto id retulerunt: quod priori tempore nec nomen bibliothecae in hoc conventu fuerit, verum dum unus alterve ex religiosis mortuus erat, libri eorundem dispersim iam in uno, iam in alio cubiculo asservati fuerint; tandem ante aliquot annos, ne dissitim locati iacerent, ordinatus est pro illis locus ille, qui nunc bibliotheca nominatur, sed et inde religiosi, quorum singulus concionator est, necessitatem unius aut alterius habentes, nonnullos, semper tamen cum praescitu et annutu superioris, ne novos comparare oporteat, usui suo applicuerunt, (quibus iuxta punctum 35. vigore altissimae resolutionis porro quoque pro iisdem relictis) actualiter repertorum librorum ac manuscriptorum catalogum sub KK confecimus, a pulveribus expurgavimus, unum exemplar illius catalogi in dicta bibliotheca reliquimus, fenestrasque et ianuam munde dispositae bibliothecae sigillo munitas reddidimus, successive autem erga dispositionem inclytae cameralis administrationis regiae Jaurinensis de dato 7. Aprilis 1787. et numero 1517. datam universitati Pestiensi transposuimus.

19. Terrae in civico fundo repertae non sunt; fundi vero in privatorum territoriis situati per oeconomiae intelligentes aestimati sub LL conscripti habentur.

20. Ad punctum 6. in consignatione domini abbatis sub R recognoscitur, in abolito isthoc conventu archivum non fuisse, sed literalia documenta in scriniis suis asservata extitisse; proprietarum capitalium et foundationum obligationibus in praeattactis 6. et 7. punctis iam tabellariter exhibitis, imo ipsis chartabiancis et obligatoriis penes inventarium ad generale etiam Budense solutorium officium transpositis existentibus, reliqua literalia documenta cum elencho hicce sub MM adnectuntur.

21. Universa aedificia ad hunc conventum pertinentia in praesentia concernentium opificum oculata et aestimata fuisse, tabella hic sub NN cum suis a numero 7. usque numerum 143. acclusis producta remonstrat. Nota: Benigne iussam murarii delineationem nonnisi ad claustrum habere poteramus, in reliquo etiam, si defectus aliquis in literis aestimationalibus Papensium opificum observatus fuerit, non partitionem ipsorum domini cameralis fiscalis Martini Kamondy isthuc ordinati sub OO exhibitae testimoniales legitimant, vi enim adigere non potuimus, neque murarium, uti postulabat, pro restantibus delineationibus parato per nos statim exsolvendum assecurare praesumpsimus, illud tamen, quod in puncto 14. iubetur, haud negleximus, et murario videlicet et reliquis omnibus opificibus, antequam adhuc opus aestimationale assumpsissent, claris verbis declaravimus appromissimusque, quod omnino eorum quivis fatigium et neglectum a numero insummandarum dierum solvendum sperandum habeat; imo, ut cum maiori animo opera sua conficiant, dupplicis ordinis Musjugales super victu ipsorum hic habito, uti in puncto 14. attactum habetur, sub GG et HH erga ratificationem acceptavimus. Quid igitur circa restantes delineationes faciendum veniat? ab altiori ordinatione praestolandum habebimus, illud humillime insinuantes, quod antelatus cameralis fiscalis Martinus Kamondy in eodem oppido Papensi, ubi quaestionatus murarius, habitet, huic forte necessariorum delineationum procuratio demandari posset.

22. Ut tanto exactius ad interrogationem responderi benignaque voluntas regia adimpleri possit, punctum hoc de verbo ad verbum descriptum domino abbati, priori item et seniori communicatum est, quale ad idem responsum dederint, ex hic sub PP adnexa eorundem recognitione patet.

23. Numerum inventorum religiosorum benigneque praescriptam intuitu eorundem informationem tabella sub QQ remonstrat; id autem, quantum cuiusvis individui vestitus clericalis constituat, in consignatione sub RR specificatur; in reliquo, quia hic loci non essent novitii, ideo respectu eorundem nihil dici potest.

24. Vaccae, iuveni, equi 4, quorum intertentio oneri fuisset, naturaliaque talia, quae conservari non poterant, licitatione mediante iam distracta sunt; ancillae, villica etiam et servitores non necessarii dimissi habentur, boves autem 12 pro aratura, et equi culinares duo pro occatione et aliis necessariis laboribus, ex quo coloni nonnisi tres essent, cum servis ad continuationem oeconomiae necessariis usque ulteriorem benignam ordinationem retenti habentur.

25. et 26. Quae hic iubentur, inferius ad punctum 48. attingentur.

27. Vineae ordinatis vinicolis fine debitae cultivationis concreditaе provisorique Vásárhelyiensi, qui per inclytam cameralem administrationem ad curanda etiam huius abolitae abbatiæ bona constitutus est, respective frumentario hac occasione per nos assumpto commissum est, ut ille quidem in comitatu Veszprimiensi quoad vineam Somlóiensem, hic vero quoad vineas Sághienses a proportione laboris pro cultivatione pecuniam suis occasionibus numerent; respectu hortorum in isto puncto memoratorum aequae ab infra ad 48. punctum producet contractus.

28. et 29. Altilia, vaccae nonnullaque naturalia, quae servando non erant servabilia, uti etiam ad punctum 24. attactum est, publice plus offerentibus distracta sunt; terminus licitationis 28. mensis Februarii praefixus fuit et praescripta modalitate publicatus, alia vero mobilia, praeter illa, quae per dominum cameralem fiscalem Martinum Kamondy relata generalique inventario litera EE notato sub numero 2., 3., 4., 5. et 6. adnexa provisorique Vásárhelyiensi resignata sunt, usque altiore dispositionem sub cura frumentarii trium linguarum, utpote germanicae una cum arte geometrica perfecte, latinae autem et hungaricae mediocriter gnari, honesti Joannis Neszler cum menstruali 15 florenorum salario ordinati et in conventuali residentia habitaturi penes inventarium permanebunt erga scriptas eiusdem isthuc sub SS adlateratas reversales, respectu quietantiis super iis, quae in 1. licitatione distracta sunt, per nos antelato frumentario dandae serviet tabella eiusdem licitationis ad punctum 53. exhibenda.

30. Cum conventus iste aliud maius bonum non habeat, praeter praenominatum frumentarium altero officiale per nos ordinando necessarium non erat, verum, uti iam praesinuatum habetur, inclyta regia cameralis administratio curam bonorum ad abolitum hunc conventum pertinentium provisoratui Vásárhelyiensi commisit.

31. Conventus iste aliud educillum aut domus braxatoriae beneficium non habuit, quam quae inferius ad punctum 48. inter reliqua eiusmodi beneficia tabellariter exposita patebunt.

32. Vina per intelligentes homines gustata et aestimata sunt, pro impletura per 5 menses $3\frac{1}{4}$ et $4\frac{1}{4}$, in simul $7\frac{2}{4}$ urnae assignatae totumque cellarium cum omnibus eo pertinentibus instrumentis et requisitis saepefato frumentario resignatum.

33. Cellarii ianuam duplici sera securam reddidimus, clavim unius constituto frumentario, alterius vero iudici locali ea cum instructione tradidimus, ut omni septimana semel, die videlicet sabbati pomeridiano tempore in praesentia antelati iudicis iuratique unius localis aperiatur, posteaquam vina impleta circuliue, ubi necessitas exegerit, per victorem renovati fuerint, priori modalitate ianua ocludatur, quivis sibi concreditam clavim sub onere responsionis ad se recipiat.

34. Pretiosa, apparamenta etiam ecclesiae inventata ad punctum 16. sub II iam exhibita sunt; quid autem ex illis excelso consilio regio mense adhuc Martio submissum sit, hic sub TT, quid pro cultu divino in ecclesia relictum, sub UU, quid domino abbati ex benigna resolutione regia pro pontificalibus aestimatione mediante datum, sub VV patet; quid porro alia pretiosa in auro et argento, Opfer dicta, constituent, sub WW, demum argenteria illa, qua conventus hic abolitus usus erat, in quo pretio subsistat, sub XX remonstratur; quod autem sub TT, sub WW ac sub XX contenta Budam iam administrata sint, quietantia sub YY legitimatur, alia vero sub UU et sub VV hic relicta realiter percepta fuisse, ad calcem eorundem allegatorum datae recepisse probant.

35. Quis religiosorum quantum mobilium et suppellectilium, qua proprio aere comparatorum, qua vero a conventu pro usu acceptorum in cubiculo suo habuerit, aequae cuius relicta sint, conscriptio sub ZZ per quodvis individuum subscripta documento est.

36. et 37. Datum super annualibus perceptionibus et erogationibus ad praemissa per dominum abbatem responsum sub AAA producitur; ut autem provocatae rationes constent, inferius ad numerum 41. libri et manualia universarum perceptionum et erogationum exhibebuntur.

38. Praescriptorum formularium numeros et rubricas omni modo observare studuimus.

39. Statim ad initium assumpti huius laboris exegimus a domino abbate consignationem bonorum immobilium ad hunc abolitum conventum pertinentium eamque iuxta dispositionem inclytae cameralis regiae administrationis tam camerali fiscali Dobronyiensi Martino Kamondy, quam eidem praetitulatae regiae administrationi transmisimus, quorum intuitu opus attacti cameralis fiscalis inferius ad punctum 47. exhibebitur.

40. Respectu officialium dominalium et servitorum postulatam consignationem per patrem procuratorem similia manipulantem scripto nobis praesentatam sub BBB producimus.

41. Aliud bonum ad hunc conventum pertinens non erat tale, ubi officialis rationibus dandis obnoxius fuisset, quam in Várda Bernardus Strall villicus, per nonnullos etiam spanus appellatus, simul educillator arendatitius, qui rationes suas pro anno praeterito 1786. iuxta etiam in puncto immediate praecedente sub BBB factam patris procuratoris notationem, non redditas saepius memorato camerali fiscali Martino Kamondy praesentavit, per hunc censuratas erutamque restantiam in florenis 44 cruciferis 10 deposuit, cuiusmodi deductionis realitas ex rationibus sub CCC exhibitis clarificatur; hanc vero pecuniam simul cum arenda educilli 30 florenorum, in toto 74 florenos 10 cruciferos constituentem, ad statum cassae sub N; in reliquo in dicto bono Várda inventata superius puncto 12. et 13. ad generale inventarium in suis adnexis inducta fuisse patet; et quia respectu aliarum perceptionum et erogationum puncto 36. et 37. memoratarum ad hoc punctum provocaretur, siquidem accurata ratiocinia nulla essent, in locum illorum libros et manualia, non secus urbarium Pór Dömökiensium colonorum una cum elencho sub DDD submittimus.

42. et 43. Quae hic iubentur, in praemisso puncto iam deducta sunt.

44. Aedificia dominalia exarendata duo sunt: unum hic in Kiss Czell, aliud in Várda; in Kisczelliensi nihil est mobilium dominalium, in eodem igitur talium conscriptione opus non erat; in Várdensi existentium conscriptio generali inventario ad calcem adnexa est; utrumque autem quando et qualiter sit exarendatum cum reliquis contractualibus beneficiis mox ad punctum 48., ubi etiam superius punctis 25., 26. et 27. similis notatio praemissa est, in ordine describetur.

45. et 46. Quantum activas et passivas restantias attinet, eadem in punctis 8. et 11. comprehenduntur, modalitate in iisdem, praecipue in 11. puncto deducta.

47. Fundorum immobilium curialium seu allodialium, non secus colonialium conscriptionem per dominum Martinum Kamondy, fiscalem cameralem Dobronyiensem, ab inclyta camerali regia administratione sub dato 27. Decembris anni praeteriti cum tali instructione exmissum camerale individuum, ut opus suum in uno exemplari huic abolitionis commissioni resignet, haec vero excelso consilio locumtenentialem regio hungarico submittat, praesentatum sub EEE adnectimus.

48. Hic, quorsum in pluribus punctis provocatum est, producitur tabella sub FFF, seriem quorumvis contractuum, non solum prioribus temporibus, verum etiam durante abolitionis opere initorum, exhibens; contractus ex eo in origine submittuntur, quod inter anteriores maiori in parte per successivam beneficiorum ampliationem quoad arendas etiam elevati fuerint, credamus itaque ab excelso consilio regio talem benignam ordinationem venturam, ut novi ineantur, concomitanter in copiis faciendam descriptionem pro brevi tempore haud necessariam iudicavimus; ut tamen interea etiam quantitas et quidditas elocatorum beneficiorum, abinde praestari solitae arendae officio dominali constant, praeter alia exemplaria, in quantum reperiri poterant, ipsam quoque sub FFF praeadnexam tabellam assumpto frumentario Joanni Neszler et provisoratui Vásárhelyiensi extradeditimus; rationem pro fagopyro elocatarum aliquarum terrarum dominalium in adnexo instrumento sub Me specificatarum illam assignamus, quod tribus huiusmodi colonis ad necessarium eorundem laborem haud sufficientibus existentibus, assumendorum operariorum solutio multum constisset, anterioribus etiam temporibus similis praxis hic loci viguerit.

49. Cum inclyta cameralis regia administratio tam apud hanc abolitionis commissionem, quam repetitum cameralem fiscalem ita disposuerit, ut bona immobilia allodialia et curialia provisoratui Vásárhelyiensi resignentur, per eundem fiscalem Thaddaeo Bittó provisorii effective resignata sunt, ea cum conditione, ut assumptus etiam frumentarius Neszler resignatorii instrumenti communicationem habeat, cuiusmodi instrumentum, quia crebrofatus fiscalis regiae administrationi transmissurus est, nobis non consignavit, adeoque idem excelso consilio regio submittere non possumus, erga tamen adersionem, ut nobis quoque in uno exemplari consignaret, securos nos reddidit, quod, si praetitulatum excelsum consilium sibi etiam, non obstante eo, quod regiae administrationi transmissurus sit, submittendum benigne demandaverit, dum et quando submittere velit; frumentarius nihilominus Joannes Neszler hac occasione assumptus, quia in loco hoc summe necessarius est, vel ideo etiam, quod ad punctum 28. et 29. sub SS respectu mobilium a prima licitatione remansorum reversales de se dederit, realem cautionem in dupplo defixi eidem per mensem 15 florenorum salarii, iuxta quietantiam sub GGG adnexam effective deposuit iuramentumque fidelitatis praestitit. An autem provisor Vásárhelyiensis, cui immobilia directe resignata sunt, talem cautionem deposuerit, nobis non constat.

50. Non necessarii servitores dimissi sunt, necessariorum autem tabella, in quo assumptus quoque frumentarius continetur, sub HHH advolvitur.

51. Cum coloni nonnisi tres sint et aratra dominalia conductique operarii ac servitores dominales multum constent, demisse censeremus, omnes agros et prata, in quantum Cellenses et Póor Dömölkienses assumerent, illis, in reliquo aliis etiam extraneis in arendam, vineas vero velut aequae magnis sumptibus cultivari solitas aut sollertibus cultivatoribus cum onere quasvis deteriorationes refundendi, in medietate proventus, uti vulgariter dici solet, fele termésben, aut, si illud fieri non posset, licitatione mediante distrahendas.

52. Passiva debita nulla esse, ad punctum 10. sub Y praeinsinuatam est; quoad exiguas passivas restantias a benigna ulteriori excelsi consilii locumtenentialis regii dispositione praestolabimur, dimissos servitores exsolvimus, aliis retentis pro rato temporis solutionem ad cassam dominalem assignavimus, restantias duorum aut plurium annorum nullas reperimus.

53. Punctum istud observatum est respective in prima licitatione, respective autem, posteaquam omnia naturalia et realitates licitatae fuerint, observabitur; tabella fatae primae licitationis hic sub III, quietantia vero super eo, quod tam percepta pecunia officio regii salis Dömölkiensi resignata habeatur, sub KKK exhibetur, summam porro initio statim istius abolitionis inventam status cassae ad punctum 5. sub N illamque pariter eidem regio salis officio Dömölkiensi sub O resignatam extitisse remonstratur.

54. Commodum fundi religionis promoveri, damnum vero ac quasvis deceptiones declinare omnibus viribus conati sumus, dehinc etiam conabimur. Haec ex benigna germanica impressa instructione.

Nunc sequuntur talia puncta, quae iuxta instructionem supplementalem latinam itidem impressam cum praemissa germanica instructione transmissam, in quantum per suprascripta puncta non attingerentur, assumuntur.

a) Ad exigentiam puncti 9., tam quoad solutionem religiosorum, quam etiam intentionem necessariorum servitorum, medii mensis competentia in calculum sumpta, anticipato semper manibus superioris erga quietantiam ad Budense generale solutorium officium stilisandam, siquidem proventus aboliti huius conventus eo tempore adhuc percepti non fuissent, ex cassa regii salis officii Dömölkiensis consignata est; lignis focalibus, quibus ea antea etiam competierunt, gratis suppeditandis.

b) Super omnibus servitoribus tabellaris informatio sub LLL adnectitur.

c) Ad punctum 12. dispositum est, ut usque futuram altiore ordinationem pro divino cultu necessarii sumptus suppeditentur; ideo

d) Series et ordo hucusque celebrari solitorum divinatorum, consignatio item ad haec requisitorum sumptuum per dominum abbatem exhibita sub MMM adnectitur; quae consignatio in uno exemplari praesenti salinari individuo in eum finem tradita est, ut idem necessarias pro praemissis expensas erga quietantias e cassa officii sui de tempore in tempus anticipare valeat; demum

e) ad punctum 13. tabella de expletis pro quinque mensibus, utpote Januario, Febuario, Martio et Aprili atque Maio fundationalium missarum obligationibus sub NNN producitur.

Nota.

1. Specificatio expensarum itinerarium et dierum in hanc abolitionem insumptorum meorum et testimonii comitatensis sub OOO ac PPP adnectuntur.

2. Sub RR ideo presbyteri solum pro vestibus instant, quod ad humillimam sub dato 16. Februarii anni currentis eatenus factam nostram interrogationem, an fratres in conventu relinqui possint, vel danda cuivis ipsorum semel pro semper 150 florenorum summa dimitti debeant, benigna resolutio regia nondum advenerit; ad casum, si cum presbyteris pensionem habere clementer admitterentur, vigore benigni sub dato 24. Martii 1787. numero 1052—10898. emanati intimati pro eorundem etiam vestitu demisse orant.

3. Senex aboliti istius conventus emeritus refectarius, Nicolaus Nunkovics, pro cuius parte sub LLL inibique sub †. scripta ad dies vitae data assecuratio producta est, iuxta testimoniales sub QQQ adlateratas mortuus est, concomitanter praedictarum assecuratoriarum literarum nullam amplius reflexionem habendam esse demisse referimus.

Conclusum in abolito conventu Kis Czellensi sive Póor Dömölkiensi, die 19. mensis Maii 1787.

Paulus Soós inlyti comitatus Szaladiensis tabulae iudiciariae assessor et ordinarius fiscalis magistratualis, qua regius abolitionis commissarius. P. H.

Antonius Várdonyi. P. H.

Külsején: Relatio super abolitione conventus patrum benedictinorum Kis Czellensis seu Póor Dömölkiensis cum suis allegatis.

Egyszerű papirosú füzet a Magyar királyi országos levéltárban; másolat.

Jelzése: Abolitionis acta benedictinorum Dömölkiensium seu Maria-Zellensium; 24967.

123.

1787 augusztus 10. Buda. — *A királyi helytartótanács meghagyja a dömölki apátságot föloszlato biztosnak, hogy csak a lelkipásztorkodásból szükséges volt benczéseket turrje meg a kolostorban, a többit költöztesse ki onnan; a kolostorban talált tárgyak közül csak a legszükségesebbeket hagyja meg a papoknál, a többit pedig árverésen adassa el.*

3361.
27946.

Dem Dömölker Benedictiner Klosters Aufhebung-Komissär.

Auf desselben untern 22-ten Julii dieses Jahrs anher gemachte Vorstellung und Anfrage, in Betreff des Austrittes der dasig aufgehobenen geistlichen Individuen und der vorzunehmenden Geräthschaften-Vizitation, wird hiemit erwiedert, daß jene Geistliche, welche zur Seelsorge unmittelbar notwendig sind, in Folge diesseitiger Verordnung dd. 24 ten Februarii dieses Jahrs Nr. ^{623.}/_{7626.} auch ferner bis weitere Verordnung zu verbleiben, die übrigen hingegen solches sogleich zu ver-räumen hätten. Eben so kann auch jetzt gleich die Vizitation der Klostergeräthschaften vorgenommen werden, nur sind hievon die den rückbleibenden Geistlichen zum täglichen Gebrauch unum-

gänglich nothwendige Sachen auszunehmen und diesen Geistlichen gegen Inventarium und Revers einstweilen noch zu belassen. Wornach also der Aufhebungs-Komissär das nöthige zu veranlassen haben wird.

Christof Graf von *Niczky* m. pr.

Ex consilio regio locumtenentia hungarico. Ofen den 10-ten Augusti 1787.

Georg von *Keöfeö* m. pr.

A czelldömölki plébánia «Protocollum decretorum regionum ab anno 1787.» czimü könyvéből.

124.

1787 augusztus havában, 10. után. — *A fölosztató biztos közli a dömölki sötisztel a helytartótanácsnak a kisczelli kolostor tagjaira vonatkozó intézkedését.*

Bizodalmas nagy Jó akaró Uram, Kedves Perceptor Uram!

Licitatio eránt megh érkezett Parancsolatott ide zárom valóságos Mássában, méltóztasson az Ur mindjárt közölni a Tisztelendő urakkal, hogy tudhassák magokat mihez tartani.

Ugy itélem, kettő fogh szükséges lenni pro Cura animarum, és ugy kettőnek lehetne továbbis a klastromban maradni, többinek ki kel menni. Ha pedig magais Tisztelendő Pater Ámánd Administrator ur elegendő lenne, tsak maga maradhatna a mostani Hellyén, mellyről egygyet kel érteni azon urakkal. Én nem ereszkedem abban, hogy hány Pater maradjon a Klastromban, mivel nem énnékem, hanem az Uraknak kel tudni, hány szükséges pro Cura animarum, observandum, a mint én magyarázom, parochialium, mert, ha arra nézünk, hogy messze Földrül s több helyekről öszve jövő sokaságnak hány Lelki Attya kivántatik, nem tsak a mostani Urak szükségessék voltak, hanem megh segítséget is hivat; el gondolhattuk tehát, hogy egyedül azon Lelkeknek provisiója értetődik a Parantsolatban, kik a Parochiához tartozandók.

A Klastromban maradandóknak erga Inventarium et reversales igen szükségesek, hogy a leendő Licitatiokor további rendelésigh engettessenek, parantsoltatik; errül akkor végezhetünk, ha pedigh addigis példának okáért többi uraknak ki menetelekor valamirül kérdés lenne, aztis, a ki menetel állapottyátis az Urra bizom, kérvén tellyes bizodalommal, hogy a mi szükséges, végre vinni méltóztasson. Caetera pertinebunt ad licitationem, consequenter omissa.

A czelldömölki plébánia «Protocollum decretorum regionum ab anno 1784.» czimü könyvéből.

125.

1787 szeptember 21. Szombathely. — *Szily János szombathelyi püspök arról értesíti Pausz Ámánd kisczelli plébánosbelyettest: mivel ő öt papot tart szükségesnek a kisczelli plébánia ügyeinek elvégzésére s mivel a felsőség szerint a szükséges papok bennlakhatnak a székházban, azért azt hiszi, hogy a föloszlató biztos megbagyja az öt rendtársat a székházban.*

Reverende Domine Administrator!

Quisnam sacrorum curionum numerus ad curam animarum quopiam in loco administrandam necessarius sit? praeprius ab ordinarii dependet iudicio. Ego pro Kiss-Dömölkiensis seu Kis-Tzellensis parochiae administratione quinque animarum curatores censui et etiamnum censeo necessarios esse totidemque etiam excelso consilio regio proposui atque haec mea opinio eousque semper subsistet, donec per contrariam resolutionem regiam reformata non fuerit; gratiosum autem excelsi consilii regii intimatum ad dominum abolitionis commissarium directum et mecum in paribus communicatum tantum abest, ut contrarium ordinet, quin potius opinionem meam confirmat, tanto quidem certius, quod in ipso abolitionis decreto ad me directo mihi commissum fuerit, ut eas faciam dispositiones, ne per abolitionem religiosorum ordinis Sancti Benedicti, qui hactenus parochiam Kis-Tzellensem administrarunt, spirituali animarum commodo quidquam desit. Subinde autem eos ab excelso consilio regio accepi ordines, ut de memorata parochia per quotnam sacras personas administranda opinionem depromam, prout eam reipsa etiam deprompsi haecque in praesens usque tempus revocata et reformata haud est. Quare Praeattactae Dominationi Vestrae committo, ut domino salis perceptori, quem plurimum saluto, declaret, opinione mea excelso consilio regio submissa hucdum non immutata ac proinde adusque ulteriorem resolutionem regiam subsistentes quinque personas ad gerendam in Kiss-Tzell animarum curam necessarias esse ac totidem personis in conformitate gratiosi intimati ad dominum abolitionis commissarium dimissi habitationem in residentia cedi posse, cum alioquin inde fundus religionis nullum omnino praeiudicium vel detrimentum capturus sit. Neque ambigo, quin dominus salis perceptor ultra in designandam et relinquendam quinque sacerdotibus habitationem consensurus sit. Caeterum paternam benedictionem impertiens iugi propensione maneo

Praeattactae Dominationis Vestrae

Sabariae, 21. Septembris 1787.

addictissimus in Christo pater

Joannes Szily, episcopus Sabariensis.

A levél alapján: Domino Amando Pausz administratori Kis Tzellensi.

Eredetije a Magyar királyi országos levéltárban.

Jelzése: Abolitionis acta benedictinorum Dömölkiensium seu Maria-Zellensium; A.

126.

1788 január 19. Zalaegerszeg. — *Soós Pál és Várdonyi Antal föloszlató biztosok jelentést tesznek a helytartótanácsnak a föloszlatás részleteiről.*

Infrascripti vigore praesentium recognoscimus, quod virtute benigni excelsi consilii locumtenentialis regii hungarici sub dato 10. Aug. anni praeteriti numero 3361—27946. expediti intimati iuxta opinionem illustrissimi domini episcopi Sabariensis hic sub littera A in origine adnexam pro cura animarum numero 5. sacerdotis, utpote patres Ignatium, Clementem, Fabianum, Amandum et Joannem usque ulteriorem benignam ordinationem regiam in claustro reliquerimus, dominum autem abbatem et patrem Chrysologum, qui iam tempore percepti praeallati intimati in pago suum victum habuerunt, exire generalemque licitationem pro 5. et subsequentibus mensis Novembris anni evoluti praescripta modalitate publicare fecerimus.

Tabella fatae licitationis sub B., quietantia vero super eo: quod nunc percepta pecunia regio salis officio Dömölkiensi resignata habeatur, sub C exhibentur.

Ad exigentiam suprafati intimati quae et qualia patribus numero 5 pro cura animarum in claustro simul mansuris relicta sint? Inventarium et reversales sub D, quae vero pro oeconomia dominali necessaria, partim autem ex eo, quod distrahi non potuerint, pro dispositione inclytæ cameralis regiae administrationis districtus Jaurinensis reservata fuerint, resignatorium sub E, ubique in duplici exemplari, legitimum.

Virtute aliorum benignorum, unius quidem sub dato 5. Maii anni praeteriti numero 1718.—16131., alterius autem sub dato 14. Julii eiusdem anni numero 2967.—24967. expeditorum intimatorum testimonium comitatense, non secus opifices et oeconomiae intelligentes ad aedificiorum, naturalium, mobilium vinearumque aestimationem convocati iuxta duplicis ordinis documenta ac iisdem subnexas quietantias (in quibus ad alias etiam super solutione datas quietantias provocatio est) sub F et G adnexas sine defectu exsoluti habentur.

Assecuratoriae fratris Georgii Feszt iuxta inviationem B sub dato 19. Maii anni praeteriti numero 1996.—17850. expediti intimati, relationi super abolitione praestitae adnectendae fuissent; cum autem relatio talis recte illa die, qua praeinsinuatim intimatum, expedita fuisset, fieri id non potuit, ad modernam relationem reservata extitit, ea igitur sub suo priori signo, non equidem ideo, ut aliquando usum earundem habere possit, quia mortuus et 15. mensis Novembris anni praeteriti sepultus est, ast unice ideo, quod antelatum benignum intimatum id exigat, submituntur.

Occasione abolitionis, conscribendorum conscriptionis et praeparationis generalis relationis cum suis adnexis infrascriptus commissarius, non secus dominus Martinus Kamondy cameralis fiscalis testimoniumque comitatense ac commissarii cameralisque fiscalis amanuenses quantum consumserint, sub H advoluta ac in florenis 71 crucigeris 12 subsistens specificatio remonstrat, quem velut quotidianam intertentionem in se continentem vel ex eo etiam, quod iuxta benigni decreti regii die 19. Decembris anno 1786. numero 53911. ad abolitionis commissarium expediti tenorem atque ad calcem eiusdem expensae duntaxat itinerales et insummendae dies, non vero etiam in loco operationis habendae victuales expensae specificare iussae fuerint, secus etiam clementia caesareoregia suos abolitionis commissarios aliosque eo deputatos in similibus operationibus ad sensum praeallati benigni intimati victu

providendos forte admitteret. Si excelsum consilium locumtenentiale acceptaverit, in profunda gratiarum actione sumpturi sumus; si autem id fieri non posset, ex diurnis a proportione defalcandi venient, respective autem, qui iam eadem levassent, uti pro testimonio adhibiti domini, iudex nobilium et iuratus assessor, per eosdem tanta, quae pro ipsis a proportione eveniet, summa restitui debeat.

Denique diurna commissarii et expensae itinerales, eae etiam, quae generali relationi sub OOO adnexae erant, ex superabundanti sub litera I reaccluduntur iisque postea factae expensae et insumpti dies subnectuntur, una demisse oratur, ut excelsum locumtenentiale consilium pro exolutione ad concernentem cassam assignationem elargiri dignetur.

Szala-Egerszegh, die 19. Januarii 1788.

Paulus Soos regius abolitionis commissarius

Antonius Várdonyi.

Egyszerű másolat a Magyar királyi országos levéltárban.

Jelzése: Abolitionis acta benedictinorum Dömölkensium seu Maria-Zellensium; 10825.

127.

1802 május 24. Poór-Dömölk. — *Kollonits L. kalocsai-bácsi érsek visszaadja négy vasmegeyi tanu előtt a dömölki apátságna a kisczelli jószágot.*

Infrascripti vigore praesentium testamur et recognoscimus, quod sua excellentia, dominus Ladislaus Kollonits de Kollegrád, perpetuus in Zay-Ugrócz, metropolitanae Golocensis et Bátsiensis ecclesiarum canonicè unitarum archiepiscopus, sacratissimae caesariae et regio apostolicae maiestatis actualis intimus status et excelsi consilii regii locumtenentialis hungarici consiliarius, nec non ad excelsam tabulam septemviralem co-iudex, qua per excelsum consilium regium locumtenentiale hungaricum mediante benigno-gratioso intimato dd. 30. Martii 1802. No 7716. edito, delegatus commissarius regius; egregius item ac spectabilis dominus Stephanus Burgmann primarius rationum exactor locumtenentialis, ad designationis actum per praelaudatum excelsum dirigens dicasterium aequè benigno-gratiosè exmissus, universa bona in inclyto comitatu Castriferrei sita, ad abbatiam Poór-Dömölk spectantia, tempore abolitionis anno quippe 1787. die 24. Januarii interventae, per fundum religionarium apprehensa, ad mentem benignae resolutionis regiae 12. Martii currentis anni 1802.

No ^{aulic. 2272.}/_{consil. 7716.} emanatae, cum omnibus emolumentis, utilitatibus ac beneficiis, iuxta legalem iurium usum dominio terrestri competentibus et ad idem pertinere debentibus; universis item aedificiis, tam iure patronatus affectis, quam et dominalibus et allodialibus, nec non cum praeexistentibus tenentibus, agris videlicet, pratis, pascuis; porro seminaturis, naturalibus, materialibus, pecoribus, pecudibus, requisitis oeconomicis, mobilibus, utensilibus et quibusvis effectibus dominalibus ad fundum instructum pertinentibus admodum reverendis P. P. Xaverio Zsoldos et Raphaëli Genszky, ex parte s. Benedictinorum ordinis, pro receptione delegatis ac plenipotentiatibus, a 25. Aprilis anni currentis millesimi octingentesimi secundi pleno iure possidenda, salva tamen quaestione: an quippe dominales proventus a 25. Aprilis 1802. currentes, ex integro abbatiae Poór-Dömölk cedant, vel vero iidem a 1. Novembris 1801. usque finem Octobris 1802. pro rato possessorii tempore inter fundum religionarium et abbatiam isthanc dividendi sint? velut a benigna resolutione regia dependente, pro parte

praenuncupatae abbatiae Poór-Dömölk in praesentia nostri, iudicum item et iuratorum cuiusvis loci effective tradiderint ac resignaverint; signanter autem:

Possessionem Poór-Dömölk cum primitiva ecclesia abbatali extra usum religionis posita, cuius tabulatum pro granario deservit. Alodium cum tribus stabulis, reclinatorio et habitatione opilionis dominalis; domum item spanalem cum cellarario et horto exiguo; domos duas pro boariis cum totidem stabulis et hortis; domum denique tegulariam cum fornace tegularia, stabulo et reclinatorio

Possessionem Kis-Czell; ecclesiam abbatalem una parochialem cum capella S. Annae, sacello in monte calvaria et duabus domunculis; quarum quaelibet ex uno cubili et fornice consistit, pro vendenda cera et iconibus deservientibus. Coenobium abbatale cum cellarario, stabulo, reclinatorio et horto exiguo; horto item maiore separato, in quo unum cellarium et fovea glacialis praeexistit; domum denique dominalem lanionis cum macello, horto et fovea glaciali.

Portionem in Felső-Mesteri a duobus agris, Pákó-Völgye et Büdös Kutnál vocitatis ac uno prato consistentem; pro debito 700 fl. Josephum Békássy passive feriente, iure executionali possessam et anno 1800. Joanni Gyarmathy in tercentis triginta florenis quidem venditam, ast venditione hac ob denegatam per excelsum dirigens dicasterium ratificationem, non realisata, actu ad possessorium abbatiae pertinentem.

In domibus et fundis solitariis sub possessorio fundi religionarii abalienatis, solum pro statu notitiae et integritate, apprehensae tempore abolitionis substantiae ea cum assecuratione hinc adnotatis emptionalia pretia per fundum religionarium percepta summis capitalibus eandem hanc abbatiam respicientibus adnumeratum et medio separati instrument ex parte praedicti fundi resignatum iri, signanter:

Domo longa nuncupata in Kiss-Cell cum cellarario locali communitati in mille ducentis florenis, cum obligatione: ludimagistro competens quarterium et unum cubile scholare excindendi et utriusque sarta tecta propriis impensis conservandi cessa.

Domo alia vulgo *Schloßer und Gärtner Haus* vocitata cum reclinatorio et horto Michaëli Wimmer anno 1880. in quingentis quadraginta florenis vendita, eo tamen cum iure, ut ad casum illum, subseque eruendum, quo venditio isthaec citra indultum et approbationem excelsi consilii regii locumtalis Hungarici peracta fuisset, integrum sit abbatiae, hanc domum ab emptore *per fundum* religionarium relate ad depositos 540 fl. *praevia* indemnizando in natura recipere et occupare.

Vineis tribus in Promonthorio Sághiensi, Nemes-, Pápista- et Esztergállos-Szóllő nuncupatis, erga octingentos quadraginta et unum florenos, 47 cr. distractis.

Poór-Dömölk, die vigesima quarta Maii, anno millesimo octingentesimo secundo.

Carolus Szládovits inclyti comitatus Castriferrei supremus iudex nobilium, qua requisitum legale testimonium m. pr.

Franciscus Boros eiusdem inclyti comitatus supremus iudex nobilium, qua requisitum legale testimonium m. pr.

*Joannes Hőgyész*i inclyti comitatus Castriferrei iuratus assessor, qua requisitum legale testimonium m. pr.

Joannes Török eiusdem inclyti comitatus iuratus assessor, qua requisitum legale testimonium m. pr.

128.

1802 május 24. Poór-Dömölk. — *Kollonits László kalocsai érsek és Burgmann István helytartótanácsi megbízottak átadják a benczés rend megbízottainak, Zsoldos Ferencz és Genszky Ráfáel benczés rendtagoknak Perczel János szolgabíró és Zámbo János esküdt előtt a dömölki apátságnak veszprémmegyei birtokát.*

Infrascripti vigore praesentium testamur et recognoscimus, quod sua excellentia, dominus Ladislaus Kollonits de Kollegrád, perpetuus in Zay-Ugrotz, metropolitanae Colocensis et Bácsiensis ecclesiarum canonicè unitarum archiepiscopus, sacratissimae caesareae et regiae apostolicae maiestatis actualis intimus status et excelsi consilii regii locumtenentialis hungarici consiliarius, nec non ad excelsam tabulam septemviralem coiudex, qua per excelsum consilium regium locumtenentiale hungaricum mediante benigno-gratioso intimato de dato 30. Martii 1802. numero 7716. edito delegatus commissarius regius, egregius item ac spectabilis dominus Stephanus Burgmann, primarius rationum exactor locumtenentialis, ad resignationis actum per praelaudatum excelsum dirigens dicasterium aequè benigno-gratiosè exmissus, universa bona in inclyto comitatu Wesprimiensi sita, ad abbatiam Poór-Dömölk spectantia, tempore abolitionis anno quippe 1787. die 24. Ianuarii interventae, per fundum religionarium apprehensa, ad mentem benignae resolutionis regiae 12. Martii currentis anni 1802. numero aul. 2272. — consil. 7716. emanatae, cum omnibus emolumentis, utilitatibus ac beneficiis iuxta legalem iurium usum dominio terrestri competentibus et ad idem pertinere debentibus, universis item aedificiis tam iure patronatus affectis, quam et dominalibus et allodialibus, nec non praeexistentibus tenentibus, agris videlicet, pratis, pascuis, porro seminaturis, naturalibus, materialibus, pecoribus, pecudibus, requisitis oeconomicis, mobilibus, utensilibus et quibusvis effectibus dominalibus ad fundum instructum pertinentibus, admodum reverendis patribus Xaverio Zsoldos et Raphaeli Genszky, ex parte sacri benedictinorum ordinis pro receptione delegatis et plenipotentiatibus, a vigesima quinta Aprilis anni currentis millesimi octingentesimi secundi pleno iure possidenda (salva tamen quaestione: an quippe dominales proventus a 25. Aprilis 1802. currentes ex integro abbatiae Poór-Dömölk cedant vel vero iidem a 1. Novembris 1801. usque finem Octobris 1802. pro rato possessorii tempore, inter fundum religionarium et abbatiam isthanc dividendi sint, velut a benigna resolutione regia dependente) pro parte praenuncupatae abbatiae Poór-Dömölk in praesentia nostri iudicum nobilium et iuratorum cuiusvis loci effective tradiderint ac resignaverint; signanter autem

1. curiam unam cum horto et unam domum inquilinarem in possessione Kis-Jenő,
2. praedium Várda novem inquilinis domiciliatis impopulatam et praefatae possessioni Kis-Jenő immediate contiguum, molam dominalem duarum rotarum cum stabulo, reclinatorio et horto, denique domum educillarem aequè dominalem cum cellarario, stabulo, reclinatorio et horto,
3. vineam in promontorio Somlyó-Vásárhely, sitam, decimae et iuri montano sex

hydriarum, id est, praestationi unius et mediae urnae obnoxiam, cum domo torcularia et cellario.

Poór-Dömölk, die 24. Maii anni millesimi octingentesimi secundi.

Joannes Perczel, inclyti comitatus Wesprimiensis ordinarius iudex nobilium m. pr. P. H.
Joannes Zámbo eiusdem inclyti comitatus iuratus assessor m. pr. P. H.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltár dömölki iratai közt.
Jelzése: Dömölk, fasc. 3., 55.

129.

1804 augusztus 3. Bécs. — *Ferencz király a dömölki apátságot Salamon István győri kanonoknak adományozza.*

Collatio abbatiae titularis B. M. V. de Dömölk Stephano Salamon canonico Jaurinensi facta.

Nos Franciscus II. etc. Memoriae comm. etc. Quod nos inducti praeclaris virtutibus, singulari item doctrina ac eruditione et exemplaris vitae conversatione caeterisque eximiis animi dotibus et qualitatibus fidelis nostri honorabilis Stephani Salamon canonici Jaurinensis etc., quibus ipsum insignitum et ornatum esse ex fidedigna nonnullorum fidelium nostrorum relatione benigne cognovimus, in peculiarem praeterea sumentes reflexionem praecipua ipsius decursu 36 annorum in cura animarum ac iam a 14 annis in capitularibus quoque obligationibus praestita servitia exindeque sibi ubertim comparata merita, eundem Stephanum Salamon, tanquam personam idoneam et de ecclesia Dei benemeritam nobisque hoc nomine gratam et acceptam, ad abbatiam titularem B. M. V. de Dömölk in comitatu Szaladiensis, dioecesi Vesprimiensis, sitam adeoque sub iurisdictione sacrae memorati regni nostri Hungariae coronae existentem, nunc per mortem et ex hac vita decessum honorabilis condam Pauli Wachtler, canonici Soproniensis, nunc fatae abbatiae ultimi veri et legitimi possessoris de iure et de facto vacantem, autoritate iuris patronatus nostri regii, quod generaliter in omnibus praelibati regni nostri Hungariae et partium ei adnexarum ecclesiis earumque beneficiis instar divorum quondam Hungariae regum, nostrorum videlicet gloriosae reminiscentiae praedecessorum optimo iure habere et exercere dignoscimur, eligendum et nominandum, ipsique antelatam abbatiam B. M. V. de Dömölk simul cum cunctis illius bonis ac iuribus temporalibus, castris nimirum, castellis, oppidis, possessionibus, villis, praediis ac aliis quibusvis iuribus possessionariis eorumque proventibus, obventionibus et emolumentis ad eandem abbatiam de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus dandam et conferendam, ipsumque ei, cuius interest, pro consequenda canonica benedictione praesentandum esse duximus, imo eligimus, nominamus, damusque, conferimus et praesentamus harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in archiducali civitate nostra Vienna Austriae, die 3. mensis Augusti, 1804., regnorum nostrorum etc.

Collatum *cum suo concepto* per secretarium aulicum et archivi directorem Ludovicum de Jaszvits.

Az Országos Levéltár «liber regius»-a V. kötetének 117. lapjáról.

130.

1837 május 22. Kis-Czell. — *A kisczelli plébánián tartott egyházlátogatáskor talált állapot.*

Visitatio canonica parochiae Kisczellensis.

Anno 1837. die 22. Maii peracta est visitatio canonica parochiae Kisczellensis praesentibus ex parte venerabilis conventus ordinis Sancti Benedicti de Dömölk patribus Anacleto Ganczely, residentiae superiore, et Vito Csery, bonorum administratore, dominis Emerico Széll, inclyti comitatus Sabariensis iud. assessore et compossessore Nemesdömölkiensi, deinde Daniele Vidos, inclyti comitatus Castriferrei iud. assessore et ordinario iudice nobilium, domino Ludovico Guoth assessore, qua legali testimonio, item admodum reverendo domino Emerico Hollósy, districtuali vicearchidiacono et parocho Pápóczyensi, ex parte parochianorum, signanter ex matre dominio Joanne Molnár iudice et Josepho Gyarmathy, ex Nemesdömölk Joanne Gyarmathy, Joanne Simolyáb, Stephano et Josepho Jakab et Stephano Lakics, ex Poórdömölk Michaele Horváth et Francisco Tóth ac compluribus aliis.

§. 1. *Parochia.*

Parochia Kisczellensis in dioecesi Sabariensi, districtu Kemenesallensi situata, non est iuri patronatus obnoxia, sed est conventui ordinis Sancti Benedicti ingremiata.

Habet duas filiales, nempe Nemesdömölk et Poórdömölk. Nemesdömölk plurium compossessorum dominio obnoxia; Poórdömölk vero spectat iure terrestralis domini abbatiam Dömölkiensem; utraque a matre quadrante horae distat.

In matre animae catholicae confessionis capaces 454, incapaces 122, Augustanae confessionis 6, graeci 7. In Nemesdömölk filiali confessionis capaces 322, incapaces 62, Augustanae confessionis 245, iudaei 42. In filiali Poórdömölk confessionis capaces 75 incapaces 19. Numerantur itaque in hac parochia animae catholicae confessionis capaces 851, incapaces 203, Augustanae confessionis 251, graeci 7, iudaei 42; in toto 1354.

Parochiani omnes loquuntur linguam hungaricam.

In matre quatuor mixta matrimonia dantur, in filiali vero Nemesdömölk duo tantum; secus nec in matre, nec in filialibus reperiuntur ullae personae aut proles, quae iuxta dispositionem articuli 26. anni 1791. fidem catholicam sequi obligatae in alterutra protestantium confessione educarentur.

§. 2. *Parochus et capellanus.*

Parochiae huius actualis administrator est pater Bartholomaeus Sinkó ordinis Sancti Benedicti, praeter latinam hungaricae et aliquantulum germanicae gnarus. Caeteri in hocce conventu degentes patres cooperatorum instar deserviunt.

Adsunt in hac parochia consueta parochialia protocolla, et quidem baptizatorum ab anno 1720, copulatorum et mortuorum ab anno 1732, nec manca, nec vitata; libri item benignis ordinationibus regiis et encyclicis episcopalibus inserendis servientes rite et exacte conscripti.

Diebus dominicis et festivis sermo ad populum habetur et quidem duplici lingua: hungarica et germanica; horis pomeridianis doctrina christiana explanatur; festa, ieiunia et matrimonio iungendi suis temporibus denunciantur, et diebus iisdem missae sacrificium ab ipso parochiae administratore applicatur populo.

Sacramenta prompte et condecenter iuxta praescriptum recepti ritualis administrantur. Tabernaculum sanctissimae eucharistiae sacramenti, uti et sacri liquores sub sera et clavi asservantur, schedae seu testimonia super peracta paschali confessione et communione a singulo parochianorum quolibet anno exiguntur et colliguntur.

Divina semper servantur in matre et quidem sequenti ordine: hora 6. celebratur sacrum matutinum, hora 8. fit sacrum pro germanicis, quod excipit concio germanica, post hanc sacrum cantatum cum concione pro hungaris, hac finita legitur sacrum ultimum; post meridiem media 3. est catachesis, post hanc lytaniae lauretanae aut maioribus festis vesperae.

§. 3. *Ecclesia.*

Ecclesia parochialis, una etiam abbatialis, anno 1744. a reverendissimo domino abbate Oddone Coptik e duris materialibus aedificari coepta, successu temporis partim piis fidelium oblatiis, partim vero sumptibus illustrissimi domini archiabbatis Benedicti Saigho ad eum, in quo nunc visitur, statum deducta est; in longitudine complectitur 24, in latitudine 5 orgias; in medio est marmore, in lateribus tegulis strata. Anno 1780. die 10. mensis Septembris est eadem per suam excellentiam Joannem Szily de Felsőszopor pro tunc episcopum Sabariensem ritu solenni in honorem Beatae Mariae Virginis consecrata; festum tamen dedicationis ex indultu eiusdem suae excellentiae singulo anno dominica festum nominis Mariae immediate subsequente celebratur.

Ara maior, gratiosa B. M. V. imagine condecorata, in medio ecclesiae capella circumdata visitur, quae anno 1824. diruta et eodem anno amplior lapidea priori loco posita, cratibus ferreis et sera provisae, anno 1825. die 28. Augusti per modernum ordinarium visitantem consecrata est. Praeter aram maiorem adsunt laterales 10 (cuius honoris, vide supra), quae omnes competenter adornatae et authenticis portatilibus provisae sunt.

Habet chorum e solidis materialibus structum et in hoc organum, fontem baptismalem, sedilia 5, vas pro asservanda aqua lustrali, quae suis temporibus benedicitur, lampadem ante tabernaculum pendentem et continuo ardentem. Turribus eadem ecclesia tribus eminent, binae harum frontispicium condecorant, tertia est supra capellam gratiosam imaginem continentem; in his sunt campanae 6, maxima harum ponderat 1360, altera 500, tertia 300, quarta 90, quinta 50, sexta 25 libras; harum prima benedicta est in honorem B. M. V., item Sancti Joachim et Annae, secunda in honorem eiusdem Beatae et Sanctorum Joannis Baptistae et Floriani, tertia in honorem Sanctissimae Trinitatis et Sancti Vendelini, quarta in honorem Sancti Josephi, quinta in honorem Matris Dolorosae et Sancti Michaelis Archangeli, de sexta non constat, num benedicta sit. Sacristia asseribus strata, conservatorium vero tegulis expositum, ecclesiae e solidis materialibus adiecta, necessariis armariis provisae, conspicitur.

Coemeterium extra oppidum situatum, benedictum, cruce Christi, uti et statua immaculata conceptionis provisum, debite cinctum.

Binae sunt intra gremium ipsius oppidi capellae publicae: una Sanctae Annae, per

cives Sabarienses, altera patientis Christi in monte calvariae, per illustrissimum dominum Joannem Lippay colonellum positae; ambae vero cum consensu dioecesanae iurisdictionis erectae impensis abbatiae conservantur.

Nuper erecta est statua Sanctissimae Trinitatis in publico foro Cellensi ex piis oblati fidelium, onus conservationis et reparationis oppidani in se assumerunt.

Processiones cum Sanctissimo servantur per annum quater: sabbato sancto in resurrectione Domini, festo Corporis Christi et dominica infra octavam huius festi et festo Sancti Floriani martyris, sine Sanctissimo festo Sancti Marci ad benedicendas segetes et tribus feriis rogationum.

Adoratio Sanctissimi servatur debita cum fidelis populi devotione singulo anno 13. Januarii et 30. Julii.

Inventarium s. supellectilium et apparatus ecclesiae huius.

Cruce arae ad Thaumaturgam argentea 1. — Cruces lignae 5. — Pacificalia (unum argenteum, aliud aeneum) 2. — Calices cum totidem patenis argentei 8. — Casulae cum totidem stolis, manipulis, bursis, pallis et velis calicis 33. (Ex his coloris albi 14, rubri 6, caerulei 4, viridis 4, nigri 4). — Cinguli 8. — Albae 20. — Humeralia 20. — Corporalia 86. — Purificatoria 92. — Strophiola 16. — Vela oblonga 12. — Thuribula (unum argenteum, aliud aeneum inargentatum) 2. — Naviculae (una argentea, altera aenea) 2. — Monstratorium argenteum 1. — Ciboria (unum argenteum, aliud cupreum inauratum) 2. — Tobalia 31. — Pulvilli 22. — Pannus viridis ad pedem arae 1. — Tegumentum castridoloris sericeum 1. — Scabella 4. — Sellae 7. — Baldachinum 1. — Infulae 3. — Tunicae (alba et rubra) 2. — Tibialia 2. — Calcei par 1. — Pedum 1. — Mucetum 1. — Bireta 7. — Rocheta pro presbyteris 9. — Ministrorum 15. — Togae ministrantium puerorum diversi coloris ex panno 18. — Campanulae 10. — Pluvialia 6. — Dalmaticarum paria 6. — Vasa pro aqua lustrali 3. — Aspersoria 2. — Mantilia 10. — Antependia arae maioris auro intextae 3. — Candelabra (argentea ad aram maiorem 8, — cuprea inargentata 8, — laminea 6. — aenea minora 6, — lignea 35.) universim 63. — Lampas argentea maior 1. — Lampades minores aeneae pendulae 3. — Lampades perticis affixae 4. — Monstrantia parva cuprea cum particula crucis 1. — Pallia ciboriorum 5. — Vas argenteum pro triplici oleo sacro. 1. — Vas minus argenteum pro oleo infirmorum 1. — Zaccus pro deferendis necessariis ad infirmos providendos 1. — Patenulae argenteae pro deferendo Sanctissimo ad infirmos 2. — Capsulae, ubi patenula cum Sanctissimo reconditur, dum ad infirmos itur, 4. — Missalia (in colore 10, — pro defunctis 5) 15. — Ritualia 3. — Vexilla 5. — Orbiculi stannei 6. — Vestes Beatae (interiores 5, — exteriores 10) 15. — Catenae argenteae pro ornanda statua Thaumaturga 4. — Corona argentea (maior 1, — minor etiam 1) 2. —

Piae fundationes.

1. excellentissimi domini comitis Georgii Erdödy de Monyorókerék, iudicis quondam curiae regiae per regnum Hungariae eiusque conthoralis, Theresiae Esterházy de Galantha, in florenis 1000 ea ratione legatis consistens, ut erga respectivum interusurium ad intentionem fundatorum singula septimana unum sacrum lectum absolvatur.

2. comitis Nicolai Draskovics annue 156 sacra exigentis.

3. Mathiae Dobits, dioecesis Quinqueecclesiensis presbyteri, in florenis 100 schaed. rel. subsistens et annue unius cantati requiem cum libera exposcens.

Numeri 1. et 2. fundationalis pecunia in fabricam ecclesiae conversa est. Numeri 3. elocata est apud Michaellem Einfall, a quo interusurium annuatim percipitur. Et intentioni omnium fundatorum accurate satisfit.

Recentiores foundationes.

1. Annae Nitzky in conventionali moneta fl. 100. — 2. Annae Tárnok in conventionali moneta fl. 40. — 3. Annae Schmidt in valutalibus fl. 100. — 4. Jacobi Braun in valutalibus fl. 28 cruc. 34. — 5. Theresiae Hallin in valutalibus fl. 20. — 6. Francisci Németh in valutalibus fl. 40. — 7. Michaelis Santz in valutalibus fl. 10. — 8. Theresiae Vahalin in valutalibus fl. 130. — 9. Andreae Hittel in valutalibus fl. 50. — 10. Francisci Volfinger in valutalibus fl. 108. — 11. Josephae Reichel in valutalibus fl. 100. — 12. Ignatii Mensely in valutalibus fl. 50. — 13. Francisci Scherz in valutalibus fl. 500.

Hac omnes ea ratione ad manus oppidanorum resignatae sunt, ut ex obvenientibus interusuriis sacra celebrentur annue.

§. 5. Reliquiae Sanctorum.

Publicae fidelium venerationi expositae Sanctorum reliquiae hac in ecclesia nullae sunt.

§. 6. Indulgentiae.

Anno 1745. sub dato 22. Martii impetravit reverendissimus dominus Oddo Koptik, eius temporis abbas, a Benedicto 14. pontifice indulgentias plenarias ea ratione, ut has singulus in hac ecclesia sacram confessionem peragens et communicans semel per annum lucrari valeat. Verum breve isthoc apostolicum, nescitur, quo fato, deperditum est et ideo hae indulgentiae nec promulgantur publice, sed per concernentes confessarios nonnisi in sacro tribunali insinuantur.

§. 7. Bona, proventus et expensae ecclesiae.

Ecclesia haec nullis bonis immobilibus, uti nec capitalibus seu pecunia in cassa haerente provisa, sed nec ullis debitis passivis onerata; quoad omnia e proventus abbatiae providetur. Rationes alias consuetae hic non desumuntur.

§. 8. Bona et proventus parochiae.

Parochia haec domo speciali, uti agris, pratis aut aliis immobilibus fundis carens, id nonnisi emolumentum habet, quod singulum par coniugum possessionis Nemesdömölk duarum dierum manuales labores ad vineam dominalem Sághiensem praestare obligentur. Caeterum filialistae hi in praeiudicium iuris huius unius duntaxat diei laborem facere adnitentes

occasione Somogyianae visitationis in conformitate Szilyianae visitationis ad duarum dierum praestationem obligati sunt.

Praeter hos labores etiam stola dependitur, et quidem in matre ab introductione 7 crucigeri, a copulatione 2 floreni, a solenni requiem fl. 1 cr. 30, a sepultura cr. 30. In filialibus vero Nemes- et Poór-Dömölk ab introductione cr. 3, a copulatione fl. 1, a sepultura cr. 30.

Inventarium et fundus instructus in hac parochia non est.

§. 9. *Ludimagister.*

Ludimagister huius parochiae est Michael Poltzer, comitatus Castriferrei oriundus ex Pinkamiske, annorum 26, linguarum hungaricae et germanicae gnarus; servit hic a Sancto Georgio, antea eodem munere cum laude functus est in Pinkamiske. Praeceptor eius modo est Franciscus Krismanits.

§. 10. *Bona et proventus ludimagistri.*

Domus eius e solidis materialibus aedificata et in bono statu sita, aedificatur, reparatur et conservatur per Kisczellenses. Hortum quoque domui contiguum iidem Czellenses una cum area domus cingunt. Agris, pratis, uti et sylva destitutus, ab inclyto dominio accipit annuo 100 florenos. Pro cantatis sacris feriatis 10 metretas siliginis et 5 metretas tritici, a communitate autem Czellensi 120 florenos valuales. Hactenus nullam habuit domalem praestationem; occasione praeteritae visitationis Somogyianae Nemesdömölkienses scripto se obligarunt, quod pro futuro singulus hospes, uti inquilinus hoc titulo ludimagistro quadrantem siliginis mensura Poseniensi singulo anno dependere velit, servitoribus dominalibus ab hac praestatione exemptis, ex eo specialiter reservato, ut floreni 4, quos antea annue pro doctione singulae prolis respectivi parentes solvere cogebantur, pro futuro ad 2 fl. devalventur. Stulam habet sequentem: a sepultura 30, a sacris cantatis privatis 12 cr., ab instructione prolium lignis quoque huc computatis pro singula prole 2 fl.

§. 11. *Obstetrix.*

In matre est obstetrix Theresia Stritzl, rom. cath., est in universitate Pestana approbata, et adiurata. Altera in Nemesdömölk Catharina Farkas, Aug. conf., longo usu hac in arte probata. In iis, quae baptismum respiciunt, ambae bene instructae sunt.

In hac parochia administratum est sacramentum confirmationis, et confirmatae sunt universim personae 325.

Signatum Kis-Czell die 22. Maii 1837. Andreas Bölle m. pr. episcopus Sabariensis. Anacletus Ganczely m. pr. superior residentiae Czellensis. Vitus Csery m. pr. bonorum administrator. Emericus Széll m. pr. compossessor Nemesdömölkiensis et fiscus dominalis Czellensis. Coram me Daniele Vidos m. pr. inclyti comitatus Castriferrei ordinario iudice nobilium qua legali testimonio. Me quoque praesente Ludovico Guotth m. pr. de Guotthfalva, eiusdem inclyti comitatus iurato assessore qua adiuncto. Emericus Hollósy m. pr. parochus Pápóczensis et districtualis vicearchidiaconus Molnár János m. pr. kisczelli városi bíró.

Eredetije a szombathelyi püspöki levéltárban.

Másolata a dömölki iratok közt.

131.

1874 április 12. Pannonhalma. — *Dr. Kruesz Kr. pannonhalmi főapát kinevezi Hollósi J. esztergomi házfőnököt és igazgatót dömölki apátnak.*

Kruesz Chrysostom, Isten és az apostoli szentszék kegyelméből Szent Márton püspök és hitvallóról címzett pannonhegyi szentbenedekrendű főapátság főpásztor, annak s a magyar szent koronához tartozó egyéb azon rendű apátságok főapátja s örökös elnöke, szépművészetek s bölcsészet tudora, Szent István ap. király jeles rendének lovagja sat.

Emlékeztül adjuk mindenkinek, akit illet, hogy miután a «Boldogságos Szűz Máriáról» címzett szentbenedekrendi dömölki apátság utolsó törvényes apátja b. e. főtisztelendő Jahn Mainrádnak folyó évi február hó 4-én történt halála által tör- 1874 febr. 4. vényesen és tetteg üresedésbe jött: kötelességünknek tartottuk a megürült apátság betöltéséről az egyházi törvények, a legfelsőbb királyi rendeletek, jelesül a pannonhalmi szentbenedekrend szoros szabályainak értelmében gondoskodni.

Kikérvén tehát az összes rendtagok tanácsát és megértvén, hogy ők kitünőképen Hollóssy Jusztiniánt, kedvelt, tisztelt és hű fiunkat és szerzetes rokonunkat, pannonhalmi sz. benedekrendi áldozárt, a bölcsészet és szépművészetek tudorát, a magyar tud. akadémia levelező tagját, az esztergomi főgymnasium igazgatóját és ugyanott a társház főnökét ajálják: ennek okáért s tekintetbe vévén különben is az ajánlottnak az anyaszentegyház, a közhaza, személyünk és a sz. szerzet körül gyűjtött kitünő érdemeit, erkölcsi jámborságát és egyéb jeles tehetségeit, Őt főapáti véduri jogunk és hatalmunknál fogva, melylyel a fiókapátságok fölött áhíthatos emlékü elődeink példájára, királyi oklevelek s jelesen dicső emlékezetű I. Ferencz ap. királynak 1802-ben kiadott legkegyelmesebb visszaállító-oklevele erejénél fogva kétségtelenül birunk, a megürült s a «Boldogságos Szűz Máriáról» címzett dömölki apátság apátjává kiszemeltük, kiválasztottuk és kineveztük s a nevezett apátság bármi néven nevezendő birtokait, minden hozzá tartozó egyházi és világi jogokkal, kiváltságokkal, haszonvételekkel neki adományoztuk, mégis következő nyilvános kikötések és föltételekkel:

1-ör hogy megnyervén Ő csász. és ap. királyi fölségének e kinevezésünkre vonatkozó megerősítését, az egyházi törvényben megrendelt időben és módon nevünkben magát megáldattassa és egyházába beigtattassa;

2-or hogy szíven hordozván szerzetes szent fogadalmát és esküjét, irántunk és törvényes utódaink iránt teljes hűséget, tiszteletet és engedelmisséget tanúsítson.

3-or egyházában az isteniszolgálatot és vallásosságot, a szerzetes lakban pedig a szigorú szerzetes fegyelmet föntartani és előmozdítani törekedjék;

4-er az apátság birtokait semmi szín és ürügy alatt el ne idegenítse, se el ne zálogosítsa, az elidegenítetteket pedig egyházi tiszténél fogva visszaszerezni iparkodjék;

5-ör az apátság egyházi és polgári jogait és kiváltságait szoroson megvédje és megőrizze;

6-or az apátság jövedelmeit pedig úgy törekedjék használni, miként azt az egyházi törvények, dicső emlékezetű I. Ferencz ap. királyunk a rendet visszaállító oklevelének 2-ik szakaszában rendeli, követvén mindenkor lelkiismeretének gyengédségét és azon módot, melyet a szerzetes tökély előir és követel; végre

7-szer a főnálló szabályszerű és üdvös szokás szerint számadásait nekünk vagy utódainknak évenként okvetlenül bemutassa.

Akarjuk tehát és legfőbb királyi tekintélynél fogva parancsoljuk: hogy kiki főtisztelendő Dr. Hollóssy Jusztinián Urat a «Boldogságos Szűz Máriáról» címzett dömölki apátság törvényes, rendes, valóságos apátjának elismerje és tisztelje. Ugyanazért nektek, Krisztusban szeretett fiaink és szerzetes rokonaink, kik a Kis-Czelli monostorban akaratunkkal laktok, és Uratok-Isteneteknek hiven és buzgón szolgáltok, esküvel fogadott szerzetes engedelmességteknél fogva atyailag és erősen parancsoljuk, hogy főtisztelendő Dr. Hollóssy Jusztinián Urat, kit az isteni gondviselés és törvényes hatalom elüljárótoknak és vezéreteknél rendelt, valóságos és törvényes Apátotoknak elismervén és elfogadván, neki teljes tiszteletet és illő engedelmisséget nyilvánítani el ne mulasztjátok. Mely főapáti intézkedésünk és adományozásunk nagyobb hitelére és maradandó erősségére nevünk aláírásával és pecsétünkkel ellátott jelen oklevelünket kiadatni rendeltük.

Kelt Pannonhalmán szent mártoni várunkban Krisztus Urunk születése után egy ezer nyolc száz hetven negyedik évi szentgyörgy hava tizenkettedik napján. 1874 ápr. 12.

Kruesz Krizosztom s. k.
főapát.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban.
Jelzése: 334., 1874. ápr. 12.

Külsője: Hollóssy Jusztinián dömölki apát
kinevezőokmánya.

132.

1900 április 19. Pannonhalma. — *Dr. Fehér I. főapát Wagner L. pannonhalmi theologiai tanárt dömölki apátnak nevezi ki.*

Fehér Ipoly, Isten irgalmából s az apostoli szentszék kegyelméből a Sz. Márton hitvalló-püspökről címzett pannonhalmi sz. benedekrendű főapátság főpásztor, ennek és a magyar sz. korona alá tartozó ugyanezen rendű összes apátságoknak főapátja s örökös elnöke, a II. osztályú vaskorona-rend és a Ferencz József-rend lovagja, a szerb királyi sz. Száva-rend középkeresztése, az országos közoktatási tanács másod-elnöke, a magyar tudományos akadémia tiszteleti tagja, stb., stb.

Emlékezetül adjuk ezennel mindenkinek, akit illet, hogy boldog emlékü Dr. Hollóssy Jusztinián dömölki apátnak 1900. évi január hó 24-én történt elhalálózásával 1900 jan. 24. a nevezett dömölki apátság törvényesen és tényleg megüresedvén, czélszerűnek tartottuk az említett apátság betöltéséről az egyházi törvények és a legfőbb királyi rendeletek értelmében gondoskodni.

Kikérvén ez okból az összes rendtagok tanácsát és ebből megértvén, hogy ők kiválólag Wagner Lőrincz kedvelt, tisztelt és hű fiunkat és szerzetes rokonunkat, pannonhalmi sz. benedekrendi áldozárt és ez időszert Pannonhalmán a főapátsági theol. tanintézet r. tanárát ajálják az apáti székbe: ennek okáért és tekintetbe véve különben is az ajánlottak az anyaszentegyház, haza és szent szerzetünk körül gyűjtött kitünő érdemeit, erkölcsi jámborságát, tanultságát és egyéb jeles tehetségeit, főapáti véduri jogunknál és hatalmunk-

nál fogva, melylyel a pannonhalmi szt. Benedek-rend fiók-apátságai fölött királyi oklevelek és jelesen dicsű emlékezetű I. Ferencz Apostoli Királyunknak 1802-ik évi 1802 márcz. 12. márczius hó 12-én kiadott legkegyelmesebb visszaállító királyi oklevele, nemkülönben dicsően uralkodó I. Ferencz József Apostoli Királyunknak 1888-ik évi augusztus hó 1888 aug. 12. 12-én kelt és a zalavári apátságot a pannonhalmi főapátsággal egyesítő legkegyesebb királyi oklevele erejénél fogva és áhitatos emlékü elődeink példájára kétségtelenül birunk, a Boldogságos Szűzről nevezett és jelenleg üresedésben levő dömölki apátság apátjává említett Wagner Lőrincz kedvelt fiunkat és szerzetes rokonunkat ezennel kiszemeljük, kiválasztjuk és kinevezzük, mégis a következő nyílt kikötések és feltételek mellett:

1) hogy megnyervén Ő Császári és Apostoli Királyi Felségének jelen kinevezésünkre vonatkozó legkegyelmesebb megerősítését, az egyházi törvényekben megszabott időben és módon magát megáldattassa és egyházába beiktattassa;

2) hogy szíven hordozván szerzetesi szent fogadalmát, Irántunk és törvényes Utódaink iránt apáti minőségében is teljes hűséget, tiszteletet és engedelmességet esküdjék és tanúsítson;

3) hogy egyházában az isteni szolgálatot és vallásosságot, szerzetesi házában pedig a szigorú szerzetesi fegyelmet fentartani és előmozdítani törekedjék;

4) hogy apátsága egyházi és polgári jogait és kiváltságait szorosan megvédje és megőrizze;

5) mivel O Császári és Apostoli királyi felségének 1890-ik évi február hó 1890 febr. 12. 12-én kelt legfelsőbb elhatározásával életbe lépett «Szabályrendelet» értelmében a pannonhalmi szt. Benedek-rend összes, tehát úgy a fő-, mint a fiók-apátságok birtokainak miként való kezeléséről a felelősség első sorban Mireánk és törvényes Utódainkra nehezedik; mivel továbbá dicső emlékezetű I. Ferencz Apostoli Királyunknak 1802-ik év márczius hó 12-én kelt és fönnebb már idézett legkegyelmesebb visszaállító oklevele a szt. szerzet összes kötelezettségeinek hűséges és pontos teljesítéséről való gondoskodást Nekünk és törvényes Utódainknak teszi köteleességévé: ez okokból az anyagiakban, az apátsági birtokok kezelésében a közvetlen felügyeleti jogot a kinevezett apát urra bizzuk ugyan, de az intézkedési és rendelkezési jogot Magunknak és törvényes Utódainknak tartjuk fenn. Miért is meghagyjuk, hogy az 1890. évi rendkápitalannak II. ülésében hozott határozatához képest az apátság minden jövedelmei a pannonhalmi főmonostor központi pénztárába beszállítsanak, ahonnan az apátság összes szükségletei az említett rendkápitalan határozata értelmében fődöztetni fognak; meghagyjuk továbbá, hogy az apátságnak mindennemű számadásai megbírálás céljából Nekünk és törvényes Utódainknak a meghatározott módon és időben beküldessenek.

Akarjuk tehát és legfőbb királyi tekintélynél fogva parancsoljuk, hogy kiki főtisztelendő Wagner Lőrincz urat a Boldogságos Szűzről nevezett dömölki apátság törvényes, rendes és valóságos apátjának elismerje és tisztelje.

Ugyanazért nektek, Krisztusban szeretett fiaink és szerzetes rokonaink, kik a kisczell-dömölki monostorban a Mi akaratunkkal laktok és Isteneteknek szolgáltok, esküvel fogadott szerzetesi engedelmességeteknél fogva atyailag és erősen parancsoljuk, hogy főtisztelendő Wagner Lőrincz urat, kit az isteni gondviselés és a törvényes földi hatalom előljárótoknak és vezéreteknek rendelt, valóságos és törvényes apátotoknak elismervén és elfogadván, neki teljes tiszteletet és illő engedelmességet nyilvánítani el ne mulasszátok.

Mely főapáti intézkedésünk nagyobb hitelére és maradandó erősségére nevünk aláírásával és pecsétünkkel ellátva jelen oklevelünket kiadatni rendeltük.

Kelt Pannonhalmán, Szt. György hava 19-ik napján, az Ur ezerkilencz- 1900 ápr. 19. századik évében.

Fehér Ipoly
pannonhalmi főapát.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban.

Jelzése: 1900., 281.

133.

1910 márczius 19. Pannonhalma. — *Dr. Hajdu Tibor főapát dömölki apátnak nevezi ki Hollósi Rupert esztergomi bázfőnököt és főgymnasiumi igazgatót.*

Hajdu Tibor, Isten irgalmából s az apostoli szentszék kegyelméből a Sz. Márton hitvalló-püspökről címzett pannonhalmi sz. benedekrendű főapátság főpásztorja, ennek és a magyar szent korona alá tartozó ugyanezen rendű összes apátságoknak főapátja s örökös elnöke, a főrendiház tagja, bekebelezett theol. doctor stb., stb.

Emlékezetül adjuk ezennel mindenkinek, akit illet, hogy boldog emlékü Wagner Lőrincz dömölki apátnak 1910. évi január hó 4-én történt elhalálózásával a 1910 jan. 4. nevezett dömölki apátság törvényesen és tényleg megüresedvén, czélszerűnek tartottuk az említett apátság betöltéséről az egyházi törvények és a legfőbb királyi rendeletek értelmében gondoskodni.

Kikérvén ez okból az összes rendtagok tanácsát és ebből megértvén, hogy ők kiválólag Hollósi Rupert kedvelt, tisztelt és hű fiunkat és szerzetes rokonunkat, pannonhalmi szt. Benedekrendi áldozárt és ezidőszerint az esztergomi székház főnökét és főgymnasiumi igazgatót ajánlják az apáti székre: ennek okáért és tekintetbe véve különben is az ajánlottnak az anyaszentegyház, a haza és szent szerzetünk körül gyűjtött kitünő érdemeit, erkölcsi jámborságát, tanultságát és egyéb jeles tehetségeit, főapáti véduri jogunknál és hatalmunknál fogva, melylyel a pannonhalmi szt. Benedekrend fiókapátságai fölött királyi oklevelek és jelesen dicső emlékezetű I. Ferencz Apostoli Királyunknak 1802-ik 1802 márcz. 12. évi márczius hó 12-én kiadott legkegyelmesebb visszaállító királyi oklevele, nemkülönben dicsően uralkodó I. Ferencz József Apostoli Királyunknak 1888-ik évi augusztus 1888 aug. 12. hó 12-én kelt legkegyelmesebb királyi oklevele erejénél fogva és áhítatos emlékü elődeink példájára kétségtelenül birunk, a Boldogságos Szűzről nevezett és jelenleg üresedésben levő dömölki apátság apátjává említett Hollósi Rupert kedvelt fiunkat és szerzetes rokonunkat ezennel kiszemeljük, kiválasztjuk és kinevezzük, mégis a következő nyílt kikötések és föltételek mellett:

1) hogy megnyervén O Császári és Apostoli Királyi Felségének jelen kinevezésünkre vonatkozó legkegyelmesebb megerősítését, az egyházi törvényekben megszabott időben és módon magát megáldattassa és egyházába beiktattassa;

2) hogy szíven hordozván szerzetesi szent fogadalmát, Irántunk és törvényes Utódaink iránt apáti minőségében is teljes hűséget, tiszteletet és engedelmességet esküdjék és tanúsítson;

3) hogy egyházában az isteni szolgálatot és vallásosságot, szerzetesi házában pedig a szigorú szeretesi fegyelmet fentartani és előmozdítani törekedjék;

4) hogy apátsága egyházi és polgári jogait és kiváltságait szorosán megvédje és megőrizze.

Akarjuk tehát és legfőbb királyi tekintélynél fogva parancsoljuk, hogy kiki főtisztelendő Hollósi Rupert urat a Boldogságos Szűzről nevezett dömölki apátság törvényes, rendes és valóságos apátjának elismerje és tisztelje.

Ugyanazért nektek, Krisztusban szeretett fiaink és szerzetes rokonaink, kik a czell-dömölki monostorban a Mi akaratunkkal laktok és Isteneteknek szolgáltok, esküvel fogadott szerzetesi engedelmségtelknél fogva atyailag és erősen parancsoljuk, hogy főtisztelendő Hollósi Rupert urat, kit az isteni gondviselés és a törvényes földi hatalom előjárótoknak és vezéreknek rendelt, valóságos és törvényes apátotoknak elismervén és elfogadván, neki teljes tiszteletet és illő engedelmséget nyilvánítani el ne mulasszatok. Mely főapáti intézkedésünk nagyobb hitelére és maradandó erősségére nevünk aláírásával és pecsétünkkel ellátva jelen oklevelünket kiadatni rendeltük.

Kelt Pannonhalmán, Böjtmás hava 19-ik napján az Úr ezerkilencszáz- 1910 márcz. 19. tizedik évében.

Dr. Hajdu Tibor,
pannonhalmi főapát.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban.

Jelzése: 1910., 131.

NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ.

- Aág(h) (Ágh) Ámánd dömölki rendtag 85, 425, 542, Pál 578.
- Abda helység 67.
- Abersalz helység 542.
- Abraam, salamoni Folkus fia 29.
- Academia Theresiana 204.
- Adeodát (Deodát) dömölki apát, l. Deodát.
- adomány a templom számára 290—294.
- Adorjánháza helység 409.
- agyagedények 5.
- ajándéktárgyak a kisczelli templomban 284, 290—294, 342, 343, 355, 568, zálogba vetve 278, 282, 284, 285, 557, kiváltva 287, 291, 558.
- akadémia: magyar tudományos 398—401, 608, 609, a magyar ifjúságnak szánt, l. Koptik, külföldi 182, az alsóausztriai rendeké Bécsben 112, 131, 149, 152, 182, 196, 490, ettali 112, 130, lignitzi 182, római (Tonro bíbornoké) 112, turini 112.
- Akasztófa másként Gyöp, Gelegenyés dülő 420.
- alap: egyházi, királyi.
- alapítvány magyar iskolák számára 160.
- alapítványi (örök)lámpa a kisczelli kápolnában 365, 579, 581, levelek 318, 335, 351, 573, 579, 581, 589, pénzek 318, 363, 589.
- Alásony helység 29, 30.
- Albert Jónás dömölki rendtag 425.
- Almássy 377.
- Alpesek 110.
- alsóausztriai rendek 112, 149, 205, lovagi akadémiaja Bécsben 112, 131, 149, 152, 182, 196, 490.
- Alsó-Dömölki, l. Czell-Dömölki.
- Alsó-Mesteri helység, l. Mesteri.
- Alsó-Nyáras erdő rész 420.
- Alsó rét 420.
- Alsó-Ság helység 5, 6, 47, 48, 59, 80, 84, 85, 100, 211, 407, 415, alsósági földesurak 86, iskola 83, plébánia 80, 81, 97, 211, 248, 275, 539, 540, templom 86, templomának fölépítése, temploma oltárának és szószékének kifestése 86, 97, apátsági szőlő 348, 349, 354, 364, 380, 383, 388, 407—409, 567, 577, 591, 600, 606.
- Altamer Pál, a bécsi pápai követ kancellárja 488, 500, 546, 547.
- Althan Mihály váczai püspök 184.
- Amade Tádé báró 294.
- özv. Anheliné kisjenői lakos 348.
- András dömölki apát 21, 22, Tamás fia, kamundi jobbágy 24, 437, Dömötör fia, kisdömölki nemes 26, 441, fiai: Orbán és Jakab 26, 441, Kelemen fia, nemesdömölki nemes 27, 441, Miklós fia kisdömölki nemes 26, 439—441.
- Andres Nándorné 294.
- Angyal korcsma Kis-Czellben 345.
- Annich Róbert dömölki noviczius 266.
- Annok asszony, Bereczk Imre felesége 58.
- Antal Döme dömölki rendtag 425.
- Antiochus 265.
- anyakolostor 127, 128.
- anyakönyv, l. halottak, házasulók, kereszteltek anyakönyve.
- Apácza-Somlyó, l. Soml(y)ó-Vásárhely.
- Apácza-Vásárhely, l. Soml(y)ó-Vásárhely.
- apát, apátság: bakonybéli, bátai, breznovi, csatári, cseh, dömölki, földvári, francia, heiligenkreuzi (és szentgotthárdi), kapornaki, koppánmonostori, morva, neubergi, német, olasz, osztrák, ottobeyerni, pannonhalmi, salzburgi, sanktlambrecht, scheyerni, szegszárdi, szentdömötöri, szentgotthárdi, szkalkai, tapolczai, tatai, telki, tihanyi, vaskai.
- apáti biráskodás 25, 26, apáti fegyverek 60, 62, apáti jelvények 360, diszjelek 340, 341, apáti lakás 61, 62, 79, 297, 334, apátsági éleltár 61, 62, apátsági hosszú ház 348, apátsági bérlők 35, 348, apátsági tőkék 363, apáttevés 378, 379, 386, 387, 393, 394, 399, 403, 404, apátság állapota a visszaállításkor 238, 382, apátnak királyi megerősítése 379, 387, 393, 394, 395, 399, 403, 404, 405, 608, 610, 611, apáttá áldás 88, 118, 119, 386, 387, 393, 394, 395, 399, 403, 405, 608, 610, 611, apáti huszonötéves jubileum 401, apátsági nemes jobbágyok 7, 26—28, 41—53, 439—443, 449—461, apátsági birtokok 406—421, apátság fölölzetése 408, apáti ház és kuria 27, 34, 441, az apátság bérbeadása 35, 443, 444, az apátság leltára 23, 32, 34, 37, 38, 60, 61, 62, 444, 445.

- Apollo temploma 137.
 Apponyi Lázár gróf 133—136, 139, 209, 487, 528,
 fiai: György és László 133, 134, 136, 167, 487,
 488, második neje 133, 134, Apponyi család 133,
 209, 221, 484.
 arany(pénz) 204.
 aranycsinálás 205, 206, 213.
 aranygyapjasrend 181.
 aranykorona (a csodatevő szobor fején) 230, 290.
 arany mellkereszt 401.
 aranymise 401.
 aranymosás, -elválasztás 211, 213.
 Aristarchus 278, 544.
 Aristoteles 337.
 artikuláris hely 71, 83, 88, 94.
 Asbóth János nemeskéri prédikátor 84.
 Ascanius Tamburinus egyházi író 257.
 Asszonyfalva, I. Ostffi-Asszonyfa.
 A távcsövek történetének vázlata 398.
 Atlas 224.
 atyaapát 261, 265, 267.
 augsburgi püspök 161, 186, 190, 192, 194, réz-
 metsző 124.
 Ausztria 55, 56, 63, 112, 179, 180, 186, 294, 476,
 481, 503, 522, 542, ausztriai benczés kongre-
 gáció 57, főherceg 180, 186, ausztriai benczés
 apátok 55, 56, 105, ausztriai rendek 205, 503.
 avarok 5.
 Avas dűlő 415.
 Ábrahám 308, Ábrahám kebele (pannonhalmi bór-
 tön) 223, 530.
 Ács Mihály prédikátor 84.
 Ág (Agg) Pál kisczellai csizmadia 332, 344.
 áldoztató pohár 295, kehely 322.
 állatállomány 62, -tenyésztés 58, 59, 79.
 Álmos herceg 10.
 Általföl dűlő 418.
 Átmeneti stíl 12.
- B**abay Benedek bobai nemes 46, 458.
 Babocsa helység 294.
 babonázás (bűvölés, varázsolás) 213, 217.
 Bacsányi Juliánna 292.
 Baden város 172.
 Bader János 294.
 Bagdad helység 326.
 Baichi Balázs boczori jobbágy 47, 457.
 Baja város 582.
 bajor benczés kongregáció 235, 536. bajorok 144.
 Bajorország 542.
 Bajts Jakab Ignác kisczellai rendtag 430.
 bajvivó 24.
 bakonybéli apátság 11, 22, 40, 55, 57, 90, 233, 238,
 273, 313, 314, 325, 387, 393, 394, 397, 399, 410,
 534, 551, -i apát 301, 393, kolostor 297, hiteles-
 hely 30.
 bakonyi hegyek 5.
 Baksay István győri kanonok 40.
 Balaton 34.
 Balaton-Füred 376.
 Balázs, János fia, kisdömölki nemes 26, 441,
 György fia, nemesdömölki nemes 27, 441, fele-
 sége 27, 441.
 Balogh András vasmegyei szolgabíró 91, Ádám vas-
 megyei szolgabíró 98, György sitkei jobbágy 47,
 456, István vásárosmiskei plébános 100, József
 vasmegyei esküdt 91, Péter sójtöri nemes, 47, 457,
 János sági nemes 456, János beledi mészáros 407.
 Balományi Miklós adós 80, 475, Román dömölki
 rendtag 85, 425.
 Bana fiai, kamundi jobbágyok 24, 437.
 Banio János mihályfalvai jobbágy 46, 457.
 Baranyai Pál pannonhalmi kormányzó 36, 37.
 Barátfalva helység 171, 182.
 Barátfölde, izsákfalvai szántó 43, 53, 411, kisjenei
 szántó 420.
 Baráth Máté bobai nemes 46, 458.
 Barbarics Bálint kisczellai házfőnök 384, 430.
 Barbay Kolumbán Gáspár kisczellai rendtag 430.
 Barbély István hetyei jobbágy 411.
 Barilics Mátyás győri kanonok 218, 219, 225.
 Barinay László helytartótanácsi tanácsos 153, 158,
 193, 477, 492.
 Barlag helység 30, -i birtok 29.
 barnabíták 167.
 Barónius biboros 252.
 Baróti Mór pannonhalmi rendtag 55.
 barsi főispán 246.
 Bartholomaeus a S. Fausto egyházi író 257.
 Batthyány József gróf hercegprimás 310, 316,
 565, 566, Lajos gróf kancellár 130, 142, 212,
 500, 513, nádor 287, Miksa gróf 350, 354, 408,
 Pál gróf győri nagyprépost 100, József gróf iker-
 vári birtokos 383, 408. Károly horvát bán 537,
 Batthyányné nemesasszony 456.
 Bauernfeld Oscio (Ignác) dömölki noviczius 266.
 Baumgartner Józsa grófné 294.
 Bazin 177, 178, -i plébánia 177, 178, plébános 177,
 178.
 Báldfölde (eltűnt) helység 6.
 Bálint dömölki apát 23, 31, 32, 34, 425, 443.
 Bálint pannonhalmi rendtag 269.
 Bán G. János Ignác kisczellai rendtag 430.
 Bánd (eltűnt) helység 6, 82, puszta 409.
 Bánfia Ferencz dömölki védőúr 22, 25, 442.

- Bánics Domonkos dömölki rendtag, jószágkormányzó
85, 122, 132, 133, 210, 261, 274, 284, 295, 407,
414, 425, 520, 525.
- Bánovics András kisczelli vasáros 331, 578.
- Bárány vendéglő Kis-Czellben 345.
- bát(t)ai (bát(t)aszéki) benczés apátság 184, 205.
- Beck Ferencz Ignác soproni plébános, dömölki
czimz. apát 76, 77, 473.
- Beke fiai 28.
- bekefai erdő 64, 410, 468, 469.
- Belgium 112, 367, 476, -i benczés kongregáció
235, 536.
- Belgrád városa 33.
- Bellarmin bibornok 206—208, 257, 520, 521.
- Belső-, Külső-Bánd eltűnt puszták 6, 82, 409, 410.
- Belső-Vát helység, l. Merse-Vát.
- benczés apácák 31, apátok (apátságok): bakony-
béli, bátai, bélai, breznovi, dömölki, földvári, ka-
pornaki, koppánmonostori, osztrák, ottobeyerni,
pannonhalmi, salzburgi, sanktlambrecht, scheyerni,
szentdömötöri, tapolczai, tatai, telki, tihanyi,
vaskai; bibornokok 134, 139, 168, 210, reform-
mozgalmak 20, 32, templomok a Dunántúl 12.
- Benda Bernát dömölki rendtag 425, 542, 543.
- Benedek pápa XIII., 137; XIV., 135, 206, Salamon
fia, kamundi jobbágy 24, 437, Damse fia, kamundi
jobbágy 24, 437.
- Beniczky Sándor 296.
- Benke Lőrincz dömölki rendtag 425.
- Benkő Béla pannonhalmi rendtag 55.
- Benkő György vas megyei esküdt 91, 98.
- Benvenuto szentferenczrendi szerzetes 430.
- Bereczk (eltűnt) helység 6, -i puszták 70.
- Bereczk Imre dömölki jobbágy 38, 445.
- Bereczki Imre pusztája 471.
- berekbéli malom 68, 69, 418.
- Bergmann István helytartótanácsfi főszámvevő 380.
- Bernhard Gábor Ferencz kisczelli rendtag 430.
- Bertalan István nemes 418.
- Besefalva (Bessefalva, Bessfalva) eltűnt helység 417.
- Besfa (Breczfa, Beczfa, Buczfa) puszták 417.
- Bethlen (Betlehem) fejedelem 41, 449, Bethlen-idők
41, 42, 54, 449.
- Beund, Damse fia, kamundi jobbágy 24, 437.
- Bezerményi Zakariás dömölki rendtag 425.
- Bécs 33, 64, 67, 73, 74, 99, 111, 119, 120, 129—
131, 133, 139, 142—144, 148, 166, 167, 172,
177, 188, 189, 191, 195—197, 204—206, 210,
212, 213, 221, 222, 254, 271, 276, 278, 280—
282, 284, 294, 296, 306, 307, 377, 446—448,
472, 473, 485—489, 495—497, 499, 500, 505,
508—511, 513, 515—517, 528, 529, 537, 538,
540, 546—550, 555—559, 602, -i érsek 206, 278,
-i udvar 141, 152, 155, 157, 175, 182, 204, 486,
-i udvari kamara 38, 39, 445, -i egyetem 157,
499, -i tartományi lovagakadémia 131, 181, 196,
518.
- Békássy József felsőmesteri birtokos 292, 349, 351,
414, 583, 600, fia, János 351, 414, 577, 583,
Katalin 294, család 568.
- Béla magyar király, II. 10, 11, 161; III. 10; IV.
24, 437; benczés hittérítő 157, 498.
- bélai apátság 22, 184.
- Béztz (Bech, Bécz) mihályfalvai jobbágy 46, 457.
- Bielek Czelesztin József kisczelli rendtag 430.
- birtokper 24—28, 44—53, 69, 437, 440—443,
450—461.
- Bisteneshy kisasszony dömölki bucsújáró 219.
- Bisztriczey titkár 377.
- Bitó Tádé 354, 593.
- Boba (Baba) helység 5, 46, 48, 81, 83—85, 94—97,
100, 101, 409, 468, 469, 472, -i plébánia 81,
iskola 83.
- Bobay Gergely 411.
- Boczor (Bocsor) eltűnt helység 47, 457.
- Boethius 344.
- Bodor Géza kereszturi nemes 46, 48, 457.
- Bogdány István dömölki rendtag 425.
- Bogodi Péter vasvári kanonok 35, 444.
- Boldogságos Szűz, a szorongatottak segítségének
oltára 296.
- Bolla András nemesdömölki nemes 449, Gergely
nemesdömölki lakos, apátsági bérlő 70, 471, Ist-
ván nemesdömölki lakos, apátsági bérlő 70, 471,
István pördömölki lakos 71, 470, János kisdömölki
lakos, apátsági bérlő 59, 466, Józsa esküdt 58,
461, 464, Józsa kisdömölki nemes 44, 51, 450,
451, 455, József és Ferencz tanuk 69, 469.
- bolognai egyetem 21.
- Bonifác pápa, IX., 31.
- bor-ajándék 546.
- Borbély másként Páll György hetyei jobbágy 411,
János nemesdömölki lakos 449.
- borju-szolgalmány 347.
- Borkut szőlő 407.
- Boros Ferencz vas megyei főszolgabíró 380, 600.
- Boro(s)zd eltűnt helység 6, 22.
- Bögöte helység 29, 30.
- bőjti rendelet 303.
- bölcsélet 131, 402, -i tanfolyam 378.
- Böle András szombathelyi püspök 384, 387, 607.
- Börcs helység 67.
- Böröcz György várdai molnár 348.
- Böröczky Imre pördömölki jobbágy, l. Bröcz.
- brabantí félarany 329.
- Braganits (Dragonits) László kisczelli sebész 332, 345.

Brand Vitál dömölki noviczius 266.
 Braun(n) Anna bécsi úrasszony 296, Jakab kisczelli lakos 345, Jakab misealapító 606.
 Brazlov de Chouuta pristald 438.
 Breczfa (Bucsfá, Vadász-Ülés) eltűnt puszta 62, 417.
 Brestyenszky Béla Antal tihanyi apát 62, 387.
 breznovi benczés apátság 127, 345.
 bronz-korszak 5, emlékei 5, kapu 137.
 Bröcz (Bereczk, Böröczky) Imre dömölki jobbágy és felesége 38, 463, 464, 466.
 Brunzswik (Brunczvik, Brunsvik) Antal helytartótanácsos 153, 158, 193, 492, 495, 504, királyi biztos 325, András 495.
 Bubek István gróf kuriai bíró 52.
 Buchenauer János pannonthalmi rendtag 55.
 bucsú 88, 121, 140, 231, 486, 524, 606, bucsújárás 88, 122, 210, 243, 244, 356, 362, 375, 386, 391, bucsújáróhelyek 9, 88, 224, 250, 322, 373.
 bucsuztatóbeszéd a sirnál, halottasháznál 85.
 Buda városa 28, 33, 49, 314, 364, 367, 369, 371, 372, 376, 377, 441, 443, 450, 451, 455, 460, 571, 592, 595, 596, budai káptalan 28, főpénztár 351, 589, 594, klarisszák 309, számvevőség 365, 366, 371, 372, egyházi szerek raktára 571.
 Budapest 397, -i egyetem 402.
 Buhtus, Tamás fia, kamundi jobbágy 24, 437.
 Burgmann István helytartótanácsi első számvévő 599, 601.
 bursfeldi benczés kongregáció 235, 536.
 Buti Czelesztin dömölki rendtag 218, 219, 292, 425, 540, 543.
 Buza (mencseli) 29.
 bübájosság 462.
 Búdöskút(nál) dülöl 414, 600.
 Búhel (Pühel) Placid pannonthalmi rendtag 72.
 büntetéspénz 26.
 Camillus Paulutius bécsi pápai követ 141—144, 147, 149, 153, 154, 208, 215, 232, 486, 488, 489, 500, 521.
 campoformiói béke 375.
 Camponi Bonifác szentferenczrendi rendtag 430.
 Capillari (Kapillaris) Antal kisczelli kőműves 344, 346.
 cassinói benczés kongregáció 139, 235, 536.
 Castelli gróf és testvére 485.
 Cervus Ádám pannonthalmi rendtag 377.
 Cato 278, 544.
 Celler (Czeller, Zeller) Lénárt dömölki noviczius 266.
 Ceper (Czeper, Szeper) nemesi család 415, Ilona és Marinka 415.
 Cervus Ádám topolyai plébános 377.

collegium Theresianum 204.
 concordiai püspök 31.
 Conrad báró 205, 206.
 custos 321.
 Czajszel Ferencz pördömölki német varga 346.
 Czaki uram 463.
 Czár (Csár) Kolumbán dömölki rendtag 426.
 Czell-Dömölk. A mai Czell-Dömölk nagyközségnek ősi magja az apátságnak ősi faluja, a mostani Pór-Dömölk, melyet eleinte egyszerűen Dömölk (Demunk 6, 437, Dumunk 6, Demenk 7, 438, Demeulch 7, Demmelk 7, Demelc 7, Demelk, Demölk, Dömelk, Deömeölk) néven ismertek: 8, 440—445, 449, 473 stb. Mikor a régi falu északi szomszédságában új falu támadt, a régit Nagy- (7, 8, 49, 52, 59, 381, 439, 448, 456, 457, 459, 460, 465, 466), az újat Kis-Dömölknek (7, 25, 44, 47—49, 50, 52, 59, 381, 439, 441—443, 450, 453, 454, 456, 457, 465) hívták. Mikor az új falu lakosai szívesen törekedtek arra, hogy az apátságtól elszakadjanak, a vidék falujukat Nemes- (51, 53, 59, 71, 83, 84, 91, 349, 350, 381, 382, 391, 406, 407, 411, 441, 448—450, 460, 470, 527, 576, 603, 606, 607), a régít pedig (71, 94, 96, 339, 346, 350, 362—364, 376, 380—382, 470, 512, 576, 577, 594, 599—601, 603, 607) Dömölk, Polgár-Dömölk (381), Egyházas-Dömölk (8, 381, 441, 460) néven hívták. Mikor az új falu megerősödött s népével a régít fölülmulta, a két falu nevet cserélt: a régi lett Kis- (381, 448, 460, 470, 527), az új pedig Nagy-Dömölk (381). A földrajzi helyzet vezette a népet, mikor a régi falut Alsó-Dömölknek (381, 447, 449, 461), az újat meg Felső-Dömölknek (52, 381, 448, 449) mondta. Ritkábban össze is kapcsolnak két nevet egy falunak megjelölésére; így lesz az új falu Nemes-, másként Nagy-Dömölk (Nemes-, alias Nagy-Dömölk 470), a régi falu pedig Pór-, másként Kis-Dömölk (Pór- alias Kis-Dömölk 470, 599). A mint a két faluhoz harmadiknak egy új, a Koptik apát alapítása, csatlakozik, ezt Pór-Dömölk-höz számítják hivatalosan; lassankint azonban új névvel különböztetik meg a másik kettőtől: Dömölkmezei Mária-Czell (542, 543), Dömölk új Mária-Czell (545), Dömölk melletti Czell (580, 582, 583), Mária-Czell, Kis-Mária-Czell (278, 279, 281, 406, 544, 545, 574, 581), Czell (575—578, 590, 605, 607) nevekkkel találkozunk; kettős névvel is jelölik: Dömölk vagy Kis-Mária-Czell (579), Kis-Czell vagy Pór-Dömölk (595), Kis-Dömölk vagyis Kis-Czell (597), Czell, közönségesen Dömölk (567, 569, 575), Pór-Dömölk, másként Czell (578), Pór-Dömölk

vagy Kis-Czell (575). Lassankint mindannyin erő vesz a Kis-Czell név (105, 259—265, 267—269, 275, 289—291, 295, 297, 298, 301, 303, 306, 313, 315, 316, 321, 322, 324—327, 337, 339, 344, 347, 350, 351, 352, 355—357, 361—364, 367—369, 371—377, 381—383, 385, 386, 390, 393, 399—401, 406, 409, 414, 543, 571, 574, 593, 594, 597, 600, 603, 607, 609). A legújabb időben, mind a három község egyesült Czell-Dömölk néven, annak mellékhajtása a Kis-Czell-Dömölk (610) név. Az apátságot és apátját majdnem mindig dömölkinnek mondják; ritkasággá hallani nagydömölki apátról és apátságról (8, 49, 439, 466), egyházasdömölki apátról (8, 441, 460). Az apátság alapítása 8—12, 129, 231, 406, alapítólevele 8, alapításának háromszázéves emlékünnepe 9, 10, 231, nem királyi, hanem nemzeti apátság 11, 19, önálló apátság 5—31, Pannonhalmának fiók-apátsága 32—421, apátjai 30, 31, 425—433, rendtagjai 425—433, apáti és rendtársi lakás 37, 61, 79, 333, 334, ruházatuk 61, 79, 101, 388, 595, novicziusaik 257—277, az apátság kegyurai 11, 19, 27, hiteleshelyi tevékenysége 28—31, az apátság templomai: 1. az ősi templom 11—19, 41—43, 64, 70, 71, 76, 78—80, 88, 90, 100, 104, 122, 125, 223, 231, 300, 322, 346, 362, 372, 380, 470, 478, 479, 530, 577, 600, felszentelése 12, — 2. a Koptik apáttól épített mostani nagytemplom 125, 127, 129, 241, 244—250, 259, 261—263, 277, 279, 281—287, 291, 305, 331, 344, 363, 380, 382, 389, 392, 414, 541, 544, 569, ezen új templom felszentelése 305, 604, felszerelése 340—342, 351, 371, 373, 568, 589, 600, 604, 605; az apátság kápolnái: 1. a Koptik apáttól a Ság hegyen épített kápolna-féle 121, 122, — 2. Koptik apát első kápolnája 122—124, 130, 140, 210, 212, 214, 216—220, 222—224, 226, 228, 242, 250, 259, 381, 524—526, 529—532, 540, 541, 544, 579, 604, ezen kápolnának kútja 123, 215, 227, a kápolna körül található homok 123, 211—213, 223, 527, 550, a kápolnánál történt különös, csodás események 123, 124, 214—220, 223, 226, 227, 241, 242, 252, 270, 281, 290, 339, 524, 526, 529, 531, 532, 534, 538, 540, 541, 550, 556, — 3. a Koptik apáttól az új nagytemplom főoltárának épített kápolna 244, 246, 250, 251, 253, 263, 279, 284, 293, 296, 384, 389, — 4. a mostani apátsági székház kápolnája 298, 391, — 5. Szent Anna kápolnája 342, 344, 364, 380, 390, 569, 600, 604, — 6. a kisczelli kálvária kápolnája 290, 600, 605, — 7. a kisczelli temetőben a rendtagok sírboltja fölött álló kápolna 400, — 8. Szent Flórián

A pannonh. Sz. Benedek-Rend tört. XII., I. rész.

kápolnája 364; az apátság kolostorai: 1. az ősi kolostor a templom déli oldalán 9, 19, 25, 41, 42, 137, 546, — 2. ennek elpusztulása után a templom bolthajtására a tető alá épített kolostor 19, 37, 41, 42, 64, 70, 100, 122, 123, 125, 210, 478, — 3. a Koptik apáttól tervezett első kolostor 126, 127, 137, — 4. a Koptik apáttól épített kolostor 241, 242, 258, 261—263, 277, 279, 283—286, 296, — 5. a mostani apátsági székház 296—298, 355—359, 362, 364, 380, 382, 544, 568, 569, 575, 600; az apátság Mária-szobrai: 1. az ősi templomé, mely valószínűen Dénesd faluba került 88, 224, 225, 253, 256, 545, 546, — 2. újabb Mária-szobor, mely az ősi templom főoltárán állott 80, 88, 475, — 3. Koptik apáté, mely most is látható a kisczelli nagytemplomban 122—125, 210, 211, 214—223, 225—228, 230, 240—242, 244, 245, 249—257, 274, 279, 284, 290, 295, 340, 341, 361, 373, 374, 375, 524, 526, 527—533, 541, 542, ezen szobornak ruhái és ékességei 340, 341, 352, 361, 373, 375, 391, 527, 529, 592, 605, — 4. Koptik apáté, melyet Róbert heiligenkreuzi apátnak ajándékozott 125; a hívektől a templomnak-kápolnának ajándékozott emlékek 217, 342, 343, 351, 592; az apátság temetője 71, 348, 400, 407, 470, régi sírboltja Pór-Dömölkön 103, újabb a pördömölki ősi templomban 372, a legújabb a kisczelli temetőben 400; az apátság kertjei: 1. Pór-Dömölkön az ősi kolostornál 259, 380, 600, — 2. Kis-Czellben az új apátsági székház mellett 344, 380, 600 (kiskert), — 3. Kis-Czellben a noviciátusban 259, — 4. Kis-Czellben a templom és kálvária mögött 259, 298, 344, 380, 392, — 5. Kis-Czell határában a Lusthaus dülönél 259, 347; tanító 70, 71, 383, 384, 600, 607; iskola 1. Pór-Dömölkön 71, 125, — 2. Kis-Czellben 380, 383, 384, 399, 400, 470, 600, 607, — 3. kisczelli leányiskola 399, 400, 404, — 4. polgári iskola 407; a Koptik apát második kápolnája körül fekvő remeteség 211, 219, 223, 241, 242, 279, 280, 525, 544, 545; könyvtár 61, 80, 334—340, 350, 352, 391, 583, 590, kéziratok 338—340, levéltár 26, 344, 351, 388; az apátság birtokai és gazdálkodása 35, 37, 38, 43, 44, 58—62, 69, 70, 75, 79, 80, 88, 91, 101, 102, 248, 264, 326—365, 372, 373, 383, 384, 386, 388, 392, 393, 396, 403, 406—421, 477, 478, 567—569, 572, 575—578, 588—595, 608, 610, pördömölki serfőző 346, kisczelli méhészet 393, halastavak 347, jobbágyok és bérlők 8, 21, 24—28, 35, 35, 37, 38, 44—53, 58—62, 70, 79, 91, 101, 344—347, az apátság ezüstje 343, 351, 592.

- czéhek 250, 307.
 Czimmer József kisczelli szűrszabó 345, 346.
 czímertan 131.
 Czinár Mór pannónhalmi rendtag 23, 387.
 Cziráky grófi család 122, 127, 568, Borbála grófné 293, 294, László gróf 331, 351, 568, 573, 581, 582.
 cziszterczita apát (apátság) 150, 173, 180, 182, 495, 502, 504, 507, 512, templomok 12.
 Czobor Imre sági földesur 48, 456, 457.
 Czordas Péter és felesége dömölki jobbágycok 58, 463.
 Csallóköz 66, 545.
 Csanda Bernárdin szentferenczrendi rendtag 430.
 Csankó Mihály varsányi jobbágy 47, 458, Pál varsányi jobbágy 47, 457.
 Csatay Jeromos pannónhalmi rendtag, dömölki apát 75—78, 85, 87—90, 102, 413, 428.
 csatári hiteleshely 30, templom 12.
 Csáky (Czaki) előkelő ember 463.
 Császár Pál kocsi lakos és felesége 411, (Chaszár, Chaszar) Tamás kápolnai jobbágy 46, 456, (Chaszar, Chászár) kocsi nemes 44, 45, 450—453, 455.
 Chege, Moyk fia, kamundi jobbágy 24, 437.
 cseh benzés apátság 105, 107, kongregáció 235, 536.
 Csehi (eltűnt) helység 22.
 Csehország 120, 185.
 Cheke kamundi jobbágy 24, 437.
 Csekuti Berta sági jobbágy 47, 456.
 Csep (Csép) (eltűnt) pusztá 6, 22.
 Csepiné özv. 345, 358, 359.
 Csepkud kamundi jobbágy 24, 437.
 Csepreg helység 57, 66.
 Cser főnásik 5.
 Csernel (Chernel) család 80, Chernel Erzsébet jánosházi lakos 407, Juliánna 407.
 Csery Vítusz János kisczelli rendtag 430, 603, 607.
 Csetőnvölgy (eltűnt) helység 171.
 Csiba Imre somlyóvásárhelyi tisztartó 415.
 Csicsay János sági plébános 373, 374.
 Csigla helység, l. Csőgle.
 Csikai Ferencz apátsági bérlő 348,
 Csiszár Gáspár 418.
 Csokl Anna jótevő 294.
 Chóron András nemes 411, 412, fia János 411—413, Márton 413.
 Csorna helység 65, -i prépost, prépostság 41, 128, hiteleshely 30.
 Csőgle helység 28, 30, 409, 438, 439, -i nemesek 28, 438.
 Csömötey (Czemetey) József vasmegeyi alispán 46, 455, 456.
 Csöngye helység 22, 84, 96, 97.
 Csukly György adós 80, 475.
 Csupor (Chupor, Csupord, Csoport) Incze dömölki rendtag 426, Zsigmond vasmegeyi esküdt 329, 332, 580.
 Csuzi kemenesaljai nemes 95.
 Csuzy Julianna 292, 331, 579, 581.
 Dalhammer (Tallhammer) Anna özv. kisczelli pék 331, 346, 347, Antal 578.
 Dalos Pál simonyi jobbágy 47, 456.
 Damse fiai, kamundi jobbágycok 24, 437.
 Danka kamundi jobbágy 24, 437.
 Dankovich Ferencz sági mester 408.
 Daras Gergely vasmegeyi szolgabíró 461.
 Darás István ügyvéd 45—51, 452, 453, 454, 458, 459, 461.
 Dávid Klára adós 80, 475.
 Deáki helység 37, 57, 446.
 Debreczeni Ambró kisczelli rendtag 430.
 Decretum Tripartitum 49, 50, 459, 460.
 Decsy Ferencz kisjenői lakos 348, 577.
 De la Casse Benjamin dömölki rendtag 389, 430.
 Demuth Amánd dömölki noviczius 266.
 denár 26, 51, 470.
 Deodát (Adeodát) dömölki apát 23, 36, 37, 425, 445, 446.
 Derczalmája-alja rét 43, 53, 411.
 Deső József kisczelli templomi zenész 360.
 Detling Antal pördömölki bérlő 578.
 devcezeri uradalom 65, tisztartó 475.
 Dezső Bernát dömölki rendtag 426.
 Dénes nádor 88.
 Dénes Bertalan Kálmán kisczelli rendtag 430.
 Dénes (Dienes) Péter dömölki jobbágy 58—60, 462, 463, 464, 466, 467, öccse, János 462, Benedek sági lakos, pördömölki bérlő 59, 466, pusztája 70, 471.
 Dénesd helység 37, 72, 88, 446, 545, 546.
 dézma, l. tized.
 Dianesevich György dömölki apát; nevének különböző alakja 42, tanulókora 23, 42, apát 42—57, 71, 426, 446—451, 455, 459, 460.
 Diener Benedek dömölki apát 55, 60, 64, 426.
 Dienes pusztá 70.
 Dienes Benedek dömölki bérlő 59, 60, 64.
 Dietze (Tietze) János kisczelli asztalos 332, 344.
 díszpolgári oklevél 401.
 Doba helység 416.
 Dobits Mátyás pécsmegeyi pap 606.
 Dobrony helység 592.
 Doma Mihály kocsi nemes 44, 51, 450, 451, 452, 455, Péter vasmegeyi szolgabíró 35, 444.

- Domaniczky János Ferencz szili plébános 219.
 Dombi Mihály vaszari plébános 100, győri kanonok 220—224, 254, 527, 530.
 Dorfmeister soproni festő 296.
 Döll Placid dömölki novícius 266.
 Dömölky (Dömölki, Dömölki) András apátsági bérlő 466, Gáspár és Gergely 52, Imre nemesdömölki lakos 448, 457, Mihály kisdömölki lakos, apátsági bérlő 465, Miklós kisdömölki lakos, apátsági bérlő 44, 51, 450, 451, 455, Miklós kisdömölki nemes 450, 451, Miklós vas megyei szolgabíró 58, 461, 464, Pál kisdömölki lakos 44, 51, 450, 451, 455, Pál kisdömölki nemes 450, 451, 455.
 Dömötör, Márton fia, nemesdömölki nemes 27, 441, Péter fia, kisdömölki nemes 26, 439.
 Dragonits László kisczelli bérlő 578.
 Draskovich (Draskovicz) Ádám 72, Borbála grófné 244, Miklós gróf 64, Miklós gróf 291, 331, 579, 581, gróf és neje 472.
 Dráva 33.
 Duchon István somlyóvásárhelyi tiszttartó 416.
 Duka helység 47.
 Dulmics Norbert Márton kisczelli rendtag 431.
 Dunántúl 12, 33, 77, -i rendek 60, -i szerzetes templomok 12.
 Edvy János fia Tamás 27, 28.
 Egeralja helység 409.
 Egeralja-Adorján helység 6.
 egész telkes 38.
 egri püspökség 31.
 Egyed vasvári prépost 440.
 Egyeshalom dülő 414.
 egyetem: bécsi, budapesti, salzburgi.
 Egyházas-Dömölk, I. Dömölk.
 Egyházas-Hetye helység 5, 91, 410, -i jobbágysok 91, 101, 411.
 Egyházfölde szántóföld 43, 53, 411, 412.
 egyházi alap (javadalom) 160—163, 173, 175, 180, 198, 204, 205, 312, 501, 503, bizottság 370, szerrek budai raktára 371, vagyon 308, 318.
 egyházlátogatás 65, 71, 76, 80, 84, 87, 306, 384, 469, 603, 607, egyházmegyei világi papok társulata 303.
 Einfalt kisczelli bíró 374, 606.
 eke (ekényi) föld 24, 437.
 Ekel helység 66.
 Ekkenberger Ádám szombathelyi mézesbábos 345.
 Elek Benedek pördömölki lakos 332, 576, 578.
 Elek cseh rendtag 430.
 Elter Károly Péter kisczelli rendtag 431.
 Emirih kamundi jobbágy 24, 437.
 emlékek a czelldömölki templomban 293.
 Endre király, I., 181.
 Eöttevény helység 65—68.
 Erdély 177.
 Erdélyi József pannonhalmi rendtag 184.
 Erdődy család 123, 349, Erdődy György gróf kamarai elnök 122, 244, 248, 284, 285, 290, 483, 539, 605, neje gróf Eszterházy Teréz 230, 244—246, 249, 282, 284, 285, 288, 290, 296, 331, 351, 557, 568, 579, 581, 582, 605, czimereik 246, László gróf 248, 539, kápolna 246.
 Erdős István győri püspöki titkár 100.
 Erdősi Új testamentuma 34.
 erkölcs- és lelkipáztorkodástan 402.
 erődserű kolostorok hazánkban 19.
 erőszakoskodás 26, 27, 439, 441.
 Erzsébet, Aladár fia Jánosnak özvegye 29.
 Estorás 130, 224, 225, 231, 256, 257.
 Eszék 33.
 Esztergályos Imre sági lakos 408, szőlő 349, 408, 577, 600.
 Esztergom város 164, 294, érsek 31, 37, 57, 207, 315, érsekség és egyházmegye 31, 37, 40, 57, 73, 160, 206, 207, 310, 315, 501, érseki helynök 31, káptalan 30, benczés főgymnasium 378, 399, 405, 608, benczés székház 399, 406, 608, 611.
 Es(z)terházy Antal gróf kurucz tábornok 75, Antal devecseri birtokos 65, Ferencz gróf kamarás 552, Imre gróf hercegprimás 142, 176, 232, János gróf 63, József gróf 377, József gróf országbíró 150, 155, 156, 166, 168, 171, 172, 189, 199, 200, 210, 496, 498, 499, 522, 524, 537, Miklós nádor és kir. helytartó 51, Pál herceg nádor 72, 545, Miklós herceg 164, 498, család 80, úrnő 476.
 Ettal bajor helység 112, -i benczés kollegium 112, 130, 172, 501.
 Europa 100, 118, 153, 481, 507.
 evangélikus vallás 80, 83, 84.
 ének- és zenekar Kis-Czellben 260, 360, 372.
 érsek: esztergomi, gnesznói, kalocsai, salzburgi.
 Fabiankovics György helytartótanácsos 495.
 Fagnanus egyházi író 257, 561.
 falfestmények a dömölki régi templomban 14—17.
 Faludy Ferencz jezsuita 292.
 Farkas, Gergely fia, kamundi jobbágy 24, 437, József apátsági bérlő 349, Katalin nemesdömölki bába 607.
 Favorita épület 204.
 Fazekas Péter kisjenői bérlő 68, 469.
 Fába Simon primási megbízott 314, 315.
 Fábán dömölki kegyúr 20, 24, 437, kamundi jobbágy 24, 437.

- fegyverek 60, 62.
 fegyveres katonaság 250.
 Fehér Ipoly pannonhalmi főapát 401, 403, 609—611.
 Fehér vármegye 294.
 fehérvári püspökség 301.
 Fejes Tamás mihályfalvai jobbágy 46, 457.
 Fejérvény István pannonhalmi kormányzó 23, 36, 37, 52, 445, 446.
 Fejérvény Mihály kisczelli zsellér 346.
 Felber Izidor dömölki noviczius 266.
 Felkiss János jáki plébános 220, 241.
 Felső-Dömölk, l. Czell-Dömölk.
 Felső-Iszkáz helység 31, -i egyház 31.
 felsőkemenesaljai kerület 376.
 Felső-Mesteri helység, l. Mesteri.
 felsőörsi prépostság 40.
 Felső rét 420.
 Felső-Ság helység 294.
 Ferdinánd magyar királyok: I. 162, II. 44, 49, 160, 161, 176, 447, 448, 458.
 Ferencz András, Gyurkó, Pál és Péter kisdömölki bérlők 59, 465, 466.
 Ferencz magyar király 370, 373—375, 378, 379, 381, 602, 608, 610, 611.
 Ferencz József magyar király 394, 400, 404, 610, 611.
 Ferencz tanuló 483.
 Ferenczy Pál és István bándi nemesek 409, Marián szentferenczrendi szerzetes 430.
 Fernes kamundi jobbágy 24, 437.
 Fertőköz 33.
 Fertő-Rákos helység 217, 530—532.
 Fertő-Széplak helység 115, 220, 528.
 Fest György kisczelli fráter 266, 327—329, 333, 336, 356, 358, 365, 376, 426, 575, 598.
 Fesztetics Julianna 80, 475.
 félkrajczár 329.
 Féltorony helység 182, 185, 186, 188, 505.
 fiókapát, -apátság 23, 32, 127, 128, 261, 263, 267, 314, 325, 370, 378, 386, 403, 467, 552, viszonyuk az anyaapátsághoz 238, 263, 386, 401, 403, -tevés 179, 379, 386, 393, 394, 397, 403, 608—612.
 Firmián salzburgi érsek 110.
 fizetéshalasztás (moratorium) 242, 537, 538.
 Flach Rupert pannonhalmi rendtag 274, 426, 550.
 Fodor Bálint és Magdolna felesége 418, fiaik: János, Balázs és Domonkos 418, Bálint testvérei: Pál és Benedek 418, család 419.
 fogott bírák ítéllete 29.
 Foky Benedek vasvári prépost 219, 226.
 Folkus, Ábrahám fia, 29.
 fonalszolgálat 347.
 Forgács Imre somlyóvásárhelyi tisztartó 416.
 Forgách Ádám országbíró 419.
 Forintos Balázs kisdömölki nemes 44, 51, 449, 450, 451, 455.
 forintos 329.
 fölajánlkozott, fölajánlott szerzetesek 257, 258, 266, 267.
 főapáti titkár 393, 394, 398, 402.
 főapátválasztás 394.
 földbér 411, 412.
 földrajz 131.
 Földvár 169, -i apátság 160, 161, 169, 186, 188, 190—194, 196, 200—204, 509—512, 514, 517, 518, 520.
 fölosztás 325—354, 371, 574, 575, 588, — pénzügyi eredménye 363—365.
 fölosztató biztosok 325—354, 356—358, 359, 360, 361, 363, 365, 372, 586, 598, rendelet 588, 597, utasítás 588, 594.
 föltámadás 324.
 fönntartott esetek 303—306, 563.
 Fövendi Marián szentferenczrendi rendtag 430.
 Franciaország 112, 476, 522, francziák 144, francia háboru 375, bor 503, kolostor 258.
 francziskánusok: győri 118, Dömölkön 243, 259, 263, 275, salzburgi 110, pápai 392, sümegi 94.
 frankok 5.
 Frankó 29, -i gyilkosság 29.
 Frit(t)z Simon kisczelli csizmadia 345, 578.
 Fröschl Béla dömölki noviczius 266.
 Fuchs grófné főudvarmesterné 148, 149, 151, 495, 496.
 Fux primási titkár 566.
 Fuxhoffer Demjén dömölki rendtag 426.
 Fuxreiter Anna Mária grazi úrasszony 293.
 Füles helység 63.
 Fülöp, Máté fia, nemesdömölki nemes 27, 441, Gergey dömölki rendtag 426, János dömölki rendtag 426.
 Füssy Tamás pápai rendtag 392.
 Füstöi Benedek dömölki tanító 70, 71, 470, 471.
 Füzföldi dülő 349.
 Gabonatermesztés 59.
 Gadaleta Sebestyén montecassinói főapát 137, 138, 485.
 Gall Ferencz mihályfalvai plébános 216.
 Gantzely (Ganczély) Anaklét dömölki perjel 389, 431, 603, 607.
 garas 329.
 Gaun báró győri kanonok 225.
 Gaunerstorf helység 542.
 Gazdagh Fülöp vasmegyei törvényszéki jegyző 461.
 gazdálkodás 35, 37, 38, 58—62, 68—70, 80, 88, 101, 102, 242, 248, 264, 386, 388, 389, 392, 393.
 Gácsér József Ambrus kisczelli rendtag 431.

- Gácsér (Gatser, Gátser) Leó János dömölki apát 387, 388, 389, 431.
 Gálffy Lőrincz József kisczelli rendtag 431.
 Gebenna úrleány 29.
 Gece (Gétye) (eltűnt) helység 28, 30.
 Geisler Kristóf dömölki noviczius 266.
 Gellért, Szent 157, 498, 544.
 Gencs, I. Magyar-Gencs.
 Gencsy Egyed pannonhalmi főapát 60, 62, 63, 66, 106, 419, 420.
 Genser János kisczelli templomi énekes 360.
 Genszky Ráfél pannonhalmi rendtag 380, 431, 599, 601.
 Geörfy Tamás babai nemes 46, 458.
 Geörkös János pálfalvai jobbágy 47, 457.
 Gergely, pápa, XV., 264, dömölki kegyúr 20, 24, 437, kamundi jobbágy 24, 437.
 Gergelyi helység, I. Marczal-Gergelyi.
 Gércze helység 84, 96, 97, 100, 402—464, -i rész-birtok 28.
 Gércz(e)y Pál tanu 47, 48, 456.
 Gétye (eltűnt) helység 6.
 Gindl Károly adós 331, 351, 581.
 Girát (eltűnt) helység 6.
 Gizella (bajor) 296.
 Glettle író 340.
 gnesznói érsek 21.
 Goda János izsákfalvai lakos 462.
 Gorup János ügyvéd 44—52.
 Gotthart Ferenczné 410.
 Gotti bibornok 139, 208, 521.
 Góry Anasztáz János dömölki rendtag 431.
 gótok 5, gót stílus szobor 545.
 Gödör rét 43, 53, 411.
 Göncz Czelesztin főapát 183.
 Göncsek másként Kiskeléd dűlő 414.
 Göttweig 105, 282, 286, 288, 290, 339, 558, 560, 561, -i apát s apátság 232, 281, 282, 286, 288, 561, kolostor 281, 282, 555, 556.
 Gögös András és Mihály tanuk 420, György 421, 578, Imre 431, 577.
 Graczer Zoreárd (Zorárd) dömölki rendtag 426.
 Graller Máté szentferenczrendi szerzetes 218, 219, 430.
 Grassalkovics Antal gróf királyi személynök 537.
 Gratzler Pius Pál kisczelli rendtag 431.
 Graz városa 87, 107, 293.
 Gretsner Ignác heiligenkreuzi rendtag 187.
 Groll Adolf győri püspök 100, 118, 261, 482, 483.
 Guadagni bíbornok 133, 134, 210, 221, Anna Mária 133, család 133, 134.
 Gulács (eltűnt) helység 30, -i nemesek 28.
 Gulyás Elek Kálmán kisczelli rendtag 431.
 Guoth Lajos vas megyei ülnök 603, 607.
 Guzmics Izidor bakonybéli apát 386.
 Günther dömölki noviczius 266.
 Gyarmaty János 380, 414, 600, János somlyóvásár-helyi plébános 392, János nemesdömölki lakos 603.
 Gyármán, Miklós fia, kisdömölki nemes 26, 441, András 52.
 gyászbeszéd 85.
 Gyöpre dűlő 347.
 Győr-Ság helység 390.
 Győr városa 5, 33, 36, 63, 67, 68, 103, 111, 190, 191, 195—197, 203, 204, 216, 227, 228, 254, 255, 268, 271, 280, 285, 296, 314, 386, 387, 392—394, 397, 447, 482, 483, 509, 512—514, 517, 518, 519, 526, 527, 531, 532, 542, 548—550, 552, 544, vármegye 34, 38, 369, 385, püspök és püspökség 65, 70, 86, 90, 99, 100, 118, 121, 128, 149, 211—215, 221, 227, 232, 271, 280, 301, 310, 420, 467, 522, 528, 530—532, 541, 543, 545, 547—549, 551, 552, 562, káptalan 21, 25—27, 30, 40, 44, 48, 99, 115, 412, 417, 441, 442, 449, 458, 459, 602.
 Győr-Szent-Márton helység 197, 295, 327, 505, 518, 519, -i plébános 42, 449.
 György dömölki apát 30, Iván fia, nemesember 29, Miklós fia, dömölki nemes 26, 439, 441, Péter fia, dömölki nemes 26, 439, Péter fia, dömölki nemes 26, 439, 441, peredi Iván fia, 29.
 Györfly (Györfi, Geörfy) Tamás babai nemes 47, 458, Mihály vas megyei esküdt 407, Menyhért és Zsófia 410, 411.
 Györy (Györi) László dömölki apát 23, 57, 60, 425, 467, 468, Márton vasvári őrkanonok, dömölki apát 39, 55, 446.
 Györkös János pálfalvai jobbágy 47, 457.
 Haasz (Haas, Haaz) István pannonhalmi rendtag 106.
 Habakuk próféta 223, 530.
 hadiváltság 184, 506.
 hadpénz 26, 442.
 Hagstock Ferencz kisczelli sekrestyés 333, 336.
 hagyatékösszeírás 37, 38, 60, 444, 445.
 Haigathó Péter jánosházi plébános 215.
 Hainburg 489.
 Hajas Péter simonyi nemes 47, 456, 458.
 Hajdu Péter 448, 419, Tibor főapát 405, 611, 612, puszta 419, 420.
 halastó Kis-Czellben 259, 347.
 Halbsch Gunther Ignác kisczelli rendtag 431.
 Hall(in) Teréz misealapító 606.
 Haller Klára fejedelemasszony 416.
 halottak könyve 85, 603.
 Hamilton Ferencz gróf és neje 294.
 Hanniker Timót pápai rendtag 392.

- harangok 71, 295, 391, 392.
 hatos 329.
 Hattó Ferencz 292, 331, 579, 582.
 Haudek Ágoston József kisczelli rendtag 431.
 Haugvitz gróf 552.
 Hay Román egyházi író 536.
 Hári (Háry) Krizolog kisczelli rendtag 327, 336, 356, 358, 365, 376, 426, 575, 598.
 hármaskönyv 49, 50, 459, 460.
 házadó 346, -szentelés 299, 368, 369.
 házasságkötés 304, 368.
 házasulók könyve 85, 603.
 Hegedüs János pálfalvai jobbágy 47, 457.
 Hegedüs Nep. János kisczelli perjel 330, 414, 426.
 Hegyessy Krisztina 292, 331, 367, 580, 582.
 Hegyfalú helység 33, 327.
 hegyvám 381, 407, 408, 415, 416, 418, 420.
 Heiligenkreuz ausztriai helység 111, 125, 171, 185, 339, 506, -i apát (apátság) 111, 125, 171, 173—175, 179—183, 185—188, 191, 203, 205, 501, 502, ciszterciták 182, 283, konvent 171, 187, perjel 54, rendtag 185, 187, levéltár 339.
 Heincz Ödön dömölki noviczius 266.
 Heiszler (Kriszler) Borbála kisczelli vendéglős 345.
 Heller István pördömölki varga 346.
 helybenlakás kötelezettsége 170.
 helytartótanács 90, 94—96, 103, 152—156, 158, 159, 164—166, 169, 171, 173, 179—183, 186, 188, 190, 191, 193—200, 203, 205, 208—210, 236, 283, 301, 311—314, 318, 319, 324, 350, 351, 355—358, 360, 363—365, 368, 369, 380, 383, 477, 489—496, 498—502, 504—507, 510, 511, 513, 515, 516, 518, 519, 523, 525, 551, 567, 569, 570, 575, 585, 588, 589, 593—595, 597—601.
 helytelen kereset 50.
 Hem Menyhért, a salzburgi egyetem jegyzője 481.
 Hemper József pápai fazekas 344.
 Henrik császár 181, 296, veszprémi püspök 438.
 Herczeg András tanu 469, (Hertzeg) János kisczelli rendtag 327, 333, 336, 356, 358, 365, 376, 426, 575, 598.
 Herzan Ferencz gróf szombathelyi püspök 384.
 hetes 329.
 Hetye helység, l. Egyházas-Hetye.
 Hetye-Soml(y)ó helység, l. Kis-Soml(y)ó.
 Hettyei (Hetyei) Benedek vas megyei esküdt 91, 408, 411, Endre meghatalmazott 414, 582, Andrásné 293.
 hetyesomlyaiak 28.
 Hevele építész 301.
 Héderváry család 67.
 hétéves háboru 291.
 hétszemélyes tábla 599, 601.
 Híblár Zsigmond pannonhalmi rendtag, a dömölki apátság kormányzója 116, 149, 249, 273, 274, 281—284, 295, 426, 479, 480, 496, 549, 550, 551, 552, 555, 556, 558.
 Himelreich (Himmelreich, Himelráych, Hymelraih) György pannonhalmi kormányzó 23, 39. 41—43, 45, 54, 447.
 Himeskő (eltűnt) helység 6.
 Hiros Bernát Károly kisczelli rendtag 431.
 Hirt Lukács dömölki noviczius 266.
 hiteleshely: bakonybéli, csatári, csornai, dömölki, esztergomi, győri, kapornaki, pannonhalmi, vasvári, veszprémi, zalavári, zirczi.
 hittanítás 206, 207, 568, társulata 267, 279, 300, 303, 324, 544, hittérítés 107, 110, 111, 117, hitterjesztők 85, hitterjesztő kongregáció 139, 484.
 Hittel András misealapító 606.
 Hofbauer Konstantin Károly kisczelli rendtag 431.
 Hofer Ödön Lipót kisczelli rendtag 431.
 Hofmayer Bertold Nándor kisczelli rendtag 431.
 Holczer Lőrincz Mihályi kisczelli rendtag 431.
 Hollósi (Hollósy) Egyed dömölki jószágkormányzó 295, 373, 374, 426, 431, Gábor szentferenczrendi szerzetes 430, Rupert István dömölki apát 404, 405, 431, 611, 612.
 Hollósy Imre pápóczi esperesplébános 603, 607, Jusztinián Ernő dömölki apát 394, 397—401, 431, 608, 609, -tér 401.
 homokkő 14.
 Homokos dűlő 347, 348.
 Homonna helység 227.
 Horatius 334.
 hordozható kápolna 86.
 Horner Gergely benczés, a salzburgi egyetem rektora 113, 114, 119.
 horpácsi premontrei templom 12.
 Horsius 446.
 Horvátország 34, 36.
 Horvát (Horváth, Horuáth) mihályfai földesúr 92, Ferencz pápai lakatos 344, Gergely vas megyei esküdt 455, György vas megyei esküdt 46, 51, 456, György és neje jötevők 390, István apátsági bérlő 348, István felsődörsi prépost és kőszegi plébános 226, János vas megyei alispán 450, 461, János pördömölki jobbágy 346, 476, 578, János győri kanonok 63, jötevő 296, József apátsági bérlő 348, József 421, Jusztina jötevő 294, Márton dömölki jobbágy 59, 465, Máté József kisczelli rendtag 431, Mátyás világi pap, dömölki gyóntató 430, Mátyás Gyula kisczelli rendtag 431, Mihály pördömölki lakos 603, Péter mihályfai nemes 457, Theodorik Imre kisczelli rendtag 431, Zsigmond kurucztszt 75.

- Hőgyész, l. Kemenes-Hőgyész.
 Hőgyézi János vasmegyei esküdt tanu 380, 600.
 Huiber Borbála jötevő 294.
 Hunfalvi Bonaventura József kisczelli rendtag 431.
 Hunyady (Hunyadi) Reginád (Reinolt) dömölki rendtag 274, 427, 550.
 huszas 329.
 húnok 5.
 hűbérjog 131.
 Hübner 334.
- Ibrahim fővezér 33.
 igásmunka 376.
 Ihász dömölki jobbágy 58, 59, 465, 467, János dömölki jobbágy 58, 59, 60, 465, Mihály kisdömölki bérlő 59, 465, özvegy Ihász Mihályné alsódömölki jobbágy és fia, János 58, 462, 464, egy másik özvegy Ihász Mihályné szintén János fiával 58, 462, 464, Orbán dömölki bíró 38, 445, Pál dömölki jobbágy 59, 465.
 Ikervár helység 33.
 Illés (Illyés) György kisdömölki bérlő 59, 466, Mihály kisdömölki bérlő 59, 466, leánya 59, 466, Péter dömölki jobbágy 58, 463, felesége 58, 463, fiuk, Jakab 58, 463.
 Iltarer Erzsébet jötevő 294.
 ima a haldokló II. Józsefért 367, 368.
 Imre, János fia, nemesdömölki nemes 27, 441.
 In coena Domini bulla 307.
 Indikovics Anasztáz szentferenczrendi szerzetes 430.
 Innocencz (Bayermann) dömölki noviczius 266.
 Inta falu (most puszta) 6, 350.
 Intay Vazul Endre kisczelli rendtag 431.
 Ipdyi Arnold nagyváradai püspök 15.
 iratos katona 469.
 iskola, -ügy 71, 83, 153, 154, 383, 384, 399, 400, 404, 470.
 ispán helye 70, 471.
 Isteni szeretet leányai 400.
 istenitisztelek 298—300, 359, 360, 363, 364, 372, 565, 572, 573, 587, 592, 594, 604, 608, 610, 612.
 István király, Szent, 10, 439, pannonhalmi apát 21, 22, János fia, kisdömölki nemes 26, 439, 440, 441, vasvári örkanonok 440, vasvári prépost 440, püspöki titkár 483, Jakab fia, nemesdömölki nemes 27, 241, iszkázi plébános 31.
 Iszkáz helység 31, -i plébános 31.
 Iván kamundi jobbágy 24, 437.
 Ivánczy Péter vasi alispán 35, 444.
 Izsákfa helység 6, 35, 38, 43, 53, 81, 83—85, 96, 100, 411, 412, 415, izsákfalvi bérlők 43, 53.
 Izsákfalva helység, l. Izsákfa.
- Jagicza Lajos László kisczelli rendtag 431.
 Jahn Mainrad Ferencz dömölki apát 394, 395, 399, 431, 608.
 Jakab dömölki apát 20, 24, 30, 427, 437, András fia, kisdömölki nemes 26, 439, 441, István fia, kisdömölki nemes 26, 441, László fia, kisdömölki nemes 26, 439, 440, Mihály nagydömölki lakos 332, István és József nemesdömölki lakosok 603.
 jancsár puska 62.
 Jancsó András dömölki bérlő 59, 465.
 Jankovics József Ferencz kisczelli rendtag 431.
 Jankó Imre 419, Ferencz 420, Felix Gáspár kisczelli rendtag 431.
 Jaszvits Lajos királyi jegyző 602.
 Ják nemzetség 28, helység 30, -i föld 28.
 Jákmonostor helység, l. Ják.
 jámbor alapítványok 161, 162, 175, 306, 318, 331, 362, 605, társulatok: szentolvasó társaság, Szent József és borromei Szent Károly nemesi társulata, oltáriszentség társulat, szent skapuláré társulat, hittanítás társulata, szombathelyi egyházmegyei papoké; pénzük 318.
 János, opuliai herceg, pannonhalmi kormányzó 21, 22, 25, 26, 439, 440, 442, I., dömölki apát 30, II., dömölki apát 27, 28, 31, 440—443, 460, III., pannonhalmi főapát 35, vasvári dékán 440, veszprémi örkanonok 438, dömölki fráter 211, 427, 525, 526, Adorján fia, nemesdömölki nemes 27, 441, deák 68, Dénes fia, kisdömölki nemes 26, 439—441, Péter fia 29, gencsi nemes 29.
 János deák malma 68, 69, 79, 418, 469.
 Jánosháza helység 22, 47, 81, 94, 407, 408, 410, -i uradalom 408, -i földesurak 85, 86.
 Jánosy-Adorján helység 6.
 Jánossy Miklós vasmegyei fősolgabíró 448, 449, 456.
 Jäger történetíró 224.
 Jenő helység, l. Somlyó-Jenő.
 Jenő sanktlambrechtli apát 118.
 Jerger Adorján Antal kisczelli rendtag 431.
 Jeromos fráter dömölki remete 430.
 jeruzsálemi börtön 530.
 jezsuiták 110, 111, 140, 151, 160, 162, 167, 173, 175, 176, 204, 233, 267, 310, 360, 479, 487, 536.
 Jézus születésének oltára 390.
 Joachim salzburgi benczés apát 105, József kisczelli kereskedő 345, 578.
 Joannes Crusius 261.
 jobbágyok: dömölki, egyházashetyei, kamundi, kocsi, várdai.
 jobbágyi tartozás 25—27, 38, 44—53, 70, 79, 91, 101, 346, 347, 411, 439, 441, 442, 445, 478, 479, 592.
 jobbágytelkek 35, 38, 59, 60, 70, 79, 101.

- John Ignác főhadbíró 294.
 Josepho-Carolinum (kollegium) 112—148, 479, 480.
 Joszl István pördömölki varga 346.
 Jónás próféta 275.
 József, Szent, 145, magyar király, I. 512, császár, II. 306—368, 564, 566, szive szerinti pap 320, nádor 377, augsburgi püspök 161, 186, 190, 192, 194, 514, győri püspök káplánja 211, 213, Szent József és borromei Szent Károlyról címzett társulat, I. Szent József.
 Judit asszony jötevő 294.
 Juhász Andor pördömölki jobbágy 70, 471, Mihály heteyei jobbágy 411, Pálpördömölki jobbágy 70, 471. juhászat 349.
 Juranics Antal győri püspök 386.
 jurisdictio 306, 327.
 Juvenalis 334.
- Kachorlaky (Kaczorlaki) Mihály pálfalvai jobbágy 47, 457, Tamás pálfalvai jobbágy 47, 457.
 Kajdacs Mihály pördömölki csizmadia 346.
 Kalli Péter csornai prépost 41.
 kalocsai érsek 39, 207, 446.
 kamalduliak 309.
 kamara: bécsi udvari 38, pozsonyi 37—39, 72, budai 354.
 Kamiss Hugó Ferencz komáromi (kisczelli) rendtag 392, 431.
 kamnini püspök 21.
 Kamondi (Kamondy) Márton kamarai ügyész 329, 590, 592, 593, 598.
 Kamund (Kamond, Kamand), I. Nagy- és Kis-Kamond.
 kancellár 237, 239, 259, 268, 273, 278, 282, 285—287, 291, 307, 369, 370, 560, kancellária 130, 131, 184, 186, 188, 189, 194, 200, 202, 205, 267, 278, 281—283, 286, 287, 295, 370, 486, 551, 558.
 Kanizsa városa 33.
 Kanizsáné Németh Erzsébet jötevő 293.
 Kanota (eltűnt) helység 22.
 Kapornak helység 33, 443, -i benczés templom 12, hiteleshely 30, 34, 443, konvent 23, 34, 443.
 kappanfizetség 38.
 Kaproncza helység 294.
 kapuczinusok 110, 290.
 karabély 60.
 Karakó helység 22.
 Kara Musztafa 63.
 Karachun kamundi jobbágy 24, 437.
 Karácson László nemesdömölki lakos, apátsági bérlő 70, 471.
 Kardos Gergely veszprémi olvasókanonok 420.
 kar-ima 129, 238, 261, 279, 280, 289, 321.
- Karinthia 481.
 Karner Egyed dömölki apát, pannonhalmi főapát 23, 72—75, 106, 427, 471, 472.
 karthauzi 290.
 kaszáló 24, 437.
 katekizmus 206, 207, 304.
 katonai gyakorlatok 131.
 Kazó István győri kanonok 71, 470.
 KazyJános nagyszombati jezsuita rektor 173, 176, 501.
 Káld helység 30, 47, -i nemesek 28.
 Káldy Ambrusné nagykőcski nemesasszony 48, 457, Ferencz vas megyei alispán 44, 46, 450, 451, 455, Péter földesúr 66, 67.
 kálvária 86, 290, 291, 300, 344, 380, 600, 605.
 Kám helység 33.
 Kámán Bencze és Mihály 421, 577, 578, Benedek 577, 578.
 kántortanító 383, 384, stóljaja 383.
 káplán, káplánság 21.
 Kápolna helység, I. Kemenes-Kápolna.
 Kápolna, I. Czell-Dömölk.
 káptalan: budai, esztergomi, győri, pozsonyi, vasvárszombathelyi, veszprémi.
 Károly, Szent, boromei 145, I., király 29, III., 76, 89, 128, 139, 141, 165, 171, 184, 204, 473, 477, 483, 507, 512, lotharingiai herczeg 63.
 Károly Lőrincz győri nagyprépost 217, 218, 219, 225, 530, 531.
 Károl(y) Fábián kisczelli rendtag 327, 328, 330—332, 336, 340, 342, 356, 358, 365, 376, 427, 575, 586, 587, 589, 598.
 Kecskeméti Odó pannonhalmi növendékpap 106.
 kegyur 361, 362, 437, kegyuraság 11, 19—23, 25, 26, 31, 71, 76, 89, 312, 361, 447, 470, 473.
 Kelemen pápa, VIII., 206, 259, XII., 135, Miklós fia, kisdömölki nemes 26, 441.
 Keléd helység 414.
 Keller Bálint dömölki rendtag 269, 427, 550, 553, Gergely dömölki rendtag 64, 72, 427.
 Kemenesalja 5, 36, 64, 65, 70, 71, 76, 80, 83, 84, 89, 91—99, 100, 137, 303, 316, 417, 532, 603, a kemenesaljai katolicizmus siralmas helyzete 80—87, a kemenesaljai evangélikus egyház virulása 83—84, a kemenesaljai katolicizmus és a királyság 84, 89, a kemenesaljai evangélikus templomok visszavétele 91—100.
 Kemenes-Hőgyész helység 84, 96, 99.
 Kemenes-Kápolna helység 6, 46.
 Kemenes-Magosi helység 84, 96, 97, 568.
 Kemenes-Mál helység 417.
 Kemenes-Mihályfa helység 6, 22, 46, 84, 85, 92, 93, 95, 96, 97, 99, 461.
 Kemenes-Pálfa helység 47, 48.

- Kemenes-Sömjén helység 6, 22, 84, 93, 95—98, 329, 366.
- Kemenes-Szent-Márton helység 6, 47, 84, 93, 94, 96, 97, 99, -i plébános 211.
- Kenyeri helység 122, 294.
- Kenyérfizetség 38.
- Keöczky Gergely jobbágy, tanu 47, 456, István 47, 456.
- Keöfeő György 596.
- kepe 35, 412.
- Kercseli Ferencz apátsági bérlő 349, Mihály apátsági bérlő 349, István apátsági bérlő 349.
- Kerekes András itélőmester 53.
- királyi tábla 537.
- keresetlevél 45.
- Keresze Jakab sági jobbágy 47, 456.
- kereszteléstóla 308, 369, kereszteltek anyakönyve: dömölki 85, 603, ötvenévi 67, 68, győri 68.
- Keresztes János dömölki jobbágy és felesége 58, 70, 461, 471.
- Keresztély Ágost herceg, esztergomi bíborosérsek, a győri püspökség kormányzója 76.
- keresztény hittanítás (és társulata) 262, 300, 303, 324, 604.
- keresztkút 390.
- Keresztúr helység, l. Nemes-Keresztúr.
- Kern Mátyás kisczelli varga 345, 576, 578.
- kerületi tábla 537.
- Keskeny János nemesdömölki korcsmáros 332.
- Keszeő Benedek varsányi jobbágy 47, 458.
- Kesztler János kisczelli gazda 353, 354.
- Kettős gát 43, 53, 411.
- Kéry család 80, 97.
- készpénz az apátság fölösztatásakor 351, 363.
- Kheim Engelbert dömölki rendtag 427.
- kilenczedfizetés 416, kilenczedváltság 346.
- Kilián sanktlambrechti apát 114.
- Kiperling Ádám surányi serfőző 291.
- Királyhida helység 293, 294, 496.
- Király Mór dömölki kormányzó 69, 427, 469.
- királyi adomány 181, 204, alap 161, 163, 174, 175, 185, 187, 188, 190, 201, 202, biztos 311, ember 29, 420, helytartó 23, 36, 39, javadalom-jövedelem 163, 169, 173, 180, 188, 190, 204, 273, 502—505, 507, kamarás 11, kincstár, kincstáros 36, 37, 204, 390, 445, kitüntetés 401, kiváltság 166, 180, megbízás 29, 174, pénztár 209, rendeletek könyve Kis-Czellben 303, 603, sereg 26, törvénytörvény 52, udvar 54, 561, 562, vizsgáló-bizottság Pannonhalmán 237—239, 243, 551.
- (Kiss) Dömjén pannonhalmi fráter 274, István alsó-dömölki jobbágy, bíró 58—60, 70, 464, 466,
- A pannonh. Sz. Benedek-Rend tört. XII., I. rész.
- 467, István ostfiasszonfai lakos 414, Sándor kisdömölki bérlő 466.
- Kis-Asszonyfa helység, l. Kis-Asszonyfalva.
- Kis-Asszonyfalva helység 294.
- Kis-Bokod 6.
- Kis-Czell, l. Czell-Dömölk. Kisczelli apátsági határ a fölösztatásakor 344—347, apátsági épületek a fölösztatásakor 344, 345, apátsági bérlők 344—346, 354, hadgyakorlat 401, hölgyek ajándéka 401, kálvária 290, 291, 322, 344, kertész 345, kised-óvó 400, 401, kolostor ezüstje 351, konventsabó 345, konventsakács 345, konvent (evangélikus) 401, kutak 344, őrsereg 373, 374, pincze 350, 351, 354, rokkantak csapata 373, 374, sóhivatal 344, 351, 360, 588, 589, 594, 597, 598, temető 407, temetői kápolna 400, templomi zenészek 251, 260, 269, 280, 359, 360, téglavető 346, viaszbolt 283, 351.
- Kisfaludy István vasmegyei alispán 46, 51, 450, 455, 461, kurucz brigadéros 75.
- Kis-Jenő helység, l. Somló-Jenő.
- Kisjenedy Ferencz 418, 419, gyermekei: Mihály, Pál és Priszka 419, Ferencz 420, 421.
- Kis-Keléd dülő 414.
- Kis-Keszi helység 66.
- kis konvent 30.
- Kis-Marton város 51, 164, 189, 290, 291, 327, 394, 404, 405, -i akadémia 189.
- Kis-Pirit helység 409.
- Kis rét 347, 348.
- Kis-Sitke helység 5, 85.
- Kis-Somlyó 30, 84, 95, 96.
- Kiszling András kisczelli bérlő 578.
- klarisszák 309.
- Klattau cseh város 106.
- Klein Ferencz vallásalapítványi tiszt 362.
- Klobusiczky József 571.
- Klosterneuburg városa 206.
- Koczor Márton ostfiasszonfai kovács 414.
- Kocs helység, l. Nemes-Kocs.
- Koldustelek dülő 349.
- Kollár Henrik Pál kisczelli rendtag 432, Ámánd, János kisczelli rendtag 432.
- kollegium: Josepho-Carolinum, ettali, kőszegi, nagyszombati, nazarenum, római, salzburgi.
- Koller Ferencz kancelláriai tanácsos 500, 513, 538, József helytartótanácsos 130, 142, 186, 486.
- kolostor: dömölki, heiligenkreuzi, montecassinói, pannonhalmi, neubergi, német benczés, osztrák, salzburgi, sanktlambrechti, sziléziai.
- Kollonich (Kollonicz) Lipót esztergomi bíborosérsek 72—75, 472, 473, (Kollonitz) Zsigmond bíboros, bécsi érsek 141, 142, 184, 254, 271,

278, 486, 556, 557, (Kollonits) László kalocsai érsek 380, 599, 601.
 Kolozs-Néma helység 66.
 Kolumbán dömölki benczés noviczius 266.
 Komárom városa 294, 310, 314, 392, 394, vármegye 549, komáromi gymnasium 310, 378, jezsuiták 310, Szent András-templom 310.
 Komárom-Füss helység 394.
 Konch Mihály dömölki jobbágy 70, 471, 536.
 Koncsek Bernát 547.
 kongregáció (benczés): ausztriai, bajor, belgiumi, bursfeldi, cassinói, cseh, magyar, salzburgi, nagyszombati, spanyol, strassburgi, svájci.
 Konstantinápoly 137.
 Kontor Gotthard dömölki rendtag 85, 274, 427.
 konventmise 238.
 konviktus: salzburgi 105.
 konyhaszolgálat (jobbágyi) 347.
 Kopácsy József veszprémi püspök 387.
 Kopeckzy Vidor Vendel kisczelli rendtag 389, 390, 432.
 koppányi prépostság 53.
 koppánmonostori benczés apát 22.
 Koptik (Koptick) Iván születése 106, tanulmányai 106, 107, a sanktlambrechtli benczés kolostorba kívánczik 107, beveszik novicziusnak 107, Oddó (Odó, Othó, Ottó) nevet kap 107, papnak szentelik 107, tehetségének jellemzése 107, rendkívüli szorgalma 107, lelkipásztorkodik Stein faluban, gyóntató és kincstáros Máriazellben, misszionáriuskodik több helyen 107, irodalmi munkái 107—110, 206, bölcséletet tanít a műrzvölgyi Neuberghben 109, ugyanazt tanítja a salzburgi benczés egyetemen 109, ugyanott theologus tanár lesz 109, tanári működésének jellemzése 109, a salzburgi hercegérsek egyházi tanácsosának teszi 110, a schwarzachi benczés misszióház megalapításán sokat fáradozik 110, ezen ügyben hazánkba is jön, meglátogatja Saighó B. főapátot Győrött, Pannonhalmát is meglátogatja 111, szeretné a pannonhalmi főapátságot a salzburgi egyetemet fönn tartó benczés apátságok közé vonni 111, 115—117, 479, hazamenet találkozik Bécsben régi jó barátjával, Róbert heiligenkreuzi cisztercita és szentgotthárdi apáttal 111, sokat jár-kele ezen misszióház ügyében a külföldön 112, Salzburg városában alapít nemesi kollegiumot, a melyet Szent József és borromei Szent Károly pártfogásába ajánl 112—148, 479, 480, nagy tekintélynek örvend Salzburgban 114, az egyetem elnöke a sanktlambrechtli benczés rendtagoknak azt ajánlja, válaszzák Koptikot apátjuknak 114, 476, 477, Koptik Saighó főapátnak jóindulatába ajánlja inté-

zetét 114, a főapát útján több előkelő magyar ifjú kerül Koptik kollegiumába 115, 479, Koptik apáti czimet kér a főapáttól 115, 479, 480, megkapja 115, 117, engedélyt kér és kap a sanktlambrechtli apáttól, hogy a magyar benczések sorába léphessen 116, 118, az apáti czimet megköszöni a főapátnak és a konventnek 117, Pannonhalmára készülődik az egyetem elnökének ajánlólevelével 117, 118, 481, az új apátnak gyönyörű jellemzése az ajánlólevélben 117, 118, 481, az új apát megkapja Pannonhalmán apáti kinevezését 118, a győri püspök áldja apáttá 118, 482, az új apátnak föltűnik a magyar benczés rend szervezetének több részlete 119, visszakészülődik Salzburgba 119, salzburgi barátjainak tanácsára azonban az intézet jöembereit keresi föl, aztán apátságát nézi meg 120, 121, Groll győri püspök ad neki, a mennyiben adhat, engedélyt, hogy apátságát restaurálja és novicziusokat vegyen föl 119, 482, Dömölkön új kolostort tervezget 121, egyelőre a templom boltozatára a tető alá épített kolostorban huzódik meg 122, rendezkedik, Ság hegyére a Máriazellből hozott Mária-szobrának kis hajlékot emel és engedélyt kér Erdődy gróftól, hogy kápolnát építhessen szobrának a Ság hegyen 122, 483, mivel nem kap erre engedélyt, a kolostortól keletnek fekvő síkon emeltet fából kápolnát s abba helyezi el szobrát 122, 123, 483, az új kápolna mellett félig a földbe remetelakás (a remetesség) 123, 219, 223, 241, 242, 279, 280, 525, 544, 545, a kápolna mellett kutat ásat 123, 215, 227, a kútásáskor fölhányt homokban aranyként csillogó szemecskék mutatkoztak 213, 211—213, 527, 550, a kút kirakásakor a kőművesre esik egy nagy kő, megsérti a nyakán annyira, hogy a váti sebész szerint nem természetes uton gyógyult meg bajából 123, 227, az apát a kápolnához járogat ájtatoskodni 124, a vidék népe követi példáját 124, az apát igazi Mária-tisztelő 124, 125, 211, 220, 565, egy másik Mária-szobrát Róbert cisztercita apátnak ajándékozza, a ki a szentgotthárdi Schössl kápolnájának oltárára állította 125, rendezkedik az iskolában, a templomban 125, új kolostornak és templomnak építésén ábrándozik, meg is készített a tervet 126, azon is töpreng, mint népesíti meg Pannonhalmáról küldött s tőle nevelt rendtagokkal 127, az egész terv pénzhiány miatt nem válhatott valóra 127, novicziusfölvévre kér engedélyt a főapáttól, de hiába 128, meg akarja írni apátságának multját 129, Bécsben tiszteleg új apátként a magyar kancelláriában, annak főemberei arra biztatják: készítsen a magyar nemesi ifjúságnak szánt aka-

démiához tervet 130, Salzburgba mentében találkozik Apponyi Lázár gróffal s azzal megegyezik, hogy két fiát Rómában bemutatja a pápának, aztán a grófi család hasznáért működik, utána pedig a két gróffút salzburgi intézetében neveli 133, 484, Rómában majdnem egy évig tartózkodik 134, Guadagni bíborosnak és a pápának bemutatja az ifjakat, a remélt kitüntetést, hivatalt azonban nem tudja a család számára megszerezni 134, 135, 484, a gróf a sok költség és kevés eredmény miatt elégedetlen és rontja Rómában és itthon az apátnak jóhírét 135, 136, 487, az apát ellátogat Monte-Cassinóba 136—138, 485, a magyar ifjúságnak szánt akadémián mereng és erölködik 138, 139, 484, salzburgi intézetének az akadémiái czimet kapta, dömölki kápolnájának és a régi templomnak búcsukat nyer, engedélyt kap, hogy kis kápolnájában megalapítsa a szent olvasótársulatot 140, 486, Szent István királyunkról czimzett lovagrendet akar alapítani 140—144, 486—489, a mint haza ér Rómából, a jóbarátok kezén meggyöngült intézetet egy új jámbor társulat alapításával akarja erősíteni 145, 489, az akadémiát mindennek daczára a kitört háború összeroppantja, a lovagrend megalapítását pedig megakasztja 147, 148, a magyar nemesi ifjúságnak szánt akadémián erölködik 148—205, az intézet állítására biztogató okai 132, 133, 148, Fuchs grófné följánlja az intézet számára mannersdorfi nagy kastélyát és kertjét 148, 149, az intézet számára alkalmas tanárokat keres Pannonhalmán és az osztrák benczés és ciszterczita apátságokban 149, az akadémiának éltető jövedelme 150, az akadémia növendékei 151, az akadémiában tanítandó tárgyak és ügyességek 151, az akadémia világi tanítói 151, az intézetnek vezére maga az apát lenne 151, az anyagiaknak nagy részét báró Rumel végezné 151, 152, az intézet tervét benyújtja a magyar királyi helytartótanácsnak 152, 153, 489, 490, a helytartótanács lelkesen ajánlja az intézet tervét Mária Terézia királyasszonynak 153—155, 493—495, Uhlfeld főkancellár jóindulatát a terv számára Eszterházy József országbíró akarja megszerezni 155, az intézet élére elnöknek Saighó B. főapátot szeretné az apát megnyerni 155, 195—497, a főapát és a konvent nem akar egyelőre részt venni az akadémia ügyében 156, 157, 497, az apát Eszterházy József gróf országbíró útján akar hatni a főapátra 157, 158, 498, a főapát nem hajlik az országbíró szép szavaira 158, a királyasszony részletesebb fölvilágosítást kíván az intézet tervéről 158, 499, a helytartótanács az apát fölvilágosító nyilatkozatára meg-

szerkeszti az intézetnek részletes tervét 158—166, 501—504, az apát megint ajánlja Uhlfeld főkancellárnak a tervet 166, az apát az akadémiaért vállalt utakkal és bécsi, pozsonyi tartózkodásával adósságba keveredik 166—168, a főapáttól két segítséget, de hiába 169, az apát Róbert heiligenkreuzi és szentgöthárdi ciszterczita apátot nyeri meg segítségnak az akadémia föllállításához 171, 500—501, Róbert apát benyújtja akadémiai tervét a helytartótanácsnak 172, 173, 501—505, a tervnek jóbarátjai és ellenségei 174—177, Neymayer János bazini plébános új tervvel akarná az apátot segíteni 177, 178, a helytartótanács a két apát tervéről nyilatkozik 179—182, az apát megint kéri a főapátot, vállalkozzék az akadémia föllállítására 183, a főapát fejtegeti, mért nem vállalkozhatik 183—185, 506, az apát Róbert apáttal erölködik tovább az akadémián 185, Róbert apát módosítja tervét 185, a magyar udvari kancellária elfogadja a helytartótanács tervét 186, az apát látja az akadémiaalapító királyi oklevélnek fogalmazványát 186, újabb akadályok támadnak 188, Róbert apát megint módosítja tervét 188, 509, újabb akadály 189, Saighó főapát is ajánlkozik az akadémia föllállítására 189, tervezete 190, 191, 509, a kormánykörök nézete a főapát tervéről 191, 510—512, a főapát részletezi tervét 191—193, 513—515, a helytartótanács véleménye a főapát tervéről 193, 194, 515, 516, bécsi nézetek a főapát tervéről 195, a főapát ajánlkozik arra, hogy Győrött 196, 518, hogy a Pannonhalmán tövében fekvő Győr-Szent-Mártonban állítja föl az akadémiát 196, 197, 519, a helytartótanács új tervet készít 198, a főapát nem erölködik tovább 199, Uhlfeld gróf főkancellár hiányosnak találja az akadémia tervét 200, a három apát erölködésének jellemzése 200—203, az akadémiai terv bukásának igazi oka 203—205, az apát Bécsben gyanuba keveredik 205, 206, Máriavölgybe zárándokol s új munkát ír 206, Bellermin és Petrus Annatusnak egy-egy művét akarja a hazában dívó nyelvekre lefordítani és kinyomatni 206—208, 520—523, az apát jöemberei akarnának rajta segíteni és ajánlják őt a pápának 208—210, 522—524, az apát visszahuzódik Dömölkre, rendbe szedeti kápolnáját, kiviszi megint szobrát a kápolnába és járogat megint oda ájtatoskodni 210, 211, 520, 524, 525, az apát példáján buzdul a nép 211, 524—526, az apát megengedi a főapát tudtával János fráter-rendtagnak, hogy a kápolna melletti kunyhóban remetéskedhessen 211, 258, megengedi, szintén a főapát tudtával, Öttinger nevű rokonának, hogy a kápolna mellett vendég-

lőt emelthessen 211, 524, 525 (ez a későbbi Kis-Czellnek első háza), a kápolna körül található csillogó homokban aranyat gyanítanak és mesterkednek, hogy az aranyzeméket a homoktól elválaszszák; az apát hisz nekik és csalódik 211—213, a Mária-szobor körül rendkívüli tűnemények mutatkoznak 214, 526, 527, Zichy Ferencz gróf győri püspök háromszor vizsgálta meg az ügyet 215—218, 526, 527, 530, 531, Dombi Mihály kanonoknak véleménye az apátról és a dömölki jelekről 220—223, 527—530, a győri püspöki szentszék megvizsgálja az ügyet és a püspök kegyelemszerzőnek nyilvánítja a szobrot 226, nagy díszszel-fénnyel hirdetik ezt a püspöki rendeletet 226, további kutatás után a püspök csodatevőnek nyilvánítja a szobrot 227, 228, 229, ezt a rendeletet a püspök jelenlétében nagy ünnepség közt hirdetik ki Dömölkön 230, a főapát nem vesz részt a dömölki ünnepekben 230, 231, az apát búcsukat kér és kap új kápolnája és régi temploma számára 231, megtartja az apátság alapításának háromszázéves ünnepét 231, ezen nyolcnapos ünnepre is kap búcsút 231, a főapát gyanuba veszi az apátot, hogy az elégedetlenkedő és lázadó rendtársakkal tart 233, 533, 534, az apát igyekszik csillapítani a lázadást, de nem éri el célját 233—240, 534—537, a búcsusok nagyszámban keresik föl Dömölköt 240, 241, 541, az apát új kolostort, vendégházat és templomot épít 242—248, az Erdődyek segítik az apátot 248, 539, a győri püspök viszi nagy ünnepség közt a Mária-szobrot a kápolnából az új templomba 250, 251, 541, 542, az apát fényes istentiszteletet rendel az új templomban 251, 322, gyűjti a szobor körül történt rendkívüli eseményeket, hogy kinyomassa őket 251—254, a főapát ezen nyomtatványokra támad 254—257, az apát először szentferenczrendi miséspapokat fogad Dömölkre, hogy a sok zárándok ne kényszerüljön gyónás nélkül távozni Dömölkéről, később novicziusokat fogad kolostorába, hogy fráter és miséspap rendtársakat neveljen belőlük 257—267, a főapát nem tűri ezt, vizályba keveredik a két apát 267, a királyasszony megbízza a győri püspököt, békítse ki a két apátot 267, 547, a főapát nem akarja elfogadni a győri püspököt birájának és végül kemény iratban támad a püspökre 267—272, 548, 549, az apát a püspök fölszólítására két iratban igyekszik tettét jogos színben föltüntetni és kész a békére, de nem apátsága jogainak sérelmével 268, 269, 552—554, még jobban bonyolódik a két apát harca, mikor az elégedetlen pannonhalmi perjel ösztönzi ellenállásra az apátot 273, 274, 550—552,

a főapát ellen vizsgálat indul meg 274, a főapát az apát ellen indít kánoni vizsgálatot és elküldeti Dömölkéről a novicziusokat 274, 275, az apát egyben-másban enged, de jogait nem hagyja 276, az apátról azt írja egy előkelő ember, hogy függetleníteni akarja magát a főapáttól 277, 546, 547, közben a sok építkezéssel, a papok tartásával mindinkább romlik az apát vagyoni helyzete 277, az apátra halmozott sok vád hallatára a győri püspök vizsgálatot indít az apát ellen és fényes elégtételt ad neki a vizsgálat eredményéről szóló iratban 278—280, 543—545, a királyasszony nagysokára dönt a két apát ügyében 281, 555—556, mindketten bűnhődnek, Koptik apátot Göttweigbe parancsolják, a főapátot keményen megrovják, a dömölki apátságna kormányzását Hiblár Zs. pannonhalmi perjelre bízzák 281, mindkét apát elégedetlen az ítélettel 282, az apát minden úton-módon igyekszik szabadulni Göttweigből, a főapát nem akarja fizetni az apát eltartására rendelt évi díjat és visszaköveteli az apátot, hogy kánoni büntetéssel megjavítsa 282—287, az apát távozásával tűnik ki, hogy sok az adóssága és nagy a rendtelenség az anyagi ügyekben 282, 537, a királyasszony parancsára igyekszik tisztázni eljárását 283—285, az apát szeretne a főapáttal is megbékülni, sok mindenben enged, a főapát azonban egy levelére sem válaszol neki; a két apát vizályának csak az apát halálával szakad vége 290, 560—562.

Koptik Ráfael világi pap, dömölki gyóntató 430.

Korona vendéglő Kis-Czellben 345.

koronás tallér 329.

koronázás 143.

Kovács Ádám nemesdömölki (kisczelli) vendéglős 332, 578, Béla Ferencz kisczelli rendtag 432, Endre dömölki rendtag 427, Flórián kisczelli rendtag 377, 427, János kisjenői nemes 69, 421, László győri kanonok 274, Lőrincz és felesége 418, fiaik: Mihály és Bálint 418, Márk János kisczelli rendtag 431, Mihály mihályfalvai jobbágy 46, 457, Romuáld József kisczelli rendtag 431, Tamás főapát 382, 386, Villebáld Endre kisczelli rendtag 431.

Kovácsi helység, l. Rába-Kovácsi.

kótya-vetye Kis-Czellben 350, 351, 353, 355, 364, 591, 594—596, 598.

kő-korszak 5, kő-korszakból maradt emlékek 5.

Köcsk helység (ma Kis- és Nagy-Köcsk) 59, -i nemesek 29.

könyv, könyvtár 61, 80, 164, 264, 297, 335—340.

Köntös (Keonteos, Keönteos, Keöntösch, Keontesch, Köntes) János magyaróvári, soproni plébános,

- győri kanonok, dömölki apát 40—42, 55, 70, 447, 448, 449, atyja, Tamás, csepregi mészáros 40.
könyvnyomda Sárvarott 34.
Körmend helység 33, 60, 77, 100, 350, 417.
körmenet 300, 307, 322, 323, 606.
körmöczi arany 329.
Kőszeg 33, 65, 77, 399, 410, -i jezsuita kollegium 77, gymnasium 378, 393, 394, 400, 405, benzés székház 388, 394, kerületi tábla 307.
kötelezvények 351.
Kriller József kisczelli gombkötő 346.
Krismanits Ferencz kisczelli tanító 607.
Krisztus keresztiének részecskéje 291, 292, 294, sírja (koporsója) 290, 323, 324, 368, 390, föltámadása 323, 368.
Kruesz Krizosztom főapát 393—400, 608, 609.
Kubovics Remig kisczelli rendtag 382, 432.
Kugelmann Menyhért kisczelli cipész és templomi énekes 292, 345, 351, 360, 578, 581, 582.
Kuglmeier Borbála jótevő 294.
kujáviai püspök 21, 25.
kulmi püspökség 21.
Kunte pápai órás 390.
Kuny (Kúmin) nemesasszony 219.
Kunstammer 501.
kuria 26, 27, 292, 414, 415, 441, 442.
kurucz-idők 75, 239.
Kussanits János jánosházai tisztartó 408.
Kut(h)as(s)y János pannonhalmi kormányzó 37.
Kutfő (helynév) 6.
Kuti Dénes pannonhalmi rendtag 115, 116, dömölki 232, 233, 243, 275, 427, 479, 480, 534, 540, 543.
Kuzmics Péter győri kanonok 65.
külföldi apátságok 142, 156, 158, 191, 203, 262, 491, 495, 498, 499, 510, 516, akadémiák (egyetemek) 153, 154, 182, 497, 505.
Külső rét(ekben) kisczelli határrész 347, 348.
Külső-Vát helység 6, 66, 82, 84, 85, 87, 96, 409, -i plébánia 82, 409.

Labach Bertold Sándor kisczelli rendtag 432.
Lacza János győri kanonok 67.
Lach gencsi nemes 29.
laikus rendtagok 322.
Lajos (Nagy) király 29, 30.
Lajta—Szék helység 214, -i Mária-szobor 214.
Lakics István nemesdömölki lakos 603.
Lakner Bernardin dömölki rendtag 427, Kristóf soproni polgármester 41.
Lambertini bíbornok 135.
Lamm Ferencz kisczelli sőtiszt 332.
Lamperth (Lampért) Ferencz szentmártoni nemes 47, 457.
Lampért János vasmegyei esküdt 98.
Lancsics Bonifác dömölki kormányzó 75, 79, 80, 85, 87, 88, 91, 97, 102, 103, 339, 410, 411, 427, 469, 473, 478.
Lapuhás rét 420.
Laszek Ildefonz dömölki kormányzó 64, 427.
Laurentius de Peyrinis egyházi író 257.
lábmosság 299.
Ládony helység 34.
lánzséri kamalduliak 309.
László (Szent) király 140, III., pannonhalmi főapát 35, Antal fia, nemesdömölki nemes 27, 441, Ambrus kocsi nemes 44, 51, 450—452, 455, Boldizsár Mihály kisczelli rendtag 432, Ferencz kocsi nemes 44, 51, 450—452, 455, Gáspár dömölki jobbbágy 38, 445, György kocsi nemes 44, 45, 450—452, 455, István 420.
leánynegyed 29.
Legéntő (eltűnt) helység 171. —
Leimetzter (Laimetzter, Leimötzer) János kisczelli kádár 331, 332, 345, 576, 578.
Leitgeb Sebestyén Máté kisczelli rendtag 432.
Leiwolf Lipót József kisczelli rendtag 432.
lelkészalap 312, 318, lelkészvizsgálat 312—315, 564, lelkészretendezés 312, 318, 367.
leltár (dömölki) 37, 38, 60, 61, 62, 68—70, 79, 80, 328—352, 445, 447, 474—476.
Lendvay Placid pannonhalmi főapát 23, 72, 73, 75, 88, 471, 472.
Lengyel Borbála jótevő 296.
lengyel katona 26, 439, király 21.
Lengyelország 21.
Leonhardt (Bahnhardt) András pápai mázoló 344.
Lesáncsuk (pusztává fogvott) helység 171.
Lessenye helység 327.
levéltár: pannonhalmi, dömölki.
lébenyi benzés templom 12.
Lécs (Liets) Ágoston tihanyi apát 339.
lélekösszeírás 318.
Lia 185, 506.
Libisch János Károly József tanácsos 524.
licenzziátus 65.
lignitzi akadémia 182.
Lipoki asszony 416.
Lipót király, I. 74, 112, 124, 184, 512, II. 370, Ernő római birodalmi herceg és seckauai püspök 145, 153.
Lippai (Lippay) Gáspár sági nemes 456—458, György esztergomi érsek 57.
Liptay János huszárezredes 290, 291, 605.
Liszt József győri kanonok 274.
Lobor, Péter fia, böggötei nemes 29.
longobardók 5, 137.

- lotharingiai herczeg 94.
 lovaglás 131, 163, 172, 182, 193.
 lovagrend: Szent István királyról nevezett 140—145, 152, 167, lovagársulat: Szent József és borromei Szent Károly lovagársulat, 145—147, 149—152, 155, 157, 163, 166, 181.
 Lovas helység 417.
 lóraszökellés 131, 172.
 Lórántffy Péter bobai nemes 46, 458.
 Lőke mesteri nemes 10.
 Lőkös, János fia 28.
 Lőrincz, Moyk fia, kamundi jobbágy 24, 437, dömölki apát 31, csöglei Olivérnek fia 439.
 Ludbreg városa 34, család 34, Péter dömölki apát 23, 34, 35, 427, 443, 444.
 Ludvig Gusztáv plébános 546.
 Lukács fráter 102.
 Lukácsa Gergely somlyói vinczellér 332, 351.
 Luncz Alajos György kisczelli rendtag 432.
 lunevillei béke 376.
 Lusthaus dülő 347, 348, 527, benne kert 347, 577, benne három halastó 347, 577.
- M**acskád (eltűnt) helység 171.
 Magasi helység, I. Kemenes-Magasi.
 Magassi Miklós 35, 444.
 magánkegyúr 21.
 Mager Placid András pannonhalmi főapát 23, 55—57, 62, 66, 417, 467, 468.
 magyar benzések 183, 506, magyar benzés apátoknak főapátja, örökös elnöke és védője 22, 536, kongregációja 234, 235, 536, 537, benzés apátok 143, 157, 488, 536, benzés akadémia 139.
 Magyar-Bél helység 189.
 magyar bor kivitele 180, 186, 188, 189, 503, 508, 509.
 magyar forint 35, 444, főpapság 207.
 Magyar-Gencs helység 30, 84, 96, 99.
 magyar kamara 444, 445, 446.
 magyar kamarai elnök 246.
 magyar kancellária, I. kancellária.
 magyar király, I. Szent István, Péter, Szent László, I. Endre, II. Béla, III. Béla, IV. Béla, I. Mátyás, I. Ferdinánd, II. Ferdinánd, Rudolf, I. Lipót, III. Károly, Mária Terézia, II. József, II. Lipót, Ferencz, Ferencz József.
 magyar kolostorok építkezésének különlegességei 19.
 magyar nemesi ifjuságnak szánt akadémia 135—205, 208, 210, 220, 242, 283, 298, 484.
 Magyarország 33, 106, 131, 149, 151, 152, 171, 186, 196, 198, 221, 250, 439, 441, 449, 451, 454, 459, 467, 471—473, 477, 481, 484, 487—494, 496, 498, 499, 501, 503, 509, 512, 513, 517, 518, 521, 528, 530, 536, 537, 602, iskolaügyének állapota 130, 131, nemeseinek aranyintézete 177, 178, püspökei 207, 208, 525.
 Magiarosi Pál vasmegyei esküdt 461.
 Magyar-Óvár 182, 186—189, -i plébános 40, -i vár 182, 188, 189, 508.
 magyarság jellemzése 132.
 magyar szent korona 369, öre 246.
 Maholány János földesúr 67.
 Mahr (Maar) József kisczelli ácsmester 344, bíró 345.
 majki templom 12, kamalduliak 309.
 Major Ádám kocsi lakos 415.
 Majt(h)ény Antal kisczelli jószágkormányzó 295, 428.
 Majthényi (Maythényi) Ignác kisczelli perjel 327, 328, 329, 336, 356, 358, 365, 376, 428, 575, 589, 598.
 Makabeus 265.
 malaczcsorda 27, 441.
 Maller György 578.
 Maltzheim (Molczhám) János Károly báró kanonok 118, 270, 482.
 Manhardt Czelesztin dömölki noviczius 266.
 Mannersdorf alsóausztriai helység 149, 152, 154, 164, 203, 204, 431, 489, 490, a benne tervezett akadémia 149—164, 203, 204, 489—496.
 Maracskó (Maratskó) Anzelm dömölki rendtag 85, 91—94, 97—100, 428.
 Marczal 24, 43, 66, 82, 87, 123, 347, 348, 409, 413, 437, 576, szabályozása 393.
 Marczal-Gergelyi helység 409.
 Marczaltó helység 60, 294.
 Marcus Sitticus salzburgi érsek 105.
 Marcus a S. Germano olasz festő 138.
 Margit, csöglei Sebe nemesasszony lánya 439.
 Mariazell (Mária-Czell, Öreg-Mária-Czell) 107—109, 117, 121, 122, 124, 125, 221, 224, 225, 240, 244—246, 252, 269, 338, 361, 481, 528, 553, mariazei szobor 124, 221, 222, 224, 225, 240, 528, 529, Mária-oltár 124.
 Marics Hilarion kisczelli rendtag 428.
 Markovics József kőszegi ügyvéd 399.
 Markus (Márkus) Marián dömölki rendtag 85, 428.
 Marton (Márton, Mártony) István 420, Mihályné 420, Pál 69, 469.
 Martonfalvay Györgyné nemesasszony 457.
 matematika 132.
 Matkovics Adolf Lukács kisczelli rendtag 432.
 May Ambrus dömölki noviczius 266.
 Mayer gróf tanácsos 72.
 Mákóczy Imre dömölki apát 87, 97, 243, 295, 297, 305, 315, 316, 376, 428, 533, 564, 565.

- Mária-Czell, l. Czell-Dömölk és Kis-Czell.
 Mária királyasszony 21.
 Mária-kép (szobor): dénesdi 88, 545, 546, lajtaszéki 214, mariazei, l. Mariazell, Odescalchi 205, 206, pleini 225, czelldömölki, l. Czell-Dömölk, -koszoruja 324, -officiuma 200, 544, -országa 228, 279, 544, -püspöksége (győri) 228, -társulat 279, 544, -tisztület 124, 125, 211, 220, 565, -Völgy helység 206, 221, 252, 528.
 Mária Terézia királyasszony 142—144, 150, 152—156, 158, 160—163, 165, 166, 170, 171, 173, 176—181, 183, 185—187, 189, 190, 191, 193, 196—201, 203, 205, 208, 209, 232, 236, 237, 242, 261, 267—269, 272—274, 277, 281, 285, 287—290, 295, 301, 304, 306, 312, 324, 486, 488—505, 507—509, 513—515, 517—519, 521—523, 537, 538, 547, 548, 550—553, 555—559.
 Márk kamundi jobbágy 24, 437, Márk család 411, János izsákfalvi birtokos 411, fia, János 411—413.
 márka 24, 26, 29, 44, 45, 50, 437, 442, 451, 452, 454, 455.
 Márton dömölki kegyúr 20, 24, 437, a dömölki apát ellenfele 20, 24, 437, Miklós fia, kisdömölki nemes 26, 439, 440.
 Mát(h)é kamundi jobbágy 24, 437, János pusztája 70, 471, Mihály pördömölki jobbágy, bíró 59, 60, 465, 467, csöglei Detre fia 438.
 Mátéfi plébános 99.
 Mátiss György győri káptalani jegyző 531.
 Mátyás (Hollós) magyar király 24, 27, 52, főherceg 39, 40, 446, vasvári dékán 440.
 Mátyási Orbán pannonthalmi rendtag 57, 66.
 Medgyesy Ádám vasmegyei esküdt 408.
 Mednyánszky salzburgi tanuló 479.
 megbízó, ügyvédvalló levél 28.
 megtértek könyve 85.
 megyekatoná 92, 94, 95, 98, 230.
 Melsitzky János kisczelli mészáros 346, 578.
 Mensely Ignác misealapító 606.
 Merse helység, l. Merse-Vát.
 Merse család 11, Merse fiai: Gergely és Fábián dömölki kegyurak 20, 24, 437.
 Merse-Vát helység 6, 60, 65—67, 73, 82—85, 87, 96, 100, 109, 392, 409, 413, -i sebész 123, 226.
 Mesteri (Alsó- és Felső-) helység 5, 6, 10, 30, 33, 56, 84, 85, 96, 294, 348, 349, 380, 414, 577, 600, -i nemesek 28.
 méhészet 393.
 Mérei Mihály ítélőmester és nádori helytartó 52, Kálmán Lajos kisczelli rendtag 432.
 Mér(e)ő Benedekné simonyi jobbágy 47, 456.
 Méry Etel pápai rendtag 392.
 Mészáros Mihály és felesége, Ilona 418, Domonkos Endre kisczelli rendtag 432.
 mézesbábos 264.
 Miava helység 94.
 Micheler Engelbert dömölki noviczius 266.
 Micochu kamundi jobbágy 24, 437.
 Mihály kamundi jobbágy 24, 437, deák 68, 469, János fia, kisdömölki nemes 26, 439, 441.
 Mihályi helység 99.
 Mihályfalva helység, l. Kemenes-Mihályfa.
 Mihályháza helység, l. Kemenes-Mihályfa.
 Mike nemes 10.
 Miklós, I., dömölki apát 30, 438, II., dömölki apát 30, Lőrincz fia, kamundi jobbágy 24, 437, Miklós kisdömölki jobbágy fiai 26, 439, vasvári éneklőkánonok 440.
 Milkovics János pápóczi prépost, győri püspöki vikárius 225, 231.
 Miller Móricz kisczelli rendtag 428.
 Mindszent (eltűnt) helység 22.
 minőstvényi táblázat 394.
 misealapítvány 290—292, 306, 400, 573, 605, 606, -bor 568, -díj 102, 264, 269, 282, 284, 286, 304, 321, 329, 330, 365, 388, 390, 553, 557, 568, 570, 586, 588, 589, -ének 304, -könyv 80, -ruha 80, 81, 360, 568.
 Misérd helység 545, 546.
 Miske helység, l. Vásáros-Miske.
 Miskolcz városa 184.
 Miskolczy (Miskóczi, Miskóczy) Bernát dömölki apát 64—70, 72—75, 82, 421, 428, 429, 469, 470, 471, 472.
 misszióház 110, 111, 114, 118, 125, 134, 171, 201, 488.
 misszionárius 57, 107, 111, 117.
 Mitochu kamundi jobbágy 24.
 Mitterpacher püspök 337.
 Mittich Sebő nemesdömölki kötélverő 332.
 Moar György kisczelli templomi énekes 360, József kisczelli bérlő 578.
 Mocz Tóbiás dömölki fráter 260, 296, 428.
 Modor város 73, 198, -i benczés székház 73, 177, 471.
 Mogd, Chepkud fia, kamundi jobbágy 24, 437.
 mohácsi vész 32, 93, 418.
 Mohora helység 356.
 Mok, Chepkud fia, kamundi jobbágy 24, 437.
 Molczhám, l. Maltzheim.
 Mollik Tóbiás pannonthalmi rendtag 377.
 Molnár Gergely kisczelli német szücs 345, István vasmegyei esküdt 91, 95, 410, János kisczelli bíró 603, 607, Mátyás kisjenei lakos 577, Vazul János kisczelli rendtag 432.

- monarchia 143, 164, 204, 367.
 monostorok czélja és haszna 406.
 Monte-Cassino 136—138, 285, 485, -i főapát 107, 138, 141, 142, 485, -i kolostor 137, 138, kongregáció 139, 235, 536, szentek 138, templom 137.
 Monyorókerék helység 77, 539.
 Morocz (Mórócz) Imre kocsi nemes 417, kocsi nemes 450, 451, 455, Miklós 468, Péter bobai nemes 46, 458.
 Mortunus, Chepkud fia, kamundi jobbágy 24, 437.
 Morvaország 36, 120, morva apátságok 127, 258.
 morzsalék (pénzverési) 160.
 Moson vármegye 182, 185, 369.
 Mosóczy Bonifác dömölki rendtag 428, 542.
 Moyk kamundi jobbágy 24, 437.
 mozaik 137.
 Mór, I., dömölki apát 30, II. dömölki apát 30.
 Móricz István pannonthalmi rendtag 57, 66.
 Mórócz (Mórócz) Béla dömölki rendtag 122, 428, Imre kocsi nemes 44, 51, 450—452, 455, Mihály apátsági bérlő 349.
 Mödlinger Antal nemesdömölki asztalos 332.
 Much, Moyk fia, kamundi jobbágy 24, 437.
 Mulatz győri orvos 225.
 Mura, Darka fia, kamundi jobbágy 24, 437.
 muskéta 68.
 Münster Konstantin dömölki noviczius 266.
 Miskey Sándor ev. pap 407, fia, Ádám ev. pap 407.
- Nagy Ambrus alsódömölki jobbágy és fia 58, 462, 463, András sági lakos 462, Balázs alsódömölki jobbágy és Kata nevű felesége 58, 463, 464, Barnabás vérkői jobbágy 47, 48, 457, Bencze pusztája 70, 471, Boldizsár Károly kisczelli rendtag 432, Ferencz jötevő 127, Gergely pusztája 70, 471, György dömölki jobbágy 38, 445, György pusztája 70, 462, 471, György (felsőbüki) 582, János alsódömölki jobbágy 58, 445, István alsódömölki jobbágy Kata feleségével és György öccsével 58—60, 462—465, 467, István alsódömölki jobbágy és felesége 58, 59, 463, István jötevő 294, Kata alsódömölki lakó 58, 463, Mihály alsódömölki jobbágy 58, 464, Mihály (Mihók) dömölki jobbágy 59, 466, Mihály pusztája 70, 471, Mihályné özvegy 60, 467, Miklós pusztája 70, 471, Pál pannonthalmi rendtag 55, Péter alsódömölki jobbágy 60, 465, 467, pusztája 70, 471.
 Nagy-Barát helység 551.
 Nagy-Czenk helység 68.
 Nagy-Demelk helység, I. Czell-Dömölk.
 Nagyfalvy Gergely győri kanonok 54.
 nagyheti ájtatosság 323, 324.
 Nagy-Jenő helység 417, 420.
 Nagy- és Kis-Kamond helység 24, 25, 43, 413, 437, kamondi föld 25, 437, kaszáló 24, 437, víz-rész 24, 437, szántóföld 24, 437, szolgák 24, 25, 437.
 Nagy-Keszi helység 66.
 Nagy-(Kis-)Köcsk helység 47, 48, 59.
 Nagy-(Kis-)Pirit helység 409.
 Nagy-Simonyi helység 5, 6, 47, 84, 96—99, 293.
 Nagy-Somlyó hegy 415—417.
 Nagy-Szombat város 65, 88, 160, 161, 162, 173, 176, 177, 327, 356, 387, 397, -i egyetem 176, gymnasium 378, 379, jezsuiták 176, klarisszák 309, kollegium 176, 501, konviktus 160, 176, zsinat 40, 57.
 Nagy-Vászony (Vásonkő) helység 34.
 Na(s)zvady György dömölki ispán 58, 461, 462, 463.
 Nazarenum kollegium 112.
 Nádasd eltűnt helység 22.
 Nádasdy Anna jötevő 293, 294, Ferencz vas megyei főispán 33, Ferencz gróf 66, Tamás 33, 34, Lipót gróf kancellár 244, 259, 287, 291, 495, 537, 540, 547—549, 556, 560.
 nádor 24, 25, 27, 28, 370, 377.
 Nárai (eltűnt) helység 22.
 Nedeczky Francziska 295, 558, 559.
 Nemes-Csó helység 71, 83.
 Nemes-Dömölk, I. Czell-Dömölk.
 Nemes Gáspár dömölki apát 316, 321, 325, 327—329, 332, 336, 347, 351, 356, 358, 364, 365, 376, 428, 565—567, 569—575, 578, 580, 581, 583, 585—592, 595.
 Nemes-Keresztúr 46.
 Nemes-Kocs helység 25, 26, 38, 43—46, 48—53, 81, 83, 84, 95—97, 101, 412, 413, 415, 442, 450—454, 456, 457, 460, 464, -i nemes jobbágyok 25, 26, 45, 48, 51, 52, bérlők 43, 53.
 Nemes-Magasi helység, I. Kemenes-Magasi.
 Nemes-Szalók helység 409.
 Nemes szőlő 349, 577, 600.
 nemesítés 10.
 nemzeti jog 131.
 nemzetségi kolostor 11.
 Nesztler kisczelli kasznár 366, 591, 593.
 Neuberg stíriai helység 109, -i cziszterczita kolostor 109, 122, 124, 338.
 Neumayer János bazini plébános 177, 178.
 nevelőintézet 112.
 Néma helység, I. Kolozs-Néma.
 Németailföld 112.
 német mérnök 77.
 Németország 112, 128, 476, 484, 490, 522, 538, 562.

- Német-Újvár helység 77, -i kolostor 77.
 német kolostorok 141, 142, 168, 258.
 Németh András apátsági bérlő 348, Bertalan dömölki jobbágy 38, 445, Elek pápai pálos perjel 373, Ferencz misealapító 606, György kisdömölki bérlő 59, 465, (pusztája) 70, 471, István pannonhalmi növendék 106, Katalin jótevő 296, Kelemen kisczelli rendtag 327, 329, 336, 356, 358, 365, 376, 428, 575, 598, Mihály heteyi árendás jobbágy 411.
 Némethi István pannonhalmi növendékap 106.
 Népszerű csillagászat 398.
 Niczky Kristóf gróf 571, 596, Nitzky Anna misealapító 606.
 Niegel győri aranyműves 340, 342, 366.
 nikolsburgi béke 42.
 Noszlopi Ferencz nemesdömölki lakos, apátsági bérlő, 70, 471, Gáspár nemesdömölki nemes 44, 51, 449—451, 455, Gáspár dömölki bérlő 59, 466, György nemesdömölki lakos, apátsági bérlő 70, 471, János nemesdömölki nemes, apátsági bérlő 59, 70, 466, 471.
 Novák Krizosztom bakonybéli apát, pannonhalmi főapát 301, 310, 316, 371, 377, 378, 382, 383, 409, Ödön Armin kisczelli rendtag 432.
 Nunkovics Miklós pördömölki jobbágy és ebédlős 346. 595.
 Nyáras erdő 420.
 Nyárad helység 350.
 Nyitra vármegye 94, -i püspök 36.
 nyugalomdíj (kisczelli benzések) 355, 361, 369, 370, 375.
 Oberwaltersdorf alsóausztriai helység 172, 173, 179, 181, 185, 189, 501, 503, 504.
 Obermayer Mainrad dömölki noviczius 266.
 Odescalchi-villa 205.
 Ol (eltűnt) pusztá 6, 22.
 olasz benzés apátok 134, 136—138, 141.
 Olaszország 136, 294, 484.
 olasz hosszú puská 63.
 Olasz István bakonybéli apát 55, 57, 66.
 oltárjavadalom 41, 63, 64.
 oltárok a kisczelli templomban 296, 389.
 oltáriszentség társulata 300.
 Onth (eltűnt) helység 6.
 Ópulia hercegség 21, -i herceg 21.
 Orbán, pápa, VIII., 160, 176, 254, 259, András fia kisdömölki nemes 26, 441, János fia nemesdömölki nemes 27, 441.
 orgona 290, organista 383.
 Oroszlán vendéglő Pór-Dömölkön 346.
 Orossz Pál vasvári prépost 91, 94, 100, (Orossz) Pál mihályfalvai nemes 457.
 Országh Mihály nádor és kúnok grófja 27, 28, 43, 44, 49, 441, 445, 458, 460.
 országgyűlés 42, 53, 55, 89, 154, 158, 159, 161—163, 165, 170, 176, 180, 184, 186, 193, 369, 370, 484, 492, 494, 507.
 országos nemesi fölkelés 209, rendek 161, 165, 176, 180, alap 503.
 Orszonits Mihály kisczelli szűrszabó 346.
 Osl, Ost Osth, Ostfi, Oslfi család 22, 127, asszonyfalvi Bánfia Ferencz 22, 25, 442, asszonyfalvi Osth Ferencz László 22, 27, 441.
 Ostffy-Asszonyfa 6, 22, 84, 95, 96, -i kuria 292, 414, -i várkastély 62.
 osztrák apátságok 149—151, 153, 163, 173, 185, 187, 189, 195, 261, bor 180, hercegek és fejedelmek 171, ifjúság 180, 182, 191, 204, jezsuiták 204, rendek 180.
 ottchaki részbirtok 28.
 Ottó Egyed a Veterani ezred főtisztje 86, 92, 93.
 ottobeyerni benzés kolostor 105.
 Ovidius 334.
 öröklámpa a kegyelemkápólnában 290, 568, 563, 574.
 örökös tartományok 204.
 őrsereg Kis-Czellben 373, 374.
 Őrs helység 447.
 Öttevény (Eöttevény) helység 65—68, -Sziget 67.
 Öttinger kisczelli vendéglős 211, 241, 524, 526.
 Paczal Péter dömölki bérlő 59, 465.
 Pajgoth Tibor modori rendtag 177.
 Pajor Simon Ferencz kisczelli rendtag 432.
 Pajta dülő a kisczelli határban 347.
 pallos 60, 62.
 Palota helység, l. Vár-Palota.
 Panka kamundi jobbágy 24, 437.
 Pannonhalma 11, 20—22, 32, 36, 40, 42, 43, 54, 55, 57, 60, 62—66, 68, 72, 74, 78, 85, 106, 111, 115, 118, 121, 125, 127—129, 149, 183, 184, 196, 197, 202, 203, 213, 231—233, 236, 237, 243, 259—261, 265, 269, 271, 273—275, 291, 295, 310, 311, 315, 316, 325, 327, 337, 370, 386, 388, 393, 394, 397—399, 401, 402, 404, 467, 468, 470—472, 478, 479, 482, 484, 486, 497, 498, 506, 509, 511—513, 516—519, 534—536, 540, 545—550, 552—555, 565, 573, 574, 608—612, -i apát: Szigfrid, István, Tolnai Máté, főapátok: Tolnai Máté, Csanády III. János, Martonfalvai III. László, Baranyai II. Pál, Pálffy Mátyás, Magger I. Placid, Gencsy I. Egyed Simoncsics Gellért, Rumer Márton, Lendvay II. Placid, Karner II. Egyed, Göncz Czelesztin, Sajghó II.

- Benedek, Somogyi Dániel, Novák I. Krizosztom, Kovács Tamás, Rimely II. Mihály, Kruesz II. Krizosztom, Vaszary Kolos, Fehér Ipoly, Hajdu Tibor, kormányzók: János opuliai herceg, Fejérvölgy István, Kut(h)as(s)y János, Himelreich György, — levéltár 25, 40, 43, 44, 130, 256, templom 12, 140, 402, kolostor, 19, 32, 37, 63, 68, 282, 286, 297, vár 36, 37, várnagy 26, 36.
- Pap László dömölki rendtag 64, 428.
- papi koronák 305.
- Papnáda rét 420.
- papos gazdálkodás 347.
- Parcsami Henrik János kisczelli rendtag 432.
- Paris salzburgi érsek 105.
- Parrag (Parraghy, Parlag) helység (eltűnt) 6, 412, 415.
- Patty (Pathy) György nemes 48, 457.
- Paty helység 66.
- Paudits János kisczelli vendéglős 344, 576, 578.
- Pauli Mihály pápai közművesmester 344.
- Paus (Pausz) Ámánd kisczelli rendtag 306, 327, 328, 336, 356—358, 361—363, 365, 371, 373—377, 382—384, 386, 408, 428, 432, 572, 588, 596, 597, 598.
- Paxy Benedek jobbágy tanu 469, Lőrincz sági jobbágy 44, 456.
- Pákóvölgy dűlő 414, 577, 600.
- Pál, Miklós fia, kisdömölki nemes 26, 439, 440, országbíró 28.
- Pálfalva, l. Kemenes-Pálfa helység.
- Pálfy Mátyás pannonthalmi főapát 42, 43, 54—56, 58, 461.
- Pálffy János gróf főparancsnok 142, nádor 486, 537, Károly gróf kancellár 369, 370, Miklós gróf kancellár 538.
- pápa 21, 31, 54, 133, 136—139, 141—144, 146, 168, 169, 181, 206—210, 235, 251, 258, 259, 279, 307, 370, -i bulla 166, 259, követ 121, 259, 277, szentszék 54, 234, 235, 534—537, 608, 609, 611, czimer 150, pápaválasztás 135, 136.
- Pápa városa 33, 36, 42, 140, 294, 327, 392, 449, 469, 486, -i szentferenczrendiek 392, kerület 65, 70, mesteremberek 590, mérő 470, pálos rendház 373, zenészek 373.
- Pápay Antal Péter kisczelli rendtag 432.
- Pápista szőlő 349, 408, 577, 600.
- pápóczi uradalom 22, prépostság, birtoka 38.
- párbaj 24, 437.
- Párizpapai 334.
- Pátfalu helység 171.
- Pátzold Mihály kisczelli sebész és korcsmáros 345.
- Pázmándi szombathelyi kanonok 221, 528.
- Pázmány Péter esztergomi érsek, bibornok 160, 162, 163, 176, alapítványa 160—163, 165, 173, 175, 176, 198, 199, 501.
- Pehám Máté Ferencz kisczelli rendtag 432.
- Pehm András helytartótanácsos 179, 193, 504.
- Pelzmann Jeromos János kisczelli rendtag 432.
- Pendl Alajos pannonthalmi rendtag 387.
- Penner Román Sebestyén kisczelli rendtag 432.
- pensa (denár) 26, (denár) 438, 442.
- Pentuk, Chepkud fia, jobbágy 24, 437.
- Perczel János veszprémmegyei szolgabíró 381, 601, 602.
- perdöntő párbaj 24, 437.
- Pered helység 29.
- perjelek 321, perjesség 190, 510, 512.
- Perneszi Éva adós 80, 475.
- Pest 338, -i egyetem 350, 352, 598, klarisszák 309, egyetemi könyvtár 335, 352.
- pestis 76, 124, 177.
- Peterfy (Péterfi) János babai nemes 46, 48, 458.
- Pethe Márton kalocsai érsek, királyi helytartó 39, 446.
- Petheő Dömjén József dömölki apát 393, 394, 432.
- Pető Imre babai lakos 64, 410, 468, 469, Menyhért Antal dömölki rendtag 432, (Petheő) Mihály sági jobbágy 47, 48, 456, Móricz fia 29.
- Petrus Annatus egyházi író 208, 521.
- Petten(d) (eltűnt) helység 171.
- Petschacher író 487.
- pécsi püspökség 184, gymnasium 378.
- Péché nemzetség 34.
- pénzadó 38, 48, 59, 75, 79, pénzfajták 329, pénzverési morzsalék 160.
- Pénzes László vallásalapi tiszt 362, Zsigmond József kisczelli rendtag 432.
- Pér helység 271.
- Péter (Szent) apostol 71, 223, 470, 530, magyar király 181, (Ludbreg) dömölki apát 55, iszkázi pap 31, salzburgi benczés rendtag 125, kamundi jobbágy 24, 437, László fia, kisdömölki nemes 26, 439, 440.
- Pfistermeister Antal kőszegi harangöntő 391, 392.
- Pharos 209.
- piaristák 112.
- Pilati Lipót báró győri kanonok 100, 225.
- Pinkamiske helység 607.
- Pintér János dömölki jobbágy és felesége 58—60, 462—465, 467.
- pisztoly 60.
- Pius pápa, VII., 370.
- placetum regium 307.
- Placid salzburgi benczés apát 117, 476, 481.
- Plein helység 225.
- Plessi(n)g Mihály pápai bádogos 344.

- plébánia: rendezés 305, 312, vagyona 305, 470.
 Pogatscher János tatai timár 292, 582.
 Pohl Atanáz kisczelli rendtag 428.
 Polgár-Dömölk, l. Czell-Dömölk.
 Polgár László Ignác dömölki rendtag 389—392, 432.
 polgári jog 131.
 Poltzer Mihály kisczelli tanító 607.
 Ponteba város 134.
 porosz követ 205, poroszek 144.
 porta 36, 38.
 Potyondi (Pottiondi) Ferencz vas megyei szolgabíró 45, 46, 51, 52, 58, 451, 452, 455, 456, 461, 464.
 Pouka kamundi jobbágy 24, 437.
 poznanai püspök 21.
 Pozsgay Béla dömölki apát 62, 64, 428, Elek panonhalmi rendtag 66.
 Pozsony városa 25, 142, 167, 177, 189, 191, 197, 210, 307, 310, 312, 387, 427, 437, 438, 445—447, 483, 486, 489, 491, 493, 494, 500, 501, 505, 507, 513, 519—522, 551, 561, 566, -i akadémia 378, apácák 65, 309, gymnasium 378, 387, 397, káptalan 36, magyar kamara 38, 39, 72, 444—446, elnöke 66, mérő 567, 607, vármegye 189.
 Pozsonyi Erzsébet jötevő 416, 421.
 Pór-Szalók helység 409.
 pörpatvarkodás 50, pörújítás 51.
 Prága városa 127, 150, 186, 291.
 Preith Frigyes kisczelli templomi énekes 360.
 premontrei templomok 12.
 prédikáció 59.
 prépost (prépostság): felsőörsi, koppányi, pápóczi, vasvári, csornai.
 Préssény Pál tanu 460.
 primás (magyar) 142, 165, 169, 173, 176, 198, 232, 236, 237, 259, 310, 314, 315, 318, 486, 496, 501, -i biztos 314, udvar 70.
 pristaldus 438.
 protestantizmus 34.
 provinciális 321.
 Prucker (Pruker) Róbert kisczelli rendtag 428.
 Puches Mihály kisczelli takács 345.
 Purmann István számvevő 377.
 püspök (püspökség): concordiai, fehérvári, győri, kamnini, kujáviai, kulmi, nyitrai, pécsi, poznanai, tinnini, váci, veszprémi, zágrábi, -i rendeletek könyve 303, 603.
 Püspöki (Püspöky) Vazul kisczelli rendtag 428.
 Quardián 321.
 Quirinus benczés bibornok 141, 149, 209, 487, 523.
 Raab Rupert dömölki noviczius 266.
 Rabbi István itélőmester 53.
 Rachel 185, 506.
 Raczkó Ferencz István kisczelli rendtag 433.
 Radochi Jakab dömölki jobbágy 38, 445.
 Rajky Imre vas megyei alispán 44, 46, 450, 451, 455, rajnai bor 180, 503.
 Raming Ignác dömölki noviczius 266.
 Ratki Boldizsár nemes 469.
 Rába 33, -erdők 414, -Kovácsi helység 294, 350, -köz 33, -Sömjén helység 33, -szabályozás 393.
 Rác Endre József kisczelli rendtag 433.
 Rákos helység, l. Fertő-Rákos.
 Rákosd (eltűnt) helység 6.
 Rákóczi-szabadságharcz 75.
 Ráskay (Rátky) Anna jötevő 296.
 Ráttky Menyhért adós 37, 444.
 Ränner Mátyás dömölki noviczius 266.
 reformáció: benczés 22, 32, vallási 34.
 regulamagyarázó szabályzat (constitutiones, statuta) 233—238, 273, 527, 535—537.
 Reichel József misealapító 606.
 Reiffenstul theologiai író 540.
 Reiter Teréz jötevő 293.
 remeték 309.
 rendtársak büntetése 232, 237, elégedetlensége 231—237.
 Resz Ferencz vas megyei sebész, kisczelli lakos 345.
 Reviczki 334.
 Récsi Viktor Alfonz kisczelli rendtag 433.
 rézdenár 329, -krajczár 329, -korszak 5.
 Rheinfeld Tádé kisczelli rendtag 382, 428, 433.
 Rimely Mihály főapát 389, 390—393.
 Rimmer Asztrik kisczelli rendtag 438.
 Rodriguez Lusitanus egyházi író 257.
 Rohoncz helység 77.
 rokkantak a kisczelli sóhivatalnál 373, 374.
 Roland nádor 20, 24, 25, 437, 438.
 román stíl 12, 14, románives párkány 14.
 Romhárdd Kristóf kisczelli mázoló 345, 578.
 Rontó Katalin jötevő 293.
 Rosa János dömölki jobbágy 70, 471.
 Rosenfeld Henrik kisczelli lakos 401.
 Rozenits (Rozenits) Lukács Jakab kisczelli rendtag 384, 433.
 Rosta György vas megyei szolgabíró 91.
 Rosti István vas megyei alispán 94, 96, 97, 100.
 Rosty (Tallián) Magdolna jötevő 294.
 Roszmanith Richárd zalavári apát 401.
 Rot(h) Sebestyén kisczelli rendtag 429.
 Róbert heiligenkreuzi és szentgotthárdi cisztercita apát 111, 125, 171—173, 180—183, 185—189, 191, 200, 202, 204, 205, 283, 501, 505—513, 518, veszprémi olvasókanonok 438.

- Róma városa 20, 112, 121, 133—136, 138—141, 143, 148, 206, 209—211, 221, 235, 279, 292, 323, 483—488, 521—523, 527, 528, 544, -i collegium nazarenum 112, hatalom emlékei 5, országút 5, szertartás 323.
- Rómer Flóris nagyváradi kanonok 15, 17, 18.
- Rövid dűlő Kis-Czellben 347.
- Rudolf király 35.
- Ruesz (Rusz) Mihály jötevő 331, 351, 367, 580, 582.
- Rum helység 33.
- Rumel báró 151—153, 155, 490, 495, 496.
- Rumer Márton főapát 88, 106.
- S. Germano** 485.
- Saághi András özvegye 407.
- Sabaria városa 5.
- Saighó (Sajghó, Sayghó) Benedek főapát 78, 79, 90, 100, 103, 104, 111, 114—119, 125—130, 132, 134, 138, 140, 143, 155—157, 168—170, 183—185, 189—197, 199, 201, 202, 206, 213, 230—240, 242—244, 249, 250, 254—257, 259—261, 263, 265—277, 280—283, 285—290, 295, 410, 478, 479, 482, 483, 485, 496—498, 505, 506, 509, 510, 513—520, 524—526, 528, 534, 535, 537, 538, 540, 543, 546—556, 558—561, 604.
- Sajnovics Placid pannonhalmi növendékpap 106.
- Salamon (eltűnt) helység, 6, 29.
- Salamon kamundi jobbágy 24, 437, Benedek kocsi nemes 44, 51, 450—452, Borbála jötevő 294, István dömölki apát 382, 602, Tamás kocsi nemes 44, 51, 450, 451, 455.
- Salvutius Octavius ercsi apát, tihanyi apátsági kormányzó és soproni oltárjavadalmas 63.
- Saly Ferencz miskei plébános 219.
- Salya Mihály jánosházi tisztartó 408.
- Salzburg tartomány 105, 110, város 105—107, 110—114, 116, 118—120, 124, 125, 133, 146—148, 155, 166, 180, 211, 220, 221, 225, 476, 477, 479—481, 484, 487, 488, 491, 503, 511, 516, 528, érsek (érsekség): Marcus Sitticus, Paris, Firmian; Szent Péter benzés apátság 105, 476, 481, temploma 124, apátjai 105, 110, 113, 114, 117, 118, 131, 476, 477, 488, rendtagok 110, 113, 114, 201; benzés iskolái: 1. gymnasium 105, — 2. konviktus 105, 124, — 3. collegium 113—121, 124, 125, 130, 133, 134, — 4. akadémia 140, 143—145, 147, 148, 166, 174, 185, 201, 202, 479—482, 484, 486—488, 491, 522, 528, — 5. egyetem 105, 106, 112, 113, 131, 155, 157, 476, 481, 495, 498, 499, 516; az egyetem elnöke 107, 114, 117, 118, 155, 230, 476, 481, 495, rektora 110, 112—114, 119, 125, tanárai 109, 110, 117, 119, 476; salzburgi benzés kongregáció 125, 235, 536, kapuczinusok 110, szentferenczendiek 110; magyar ifjak a salzburgi kollegiumban 115, 479, az egyetemen 106; szövetségtervezet Pannonhalma és a salzburgi egyetem közt 111, 115, 116, 479.
- Sanchez egyházi író 257.
- Sandtner Leander dömölki noviczius 266.
- Sanktlambrecht 106—108, 114, 118, 122, 225, -i benzés apát (apátság) 106, 107, 114—116, 118, 338, 477, 481, 482, rendtagok 476, 479, kolostor 122, 338, 477, levéltár 108.
- sarabaiták 275, 276.
- Saro(l)tár Mihály kisczelli magyar szabó 332, 345, 351, 578, 582.
- Sas vendéglő Kis-Czellben 345.
- Sauska Ferencz dömölki rendtag 429.
- Ság helység, l. Alsó-Ság, Felső-Ság, Győr-Ság.
- Ság hegye 5, 6, 10, 43, 83, 86, 121—123, 220, 224, 259, 407, 414, 483, 528, 577, romok rajta 5, 10, 11, 224, a romok eredete 10, 11, a romokhoz szőtt monda 11, a hegy környéke 5, kálvária rajta 86, Koptik apát Mária-szobrának kis hajléka rajta 122, 123, apátsági szőlők rajta 348, 349, 354, 364, 380, 383, 388, 407, 408, 567, 591, 600, 606.
- Sámuel fráter dömölki remete 430.
- Sándor Eszter jötevő 294.
- Sár helység 33.
- Sárkány Miklós bakonybéli apát 393.
- Sárközy Sándorné jötevő 390.
- Sárvár helység 33, 34, 77, -i uradalom 22, 516, bajti malom 22.
- Sásony helység 171.
- Scacchi Ferencz vasvári prépost 76, 80, 82.
- Schabus Jakab író 398.
- Schaller soproni festő 296.
- S(ch)antz Mihály misealapító 606.
- Schapauer Ottó dömölki noviczius 266.
- Scherz Ferencz misealapító 606.
- Scheyern helység 296, apátság 296.
- Schleich Károly kisczelli vendéglős 346, 576, 578.
- Schleicher Gottfried kisczelli rendtag 429.
- Schleiffer Gergely dömölki noviczius 266.
- Schlössl (Szent-Gotthárd) mellett 125.
- Schmi(e)d(t) Anna misealapító 606, Ádám kisczelli vendéglős 345, Ágoston kisczelli rendtag 429, 571, János dömölki noviczius 266.
- Schopper Teréz kisczelli lakos 346, 578.
- Schopper-ház Kis-Czellben 344.
- Schöberl Nándor Károly kisczelli rendtag 433.
- Schrott Róbert Pál kisczelli rendtag 433.
- Schurmann Szörény Antal kisczelli rendtag 433.

- Schuller (Schüller) János kisczelli lakatosmester 344.
- Schwabel József pápai kőfaragó 344.
- Schwartzl József 578.
- Schwabenhaus épület Salzburgban 113.
- Schwarz Simon szabadbárándi lakos 332.
- Schwarzach városa 110, 112.
- Schwarzenberg Ádám Ferencz Károly herczeg 108, neje 108, herczegi család 108, 338.
- Schwarzl János kisczelli kovács 345.
- Sebe csöglei nemesasszony 28, 438, 439.
- Sebestyén dömölki apát 21, 25, 26, 31, 49, 50, 439, 441—443, 459, 460.
- Seiffrid Imre dömölki apát 55, 57, 59, 429, 466, 467.
- Seitz Placid ettali benczés apát 112.
- sekrestye (levéltár) 448.
- Semmering hegy 338.
- Senye Bernát vasmegyei szolgabíró 35, 444.
- Sennyei László jezsuita tanár 88.
- Serain Ilona jötevő 294.
- Seraphin Filippina kőszegi úrasszony jötevő 399, 400.
- Serédi Marcell Mihály kisczelli rendtag 433.
- serfőzés Pór-Dömölkön 346.
- Servatius fráter 579, 581, 582.
- Seyerl Benedek dömölki noviczius 266.
- Simeon veszprémi éneklőkanonok 438.
- Simolyáb János nemesdömölki lakos 603.
- Simon Benedek dömölki zsellér 38, 445, kisjenői bérlő 68, 69, 409.
- Simoncsics Gellért pannonhalmi főapát 410, 468, Mihályné 62, 427.
- Simonfi Szolán szentferenczrendi rendtag 409.
- Simonyi helység, l. Nagy-Simonyi.
- Simonvi József kemenesszentmártoni plébános 99.
- Sinkó Bertalan János kisczelli rendtag 433, 603.
- Sipőcz Benedek János kisczelli rendtag 433.
- sírbolt 103, 368, 372, 400, -halom (régí) 5.
- Sitke (Nagy- és Kis-) helység 5, 47, 85, 463.
- Skolasztika, Szent, 137.
- Skutyil Kelemen János győri rendtag 392.
- Sobak György dömölki lakos 222, 529.
- Solka kamundi jobbágy 24, 437.
- Soml(y)ó hegy 5, 31, 417, 567, 577; soml(y)ói birtok (Vasvármegyében) 28, urodalom (szintén ott) 539.
- Soml(y)ó-Jenő helység 62, 68, 348, 349, 363, 381, 417, 418, 420, 567, 577, 601, -i malom 68, 69, 381, 421, 469, 479, 601, -i és várdai jószág 381, jövedelme 363, épületeik értéke 363.
- Soml(y)ó-Vásárhely helység 31, 65, 69, 415, 417, 420, -i benczés apácák 31, ezeknek Szent Lambert tiszteletére épült kolostora (soml(y)ói, tornai kolostor) 31, szőlő 348, 349, 354, 364, 381, 383, 388, 393, 415—417, 567, 591, 601, gazdatiszt 254, 591, 593.
- Sommer Alan dömölki noviczius 266.
- Somody Ferencz somlyóvásárhelyi fazekas 344, János nagyjenői szabados 420.
- Somogy Ádám vecsemegyei alispán 469.
- Somogyi Dániel pannonhalmi főapát 274, 310, 316, 325, 369, 370, 377, 565, 566, 571, 572, Lipót szombathelyi püspök 607, Miklós jötevő 294.
- Soós Pál zalamegyei ügyész, főloszlátó biztos 326, 354, 356, 365—367, 574, 575, 580, 588, 595, 596—599.
- Sopron vármegye 22, 34, főispánja 22.
- Sopron városa 40, 41, 63, 64, 70, 76, 256, 294, 296, 382, 386, 397, 401, 405, 473, -i benczés székház 405, festők 296, gymnasium 378, 386, 394, 397, 400, 405, káptalan 382, plébánia (plébános) 40, 382, 447, 449, 473, polgármester 41, tanács 40, 41, 63, 64.
- Sorratius lengyel benczés 430.
- sóhivatal Kis-Czellben 344, 351, 360, 588, 589, 594, 597, 598.
- Söjtör (eltűnt) helység 29, 47.
- Sömjén helység, l. Kemenes-Sömjén.
- Sörfőző András dömölki sörfőző 101.
- spanyol benczés kongregáció 235.
- Spáth Döme Alajos kisczelli rendtag 433, Fulgent Károly kisczelli rendtag 389, 433.
- Spital stíriai helység 252, 338.
- Springer (Sprenger) Bernát dömölki noviczius 266.
- Stachovics Remig Alajos kisczelli rendtag 433.
- Stechenics János győri püspöki helyettes 216, 225, 227, 250, 251, 526, 527.
- Steigenberger Márton somlyóvásárhelyi asztalosmester 344.
- Stein helység 107, 124.
- Stengl Polikárp Gyula kisczelli rendtag 433.
- Stíria 481.
- Stotzing helység, l. Lajta-Szék.
- stóla 102, 306, 368, 369, 407, 606, 607.
- Strahl (Strall) Bernát várdai ispán és korcsmáros 348, 592.
- strassburgi benczés kongregáció 235, 536.
- Straub cseh kancelláriai tisztviselő 212, fia 212, 213.
- Streit Jakab pápai ácsmester 344.
- Stritzl Teréz kisczelli bába 607.
- Suarez egyházi író 257.
- sümegei szentferenczrendiek 94, temploma 94, tisztartó 37, 444, 445, 446.
- Sway (Schway, Schwey) Szaniszló kisczelli rendtag 373, 374, 377, 429.
- statutum 233—239, 273, 321.
- svájci benczés kongregáció 235, 536.

- svédek 55.
 Syle, Tamás fia, kamundi jobbágy 24, 437.
 Sylvester szentferenczrendi szerzetes 430.
 szabados 24, 437, 469.
 Szabad-Báránd helység 34, 327, 356.
 szabadságharcz 395, 397.
 szablya 62.
 Szabó Ágoston dömölki rendtag 407, 429, Bálint vasmegyei esküdt 46, 455, 456, 461, Bálint simonyi nemes 456, Ferencz nagyköcski jobbágy 47, 48, 457, Imre iszkázi lelkész 389, 392, István nemesdömölki lakos, apátsági bérlő 70, 471, István nádori titkárnak neje 294, István kisjenői lakos 415, 416, 421 (felesége Pozsonyi Erzsébet 416, 421), János pórömölki zsellérnek özvegye 346, Lőrincz 419, 420.
 szakállas puska 37, 444.
 Szakács (Szakác) Lőrincz sági jobbágy 47, 456.
 Szakmáry Kolumbán dömölki rendtag 85, 429.
 Szakol András pannonhalmi rendtag 55.
 Szalay (Szalai, Szalay) Ambrus dömölki jobbágy 463, Ambrusné, dömölki jobbágy özvegye és fia, Mihók 58, 462, 464, Andor dömölki jobbágy 70, 471, András becsüs 349, Istók pusztája 70, 471, János dömölki jobbágy és felesége 58—60, 463, 464, 467, János (Zallay) dömölki zsellér 38, 445, Márton dömölki jobbágy és felesége 58, 462—464, Pál dömölki jobbágy 38, 445, Tamás dömölki lakos 462.
 Szancz Mihály kisczelli bádogos 345.
 Szapáry Péter gróf 294.
 szaracénok 137.
 Szarka Lajos földesúr 87.
 Szarvas vendéglő Kis-Czellen 345.
 Szárnyai Zoerárd Ignác kisczelli rendtag 433.
 Szeder Fábán János kisczelli rendtag 433.
 szegények háza 12, 13.
 szegszárdi apátság 21.
 Székér István kisczelli csizmadia 346.
 Szele György vasmegyei szolgabíró 461.
 Szelestey Villebald dömölki rendtag 429.
 szemes jószág 59, 62, 101, 102, 264, 348, 383.
 szeminárium 90, 99, 301, 320, közös 308, 319, 320.
 Szenczy Ferencz szombathelyi püspök 389.
 Szendy Sándor kisczelli rendtag 429.
 Szent Albán oltára 296, 390.
 Szent Ambrus 334.
 Szent Anna oltára 282, 284, 290, 296, 390, 557, kápolnája 342, 344, 364, 380, 390, 600.
 Szent Ágoston 225, 334.
 Szent Benedek 56, 57, 68, 88, 118, 137, 140, 142, 248, 257, 267, 389, 507, 517, 561, képe 137, 138, 485, oltára 296, 299, 390, ünnepe 137, 299, 360.
 Szent Bernát 290.
 Szent Bertalan képe 17.
 Szent Callixtus kolostora 485.
 Szent Család oltára 295, 390.
 szentdömötöri apátság 184.
 szentferenczrendiek 94, 110, 118, 243, 259, 263, 275, 392.
 Szent Flórián 299, 605, kápolnája 364.
 Szent-Gál helység 549.
 Szent Gellért 157, 279, 498, 544.
 Szent Gergely (Nagy) 334.
 Szent-Gothárd helység 60, 77, 125, 173, 179, 185, 502, 505, -i apát (apátság) 77, 111, 125, 171, 173, 501, 503.
 Szent-György (eltűnt) helység 6, városa 198.
 Szentháromság szobra 605.
 Szent Ilona 161.
 Szent Imre herczeg 140, 181, oltára 296, 389, 390.
 Szentimrei Márton Károly kisczelli rendtag 433.
 Szent István király 10, 11, 27, 88, 140, 180, 181, 278, 296, 486, oltára 296, 390, kápolnája 118, 482, a róla nevezett lovagrend 140—145, 152, 167, 181, 205, 485—489, vértanu 92, 97.
 Szentiványi Márton jezsuita 256.
 Szent János (nepom.) oltára 296, 390.
 Szent József és borromei Szent Károly 113, 145, 195, a róluk nevezett collegium, nemesi társula, és akadémia 112—118, 120, 121, 124, 130, 133, 140, 144, 145, 147, 148, 150, 152, 154, 156, 159, 163, 166, 181, 196, 489, 491—509, 517—519, 523, 524, 537.
 Szent Jusztin 389.
 szent kereszt oltára 390, ünnepe 86, 222, 299, 322.
 Szent Kristóf imádsága 206.
 Szent Lambert 31.
 Szent László király 89, 140, 181, 391, oltára 390.
 Szent Lőrincz 97.
 Szent Márk 605.
 Szent Márton 248, 299, 608, 609, 611.
 Szent-Márton helység, I. Kemenes-Szent-Márton.
 Szent-Márton helység I. Győr-Szent-Márton.
 Szent Mihály arkangyal 391, oltára 390.
 szent olvasótársulat 125, 140, 224, 279, 300, 324, 544, szent olvasó oltára 296, 390.
 Szent Péter apostol 71, 223, 470, 530.
 Szent Péter apátság, I. Salzburg.
 szentségimádás 303, 323, szentségház 71, 218.
 Szentsimonyi Gergely 55.
 szent skapulárétársulat 125, 141, 300, 324.
 Szent Skolasztika oltára 137, 296, 390.
 Szent Tamás 334, 337.
 szenttetemek 140.
 Szent Tiborc 97.
 Szent Vendel 604.

- Szent Viktória 389.
 Szeny Péter vas megyei esküdt 51.
 Széper (Ceper) nemes család 415, Ilona és Marinka 415.
 szépesi kamalduliak 309, prépost 21, 51.
 Szerdahelyi tanácsos 377.
 Szergény helység 84, 96, 97, 99.
 Szervácz irlalmasrendi fráter 292, 331.
 szerzetes templomok a Dunántúl 12.
 szerzetesség II. József korában: fegyelem 237, karima 319, kolostori foglalkozás 319, megvizsgálása 312, 313, 564, nevelődése 319, 320, ruházódása 320, 321, 375, 570, szabályai 321, tagok egyenlősége 321, eltörlése 309—311, 325—327, visszaállítása 377, 378.
 Széchényi Ferencz gróf 384, György 67, Ignác gróf 294, László és Zsigmond grófok 115, 121, 220, 528, Pál püspök 65.
 Széchényi Kristóf Ferencz kisczelli rendtag 433, Róbert szentferenczrendi rendtag 430.
 Szécsőny (eltűnt) helység 171.
 Székely Ferencz jezsuita 87.
 Székes-Fehérvár 33, -i gymnasium 378.
 szélesszájú karabély 60.
 Széll Imre vas megyei ünlök, nemesdömölki birtokos 603, 607.
 Széplak helység, I. Fertő-Széplak.
 Szibéria 253.
 Szigfrid pannonhalmi apát 21.
 Szilézia 294, -i benczés kolostor 55.
 Szily János szombathelyi püspök 301—325, 355—357, 363, 368, 369, 371—374, 377, 562, 563, 564, 566, 567, 570—574, 582, 585, 586, 597, 598, 604.
 Szinek Izidor Sándor kisczelli rendtag 433.
 Szijjártó Mátyás apátsági bérlő 348.
 szkalkai apát 36.
 Szladovics Károly vas megyei főszolgabíró 380, 600.
 szlávok 5.
 Szluha György sárvári birtokos 288.
 Szobothi (Szobotha) György bobai nemes 46, 457.
 Szolár Mátyás Imre kisczelli rendtag 433.
 Szombathely városa 5, 44, 77, 87, 95, 102, 294, 301, 306, 327, 371, 393, 394, 404, 447, 450—452, 461, 463, 562—564, 566, 567, 570, 571—574, 585, 586, 597, -i püspök (püspökség) 301, 312, 314, 315, 318, 319, 321, 323, 326, 355, 369, 562, -i (vasvári) káptalan (hiteleshely) 27, 30, 35, 44, 49, 52, 439, 440, 443, 447, szentszék 313, 365, 564, egyházmegyei utasítás 302—304, 308, 562, 563, egyházmegyei papok társulata 303, prépostság 77, főgymnasium 404, dominikánus, szentferenczrendi kolostor 77.
 szószék 71, 80, 390.
 szövetség a német benczés apátok közt a salzburgi egyetem fönntartására 106, 111, 113, 115—117, szövetségtervezgetés Pannonhalma és a salzburgi egyetem-fönntartó benczés apátok közt 111, 115, 116, szövetség az osztrák apátságok közt a magyar nemesi akadémia fölállítására és fönntartására 185, 195.
 Szögyény Ferencz plébános 545, 546.
 szőlő, szőlőművelés 58, 59, 463.
 Szuhányi Márton helytartótanácsos 153, 158, 179, 492, 504.
 Szulejman szultán 33.
 Takács Ferencz vas megyei szolgabíró 329, 332, 580, Gál József kisczelli rendtag 433, István tanu 47, 456, Mihók dömölki jobbágy 70, 471, Ferencz várdai bérlő 101, Mihály dömölki jobbágy 70, 471.
 tallér 70, 69, 329, 417, 462, 469.
 Tallián Anna jötevő 294, Ádám vas megyei alispán 86, József adós 80, 475, József kisczelli rendtag 295, 415, 429.
 Tamás dömölki apát 31, kamundi jobbágy 24, 437, János fia 27, 28, 441—443, vasvári örkanonok 440.
 Tamburinus bibornok 209, 523.
 tanári oklevél 402, 405.
 tanuvallatás 46—48, 58, 86, 456—458, 461—464.
 tapolczai apátság 184.
 Tapolcsányi Miklós pannonhalmi rendtag 60, 67, 82.
 Taródfa helység 417.
 Tata 22, 582.
 tатаi benczés apát 22.
 tatár támadás 34.
 Tavasy Móríc Imre kisczelli rendtag 433.
 tábla: királyi ítélőtábla, kerületi tábla.
 Táros József apátsági bérlő 348.
 táncz 131, 146, 152, 165, 172, 192, 195, 196, 501, 511, 514, 516.
 Tánccos Benedek dömölki zsellér 38, 445, Gergely dömölki jobbágy és felesége 58, 462, 464.
 Tárnok Anna misealapító 606.
 Tegjey (Tegjei) György vas megyei tisztviselő 463.
 Telegdy János kalocsai érsek 53.
 Teleky Tamás keresztúri nemes 46, 458.
 telki apátság 22.
 Temes vármegye 577.
 templom: az apátságé, I. Czell-Dömölk; a kemenesaljai templomok visszavétele az evangélikusoktól 85, 91—100, -osok 177, templomi énekesek és zenészek 251, 260, 269, 280, 295, 299, 359, 360, 553, 568, 576.
 Tenefalva (eltűnt) helység 171.
 Terezianum 204, alapítása 204, berendezése 204.
 tescheni puska 62.

- Téglás dülő a kisczelli határban 347.
 Thanhoffler Czirill József kisczelli rendtag 433.
 Theek Bálint vas megyei szolgabíró 35, 444.
 Thekefőldé pusztá 52.
 Thersites 324.
 Thimodeu kamundi jobbágy 24, 437.
 Thimoteus kamundi jobbágy 24, 437.
 Thököly fölkelése 62, 63.
 Thulmann földesúr 92.
 Thun rendszer 397.
 Thury György világi pap, kisczelli gyóntató 430.
 tiatirai püspök 280, 544.
 Tichy Antal kisczelli orgonista 360.
 Tihany 238, 313, 314, 325, 271, -i apát (apátság)
 183, 233, 234, 291, 371, 387, 393, 534, kolostor
 297, barlangcellák 19.
 Timót, Tamás fia, kamundi jobbágy 24, 437, Timót
 fiai, kamundi jobbágyok 24, 437.
 tinnini püspök 36.
 tiroli benzés apátság 105.
 tized 26, 27, 28, 38, 43—46, 48—50, 59, 381, 393,
 407, 408, 415, 416, 420, 439, 441, 442, 450—
 457, 459, 460, 465, 466.
 tizenhatos (pénz) 329.
 tizenhetes (pénz) 329.
 tizes (pénz) 329.
 Tokorcs helység 6, 85, 376.
 Tolna vármegye 184.
 Tolnai Máté pannonhalmi főpát 32, 34.
 Tolnay (Tholnay, Tholnaj) János ügyvéd 51,
 52.
 Tomasits Odó Béla kisczelli rendtag 433.
 Tomori Ferencz pálfalvai jobbágy 47, 48, 457.
 Tonro bíbornok 112.
 Torna vize 79, 418, 577.
 tornai kolostor 31.
 Tornyosháza (eltűnt) helység 6.
 toronyóra 390.
 Tóköz 99.
 Tóth (Toth, Tott, Tótt, Toot, Toóth) Anasztáz
 Gergely kisczelli rendtag 433, András pördömölki
 jobbágy 346, 576, 578, Benedek sági jobbágy
 47, 456, Ferencz pördömölki lakos 603, János
 dömölki jobbágy 70, 471, József kisjenői apátsági
 bérlő 349, 577, Kálmán nagyköcski jobbágy 47,
 48, 457, László kisjenői birtokos 577, Mihály
 alsódömölki jobbágy (Örzse nevű feleségével)
 58—60, 462, (másként) Nagy Mihályné dömölki
 jobbágy asszony 59, 466, Mihály pusztája 70,
 471, Pál (és felesége és Mihály fiuk) alsódömölki
 jobbágy 58, 60, 464, 467.
 tömött falú ház 79, 122, 478.
 Török János 42, 449, János birtokos 456—458,
 János vas megyei esküdt 380, 600, -fiuk, salzburgi
 tanulók 479.
 török hódítás 34—36, idők 32—36, 55, 59, 60,
 62—64, 67, 75, 161, 224, 546, irók 33, pusztítás
 33—36, 64.
 Töttling (Tödling) pördömölki serfőző 346.
 Trencsén vármegye 55.
 Trinkl János Jakab győri polgár 159.
 trienti zsinat 217, 218, 227, 228, 238, 254—256,
 259, 271, 283, 529, 531, 532.
 Trubentasis Miklós kisczelli rendtag 429.
 tudományok és művészetek haszna 153, 154, 491, 493.
 Turdy Krizosztom dömölki noviczius 266.
 Turgey Péter salomvári plébános 219.
 turini királyi akadémia 112.
 türelmi rendelet 307, 367.
 Túrje helység 326, 350, -i templom 12, prépost-
 ság 551.
 Tüske-Vár helység 65, 417, 420.
 tűzhányóhegy 5.
 Tyrneker Emilián pannonhalmi rendtag 551.
 Udvari kamara 130, 189, 445.
 udvarnok 26.
 Ughi János vas megyei esküdt 51.
 Uhlfeld gróf főkancellár 155, 166, 185—187, 189,
 191, 200, 201, 511.
 Uj (Uy) Péter hetyei plébános 215.
 Ujváry Móricz dömölki rendtag 85, 122, 429.
 Uky Orsolya nemesasszony 411.
 Ulászló lengyel király 21.
 Unigenitus bulla 307.
 uralkodóház 367.
 úrbéri szabályzat 346, 445.
 úrbérváltság 393.
 úri szék 383.
 úti készület 60.
 ügyvédvallás 28.
 Vadász Lambert Antal kisczelli rendtag 433.
 Vadosfa helység 417.
 Vadász-Ülés (eltűnt) pusztá 62, 417.
 Vahal(in) Teréz misealapító 606.
 Vajda Ádám vas megyei aljegyző 407, 408, Ödön
 zirczi apát 401, Samu tihanyi apát 232, 274,
 295, 297, 371, 372, 377, 429, 540, Zsigmond vas-
 megyei szolgabíró 91, 410.
 vak engedelmesség 290.
 Valentin bíbornok 141, 488.
 vallásalap 326, 350—352, 355, 357, 361, 365,
 367, 370, 371, 377, 380, 382, 414, 594, 597,
 599—601.
 Varga Ferencz nemesdömölki lakos 407, Imre kis-

- dömölki bérlő 59, 465, János somlyóvásárhelyi lakos 416, 420, János sági lakos 408, Mihály becsűs 349, Mihály mihályfai lakos 46, 457, Menyhért (Wargha) kisczellai rendtag 429.
- Vargyassy Endre győri kanonok 410.
- Varina János dömölki noviczius 266.
- Varjas István túskevári plébános 416.
- Varju János pannonthalmi konventjegyző 274.
- Varsány (eltűnt) helység 47, 48.
- Vas vármegye 34, 36, 44—46, 51, 52, 58, 60, 64, 66, 70, 75, 77, 83, 86, 91, 92, 95, 287, 295, 307, 355, 368, 375, 407, 417, 444, 448, 450—453, 455, 456, 459—461, 467, 478, 532, 545, 567, 574, 575, 588, 599, 603, -i törvényszék 44—53, 411, 412, 450, 456, 461.
- vasborona 79.
- vaseke 79.
- vaskai apátság 184.
- vaskoronarend 461.
- vasvárszombathelyi káptalan (hiteleshely) 30, 35, 43, 44, 48—50, 52, 77, 248, 419, 439—441, 443, 444, 447, 448, 459, prépost 31, 91, 94, 440, éneklőkanonok 440, örkanonok 440, dékán 440, kanonok 40.
- Vaszar helység 100.
- Vaszary Kolos Ferencz pápai rendtag 392.
- Vaszlay Gottfrid dömölki rendtag.
- Vavrik Jakab kisczellai fráter 327, 333, 336, 356, 358, 365, 376, 429, 575.
- Vác városa 164, 189, 198, 203, -i püspök 164, 184, 198.
- választott bíróság 29.
- Vánovics András kisczellai lakos 345.
- Várda (Várdahely, Hajdu) pusztá 62, 79, 101, 329, 348, 349, 363, 381, 388, 389, 417—421, 479, 567, 577, 592, 593, 601, jobbágysok 79, 101, -i malom 74, 381, 421, 479, 601, -i plébános 101, -i kert 601.
- Várdonyi Antal kisczellai sőtiszt, föloszlato biztos 326, 354, 356, 357, 362, 372, 574, 575, 580, 588, 595, 596, 598, 599, neje, Anna Mária 372, gyermekeik: Anna, János 372.
- várépítési alap 365.
- várnagy 26.
- Vár-Palota 294.
- Vásárhely helység, l. Soml(y)ó-Vásárhely.
- Vásáros-Miske helyiség 84, 95—97, 100, 462, 463, -i kő 14.
- Vásonkő helység, l. Nagy-Vásony.
- Vásony nemzetség 29.
- Vát (Merse-, Külső-) 6, 65, 66, 73, 75, 87, 96, 475, -i sebész 123, 227.
- Vecse vármegyei 469, vecsei szék 420.
- vecsernye 359.
- Vekerle (Wekerle) Gottfrid Antal dömölki apát 385—387, 433.
- vendégház 241, 242, 277, 279.
- vendéglátás 248, 277, 361, 370, 372, 373, 568.
- Vendt Ottilia jötevő 292.
- Venus-oltár 137.
- Vergilius 334.
- Veszprém vármegye 29, 31, 34, 36, 66, 413, 417, 567, 577, 591, 601, -i káptalan (hiteleshely) 24, 25, 29, 30, 418, 419, 438, 439, egyházmegye 76, 602, püspök (püspökség) 34, 36, 39, 301, 314, 315, 446, 473, kanonokok 438, prépost 438.
- Veszprém városa 36, 438.
- Veterani-ezred 86, 97, 99.
- Vezerics Dávid dömölki rendtag 429.
- védő (kegy)urak az apátságok: Tamás fia Márton Merse fiai: Gergely és Fábián 20, 24, 437, Szigfrid pannonthalmi apát 21, János opuliai herceg, pannonthalmi kormányzó 21, 25, 26, 439, 442, Bánfia Ferencz 22, 25, 442, Ostli Ferencz László 22, 27, 441, a pannonthalmi főapátok 23, a vallásalap 361, 362, a főapátok.
- Végh Julianna jötevő 296, 568, Péter gróf 292, 331, 351, 567, 568, 581.
- véradó 75.
- Vérkő (eltűnt) helység 47, 48.
- viaszbolt Kis-Czellben 240, 262, 264, 277, 283, 333, 344, 380.
- Vicza helység 417.
- Viczay Ádám földesúr 67, Mihály gróf és neje 291.
- Vidos kemenesaljai nemes 95, Dávid vasmegyei szolgabíró 603, 607.
- Vidossa Mihály varsányi jobbányi 47, 48, 458.
- Villányi Szaniszló Béla bakonybéli apát 11.
- Vinár helység 85, 87, 96, 100, 101, 409.
- Vincze Paulin István kisczellai rendtag 434.
- Virágh István simonyi jobbágy 47, 456.
- Viser Károly tanuló 484.
- viszály: az apátság és Pápafia Márton közt 20, 24, 25, 437, az apátság és jobbágysok közt 25—28, 44—53, 439—443, 450—461, a jobbágysok közt 58, 461—464, a főapát és a rendtagok közt 213, 231—240, 270, 273, Saighó főapát és Koptik apát közt 233—236, 254—257, 267—290.
- visszaállítás a rendnek 369, 376—378, 380.
- Vitzay család 568.
- Viter Károly esküdt jegyző 215.
- vívás 131, 146, 152, 165, 172, 192, 195, 196, 501, 510—512, 514, 516.
- vízrész 24, 437, -szentelés 299.
- Vizi (Vizy) Tamás kisczellai rendtag 429.
- Vizkelety (Wizkelety) János sümegi udvarbíró

- 37—39, 41, 42, 70, 444—446, 448, 449, mihályfalvi nemes 457.
vizsgálat az alsódömölki (pördömölki) jobbágyok ellen 58, 461—464, a főapát ellen 232, 237—239, 274.
Voccha, Moyk fia, kamundi jobbágy 24, 437.
Vojta pápai építész 389.
Volfinger Ferencz misealapító 606.
Vönöczk helység 84, 85, 96, 97, 463.
Vörös Dániel győri püspöki titkár 228, 230, 532, Emilián pannonhalmi rendtag 56, Ferencz jótevő 292, Imre jótevő 331, 351, 367, 580, 582, István kisjenői nemes 68, 421.
Vörös ökör vendéglő Kis-Czellben 344.
vörösrez csákány 5.
Vratarich Péter pápai vajda, királyi ember 420.
vulkános sziget 5.
- W**achtler Pál sopronvárosi plébános, soproni kánonok és dömölki apát 382, 602.
Wagner író 334, győrszigeti fakereskedő 278, Lőrincz József dömölki apát 401—405, 434, 609, 610—611.
Wallis György báró győri várparancsnok 63.
Wimmer Mihály kisczelli üveges 344, 600.
Winkler Mihály kisczelli ács 346.
Wirth Adorján József kisczelli rendtag 434.
Wittib Béla dömölki noviczius 266.
Witzmann Gyula Ignác dömölki rendtag 400, 434.
Woifnert Zsigmond Ulászló 446.
Wolf Ferencz somlóvásárhelyi üveges 344.
Wolfi Katalin somlóvásárhelyi fejedelemasszony 416.
Wolfradt Antal bécsi hercegpüspök és kremsmünsteri apát 54.
- Z**abó Bálint vas megyei esküdt 51.
Zala vármegye 366, 602, zalai hegyek 5.
Zala-Egerszeg 598, 599.
Zalai (Zallay) Ambrus nagydömölki jobbágy 52, Pál dömölki jobbágy 38, 445, János dömölki jobbágy 38, 445.
zalavári hiteleshely 30.
Zalka János győri püspök 399.
Zanathy Bódog Lajos kisczelli rendtag 434.
zarándoklás 355.
zágrábi püspökség 301.
zálogbavetett ajándéktárgyak 278, 284, 285, kiváltásuk 287, 291.
Zámbó János veszprémmegyei esküdt 381, 601, 602.
Zemplén vármegye 94.
Zenneyeiné báróné 219.
Zicsi (Zichy) János szilvágyi, sági plébános 100, 214, 216, 222, 407, 525, 526, szombathelyi kánonok 242, 408, Pálné 469.
Zichy Ferencz gróf helytartótanácsos 153, 158, 179, 193, 208, 492, 504, győri püspök 209, 211, 213—219, 221, 223, 225—232, 237, 239, 240, 242, 244, 248—252, 254, 255, 259, 267, 268, 270—274, 278—281, 286—288, 292, 295, 318, 520, 521, 524, 526—528, 530—533, 539, 541, 543, 545, 547—552, 555, 556, 562, János gróf palotai birtokos 294, Mihály vas megyei szolgabíró 461, Zichy-ház 195, 516.
Zichy-ház Győrött 195, 516.
Ziegel szabómester 340.
Ziegler Marián dömölki rendtag 429.
Zinzendorf család 97.
Zinzendorff bíbornok 141, 486.
zirczi hiteleshely 30, templom 12.
Zlando veszprémi püspök 438.
zobori kolostor 19.
Zoerard kisczelli fráter 332.
Zukch, Chepkud fia, kamundi jobbágy 24, 437.
Zuna, Vocha fia, kamundi jobbágy 24, 437.
zsandár 391.
Zsáky Kornél János kisczelli rendtag 434.
zsámbéki premontrei templom 12.
zsellér 38.
Zsigmond király 21.
Zsigray sági birtokos 125.
Zsoldos György kisczelli rendtag 333, 429, Xavér pannonhalmi rendtag 380, 599, 601.
Zsolnai Dávid veszprémi püspöki helynök 313.
zsolozsma 300, 324.

TARTALOM.

ELSŐ FEJEZET.

Dömölk mint önálló apátság. (1252—1516.)

A dömölki apátság fekvése; környékének falvai; az apátság neve. Az apátság alapítása. Az apátsági templom. Dömölk kegyurasága: Pannonhalma és az Ostffyák. Dömölk Pannonhalma fiókapátsága lesz. Az apátság küzdelmei birtokaiért, jobbágyaival. Az apátság hiteleshelyi működése. Dömölk fejének pápai megbízása 1—31

MÁSODIK FEJEZET.

Az élőhalott korszak. (1516—1720.)

A dömölki apátságnak Pannonhalmához való viszonya. Bálint apát és ellenfele. Ludbreg Péter apátsága. Deodát apát. Az apátság vagyoni helyzete, birtokviszonyai. Dömölk a kamara birtokában. Győri Márton vasvári őrkanonok, dömölki apát fáradozása a monostor kiszabadításán. Köntös János apáttal szemben Bethlen Vizkelety Jánosnak adja az apátságnak birtokait. Dianesevich György apát sikertelen pere a kisdömölki, kocsai nemesekkel. A Rend megújhodása. Seiffried Imre, Győri László, Diener Benedek apátok a szűkös anyagi viszonyok közt nem tudnak benzés életet teremteni a monostorban. Magger főapát kisebb jószágokkal gyarapítja az apátságot. Pozsgay Béla, Miskóczy Bernát apátok. Az apátsági birtokok. Vallási viszonyok: dömölki egyházlátogatás. Karner Egyed apát. Újabb egyházlátogatás. Főapáti és királyi kinevezés az apátságban: Csatay Jeromos és Beck Ferencz apátok 32—77

HARMADIK FEJEZET.

Az éledés. (1720—1739.)

Az új «apátház». Dömölk gazdasági állapota. Vallási viszonyok. A benzés hiterjesztés és hatása. Maratskó, Lancsics érdemei a vallásos és gazdasági téren. A protestáns templomok visszavétele. A dömölki benzészek lelkipásztorkodása. Az apátsági szerzetesek ellátása. Lancsics gazdai tevékenységének eredményei. A helytartótanács buzdításai az apátsági egyház és plébániák érdekében 78—104

NEGYEDIK FEJEZET.

Koptik kora; Kis-Czell keletkezése. (1739—1777.)

A magyar benzészek és a salzburgi benzés egyetem. Koptik Oddó sanktlambrechtli benzés, egyet. tanár konviklust alapít, dömölki apát lesz, Szent István-lovagrendet és a magyar nemesi ifjúságnak akadémiát akar alapítani. Dömölkön az apát Mária-szobránál csodás jelenségek mutatkoznak, a

győri püspök a szobrot csodatevőnek nyilvánítja. A csodatevő szobor körül új helység, Kis-Czell, alakul. Az apát a főapáttal viszályba keveredik és Göttweigbe kerül. Az apátság élete a szombathelyi püspökség keletkezéséig 105—300

ÖTÖDIK FEJEZET.

Az apátság új püspökségben, majd pusztulásban. (1777—1802.)

Szily János szombathelyi püspöknek szervezőmunkája. II. József fejedelem és a szerzetesség. A Rend és Dömölk föloszlatása. A püspök jóindulata Dömölk iránt. II. József halálával a Rend visszaállításának reménye dereng, lassankint erősödik és 1802-ben valóra válik 301—379

HATODIK FEJEZET.

A visszaállítás után. (1802—.)

Az apátság visszakapja minden birtokát. Harmincz évig apát nélkül él. Vekerle és Gácser apátok. Nyolczévi széküresedés; alatta nagy újítások. Pethő, Jahn, Hollósy, Wagner és Hollósi apátok. 380—405

HETEDIK FEJEZET.

Az apátság valóságos és zálogos birtokai.

1. Czell-Dömölk. 2. Alsó-Ság. 3. Belső- és Külső-Bánd. 4. Boba. 5. Egyházas-Hetye. 6. Izsákfa. 7. Nagy- és Kis-Kamond. 8. Merse-Vát. 9. Nemes-Kocs. 10. Felső-Mesteri. 11. Ostfi-Asszonyfa. 12. Parrag. 13. Somlyó-Vásárhely. 14. Vadász-Ülés. 15. Várda 406—421

FÜGGELÉKEK.

1. Az eltörlés előtt ismeretes dömölki rendtagok 425—430
2. A visszaállítás óta az apátságban élt és élő rendtagok 430—434

OKLEVÉLTÁR 437—612

KÉPEK JEGYZÉKE.

	Lap		Lap
1. A dömölki apátság leprégibb oklevele ...	8—9	16. Nemes Gáspár dömölki apát névaláírása	329
2. Az ősi templom alaprajza ...	12	17. A dömölki apátság pecsétje közvetlenül a	
3. Az ősi templom romjai északnyugatról ...	13	visszaállítás után ...	381
4. Az ősi templom tornyának keresztmetszete	14	18. Vekerle Gottfrid dömölki apát névaláírása	386
5. Az ősi templom romjai délkeletről ...	15	19. Gácsér Leó dömölki apát névaláírása ...	387
6. Vállkövek a szegények házából ...	16	20. Gácsér Leó dömölki apát arczképe ...	388
7. A dömölki konvent hiteleshelyi oklevele ...	29	21. Gácsér Leó apát pecsétje ...	389
8. Miskóczy Bernát aláírása ...	65	22. Az apátsági templom új főoltára (kegyelem-	
9. Miskóczy Bernát (nagyított) gyűrűpecsétje	69	kápolnája) ...	391
10. Csatay János apát névaláírása ...	85	23. Petheő Demjén dömölki apát névaláírása	393
11. Koptik Oddó apát névaláírása ...	119	24. Petheő Demjén apát arczképe ...	394
12. A Koptik apáttól tervezett nemesi társaság-		25. Jahn Mainrád dömölki apát névaláírása ...	395
nak csillagos jelvénye ...	151	26. Jahn Mainrád apát arczképe ...	396
13. Gróf Zichy Ferencz győri püspök rendelete,		27. Hollósy Jusztián apát arczképe ...	397
melylyel kimondja, hogy a dömölki Mária-		28. Hollósy Jusztián apát névaláírása ...	398
szobor csodatevő ...	228	29. Wagner Lőrincz dömölki apát arczképe ...	402
14. Az új apátsági templom északnyugatról	247	30. Hollósi Rupert dömölki apát arczképe ...	403
15. Somogyi Dániel főapát kinevezi Nemes Gás-		31. Hollósi Rupert apát névaláírása ...	404
párt dömölki apátnak ...	317		

JAVÍTANDÓK:

17. lap 23. sor lomcus helyett lomeus.
 25. " 16. " 26. l., 19. és 26. sor. Sebestény helyett Sebestyén.
 27. " 12. " Kelemenfia Orbán helyett Kelemenfia András.
 35. " 12. " Theck helyett Theek.
 38. " 9. " Gergely helyett György.
 44. " 16. " János helyett Imre.
 47. " 21. " kihagyandó: és Toth (Toot) Benedek. 2. jegyzet 9. sor Pérer helyett Péter.
 58. " 13. " Keresztes Pál helyett Keresztes János.
 59. " 20. " Dienes Péter helyett Nagy Péter.
 59. " 26. " Bella helyett Bolla.
 66. " 6. " Mihály helyett István.
 70. " 5. " közbeszurandó: Keresztes János pusztája.
 70. " 10. " János helyett Ferencz.
 72. " 23. " és 73. l. 32. s. Kocs helyett Boba.
 97. " 2. " plébánián helyett plébániáján.
 102. " 41. " Verda helyett Várda.
 105. " 2. " 1779 helyett 1777 és így ezen fejezet baloldali címsorában.
 135. " 5. " pápaválasztani helyett pápaválasztani.
 155. " 10. " Uhlig helyett Uhlfeld.
 156. " 20. " benzésrend helyett benzés rend.
 176. " 21. " benzés helyett nemesi.
 211. " 16. " Czell-Dömölknek helyett Czell-Dömölk kisczelli részének.
 223. " a jobboldali címben: Domki helyett Dombi.
 226. " 19. sor felsőöri helyett felsőörsi.
 227. " 28. " 228. l. 6. s., 255. l. 28. s., 256. l. 4. s., 259. l. 23. s., és 271. l. 14. s. tridenti helyett trienti.
 227. lap 1. jegyzet: quaescionati helyett quaestionati.
 242. " 32. sor remetéségből helyett remeteségből.
 243. " jobboldali címben: Roptik helyett Koptik.
 259. " 1., 2., 6., 36. s. novicziatus helyett novicziátus.
 315. " 31. sor., 1787 helyett 1783. és 1. jegyzetben: exeminandos helyett examinandos.
 345. " 5. sor Csapiné helyett Csepiné.
 351. " 1. jegyzetben: másola helyett másolata.
 377. " 23. sor tapolyai helyett topolyai.
 417. " 18. " Kalád helyett Keléd.
 420. " 4. " megjelent helyett megjelölt.
 421. " 31. " Nyátast helyett Nyárást.
 427. " 11. " Ludbregi helyett Ludbreg.
 429. " közbeszurandó: Szabó Ágoston.
 445. " 21. sor kinevezéséig helyett kinevezéseig.
 487. " 12. " possessiones helyett proscissiones.
 487. " 43. " oretanus helyett oretenus.
 492. " 29. " continu ari helyett continuari.
 495. " 19. " Hactanus helyett hactenus.
 510. " 29. sor heraldicam után pont.
 522. " utolsó sor orthodoxos helyett orthodoxas.
 533. " " " Quo helyett Quod.
 564. " 24. sor ab helyett ac.
 568. " 27. " preventus helyett proventus.
 600. " 35. " quarta helyett quarta.
 604. " 40. " povisa helyett provisa.
 605. " 2. " Lippay helyett Liptay.
 606. " 15. " Hac helyett Hae.
 608. " 2. " Hollósi h. Hollósy.

Nr. 537.

In

